

ΕΡΡΙΚΟΥ ΣΚΑΣΣΗ

LHOMOND
DE VIRIS
ILLUSTRIBUS
URBIS ROMAЕ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑ 1982

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
817

ΠΑΤΗΡΙΚΑ Γ/η = 139α.

L H O M O N D

DE VIRIS ILLUSTRIBUS

URBIS ROMAE

P. A. T. H. E. O. Y.

27

89

ΣΧΒ

ΣΤΑ

2672

Π8

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ

Σκασσης, Ερρίκος Α

LHOMOND
DE VIRIS ILLUSTRIBUS
URBIS ROMAE

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1982

002
K12
ΣΤΘΒ
817

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

Αρχ. Ξανθ. Βιλιάν

1982. 3280 Έτος 1982

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἐκλογή τῶν κειμένων πού ἀκολουθοῦν ἐγινε ἀπό τό βιβλίο τοῦ Γάλλου κληρικοῦ καί παιδαγωγοῦ Καρόλου - Φραγκίσκου Lhomond (Λομόν). Τό ἀρχικό κείμενο τοῦ συγγραφέα ἔχει περικοπεῖ καί τροποποιηθεῖ, ὅπως ἐξάλλου ἔχει γίνει κι ἀπό ἄλλους ἐκδότες ὡς τώρα, στά σημεῖα πού κρίθηκε σκόπιμο, γιά νά ἐπιτευχθεῖ ἀπλούστερη διατύπωση τῶν νοημάτων καί δοκιμότερη σύνταξη γιά χάρη τῶν ἀρχάριων μαθητῶν.

Ἐκτός ἀπό τίς μεταβολές αὐτές πρέπει νά προσεχτοῦν καί τά ἑξῆς:

α) σημειώνονται μέ κυρτά τυπογραφικά στοιχεῖα ὄσες λέξεις σχετίζονται στενά μεταξύ τους καί

β) θέτονται ἀνάμεσα σέ δύο παῦλες ὄσες λέξεις ἢ φράσεις παρεμβάλλονται, γιά νά ἐπεξηγήσουν ἢ νά διασαφηνίσουν ἕνα σημεῖο καί διακόπτουν τήν πρόταση ἢ ἐμποδίζουν νά φανεῖ ἡ στενή σχέση δύο προτάσεων.

Στό τέλος τῶν σχολίων κάθε παραγράφου παραθέτονται αὐτούσιες μερικές φράσεις ἀπό τό κείμενο μαζί μέ τήν ἐλεύθερη σχετικά μετάφρασή τους· ὁ σκοπός μας εἶναι ἀπό τή μιά νά συμπληρώσουμε τά σχόλια κι ἀπό τήν ἄλλη νά πλουτίσουμε τό λεξιλογικό θησαυρό τῶν μαθητῶν καί νά προκαλέσουμε τήν αὐτενέργειά τους μέ τήν ἀπόδοση ἀπό μέρους τους καί ἄλλων χωρίων.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ LHOMOND

Ὁ Κάρ. Φρ. Lhomond (1724 - 1794) γεννήθηκε στή Chaulnes (Somme). Αφοῦ ἀποφοίτησε ἀπό τό Κολλέγιο Inville τοῦ Παρισιοῦ, ἀκολούθησε τό ἱερατικό στάδιο καί ἀργότερα δίδαξε στό ἴδιο σχολεῖο. Μετά τήν κατάργηση τοῦ σχολείου τούτου, ὁ Lhomond δίδαξε περισσότερο ἀπό εἴκοσι χρόνια στό περίλαμπρο Κολλέγιο, πού ἴδρυσε στά 1303 ὁ Καρδινάλιος Lemoine (Λεμουάν). Ἐδῶ περιορίστηκε στή διδασκαλία μαθημάτων στή μικρότερη τάξη, ἀπό ἀγάπη γιά τούς μικρούς μαθητές, πού γιά χάρη τους ἔγινε συγγραφέας πολλῶν διδακτικῶν βιβλίων.

Ἐκτός ἀπό βιβλία μέ περιεχόμενο θρησκευτικό ἔγραψε γ' ἀρχάριους τό ἀναγνωστικό *De viris illustribus urbis Romae*, τό 1778 καί Γραμματική τῆς Λατινικῆς γλώσσας τό 1779. Στό ἀναγνωστικό του ὁ Lhomond παρουσιάζει, ὅπως γράφει, τούς βίους ἐπιφανῶν Ρωμαίων ἀπό τό Ρωμύλο ὡς τόν Αὐγουστο. Ὡς πηγές χρησιμοποίησε τούς Λατίνους ἱστορικούς Κορνήλιο Νέπωτα, Τίτο Λίβιο, Βαλέριο Μάξιμο, Φλῶρο, Σουητώνιο, Ἰουστίνο. Μέ τό ἔργο του αὐτό ἤθελε νά κινήσει τήν περιέργεια τῶν νεαρῶν μαθητῶν καί νά μορφώσει τό χαρακτήρα τους μέ παραδείγματα ἀρετῆς, μετριοπάθειας, μεγαλοψυχίας, φιλανθρωπίας καί φιλοπατρίας.

Ἐπειδή ἀρνήθηκε νά ὀρκιστεῖ ὅτι θά συμμορφωθεῖ μέ τή θρησκευτική πολιτική τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως φυλακίστηκε μαζί μέ ἄλλους κληρικούς τόν Αὐγουστο τοῦ 1792 στήν ἐκκλησία τοῦ ἀγίου Φιρμίνου (Saint - Firmin), πού τήν εἶχαν μετατρέψει σέ φυλακή. Ἀπελευθερώθηκε ὁμως σέ λίγες μέρες μέ τήν ἐπέμβαση τοῦ παλιοῦ μαθητῆ του Tallien. Πέθανε στό Παρίσι στίς 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1794 σέ ἡλικία 67 ἐτῶν.

Ἡ πόλη Amiens στίς 29 Μαΐου τοῦ 1860 καί τήν ἐπομένη ἡ γενέτειρά του Chaulnes, σέ μιά εὐγενική ἀμιλλα, τοῦ ἔστησαν ἀνδριάντες. Καί σήμερα ἕνας δρόμος τοῦ Παρισιοῦ ἔχει τό ὄνομα τοῦ σεμνοῦ ἱερέα καί δασκάλου, πού ἀφιέρωσε στή σπουδάζουσα νεότητα ὀλόκληρη τή ζωή του.

ΠΡΟΚΛΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ο σκοπός της εργασίας είναι να διερευνήσει τον ρόλο της τεχνολογίας στην εκπαίδευση και να αξιολογήσει τις προκλήσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή της. Η εργασία θα εστιάσει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα και στην προώθηση της μάθησης για το μέλλον. Η εργασία θα περιλαμβάνει την ανάλυση των προκλήσεων, την προώθηση της μάθησης και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Η εργασία θα είναι μια συνεργατική προσπάθεια που θα απαιτήσει την ενεργή συμμετοχή όλων των μελών της ομάδας. Η εργασία θα είναι μια διαδικασία που θα απαιτήσει την επικοινωνία, την κριτική σκέψη και την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων. Η εργασία θα είναι μια διαδικασία που θα απαιτήσει την ικανότητα να αντιμετωπίζουμε τις προκλήσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή της τεχνολογίας στην εκπαίδευση. Η εργασία θα είναι μια διαδικασία που θα απαιτήσει την ικανότητα να αντιμετωπίζουμε τις προκλήσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή της τεχνολογίας στην εκπαίδευση. Η εργασία θα είναι μια διαδικασία που θα απαιτήσει την ικανότητα να αντιμετωπίζουμε τις προκλήσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή της τεχνολογίας στην εκπαίδευση.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο

I. ROMANI IMPERII EXORDIUM

1

Proca, rex Albanorum, duos filios, Numitorem et Amulium, habuit. Numitori — qui natu maior erat — regnum reliquit ; sed Amulius — pulso fratre — regnavit et — ut eum subole privaret — Rheam Silviam, eius filiam, Vestae sacerdotem fecit. Haec tamen, quam deus Mars amavit, geminos pueros, Romulum et Remum, edidit. Amulius vero ipsam in vincula coniecit, parvulos — alveo impositos — abiecit in Tiberim, qui tunc forte super ripas erat effusus ; sed — relabente flumine — liberos aqua in sicco reliquit. Vestae tum in iis locis solitudines erant. Lupa — ut fama est — ad vagitum puerorum accurrit, infantes lingua lambit, ubera eorum ori admovit matremque se gessit.

2

Cum lupa saepius ad parvulos — veluti ad catulos — reverteretur, Faustulus — pastor regius — rem animadvertit, pueros sustulit et Accae Laurentiae coniugi dedit educandos. Sic Romulus et Remus inter pastores primo ludicris certaminibus vires auxerunt, deinde venantes saltus peragrare latronesque a rapina pecorum arcere coeperunt. Quare iis insidiati sunt latrones, a quibus Remus captus est ; Romulus autem vi se defendit. Tum Faustulus — necessitate compulsus — indicavit Romulo, quis avus eorum, quae mater esset. Romulus statim — armatis pastoribus — Albam properavit.

3

Interea Remum latrones ad Amulium regem perduxerunt, dicentes eum Numitoris agros infestare. Itaque Remus Numi-

tori a rege ad supplicium traditus est ; at Numitor — considerato adolescentis vultu — nepotem agnovit. Nam Remus oris lineamentis erat matri simillimus aetasque eius tempori expositionis congruebat. Dum ea res animum Numitoris anxium tenet, repente Romulus — genere cognito — supervenit, fratrem liberavit, et — Amulio interfecto — avum Numitorem in regnum restituit.

4

Deinde Romulus et Remus urbem in iisdem locis — ubi expositi educatique erant — condiderunt ; sed orta de imperio inter eos contentio, uter nomen novae urbi daret eamque regeret : adhibuerunt auspicia. Remus sex vultures, Romulus duodecim vidit. Sic Romulus, augurio victor, urbem e suo nomine Romam vocavit, et — ut eam *prius* legibus *quam* moenibus muniret — edixit ne quis vallum transiliret. Quod Remus — invidiā adductus — transiluit irridens. Eum iratus Romulus interfecit, his increpans verbis : « Sic deinceps pereat quicumque transiliet moenia mea ». Ita solus potitus est imperio Romulus.

5

Romulus imaginem urbis *magis quam* urbem fecerat ; deerant incolae. Erat in proximo lucus ; hunc asylum fecit. Eo statim multitudo latronum pastorumque confugit. Cum vero uxores ipse populusque non haberent, legatos circa vicinas gentes misit, qui societatem conubiumque novo populo peterent. Sed nusquam benigne audita est legatio ; ludibrium etiam additum : « Cur non feminis quoque asylum aperuistis ; id enim compar foret conubium ». Romulus — aegritudinem animi dissimulans — ludos parat : indici deinde finitimis spectaculum iubet. Multi convenerunt maximeque Sabini cum liberis et coniugibus. *Ubi* spectaculi tempus venit eoque conversi omnium oculi mentesque erant, *tum* — signo dato — iuvenes Romani discurrunt, et filias Sabinorum rapiunt.

6

Haec fuit statim causa belli. Sabini enim ob virgines raptas bellum adversus Romanos moverunt et — cum Romae appropin-

quarent — Tarpeiam virginem nacti sunt, quae — aquam sacrorum extra moenia petiitum — descenderat. Huius pater Romanae praeerat arci. Titus Tatius, Sabinorum dux, Tarpeiae dixit : « Optionem muneris tibi dabo, si exercitum meum in Capitolium perduxeris ». Illa petiit, quod Sabini in sinistris manibus gerebant, videlicet anulos et armillas. Tatius dolo se promisit ; sed postquam virgo Sabinos in arcem perduxit, eam scutis obrui iussit ; nam et scuta in laevis habuerant. Sic impia proditio celeri poena vindicata est.

7

Romulus adversus Tatium ad certamen processit, et in eo loco — ubi nunc Romanum forum est — pugnam conseruit. Primo impetu vir inter Romanos insignis — nomine Hostilius — fortissime dimicans cecidit ; cuius interitu consternati Romani fugere coeperunt. Iam Sabini clamitabant : « Vicimus perfidos hospites, imbelles hostes. Nunc sciunt longe *aliud* esse virgines rapere, *aliud* pugnare cum viris ».

Tunc Romulus — arma ad caelum tollens — Iovi aedem vovit et exercitus — *seu* forte *seu* divinitus — restitit. Itaque proelium redintegratur ; sed raptae mulieres — crinibus passis — ausae sunt se inter tela volantia inferre et *hinc* patres *hinc* viros orantes pacem conciliarunt.

8

II. TULLUS HOSTILIUS ROMANORUM REX TERTIUS

Mortuo Numa, Tullus Hostilius rex creatus est. Hic non solum proximo regi dissimilis, sed etiam Romulo ferocior fuit. Eo regnante, bellum inter Albanos et Romanos exortum est. Ducibus Hostilio et Fufetio placuit paucorum manibus fata utriusque populi committi. Erant apud Romanos trigemini Horatii, trigemini quoque apud Albanos Curiatii. Cum iis agunt reges, ut pro sua quisque patria dimicent ferro. Foedus ictum est *ea* lege, *ut unde* victoria *ibi* quoque imperium esset. Itaque trigemini arma capiunt, et in medium inter duas acies procedunt. Considerant utrimque duo exercitus. Datur signum infestisque armis terni iuvenes — magnorum exercituum animos gerentes — concurrunt.

Ut primo concursu increpauerunt arma micantesque fulserunt gladii, horror ingens spectantes perstrinxit. Consertis deinde manibus, statim duo Romani, *alter super alterum* expirantes, ceciderunt; tres Albani vulnerati sunt. Ad casum Romanorum conclamavit gaudio exercitus Albanus. Romanos iam spes tota deserebat. Unum Horatium tres Curiatii circumsteterant. Tum unus, qui forte integer fuit, Romanus — quia tribus impar erat — fugam simulavit; singulos, per intervalla insequentes, separatim aggressus necavit. Sic unius viri manu parta victoria Romanis est. Deinde Fufetius exercitum Albanum domum abduxit.

9

Romani ovantes ac gratulantes Horatium accipiunt, et domum deducunt. Princeps ibat Horatius trium fratrum spolia prae se gerens. Cui obvia fuit soror virgo, quae uni ex Curiatiis desponsa fuerat. Haec — viso super humeros fratris paludamento sponsi, quod ipsa confecerat — flere et crines solvere coepit. Movit ferocis iuvenis animum comploratio sororis in tanto gaudio publico; itaque — stricto gladio — transfigit puellam, simul eam verbis increpans: « Abi hinc cum immaturo amore ad sponsum, oblita fratrum, oblita patriae. Sic pereat quaecumque Romana lugebit hostem ».

10

III. IUNIUS BRUTUS ROMANORUM CONSUL PRIMUS

Expulsis regibus duo consules creati sunt, L. Iunius Brutus et L. Tarquinius Collatinus, Lucretiae maritus. Annum iis imperium tributum est, ne per diuturnitatem potestatis insolentiores fierent. Sed Collatino paulo post dignitas sublata est, quod invisum erat populo Tarquiniorum nomen. In eius locum P. Valerius Publicola consul creatus est. Sed erant in iuventute Romana adulescentes aliquot, sodales Tarquiniorum, qui novum imperium aegre ferebant. Hi cum legatis — quos rex ad bona sua repetenda Romam miserat — de restituendis regibus colloquuntur, ipsos Bruti consulis filios in societatem consilii adsumunt. Sermonem eorum ex servis unus exceperit, et rem ad consules detulit. Coniurati omnes, in

quibus erant liberi Bruti consulis, in vincula coniecti sunt, deinde damnati. Missi lictores eos nudatos virgis caedunt securique feriunt. Supplicii *non* spectator *modo, sed et* exactor erat Brutus, qui tunc patrem exiit, ut consulem ageret.

11

IV. HORATIUS COCLES

Porsenna, rex Etruscorum, ad restituendos in regnum Tarquinios cum infesto exercitu Romam venit. Primo impetu Ianiculum cepit. Non unquam alias ante tantus terror Romanos invasit : adeo valida res tum Clusina erat magnumque Porsennae nomen. Ex agris in urbem demigrant ; urbem ipsam sacpiunt praesidiis. Alia urbis pars muris, alia Tiberi obiecto tuta videbatur. Pons Sublicius iter paene hostibus dedit, nisi unus vir fuisset Horatius Cocles, illo cognomine appellatus, quod in alio proelio alterum oculum amiserat. Is — extrema pontis parte occupata — aciem hostium solus sustinuit, donec pons a tergo interrumpetur. Audaciā suā obstupescit hostes ; ponte rescisso, armatus in Tiberim desiluit, et incolumis ad suos tranavit. Grata erga tantam virtutem civitas fuit. Statua Horatii in comitio posita est ; agri *tantum* ei publice datum est *quantum* uno die circumaravit.

12

V. MUCIUS SCAEVOLA

Cum Porsenna Romam obsideret, C. Mucius, vir Romanae constantiae, senatum adiit, et veniam transfugiendi ad hostes petiit necem regis repromittens. Accepta potestate in castra hostium venit. Ibi in confertissima turba prope regium tribunal constitit. Stipendium tunc forte militibus dabatur, et scriba ad latus regis pari fere ornatu sedebat. Mucius, similitudine deceptus scribam pro rege sicā necavit. Quo facto comprehensus dextram in conspectu regis imposuit in foculum ad sacrificium accensum, velut manum puniens, quod in caele peccasset. Attonitus miraculo rex iuvenem amoveri ab altaribus iussit. Tum Mucius, quasi benefi-

cium remunerans, aperte dixit trecentos, sui similes, adversus eum coniurasse. Qua re Porsenna exterritus pacem cum Romanis fecit. Mucio prata trans Tiberim dono cives dederunt, quae Mucia prata appellata sunt, et Scaevola dictus est, quod sinistra tantum manu utebatur eiue statua honoris gratiā constituta est.

13

VI. MENENIUS AGRIPPA

Menenius Agrippa concordiam inter patres plebemque restituit. Nam plebs cum contra patricios infensa ad montem sacrum secessisset, quod a senatu atque consulibus tributo ac militia premeretur, patres Agrippam, virum facundum et popularem, ad plebem miserunt, qui eam senatui reconciliaret. Is, ubi in conspectum plebis venit, nihil aliud quam hoc narrasse fertur; « Olim — inquit — humani artūs, cum ventrem otiosum cernerent, ab eo discordarunt conspiraruntque, ne manus ad os cibum ferrent, neve os acciperet datum aut dentes conficerent. At, dum ventrem domare volunt, ipsi quoque defecerunt totumque corpus ad extremam tabem venit. Tum demum intellexerunt ventris haud segne ministerium esse eumque acceptos cibos concoquere et per omnia membra distribuere; itaque cum eo in gratiam redierunt. Sic — inquit — senatus et populus, quasi unum corpus, discordiā percant, valent concordiā ».

Hac fabulā Menenius hominum mentes flexit; plebs in urbem regressa est. Creavit tamen tribunos, qui libertatem suam adversus nobilitatis superbiam defenderent. Paulo post mortuus est Menenius, vir omni vita *pariter* patribus ac plebi carus. Is tamen in *tanta* paupertate decessit, *ut* eum populus — collatis quadrantibus — sepeliverit, et locum sepulcro senatus publice dedit. Potest consolari pauperes Menenius, sed multo magis docere locupletes, quam non sit necessaria solidam laudem cupienti, nimis anxia divitiarum comparatio.

VII. LUCIUS QUINCTIUS CINCINNATUS

Aequi Minucium consulem atque exercitum eius circumsessos tenebant. Id ubi Romam nuntiatum est, *tantus* pavor, *tanta* trepidatio fuit, *quanta* si urbem ipsam non castra hostes obsiderent. Cum autem in altero consule parum esse praesidii videretur, dictatorem dici placuit, ut is rem afflictam restitueret. L. Quinctius Cincinnatus omnium consensu dictator dictus est.

Ille, spes unica imperii Romani, trans Tiberim tunc quattuor iugerum agrum manibus suis colebat. Ad quem missi legati nudum eum arantem offenderunt. Salute datā redditāque Quinctius togam prope e tugurio proferre uxorem iussit, ut senatus mandata togatus audiret.

Postquam — absterso pulvere ac sudore — togā indutus processit Quinctius, dictatorem eum legati gratulantes consalutant; quantus terror in exercitu sit, exponunt. Quinctius igitur Cincinnatus Romam venit, et — antecedentibus lictoribus — domum deductus est. Paulo post — caesis hostibus — exercitum Romanum liberavit urbemque triumphans ingressus est. Quinctius sexto decimo die dictaturā — quam in sex menses acceperat — se abdicavit, et ad aratrum rediit.

VIII. MARCUS FURIUS CAMILLUS

Cum Marcus Furius Camillus urbem Falerios obsideret, ludi magister plurimos et nobilissimos inde pueros velut ambulandi gratiā eductos in castra Romanorum perduxit. Quibus Camillo traditis, non erat dubium quin Falisci — deposito bello — sese Romanis dedituri essent. Sed Camillus perfidiam proditoris detestatus: « Non ad similem tui — inquit — venisti: sunt belli sicut et pacis iura: arma habemus non adversus eam aetatem — cui etiam in captis urbibus parcimus — sed adversus armatos, qui castra Romana apud Veios oppugnaverunt ». Denudari deinde ludi ma-

gistrum iussit, eum — manibus post tergum alligatis — in urbem reducendum pueris tradidit. Statim Falisci, beneficio magis quam armis victi, portas Romanis aperuerunt.

17

Sed Camillus post multa in patriam merita exsilio mulctatus, quod praedam inique divisisset, Ardeam concessit. Urbe egrediens, a diis precatus est, ut, si innoxio sibi ea iniuria fieret, desiderium sui facerent ingratae civitati quamprimum. Neque multo postea res evenit. Galli, post pugnam Alliensem, victores ante solis occasum ad urbem Romam perveniunt. Postquam hostes adesse nuntiatum est, Manlius, cum urbem omnem defendere non posset, cum iuventute Romana in arcem Capitolium fugit; seniores vero domos regressi sunt, sed senatores quidam ornati honorum insignibus, aetate confecti in foro manserunt. Galli senatorum gravitatem admirati sunt, donec Gallus quidam barbam longam. M. Papirii tangere ausus est. Statim Papirius scipione eburneo caput Galli percussit. Ab ea re initium caedis ortum est: ceteri senes sedibus eburneis insidentes trucidati sunt. Galli deinde impetum facere in arcem statuunt. Noctu Capitolium taciti ascenderunt; iamque in summum saxum evaserant, cum anseres sacri clangore alarumque strepitu Manlium, virum bello egregium, exciverunt. Hic ceteros ad arma vocat, et Gallos ascendentes deiecit.

18

Tunc consensu omnium placuit ab exsilio Camillum acciri. Missi igitur ad eum legati, et ipse dictator absens dictus est. Interim Galli obsidione fatigati et fame oppressi constituerunt, ut obsidionem haud magna mercede relinquerent. Pactum est pretium mille pondo auri.

Nondum omni auro appenso Camillus dictator, qui Romani exercitus reliquias collegerat, intervenit; auferri aurum de medio iubet hostesque ex improvise aggressus maximo proelio devicit. Ne nuntius quidem cladis relictus est. Dictator — recuperatā ex hostibus patriā — urbem ingressus est triumphans, et a militibus « pater patriae conditorque alter urbis » appellatus est.

IX. TITUS MANLIUS TORQUATUS

Cum postea Galli ad tertium lapidem trans Aniēnem fluvium castra posuissent, exercitus Romanus ab urbe profectus est, et in citeriore ripa fluvii constitit. Pons in medio erat ; tunc Gallus quidam eximia corporis magnitudine in vacuum pontem processit, et, quam maxima voce potuit : « *Quem nunc — inquit — Roma fortissimum habet, is procedat agetum ad pugnam, ut eventus certaminis nostri ostendat, utra gens bello sit melior* ». Diu inter milites Romanos silentium fuit. Tum Titus Manlius, adolescens nobilis, ex statione ad imperatorem pergit : « *iniussu tuo — inquit — imperator, extra ordinem nunquam pugnaverim, etiamsi certam victoriam videam ; si tu permittis, volo illi belluae ostendere me ex illo ortum esse, qui Gallorum agmen ex rupe Tarpeia deturbavit* ». Cui imperator : « *Macte virtute — inquit — T. Manli, esto : perge, et nomen Romanum invictum praesta* ». Ubi constiterunt inter duas acies, Gallus ensem cum ingenti sonitu in arma Manlii deiecit. Manlius vero inter corpus et arma Galli sese insinuans uno et altero ictu ventrem gladio transfodit ; deinde ei iacenti torquem, quo ornatus erat, detraxit, quem cruore respersum collo circumdedit suo. Hinc *et ipse et posterius eius Torquati cognomen acceperunt.*

20

Idem Manlius, postea consul factus bello Latino, ut disciplinam militarem restitueret, edixit, ne quis extra ordinem in hostes pugnaret. Forte T. Manlius, consulis filius, prope stationem hostium accesserat. Ubi is, qui Latino equitatu praecerat, consulis filium agnovit : « *Visne — inquit — congregari tecum, ut singularis proelii eventu cernatur quanto eques Latinus Romano praestet ?* » Movit ferocem iuvenis animum *seu ira, seu detrectandi certaminis pudor*. Itaque, oblitus imperii paterni, in certamen ruit, et Latinum ex equo excussum transfixit spoliisque lectis in castra ad patrem venit. Extemplo filium aversatus consul milites classico advocat. Qui postquam frequentes convenerunt : « *Quando quidem — in-*

quit — tu, fili, contra imperium consulis pugnavisti, oportet ut disciplinam poeniā tuā restituas. Triste quidem exemplum sed in posterum salubre iuventuti eris. *Ι. licitor, adliga ad palum* ». Metu omnes obstupuerunt ; sed, postquam — cervice caesa — fusus est cruor, in questus et lamenta eruperunt. Manlio Romam redeunti seniores tantum obviam exierunt : iuventus *et tunc eum, et omni* deinde vitā exsecrata est.

21

X. PUBLIUS DECIUS

P. Decius, Valerio Maximo Cornelio Cosso consulibus, tribunus militum fuit. Exercitu Romano in angustiis clauso, Decius editum collem conspexit imminentem hostium castris. Accepto praesidio verticem occupavit, hostes terruit, consuli spatium dedit ad subducendum agmen in aequiorem locum. Ipse — colle, quem insederat, undique armatis circumdato — intempesta nocte, per medias hostium custodias somno oppressas incolumis evasit. Quare ab exercitu donatus est coronā obsidionali, quae dabatur *ei, qui* obsidione cives liberasset. Consul fuit bello Latino cum Manlio Torquato. Tunc cum utrique consuli somnio obvenisset, *eum* populum victorem fore, *cuius* dux in proelio cecidisset, convenit inter eos, ut is, cuius cornu in acie laboraret, diis se manibus devoveret. Inclinante sua parte Decius armatus in equum insiluit ac se in medios hostes immisit. Concidit obrutus telis, et victoriam suis reliquit.

22

XI. GAIUS FABRICIUS

Gaius Fabricius unus fuit ex legatis, qui ad Pyrrhum de captivis redimendis venerant. Cuius postquam audivit Pyrrhus magnum esse apud Romanos nomen — ut viri boni et bello egregii, sed admodum pauperis — eum prae ceteris honorifice ac liberaliter accepit eique munera atque aurum obtulit. Omnia Fabricius repudiavit.

Postero die, cum illum Pyrrhus vellet exterrere conspectu subito elephantis, imperavit suis, ut Fabricio, secum colloquenti,

bellua post aulaea admoveretur. Quod ubi factum est — signo dato remotisque aulaeis repente — bellua stridorem horrendum emisit et manum super Fabricii caput suspendit. Sed ille placide subridens: « Neque — inquit — *heri* me aurum tuum pellexit, neque *hodie* commovet bellua tua ».

Fabricii virtutem admiratus Pyrrhus illum secreto invitavit, ut patriam desereret secumque vellet vivere, quarta etiam regni sui parte oblata. Cui Fabricius ita respondit: « Si me virum bonum indicas, cur me vis corrumpere? sin vero malum, cur me ambis? »

23

Anno interiecto — omni spe pacis inter Pyrrhum et Romanos conciliandae ablatā — Fabricius, consul factus, contra eum missus est. Cumque vicina castra ipse et rex haberent, medicus regis nocte ad Fabricium venit, et: « Si tu mihi — inquit — praemium dederis, ego regem veneno necabo ». Hunc Fabricius vinctum reduci iussit ad Pyrrhum et ei dici, quae contra caput eius medicus spondisset. Tunc rex admiratus eum dixisse fertur: « Ille est Fabricius, qui difficilius ab honestate quam sol a suo cursu posset averti ».

Fabricius omnem vitam in gloriosa paupertate exegit *adeoque* inops decessit, *ut* filiabus nullam dotem reliquerit. At senatus patris sibi partes desumpsit, et — datis ex communi acrio dotibus — eas collocavit.

24

XII. MARCUS ATILIUS REGULUS

Marcus Regulus Poenos magna clade affecit. Deinde in Africam primus Romanorum ducum traiecit. Clupeam urbem et trecenta castella expugnavit; *neque* cum hominibus *tantum sed etiam* cum monstris dimicavit. Regulo, ob res bene gestas, imperium in annum proximum prorogatum est. Quod ubi ille cognovit, senatus scripsit villicum suum in agello — quem septem iugerum habebat — mortum esse et servum, occasionem nactum, aufugisse, ablato instrumento rustico; ideoque petere se, ut sibi successor in Africam mitteretur, ne — deserto agro — omnia ad vivendum necessaria uxori et liberis deessent. Senatus — acceptis litteris — res, quas

Regulus amiserat, publicā pecuniā redimi iussit; agellum colendum locavit, alimenta coniugi ac liberis praebuit. Regulus deinde multis proeliis Carthaginensium opes contudit eosque pacem petere coegit. Quam cum Regulus nollet nisi durissimis condicionibus dare, illi a Lacedaemoniis auxilium petierunt.

25

Carthaginenses — duce Xanthippo Lacedaemonio, viro belli peritissimo — bellum renovarunt ac Regulum ultima pernicie vicerunt; nam duo tantum milia hominum ex omni Romano exercitu superauerunt, et Regulus ipse captus, et in carcerem coniectus est. Deinde Regulus Romam de captivis commutandis — dato iureiurando — missus est ut, si non impetravisset, rediret ipse Carthaginem. Qui cum Romam venisset, in senatum introductus mandata exposuit: sententiam ne diceret recusavit; quamdiu iureiurando hostium teneretur, se non esse senatorem. Iussus tamen sententiam dicere, negavit esse utile captivos Poenos reddi, quod illi adulescentes et boni duces essent, ipse vero iam senectute confectus. Cuius cum valuisset auctoritas, captivi retenti sunt.

Regulus deinde cum retineretur a propinquis et amicis, tamen Carthaginem rediit; neque vero tunc ignorabat se ad crudelissimum hostem et ad exquisita supplicia proficisci, sed iusiurandum conservandum putavit. Reversum Carthaginenses omni cruciatu necaverunt. Palpebris enim resectis aliquamdiu in loco tenebricoso tenuerunt; deinde — cum sol esset ardentissimus — repente eductum intueri caelum coegerunt. Postremo in arcam ligneam, in qua undique clavi praecuti eminebant, incluserunt. Ita dum fessum corpus stimulis ferreis confoditur, vigiliis et dolore continuo extinctus est. Hic fuit Atilii Reguli exitus, ipsa quoque vita — *etsi* per maximam gloriam diu *acta* — clarior et illustriōr.

26

XIII. QUINTUS FABIVS MAXIMVS

Quintus Fabius iam senex filio suo consuli legatus fuit; cumque in eius castra veniret, filius obviam patri progressus est; duodecim

lictiores pro more anteibant. Equo vehebatur senex nec — appropinquante consule — descendit. Iam ex lictoribus undecim verecundiā paternae maiestatis taciti praeterierant. Quod cum consul animadvertisset, proximum lictorem iussit inclamare Fabio patri, ut ex equo descenderet. Pater tum desiliens: « Non ego, fili, — inquit — tuum imperium contempsi, sed experiri volui, an scires consulem te agere ».

Ad summam senectutem vixit Fabius Maximus, dignus tanto cognomine. Cautior quam promptior habitus est, sed insita eius ingenio prudentia *bello, quod* tum gerebatur, aptissima erat. Nemini dubium est, quin rem Romanam cunctando restituerit. Nam *ut* Scipio celeritate sua Carthaginem oppressit, *sic* Fabius cunctatione id egit, ne Roma opprimi posset.

27

XIV. LUCIUS AEMILIUS PAULUS ET GAIUS TERENTIUS VARRO

Hannibal in Apuliam pervenerat. Adversus eum Roma profecti sunt duo consules, L. Aemilius Paulus et C. Terentius Varro. Paulo sollers Fabii cunctatio magis placebat; Varro autem ferox et temerarius acriora sequebatur. Ambo consules ad vicum, qui Cannae appellabatur, castra posuerunt. Ibi insitam Varroni temeritatem fortuna aliquo levium proeliorum successu aluerat; itaque — invito collegā — aciem instruxit, et signum pugnae dedit. Victus caesusque est Romanus exercitus; nusquam graviore vulnere afflicta est respublica. Aemilius Paulus telis obrutus cecidit; quem cum media in pugna oppletum cruore conspexisset quidam tribunus militum: « Cape — inquit — hunc equum, et fuge, Aemili ». « Quin tu potius — respondit Paulus — abi, nuntia patribus, ut urbem muniant ac, priusquam hostis victor adveniat, praesidiis firment: tu me patere in hac militum meorum strage expirare ». Alter consul cum paucis equitibus Venusiam perfugit.

28

Hannibali victori cum ceteri gratularentur suaderentque, ut quietem *et* ipse sumeret *et* fessis militibus daret, unus ex eius prae-

fectis, Maharbal, minime cessandum ratus, Hannibalem hortabatur, ut statim Romam pergeret, die quinto victor in Capitolio epulaturus. Cumque Hannibal illud non probaret, Maharbal: « Vincere scis, Hannibal, — inquit — victoriā uti nescis ». Mora eius diei satis creditur salutē fuisse urbi et imperio. Dein Hannibal — relietā Romā — in Campaniam devertit, cuius deliciis mox exercitus ardor elanguit.

29

XV. MARCUS CLAUDIUS MARCELLUS

Postea cum Sicilia a Romanis ad Poenos defecisset, Marcellus consul creatus Syracusas — urbem Siciliae nobilissimam oppugnavit. Diuturna fuit obsidio, neque urbem, nisi post tres annos, cepit Marcellus. Rem confecisset celerius, nisi unus vir ea tempestate Syracusis fuisset. Is erat Archimedes, vir admirabili ingenio praeditus, qui — multis machinis inventis — opera Romanorum brevi disturbabat. Captis Syracusis, Marcellus — eximiā viri prudentiā delectatus — ut capiti illius parceretur edixit. Archimedes — dum in pulvere quasdam formas describit attentius — patriam suam captam esse non senserat. Miles praedandi causā in domum eius irrupit, et minantis voce quisnam esset eum interrogavit. Archimedes, propter cupiditatem *illud* investigandi, *quod* requirebat, nomen suum non indicavit, sed: « Noli — inquit —, obsecro, circulos meos turbare ». Quapropter a milite obtruncatus est. Eius mortem aegre tulit Marcellus sepulturaeque curam habuit.

30

XVI. PUBLIUS CORNELIUS SCIPIO AFRICANUS

Profectus igitur in Hispaniam Scipio Carthaginem novam, quo die venit, expugnavit. Eo congestae erant omnes paene Africae et Hispaniae opes, quibus omnibus potitus est Scipio. Inter captivos ad eum adducta est eximiae formae adulta virgo. Sed ubi comperit eam illustri loco inter Celtiberos natam principique eius gentis adulescenti, Allucio nomine, desponsam esse — arcessitis parentibus et sponso — eam reddidit. Parentes virginis, qui

ad eam redimendam magnum auri pondus attulerant, Scipionem orabant, ut id a se donum reciperet. Scipio aurum ante pedes poni iussit, vocatoque sponso: « Super dotem — inquit — quam accepturus a socero es, haec tibi a me dotalia dona accedant ». Allucius domum reversus grato animo Celtiberos Romanis conciliavit.

31

Deinde Scipio Hasdrubalem victum ex Hispania expulit. Castris hostium potitus, omnem praedam militibus concessit; captivos Hispanos sine pretio domum dimisit; Afros vero vendi iussit. Erat inter eos puer adultus, regii generis, formā insigni. Quem percontatus est Scipio quis et cuius esset, et cur id aetatis in castris fuisset. « Numida sum — inquit puer — Massivam populares vocant; patre amisso apud avum maternum, Numidiae regem, educatus sum. Cum avunculo Masinissā — qui nuper subsidio Carthaginensibus venit — in Hispaniam traieci; prohibitus propter aetatem a Masinissa, nunquam ante proelium inii. *Eo die quo pugnatum est cum Romanis — inscio avunculo, clam armis et equo sumpto — in aciem exii; ibi — prolapso equo — captus sum a Romanis ».*

Hunc Scipio interrogavit velletne ad avunculum reverti. Id vero se cupere respondit puer, effusis gaudio lacrimis. Tum Scipio anulum aureum equumque ornatum puero donavit datisque equitibus, qui tuto deducerent, dimisit.

32

Cum P. Cornelius Scipio se erga Hispanos clementer gessisset, circumfusa multitudo cum regem omnium consensu appellavit. At Scipio cum silentium fieri per praeconem iussisset: « Nomen imperatoris — inquit — quo me mei milites appellaverunt, mihi maximum est; regium nomen, *alibi* magnum, *Romae* intolerabile est. Si *id* amplissimum iudicatis, *quod* regale est, vobis licet existimare regalem in me esse animum; sed oro vos, ut a regis appellatione abstinenceis ». Senserunt etiam barbari magnitudinem animi, qua Scipio *id* aspernabatur, *quod* ceteri mortales admirantur, et concupiscunt.

Carthaginienses, metu perculti, oratores triginta seniorum principes ad petendam pacem mittunt. Qui, ubi in castra Romana venerunt, veniam civitati petebant non culpam purgantes, sed initium culpae in Hannibalem transferentes. Inde — condicionibus a Scipione latis omnibus acceptis — legati Carthaginienses Romam profecti sunt, ut, *quae* ab illo pacta essent, *ea* patrum ac populi auctoritate confirmarentur.

Ita pace terra marique partā, Scipio — exercitu in naves imposito — Romam revertit. Ad quem advenientem concursus ingens factus est : effusa *non* ex urbibus *modo, sed etiam* ex agris multitudo vias obsidebat. Scipio inter gratulantium plausus triumpho omnium clarissimo urbem est invecus, primusque nomine victae a se gentis est nobilitatus Africanusque appellatus.

Hannibal, a Scipione victus, suisque invisus, ad Antiochum, Syriae regem, confugit eumque hostem Romanis fecit. Missi sunt Romā legati ad Antiochum, in quibus erat Scipio Africanus. Qui, cum Hannibale Ephesi collocutus, ab eo quaesivit, quem fuisse maximum imperatorem crederet. Respondit Hannibal Alexandrum, Macedonum regem, maximum sibi videri, quo parvā manu innumerabiles exercitus fudisset. Interroganti deinde, quem secundum poneret: « Pyrrhum — inquit — quod primus castra metari docuit nemoque illo elegantius loca cepit, et praesidia disposuit ». Sciscitanti denique, quem tertium duceret, semet ipsum dixit. Tum ridens Scipio : « Quidnam tu diceres — inquit — si me vicisses? ». « Me vero — inquit Hannibal — *et* ante Alexandrum *et* ante Pyrrhum *et* ante alios omnes posuissem ». Ita — improviso assentationis genere — Scipionem e grege imperatorum velut inaestimabilem, secernebat.

Cum Scipio Africanus in Literna villa se contineret, complures praedonum duces ad eum videndum forte confluerunt. Scipio eos ad vim faciendam venire ratus, praesidium servorum in tecto

collocavit aliaque parabat, quae ad eos repellendos erant necessaria. Quod ubi praedones animadverterunt — abiectis armis — ianuae appropinquant nuntiantque se non vitae eius hostes, sed virtutis admiratores venisse, conspectum tanti viri expetentes. Quod postquam audivit Scipio, fores reserari eosque introduci iussit. Illi postes ianuae tanquam religiosissimam aram venerati, cupide Scipionis dextram apprehenderunt ac diu deosculati sunt ; deinde — positis ante vestibulum donis — laeti domum reverterunt. Paulo post mortuus est Scipio moriensque ab uxore petivit, ne corpus suum Romam referretur.

36

XVII. LUCIUS AEMILIUS PAULUS MACEDONICUS

Postquam Perseum consolatus est Aemilius Paulus, sermonem ad Romanos circumstantes convertit : « Videtis — inquit — exemplum insigne mutationis rerum humanarum. Vobis haec praecipue dico, iuvenes. Ideo neminem decet in quemquam superbe agere nec praesenti credere fortunae ».

Confecto bello Aemilius Paulus regiā nave ingentis magnitudinis — nam sedecim ordines remorum habuisse dicitur — ad urbem est subvectus. Fuit eius triumphus omnium longe magnificentissimus. Completæ erant omnes Tiberis ripae obviam effusā multitudine. Populus — estructis per forum tabulatis in modum theatrorum — spectavit in candidis togis. Aperta templa omnia et sertis coronata, ture fumabant. In tres dies distributa est pompa spectaculi. Primus dies vix suffecit transvehendis signis tabulisque ; sequenti die translata sunt arma, galeae, scuta, loricae, pharetrae argentiūque signatum. Tertio die, multo mane, ducere agmen coeperunt tubicines, non festos sollemnium pomparum modos, sed bellicum sonantes, quasi in aciem procedendum esset. Deinde agebantur pingues cornibus auratis et vittis redimiti boves centum et viginti. Sequebantur Persei liberi — comitante educatorum et magistrorum turbā — qui manus ad spectatores cum lacrimis miserabiliter tendebant, et pueros docebant populi Romani misericordiam suppliciter implorare. Post filios incedebat cum uxore Perseus, stupenti et attonito viro similis. Inde quadringentae coronae aureae

portabantur ab omnibus fere Graeciae civitatibus dono missae. Postremo ipse in curru Paulus vehebatur auro purpurāque fulgens, qui *cum* dignitate alia corporis *tum* senecta ipsa magnam maiestatem prae se ferebat. Post currum, inter alios illustres viros, filii duo Aemilii; deinde equites turmatim et cohortes peditum. Paulo a senatu et populo Romano concessum est, ut ludis circensibus veste triumphali uteretur eique cognomen Macedonico inditum est.

37

Aemilius Paulus omni Macedonum gazā — quae fuit maxima — potitus *tantam* in aerarium populi Romani pecuniam invexit, *ut* unius imperatoris praeda finem attulerit tributorum. At hic per alios homines cuncta administravit, *nec quidquam* ex thesauris regis in domum suam intulit *praeter* memoriam nominis sempiternam. Mortuus est *adeo* pauper, *ut* dos eius uxori non potuerit exsolvi, nisi vendito fundo, quem unum reliquerat. Exsequiae eius non *tam* auro et ebore *quam* omnium benevolentiam et studio fuerant insignes. Macedoniae principes — qui tunc Romae erant legationis nomine — umeros suos funebri lecto sponte sua subiecerunt. *Quem* enim in bello ob virtutem timuerant, *eundem* in pace ob iustitiam diligebant.

38

XVIII. PUBLIUS CORNELIUS SCIPIO AEMILIANUS

P. Scipio Aemilianus, Pauli Macedonici filius adoptione Scipionis Africani nepos, a tenera aetate Graecis litteris a Polybio, praestantis ingenii viro, eruditus est. Ex eius doctrina *tantos* fructus tulit, *ut* non modo aequales suos, *sed etiam* maiores natu omni virtutum genere superaret. Temperantiae et continentiae laudem ante omnia comparare studuit; quod quidem difficile tunc erat: miro enim impetu ad libidines et epulas iuvenes Romani eo tempore ferebantur. At Scipio contrarium vitae institutum secutus publicam modestiae et continentiae famam est adeptus. Polybium semper domi militiaeque secum habuit; semper inter arma ac studia versatus *aut* corpus periculis *aut* animum disciplinis exercuit.

Cum duo consules, quorum *alter* inops, *alter* avarus erat, in senatu contenderent, *uter* in Hispaniam ad bellum gerendum mitteretur ac magna inter patres esset dissensio, rogatus sententiam Scipio Aemilianus: « Neutrum — inquit — mihi mitti placet, quia *alter* nihil habet, *alteri* nihil est satis ».

Iudicabat enim et inopiam et avaritiam debere abesse pariter ad rem bene gerendam. Alioquin maxime verendum est, ne publicum munus quaestui habeatur, et praeda communis in privatum imperatoris lucrum convertatur. Ab hac culpa longe alienus fuit Scipio: nam post duos inclitos consulatus et totidem triumphos, officio legationis fungens, septem tantum servos secum duxit. E Carthagini et Numantiae spoliis comparare plures certe potuerat, sed — Carthagine eversa — nihilo fuit locupletior quam ante. Itaque, cum per populi Romani socios et exteris nationes iter faceret, non mancipia eius, sed victoriae numerabantur, nec *quantum* auri et argenti, sed *quantum* dignitatis atque gloriae secum ferret, aestimabatur.

Paulo post Scipio repente in lectulo exanimis est inventus. De tanti viri morte nulla habita est quaestio eiusque corpus velato capite est elatum, ne livor in ore appareret. Metellus Macedonicus, etsi Scipionis inimicus, audita nece, in forum advolavit ibique maesto vultu clamavit: « Concurrite, cives, moenia urbis nostrae eversa sunt: Scipioni intra suos penates quiescenti nefaria vis illata est ». Idem Metellus filios suos iussit funebri eius lecto umeros subicere dicens: « Nunquam a vobis id officium maiori viro praestari poterit ».

Scipionis patrimonium *tam* exiguum fuit, *ut* triginta duas libras argenti, duas et selibram auri tantum reliquerit.

XIX. TIBERIUS ET GAIUS GRACCHI

Tib. Gracchus et G. Gracchus Scipionis Africani ex filia nepotes erant. Horum adulescentia bonis artibus et magnā omnium

spe floruit : ad egregiam enim indolem accedebat optima educatio. Exstant Corneliae matris epistolae, quibus apparet eos *non solum* in gremio matris educatos esse, *sed etiam* ab ea sermonis elegantiam hausisse. Maximum matronis ornamentum esse liberos, bene institutos, merito putabat sapientissima illa mulier. Cum Campana matrona, apud illam hospita, ornamenta sua — quae erant illa aetate pretiosissima — ostentaret ei muliebriter, Cornelia sermonem produxit usque eo dum a schola redirent liberi. Quos reversos hospitae exhibens: « En haec — inquit — mea ornamenta ». Nihil quidem istis adolescentibus *neque* a natura *neque* a doctrina defuit ; sed ambo rem publicam, quam tueri poterant, impie perturbare maluerunt.

42

Tib. Gracchus, tribunus plebis creatus, a senatu descivit ; populi favorem profusis largitionibus sibi conciliavit ; agros plebi dividebat, civitatem omnibus Italicis dabat ; provincias novis coloniis replebat ; quibus rebus viam sibi ad regnum parare videbatur. Quare cum convocati patres deliberarent, quidnam faciendum esset, statim Tiberius Capitolium petit, manum ad caput referens ; quo signo salutem suam populo commendabat. Hoc nobilitas *ita* accepit, *quasi* diadēma posceret. Tum Scipio Nasīca, cum esset consobrinus Tib. Gracchi, patriam cognationi praeferens, sublatā dextrā, proclamavit: « Qui rem publicam esse volunt, me sequantur ». Dein Gracchum fugientem persecutus, in eum irruit suaque manu interfecit. Mortui Tiberii corpus in Tiberim proiectum est.

43

C. Gracchum *idem* furor, *qui* fratrem Tiberium, invasit ; *seu* vindicandae fraternae necis, *seu* comparandae regiae potentiae causā, *vix* tribunatum adeptus est, *cum* pessima coepit inire consilia : maximas largitiones fecit ; aerarium effudit ; legem de frumento plebi dividendo tulit. His perniciosis Gracchi consiliis, quanta poterant contentione, obsistebant omnes boni, in quibus maxime Piso, vir consularis. Is, cum multa contra legem frumentariam dixisset — lege tamen lata — ad frumentum cum ceteris

accipiendum venit. Gracchus ubi animadvertit in coetu Pisonem stantem, eum sic compellavit, audiente populo Romano : « Qui tibi constas, Piso, cum *ea* lege frumentum petas, *quam* dissuasisti? » Cui Piso : « Nolim quidem, Gracche, — inquit — mea bona tibi viritim dividere liceat, sed, si facies, partem petam ». Quo responso aperte declaravit vir gravis et sapiens lege, quam tulerat Gracchus, patrimonium publicum dissipari.

44

Decretum a senatu latum est, *ut* videret consul Opimius, ne quid detrimenti res publica caperet ; quod, nisi in maximo discrimine, decerni non solebat. C. Gracchus — armatā familiā — Aventinum occupaverat. Quam ob rem consul — vocato ad arma populo — Gaium aggressus est; qui pulsus, dum a templo Dianae *desilit*, talum intorsit, et, cum iam a satellitibus Opimii comprehenderetur, iugulum servo praebuit; qui dominum et mox semetipsum super domini corpus interemit. Consul promiserat se pro capite Gracchi aurum repensurum esse. Quare Septimuleius quidam lanceā praefixum Gaii caput attulit ei que aequale auri pondus persolutum est. Sunt qui tradunt — cerebro exempto — illum — infuso plumbo — caput, quo gravius efficeretur, explesse.

45

XX. PUBLIUS RUTILIUS RUFUS

P. Rutilius Rufus vitae innocentiam enituit, et, cum nemo esset in civitate illo integrior nemo sanctior, omni honore dignus est habitus, et consul factus. Cum eum amicus quidam rem iniustam aliquando rogaret, et Rutilius constanter negaret, indignatus amicus : « Quid ergo — inquit — mihi opus est amicitiam tuam, si quod rogo non facis? » « Immo — respondit Rutilius — quid mihi tua, si tua gratiam aliquid inhoneste facturum sim? » Sciebat, quippe vir sanctus, *tam* contra officium esse amico tribuere, quod aequum non sit, *quam* non tribuere id, quod recte possimus ; atque si forte amici a nobis postulent, quae honesta non sunt, religionem et fidem esse amicitiae anteponendam.

XXI. GAIUS MARIUS

C. Marius humili loco natus, militiae tirocinium in Hispania, duce Scipione, posuit. Erat imprimis Scipioni carus ob singularem virtutem et impigram ad pericula et labores alacritatem. Quodam die cum forte post cenam Scipio cum amicis colloqueretur, dixit aliquis: « Si quid tibi, Scipio, acciderit eritne rei publicae alter tui similis imperator? » Tum Scipio, percusso leniter Marii umero: « Fortasse hic », inquit. Quo dicto excitatus Marius dignos rebus — quas postea gessit — spiritus sumpsit.

47

Tunc Romae primum civile bellum ortum est. Cum enim Sulla consul contra Mithridātem, regem Ponti, mitteretur, ei Marius lege — quam Sulpicius tribunus plebis ad populum tulerat — illud imperium eripuit. Qua re commotus Sulla cum exercitu Romam venit, eam armis occupavit Sulpicium interfecit Marium fugavit. Marius hostes persequentes fugiens aliquamdiu in palude delituit. Sed paulo post repertus, et — ut erat nudo corpore caenoque oblitus — iniecto in collum loro Minturnas raptus est, et in carcerem coniectus. Missus etiam est ad eum occidendum servus publicus, natione Cimber; quem Marius vultus maiestate deterruit. Cum enim hominem ad se — stricto gladio — venientem vidisset: « Tunc — inquit — Marium audebis occidere? » Ille attonitus ac tremens — abiecto ferro — fugit. Marius postea, ab *his* ipsis, qui prius eum occidere voluerant, e carcere emissus est.

48

Marius, acceptā naviculā, in Africam traiecit, et in agrum Carthaginiensem pervenit. Ibi cum in locis solitariis sederet, venit ad eum lictor Sextili praetoris, qui hanc provinciam administrabat. Marius ab eo — quem nunquam laeserat — aliquod humanitatis officium exspectabat; at lictor decedere eum provinciā iussit, nisi vellet in se animadverti. Torvis oculis eum intuens, Marius nullum dabat responsum. Lictori, interroganti iterum eum, eequid

praetori vellet renuntiari : « Abi — inquit — nuntia te vidisse C. Marium in Carthaginiis magnae ruinis sedentem ».

Duobus clarissimis exemplis de inconstantia rerum humanarum eum admonebat, cum *et* urbis maximae excidium *et* viri clarissimi casum ob oculos poneret.

49

Erat Mario ingenuarum artium et liberalium studiorum contemptor animus. Cum aedem Honoris se de manubiis hostium facturum vovisset, spretā peregrinorum marmorum nobilitate artificumque Graecorum peritiā, eam vulgari lapide per artificem Romanum faciendam curavit. Graecas etiam litteras aspernabatur, quod suis doctoribus parum ad virtutem prodessent. At idem fortis et validus et adversus dolorem confirmatus. Cum ei varices in **crure** searentur, vetuit se alligari. Acrem tamen fuisse doloris morsum ipse ostendit : nam medico, alterum crus postulanti, noluit praebere, quod *maior* esset remedii *quam* morbi dolor.

50

XXII. LUCIUS CORNELIUS SULLA

Sulla propter motus urbanos cum victore exercitu Romam properavit ; *eos, qui* Mario favebant, omnes superavit. Nihil illa victoriā fuit crudelius. Sulla, dictator creatus, vel in *eos, qui* se sua sponte dediderant, iussit animadverti. Quattuor milia debitorum inermium civium in circo interfici iussit. Quis autem illos potest computare, *quos* in urbe passim, quisquis voluit, occidit, donec admoneret Fudidius quidam, vivere aliquos debere, ut essent, quibus imperaret ? Novo et inaudito exemplo tabulam proscriptionis proposuit, qua nomina *eorum, qui* occidendi essent, continebantur ; cumque omnium orta esset indignatio postridie plura etiam adiecit nomina. Ingens caesorum fuit multitudo. Saevitiae causam etiam avaritia praebuit, multoque *plures* propter divitias *quam* propter odium victoris necati sunt. Civis quidam innocuus — cui fundus in agro Albano erat — legens proscriptionum nomina, se quoque adscriptum vidit : « Vae — inquit — mi-

sero mihi ; me fundus Albanus persequitur ». Neque longe progressus, a *quodam*, qui eum agnoverat, percussus est.

51

Sulla deinde, in villam profectus, rusticari et venando vitam ducere coepit. Ibi morbo pediculari correptus interiit, vir ingentis animi, cupidus voluptatum, sed gloriae cupidior. Litteris Graecis et Latinis eruditus et virorum litteratorum *adeo* amans, *ut* sedulitatem etiam mali cuiusdam poetae aliquo praemio dignam duxerit; nam, cum ille epigramma ipsi obtulisset, praemium Sulla iussit ei statim dari, ea tamen lege, *ne* quid postea scriberet. Ante victoriam laudandus; in *uis* vero, *quae* secuta sunt, nunquam satis vituperandus: urbem enim et Italiam civilis sanguinis fluminibus inundavit. *Non solum* in vivos saeviit, *sed ne* mortuis *quidem* pepercit: nam C. Marii: cuius, *etsi* postea inimicus, aliquando *tamen* quaestor fuerat — erutos cineres in Tiberim proiecit. Quae crudelitate rerum praeclare gestarum gloriam corrumpit.

52

XXIII. LUCIUS LICINIUS LUCULLUS

Habebat Lucullus villam prospectu et ambulatione pulcherrimam. Quo cum venisset Pompeius, *id* unum reprehendit, *quod* ea habitatio esset quidem aestate peramoena, sed hieme minus commoda videretur; cui Lucullus: « Putasne — inquit — me minus sapere quam hirundines, quae, adveniente hieme, sedem commutant? » Villarum magnificentiae respondebat epularum sumptus. Cum aliquando modica ei — utpote soli — cena esset apposta, coquum graviter obiurgavit; eique excusanti ac dicenti se non debuisse lautum parare convivium, quod nemo esset ad cenam invitatus: « Quid ais? » — inquit iratus Lucullus — « an nescibas Lucullum hodie cenaturum esse apud Lucullum? »

53

XXIV. QUINTUS SERTORIUS

Cum aliquando Sertorii milites pugnam inconsulte flagitarent nec iam eorum impetus posset cohiberi, Sertorius duos in eorum

conspectu equos constituit, praevalidum *alterum*, *alterum* vero infirmissimum; deinde equi infirmi caudam a robusto iuvene totam simul abrumpi iussit, validi autem equi singulos pilos ab imbecillo sene paulatim avelli. Irritus adolescentis labor risum omnibus movit: senex autem, quamvis tremula manu, *id* perfecit quod imperatum ei erat. Cumque milites non satis intellegerent, quorsum ea res spectaret, Sertorius ad eos conversus: « Equi caudae — inquit — similis est hostium exercitus: qui partem aggreditur, facile potest opprimere; contra nihil proficiet, qui universum conabitur prosternere ». Sic Sertorius vafro consilio eos ad suam sententiam perduxit.

54

XXV. GNAEUS POMPEIUS MAGNUS

Transgressus inde in Africam Pompeius Iarbam, Numidiaie regem, qui Marii partibus favebat, bello persecutus est. Intra dies quadraginta hostem oppressit, et Africam subegit adolescens quattuor et viginti annorum. Tum ei litterae a Sulla redditae sunt, quibus iubebatur exercitum dimittere et cum una legione successorem expectare. Pompeius, quamquam aegre id tulit, tamen paruit et Romam reversus est. Revertenti incredibilis multitudo obviam ivit; Sulla quoque eum laetus excepit et Magni cognomine consalutavit. Nihilominus Pompeio triumphum petenti resistit. Neque vero ea re a proposito deterritus est Pompeius aususque dicere plures solem orientem adorare quam occidentem; quo dicto significabat Sullae potentiam minui, suam vero crescere. Ea voce audita Sulla, iuvenis constantiam admiratus, exclamavit: « Triumphet! triumphet! »

55

Viris doctis magnum honorem habebat Pompeius. Ex Syria decedens — confecto bello Mithridatico — cum Rhodum venisset, nobilissimum philosophum Posidonium cupiit audire. Sed cum audivisset eum tunc graviter aegrotare, quod vehementer ex podagra laborabat, voluit saltem Pompeius eum visere. Mos erat, ut — quando consul aedes aliquas ingressurus erat — lictor fores Virgā percuteret, admonens consulem adesse; at Pompeius

vetuit percuti honoris causā fores Posidonii. Quem ut vidit, et salutavit, moleste dixit se ferre, quod eum non posset audire. At ille : « Tu vero — inquit — potes, nec commitam, ut dolor corporis efficiat, ut frustra tantus vir ad me veniat ». Itaque cubans graviter et copiose disseruit de hoc ipso: *nihil* esse bonum nisi *quod* honestum esset, et *nihil* malum dici posse, *quod* turpe non esset. Cum vero dolores interdum acriter eum pungerent, saepe : « Nihil agis » — inquit — « dolor ! quamvis sis molestus, nunquam te esse malum confitebōr ».

56

XXVI. GAIUS IULIUS CAESAR

Bellis civilibus confectis, Caesar, dictator in perpetuum creatus, insolentius agere coepit ; nam senatum ad se venientem sedens exceptit, et quendam ut assurgeret monentem irato vultu respexit. Cum autem M. Antonius, Caesaris in omnibus bellis comes et tunc in consulatu collega, ei, in sella aurea sedenti pro rostris, diadēma — insigne regium — imponeret, id *ita* ab eo est repulsum, ut non offensus videretur. Quare coniuratum est in eum a sexaginta et amplius viris, Cassio et Bruto ducibus conspirationis. Cum igitur Caesar idibus Martiis in senatum venisset, eum assidentem coniurati specie officii circumsteterunt illicque unus ex eis — quasi aliquid rogaturus — propius accessit eique renuenti togam ab utroque umero apprehendit. Deinde Caesarem clamantem : « Ista quidem vis est ». P. Casca, unus e praecipuis coniuratis, primus vulnerat paulo infra iugulum. Caesar Cascae brachium arreptum graphio traiecit conatusque prosilire alio vulnere tardatus est. Cum M. Brutum — quem filii loco — habebat in se irruentem vidisset, dixisse fertur : « Tu quoque, fili mi ! » Dein, ubi animadvertit, undique se strictis pugionibus peti, togā caput obvolvit atque ita tribus et viginti plagis confossus est.

57

Erat Caesar excelsā staturā, nigris vegetisque oculis, capite calvo: quam calvitii deformitatem aegre ferebat, quod obtrectatorum iocis obnoxia esset. Ideo ex omnibus honoribus, sibi a senatu

populoque decretis, non *aliud* recepit aut usurpavit libentius quam ius laureae perpetuo gestandae. Vini parcissimum eum fuisse ne inimici quidem negaverunt. Itaque Cato dicere solebat unum ex omnibus Caesarem ad evertendam rem publicam sobrium accessisse. Armorum et equitandi peritissimus erat ; laboris ultra fidem patiens, in agmine *nonnunquam* equo saepius pedibus anteibat, capite detecto, *sive* sol *sive* imber erat. Longissimas vias incredibili celeritate confecit, *ita ut* persaepe nuntios de se praevenerit; neque eum morabantur flumina, quae *vel* nando *vel* innixus inflatis utribus traiciebat.

58

XXVII. MARCUS PORCIUS CATO UTICENSIS

Insignis et imitatione digna fuit Catonis erga fratrem benevolentia. Cum enim interrogatus esset, quem omnium maxime diligeret, respondit : « Fratrem ». Iterum interrogatus, quem secundum maxime diligeret, iterum, « Fratrem » respondit. Quaerenti tertio idem responsum dedit, donec ille a percontando desisteret. Crevit cum aetate ille Catonis in fratrem amor : ab eius latere non discedebat ; ei omnibus in rebus morem gerebat. Annos natus viginti sine fratre nunquam cenaverat, nunquam iter susceperat, nunquam in forum prodierat. Cum frater — qui erat tribunus militum — ad bellum profectus esset, ne eum desereret, voluntaria stipendia fecit. Diversum tamen erat utriusque ingenium : in utroque probi mores, sed Catonis indoles severior erat.

59

Cum Caesar consul legem agrariam rei publicae perniciosam tulisset, Cato solus — ceteris exterritis — huic legi obstitit. Iratus Caesar Catonem extrahi curiā et in vincula rapi iussit : at ille nihil de libertate linguae remisit, sed in ipsa ad carcerem via de lege disputabat civesque commonebat, ut talia molientibus adversarentur. Catonem sequebantur maesti patres ; quorum unus obiurgatus a Caesare, quod — nondum misso senatu — discederet : « Malo — inquit — esse cum Catone in carcere, quam tecum in curia ». Expectabat Caesar, dum humilibus precibus Cato utere-

tur ; quod ubi frustra a se sperari intellexit, pudore victus, unum e tribunis misit, qui Catonem e carcere emitteret.

60

XXVIII. MARCUS TULLIO CICERO

M. Tullius Cicero, equestri genere, Arpini — quod est Volscorum oppidum — natus est. A patre Romam missus, *cas artes, quibus aetas puerilis ad humanitatem solet informari, tanta cum praeceptorum tum discipulorum admiratione didicit, ut aequales e schola redeuntes, medium, tanquam regem, circumstantes domum deducerent.*

M. Tullius Cicero adulescens eloquentiam et libertatem suam adversus Sullanos ostendit. Chrysogonum quendam, Sullae libertum, parricidii accusatum acriter insectatus est, quod, dictatoris potentiā fretus, in bona civium invadebat. Qua ex re Sullae invidiam veritus Cicero Athenas petivit, ubi Antiochum philosophum studiose audit. Inde eloquentiae gratiā Rhodum se contulit, ubi Molōnem, rhetorem tum disertissimum, magistrum habuit. Qui, cum Ciceronem dicentem audivisset, flevisse dicitur, quod praevideret per hunc Graecos a Romanis ingenii et eloquentiae laude superatum iri. Romam reversus, quaestor in Siciliam missus est. Nullius vero quaestura *aut gratior aut clarior* fuit. Cum in magna annonae difficultate ingentem frumenti vim inde Romam mitteret, Siculos *initio* offendit ; *postea* vero, ubi diligentiam, iustitiam et comitatem eius experti sunt, *maiores* quaestori suo honores *quam* ulli unquam praetori detulerunt. Romam e Sicilia reversus *causis agendis ita* floruit, *ut* inter omnes causarum patronos et esset et haberetur princeps.

61

M. Antonius — initā cum Octavio societate — Ciceronem iam diu sibi inimicum proscripsit. Qua re auditā Cicero transversis itineribus in villam — quae a mari proxime aberat — fugit indeque navem conscendit in Macedoniam transiturus. Cum vero eum identidem in altum provectum venti adversi rettulissent, regressus ad villam : « Moriar » — inquit — « in patria saepe servata ».

Mox adventantibus percussoribus, cum servi ad dimicandum fortiter fideliterque parati essent, ipse lecticam — qua vehebatur — deponi iussit, eosque quietos pati, quod sors iniqua cogeret. Prominenti ex lectica et immotam cervicem praebenti caput praecisum est. Manus quoque abscissae sunt ; caput relatum est ad Antonium eiusque iussu inter duas manus in rostris positum est. Fulvia, Antonii uxor, caput manibus sumpsit, in genua imposuit extractamque linguam acu confixit.

62

XXIX. OCTAVIANUS CAESAR AUGUSTUS

Octavius Iuliae, Caesaris sororis, nepos patrem quadrimus amisit. A maiore avunculo adoptatus, eum in Hispaniam profectum secutus est. Deinde ab eo Apolloniam missus est, ut liberalibus studiis vacaret. Audita avunculi morte, Romam rediit, nomen Caesaris sumpsit collectoque veteranorum exercitu opem Decimo Bruto tulit, qui ab Antonio Mutinae obsidebatur.

Tandem Octavianus — hostibus victis — solus imperio potitus est. Reversus in Italiam Romam triumphans ingressus est. Tum, bellis toto orbe compositis, Iani gemini portas — quae bis tantum antea clausae fuerant — *primo* sub Numa rege, *iterum* post primum Punicum bellum, sua manu clausit praebuitque se clementem ; multis enim ignovit vel *uis, qui* saepe graviter eum offenderant. Tunc omnes praeteritorum malorum oblivio cepit. Octaviano maximi honores a senatu delati sunt. Ipse Augustus cognominatus est, ei in eius honorem mensis Sextilis eodem nomine est appellatus, quod illo mense bellis civilibus finis esset impositus. Senatus populusque Romanus universus cognomen *Patris patriae* ei tribuerunt. Augustus, gaudio lacrimans, his verbis respondit : « Compos factus sum votorum meorum ; neque *aliud* mihi optandum est *quam* ut hunc consensum vestrum ad ultimum vitae finem videre possim ».

63

Habitavit Augustus in aedibus modicis, *neque* laxitate *neque* cultu conspicuis ac per annos amplius quadraginta in eodem

cubiculo, hieme et aestate, mansit. Supellex quoque eius vix privatae elegantiae erat. Raro veste *alia* usus est *quam* confecta ab uxore, sorore, filia neptibusque. Altiuscula erant eius calceamenta, quo procerior quam erat videretur. Cibi minimi erat atque vulgaris; secundarium panem et pisciculos minutos et ficus virides maxime appetebat. Idem tamen Romam — quam pro maiestate imperii non satis ornatam invenerat — *adco* excoluit, *ut* iure gloriaretur marmoream se relinquere, quam latericiam accepisset.

Augustus non amplius septem horas dormiebat, ac *ne* eas *quidem* continuas, sed in illo temporis spatio ter aut quater expergisebatur. Si interruptum somnum recuperare non poterat, lectores arcessebat, donec eum resumeret. Cum audisset senatorum quendam, aere alieno oppressum, arte et graviter dormire solitum culcitam eius magno pretio emit. Mirantibus: « Habenda est » — inquit — « ad somnum culcita, in qua homo, qui tantum debebat, dormire potuit ».

64

Excercitationes campestris equorum et armorum statim post bella civilia omisit, et ad pilam primo folliculumque transiit, mox animi laxandi causā, *modo* piscabatur hamo, *modo* talis nuci-busque ludebat cum pueris minutis. Aleā multum delectabatur; idque ei vitio datum est. Tandem — afflicta valetudine — in Campaniam concessit, ubi — remisso ad otium animo — nullo hilaritatis genere abstinnit. Supremo vitae die — petito speculo — capillum sibi comi iussit, et amicos circumstantes percontantus est, num vitae mimum satis commode egisset; adiecit et solitam clausulam: « Edite strepitum, vosque omnes cum gaudio applaudite ». Obiit Nolae, sextum et septuagesimum annum agens.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Natu αφαιρ. τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κατὰ τι· κατὰ τὴν (ἢ στήν) ἡλικία· natu maior μεγαλύτερος (ἀπὸ ἓνα ἄλλον) στήν ἡλικία (natu maximus: μεγαλύτερος στήν ἡλικία (ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους)). Pulso αφαιρ. παθ. μετ. τοῦ pello· pulso fratre ἔνν. suo: (ἢ μετ. σέ αφαιρ. ἀπόλ. ἀντιστοιχεῖ στὰ ἀρχ. ἑλλην. μέ τῆ φράση: ἐκδιωχθέντος τοῦ ἀδελφοῦ, ὅπου ἢ μετ. σέ γεν. ἀπόλ.) ἀφοῦ ἔδιωξε τὸν ἀδελφό του. Ἡ σύνταξη αὐτὴ εἶναι πολὺ συνηθισμένη στὰ Λατινικά, ἐπειδὴ λείπει ἢ μετ. τοῦ ενεργ. παρακ. ut eum pringaret subole: γιὰ νά τόν στερήσει ἀπὸ ἀπογόνους· τό ρ. pringo ἔχει δύο ἀντικ., ἓνα σέ αἰτ. (eum) καί δεύτερο σέ αφαιρ. (subole). Haec, ἀντων.: αὐτή, ἢ Rhea Silvia. Fecit τοῦ ρ. facio. Edidit τοῦ ρ. edo. Conieci τοῦ ρ. conicio. Alveo δοτ. τοῦ alveus· Impositos αἰτ. πλ. τῆς παθ. μετ. τοῦ παρακ. τοῦ ρ. impono. Abiecit τοῦ ρ. abicio (ab - jacio). Effusus παθ. μετ. παρακ. τοῦ ρ. effundo. Relabente· αφαιρ. μετ. ἔνεστ. τοῦ ρ. relabor. Lupa· τὴν ἔστειλε ὁ Ἄρης (Mars). Μία χάλκινη παράσταση τῆς λύκαινας, μ' ἐτρουσικὴ τέχνη τοῦ 5ου αἰώνα, (Μουσεῖο τῆς Ρώμης) ἔγινε τὸ σύμβολο τῆς Ρώμης. Ὁμοία παράδοση εἶχαν οἱ Ἴνδοί. Accurrit· παρακ. τοῦ ρ. accuro. Lingua (sua)· ἐδῶ αφαιρ. τοῦ ὄργ.: μέ τῆ γλώσσα (τῆς). Ubera (sua)· ἢ ὄνομ. ἔν. εἶναι uber. Eorum ori admovit: στό στόμα αὐτῶν πλησίασε (οἱ δοτ. τοῦ os· eorum: αὐτῶν - infantium: τῶν νηπίων - admovit παρακ. τοῦ admovēo). Se· ἀντων., ἀντικ. τοῦ gessit (ρ. gero).

Συγκρίνετε τὴν παράδοση γιὰ τὴ νηπιακὴ ἡλικία τοῦ Ρωμύλου μέ τοῦ Μωυσῆ καί τοῦ Δία.

Φ ρ ἄ σ ε ι ς: Pulso fratre μετὰ τὴν ἐκδίωξη τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀφοῦ ἔδιωξε τὸν ἀδελφό. Parvulos alveo impositos abiecit ἀφοῦ τοποθέτησε τὰ νεογέννητα σέ σκάφος τὰ ἔριξε. Qui super rimas erat effusus ὁ ὁποῖος εἶχε ξεχυθεῖ πάνω ἀπὸ τίς ὀχθές. Relabente flumine καθὼς ὑποχωροῦσε ὁ ποταμός (στήν κοίτη του). Ut fama est ὅπως εἶναι ἡ φήμη, ἢ παράδοση. Matrem se gessit ἔκανε τὸν ἑαυτό τῆς μητέρα, ἔγινε μητέρα τους.

2. Ο ΒΟΣΚΟΣ ΦΑΥΣΤΥΛΟΣ ΣΩΖΕΙ ΤΟ ΡΩΜΟ ΚΑΙ ΤΟ ΡΩΜΥΛΟ

Cum... reverteretur έπειδή... ξαναγύριζε· τοῦ ρ. revertor. Saepius· (συγκρ. τοῦ έπιρρ. saepe: συχνά) συχνότερα· έδῶ, πολύ συχνά, γιατί λείπει ὁ δ' ὄρος τῆς συγκρ. Regius βασιλικός· ἀπό τό οὖσ. rex. Rem· αἰτ. έν. τοῦ res. Sustūli (παρακ. τοῦ tollō)· σηκώνω, ἀναλαμβάνω. Educandos (ρ.edūco)· νά ἀνατραποῦν, νά τοὺς ἀναθρέψει. Primo... deinde· πρῶτα (στίη ἀρχή)... έπειτα. Certaminibus (ἀφαιρ. πληθ. τοῦ certamen) μέ ἀγῶνες. vires· αἰτ. πληθ. τοῦ έλλ. vis. Auxerunt παρακ. τοῦ augeo = αὐξάνω. Venantes κυνηγώντας, μετ. τοῦ venor. Saltus, αἰτ. πληθ. τοῦ saltus. A garina pecōrum ἀπό τήη ἀρπαγή τῶν ζῶων. Recorum γεν. πληθ. τοῦ pecus. Arcere coeperunt ἄρχισαν νά έμποδίσουν (arceo, coepi) iis (δοτ. τοῦ is), δηλ. Romulo et Remo... lis insidiatisunt τοὺς έστησαν ένέδρα. A quibus ἀπό τοὺς ὁποίους· (ἀφαιρ. τοῦ ποιητ. αἰτίου), δηλ. ἀπό τοὺς ληστές. Vī ἀφαιρ. ὄργ. τοῦ vis. Necessitate ἀφαιρ. τῆς αἰτίας. Compulsus· compello.

Quis avus: (ένν. esset), quae mater esset: ποιός ήταν ὁ παππούς, ποιά ήταν ή μητέρα· τό ρήμα τῆς πλάγιας πρότασης πάντα σέ ύποτακτ. Argatis pastōribus ἀφοῦ ὀπλίστηκαν οἱ βοσκοί, ἀφοῦ ὀπλισε τοὺς βοσκούς (βλ. pulso fratre). Albam στίη Ἄλδα.

Φράσεις: Pueros dedit Accae educandos: έδωσε τά παιδιά στίη Ἄκκα γιά νά τά ἀναθρέψει. Vi se defendit ἀντιστάθηκε μέ τά ὄπλα. Necessitate compulsus σπρωγμένος ἀπό τήη ἀνάγκη, ἀναγκασμένος. Properavit Albam πήγε γρήγορα στίη Ἄλδα.

3. Ο ΝΟΥΜΙΤΩΡΑΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟ ΡΩΜΥΛΟ ΚΑΙ ΤΟ ΡΩΜΟ

Eum δηλ. Remum. A rege ἀπό τό βασιλιά, ποιητ. αἰτ. Ad supplicium: πρὸς (γιά) τιμωρία. Considerato vultu (ένν. Remi): «θεωρηθέντος τοῦ προσώπου τοῦ Ρώμου» ἀφοῦ κοίταξε τό πρόσωπο τοῦ Ρώμου», βλ. pulso fratre ἄρ. 1). Agnovit παρακ. τοῦ agnosco. Oris γεν. τοῦ os, oris. Lineamentis (oris) κατά τά χαρακτηριστικά· ἀφαιρ. τῆς ἀναφ. Matri· (= Rhae Silviae, δοτ.)

στή μητέρα. Simillimus ὑπερθ. τοῦ similis. Dum... tenet ὄσο κρατοῦσε. Τοῦτο τὸ dum συντάσσεται πάντα μὲ ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ῥῆμα τῆς κύριας πρότασης. Στὰ ἑλληνικά ὁ ἐνεστ. μεταφράζεται μὲ παρατατικό. Interfecto (μετ. παθ. παρακ. τοῦ interficio): ἀφοῦ τὸν σκότωσε. Restituit παρακ. τοῦ restituo.

Amulio interfecto: ἀφοῦ σκοτώθηκε ὁ Ἄμ., ἀφοῦ σκότωσε τὸν Ἄμ., μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἄμ. In regnum restituit: τὸν ἐπανάφερε στὸ θρόνο.

4. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ – ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΡΩΜΟΥ

Iisdem ἀφαιρ. πλ. τῆς ἀντ. idem. Ubi ὄπου. Condidērunt παρακ. τοῦ condo· τὸ μέρος αὐτὸ τῆς χώρας τὸ παραχώρησε σ' αὐτούς ὁ παλπούς τους ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Orta est παρακ. τοῦ orior. Uter... daret... (et) regeret πλ. ἐρώτ. ποιὸς ἀπὸ τοὺς δύο... θά ἔδινε... (καί) θά βασιλεύε, θά κυβερνοῦσε. Adhibuerunt παρακ. τοῦ adhibeo. Auspicia οἰωνοί, τὰ οὐράνια σημεῖα, ἀστρατή, βροχές, πέταγμα καί κρωγμοί καί ὄρεξη τῶν ἱερῶν πουλιῶν, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ Ρωμαῖοι προσπαθοῦσαν νὰ ἐξιχνιάσουν τὴ θέληση τῶν θεῶν. Auspicium οἰωνοί· augurium οἰωνοσκοπία· augures οἰωνοσκόποια. Vultures (πλ. τοῦ vultur) ἀντικ. τοῦ vidit (παρακ. τοῦ video). Augurio (ἀφαιρ.) Victor (ἐνν. factus): (ἀφοῦ ἔγινε) νικητῆς μὲ τὴν οἰωνοσκοπία. Romam κατηγρ. στὸ urbem. Ut... muniret· γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει (ὀχυρώσει, περιφρουρήσει). Legibus, moenibus· ἀφαιρ.· lex - moenia. Ne· ut non. Quis· ἀπλὸς τύπος ἀντὶ aliquis = κάποιος. Ἔτσι τὸ quis ἀκολουθεῖ τὰ ne, si, nisi, sive, seu, num καὶ cum. Quod, αἰτ., τὸ ὁποῖο, (κι ἐπειδὴ εἶναι στὴν ἀρχὴ πρότασης) τοῦτο Invidia, ἀφαιρ. τῆς αἰτ. Adductus παθ. μετ. παρακ.· παρασυρμένος. Iratus (ῥ. irascor). Verbis ἀφαιρ. Sic pereat (ἐν. ὑποτ. τοῦ pereo) ἔτσι μακάρι νὰ χαθεῖ (ὡς ἀπόλοιτο, ὅπως ὁ Ὀμηρος). Quicumque· ὁποιοσδήποτε. Ἡ ἐνέργεια τοῦ Ρωμύλου ἦταν κακὴ· δικαιολογεῖται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ρωμύλος ἦταν ὁ νομοθέτης καὶ ὁ ὑπεύθυνος κυβερνήτης. Transiliet, ὄρ. μέλλ. Imperio (ἀφαιρ. ἀντικ. στὸ potitus est τοῦ ῥ. potior).

Φράσεις: Edixit ne quis vallum transiliret ἀπαγόρευσε νὰ πηδήσει κάποιος τὸ χαράκωμα. Potitus est imperio ἔγινε κύριος τῆς ἐξουσίας.

5. Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΩΝ ΣΑΒΙΝΩΝ

Magis quam· περισσότερο παρά. Deerant παρτ. του desum. In proximo (ένν. loco)· πολύ κοντά. Lucus. Τό άλσος τουτο έλεγαν ότι θρισκόταν άνάμεσα στίς δυό κορυφές του Καπιτωλίου. Asylum κατηγρ. στό hunc (lucum). Τό άσυλο ήταν χώρος ιερός, όπου κατέφευγαν ως ίκέτες έγκληματίες, δούλοι, δραπέτες κι εκεί κοντά στους θωμούς ήταν άσφαλισμένοι κι άπαραβίαστοι. 'Ο Ρωμύλος έδωσε τό δικαίωμα του πολίτη σ' όποιον ζητούσε καταφύγιο στό άσυλο αυτό. Εο· άπάντηση στην έρώτηση quo? Quo? σέ ποιο μέρος; που; Εο· σ' αυτό τό μέρος, σ' αυτό τό άλσος, έδω. Confugit παρακ. του confugio. Cum vero... non haberent· επειδή όμως... δέν είχαν. Ipse· ό ίδιος (δηλ. ό Ρωμύλος). Populusque· και ό λαός (πού τόν άποτέλεσαν θοσκοί και ληστές). Uxores αίτ. πλ. Circa gentes· πρόσ τους λαούς (γύρω). Legatos misit qui... peterent· έστειλε άπεσταλμένους για νά ζητήσουν (κυριολεκτικά, οί όποιοι νά ζητήσουν)· είvai πρότ. άναφορ. τελική, γι' αυτό και ή ύποτ. του peterent). Populo δοτ. Additum ένν. est. παθ. παρακ. του addo. Cur ένν· αιεbant· έλεγαν. Feminis· δοτ. χαριστ. Non... aperuistis· (aperio) δέν άνοιξατε. Foret (ύποτ. παρτ. του sum) = esset. Ludos· πρόκειται για τους άγώνες πρόσ τιμή του θεού Κώνου (Consus), που ήταν από τίς άρχαιότατες θεότητες της Ρώμης. Indici· παθ. άπαρέμφ. του ρ. indico της γ' συζ., έξαρτάται από τό iubet· indici iubet διατάζει νά διαλαληθεϊ. Finitimis· δοτ. χαριστ. Liberis· όν. liberi. Coniugibus· όν. coniux. Eoque: et eo δηλ. ad (ή in) hoc spectaculum. Ubi... venit (παρκ.)· όταν ήρθε. Conversi... erant παρακ. του ρ. convertor. Signo dato (βλ. άρ. 1 pulso fratre)· όταν έδωσε τό σύνθημα. Discurrunt· τρέχουν από διάφορα μέρη.

Φράσεις: Eo conversi omnium oculi mentesque erant· σ' αυτό ήταν γυρισμένα τά μάτια και ό νοϋς (ή προσοχή) όλων. Signo dato· όταν έδωσε τό σύνθημα.

6. ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΑΒΙΝΩΝ Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΤΑΡΠΗΙΑΣ

Haec· αὐτή, ἀπό ἔλξη πρὸς τὸ κατῆρ. causa, ἀντί: hoc fuit causa· αὐτὸ ἦταν ἡ αἰτία. Ob virgines raptas· ἀπὸ τὰ ἀρπαγμένα κορίτσια, πιὸ καλά· ἔξαιτίας τῆς ἀρπαγῆς τῶν κοριτσιῶν. Adversus· πρῶθ. μέ αἰτ. Romae (δοτ.) cum arripinquaerent· ὅταν πλησίαζαν στὴ Ρώμη. Nacti sunt παθ. παρκ. τοῦ nanciscor. Aquam sacrorum· μερικές πηγές ἦταν ἀφιερωμένες σὲ κάποια θεότητα κι ἀπὸ αὐτές ἐπαιρναν νερό γιὰ τίς θυσίες. Petitum ἄ τῦτ. supinum τοῦ peto δηλώνει σκοπὸ μέ ρῆμα τοῦ σημαίνει κίνηση· ἐδῶ descenderat petitum· εἶχε κατεβεῖ (ἀπὸ τὸ Καπιτώλιο) γιὰ νὰ ζητήσει. Romanae δοτ. praeerat παρτ. τοῦ praesum. Muneris (ὄν. munus) γεν. ἀντικ. σὸ optionem. Petiit (παρκ. τοῦ peto). Quod (ἀντικ. τοῦ gerebant). Anulos et armillas· δαχτυλίδια καὶ βραχιόλια. Τέτοια φοροῦσαν οἱ Σαβίνοι. Ἄργότερα αὐτὰ στοὺς Ρωμαίους ἔγιναν σημεῖα γιὰ τὴν ἐπιβράβευση πολεμικῆς ἀνδρείας. Ὁ Σικίνιος Δεντάτος π.χ. ἔλαβε 160 κομμάτια κατὰ τὴ διάρκεια τῆς στράτευσής του. Postquam... perduxit· ἀφοῦ... ὠδήγησε. Scutis· ἀφαιρ. ὄργ. Obvui παθ. ἀπαρ. τοῦ obvuiο πού ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ iussit (iubeo). Et (ὡς ἐπίρρ.) = etiam· ἀκόμη, ἐπίσης. In laevis (ἐνν. manibus)· στ' ἀριστερά (χέρια). Proditio. Ἡ πέτρα ἀπὸ ὅπου κρημνίστηκε ἡ Ταρπηία ὀνομάστηκε – λένε μερικοὶ – Ταρπηία πέτρα – (Tarpeium Saxum ἢ Tarpeia rupes). Celeri poena ἀφαιρ. τοῦ τρόπου (ὄργ.).

Φράσεις: Ob virgines raptas· ἀπὸ τὰ ἀρπαγμένα κορίτσια, ἔξαιτίας τῆς ἀρπαγῆς τῶν κοριτσιῶν.

7. Η ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΑΒΙΝΩΝ

Processit παρκ. τοῦ procedo. In eo loco· στὴ θέση αὐτὴ (δηλ. στὴ μικρὴ πεδιάδα ἀνάμεσα σὸ Καπιτώλιο, σὸν Παλατινὸ λόφο). Romanum forum· στὴν ἀρχὴ ἦταν ἓνας ὀρθογώνιος πλατὺς χώρος, ὅπου γίνονταν πολιτικὲς ἐκδηλώσεις, θρησκευτικὲς τελετές καὶ διάφορες δίκες. Forum ἀπλά εἶναι ἡ ἀγορά. Ἄργότερα τὸ Romanum Forum ἔγινε τὸ κέντρο τοῦ δημόσιου βίου τῆς Ρώμης, κοσμημένο περιφερειακά ἀπὸ ὠραῖα οἰκοδομήματα.

Conseruit παρκ. τοῦ consēro. Primo impetu ἀφαιρ. τοῦ χρόνου· κατά τήν πρώτην ἔξοδο (ἀπάντηση στήν ἐρώτηση quando? πότε;). Insignis κατηρ. Νομίνε ἀφαιρ. τῆς ἀναφ.· κατά τό ὄνομα, μέ τ' ὄνομα, ὀνομαζόμενος. Cecidit παρκ. τοῦ cado. Cuius, γεν. τῆς ἀναφ. ἄντων. qui· ἐδῶ ἰσοδυναμεῖ μέ τήν γεν. eius τῆς ἄντων. is αὐτός. Interitu ἀφαιρ. τῆς αἰτ.· ἐξαιτίας τοῦ χαμοῦ, τοῦ θανάτου. Coerperunt γ' πλ. τοῦ ἔλλ. coepi. Vicimus παρκ. τοῦ vinco. Longe aliud· πολύ (ἄλλο) ἀλλιώτικο, διαφορετικό. Esse· ὡς ὑποκ. ἔχει τὰ ἀπαρεμφ. garere (ἀρπαγή) καί rugnare (μάχη), ὡς κατηρ. τό alliud. Ioni δοτ. ἦθ. (ὄν. Iur(p)iter. 'Ο Ρωμύλος δέν πραγματοποιοῖσε τήν ὑπόσχεσή του· περιορίστηκε νά ἰδρῦσει δωμό στ' ὄνομα τοῦ Iuppiter Stator. (Δίας Στήσιος, πού σταματᾶ, ἀναχαιτίζει τό στρατό πού ὑποχωρεῖ). 'Ο ναός τοῦ Σησιῦ Δία χτίστηκε στά 294 π.Χ. στή Β. πλαγιά τοῦ Παλατίνου λόφου. Divinitus ἐπίρρ. Restitit παρκ. τοῦ resisto. Crinibus passis· μέ λυμένα μαλλιά (passis παθ. μετ. τοῦ pando. Ausae sunt παρκ. τοῦ audeo. Se inferre· νά ριχτοῦν στό μέσο, νά μποῦν ἀνάμεσά τους. Τό θέμα ἔχει ἀποδώσει ὁ διάσημος Γάλλος ζωγράφος Δαβίδ (1799) σέ πίνακά του, πού βρῖσκεται στό Μουσεῖο τοῦ Λούβρου. Volantia μετ. ἐνεστ., οὐδ. πλ., τοῦ volo (ἀ' συζ.). Hinc... hinc. ἀπό τήν μιά... ἀπό τήν ἄλλη.

8. ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑ ΟΡΑΤΙΟΙ ΚΑΙ ΚΟΥΡΙΑΤΙΟΙ

Mortuo μετ. σέ ἀφαιρ. ἀπόλ. τοῦ morior. Non solum... sed etiam· ὄχι μόνο... ἀλλά καί. Proximo δοτ. ὑπερθ. τοῦ propior· στόν πλησιέστερο, στόν τελευταῖο, δηλ. στό Νουμά. Romulo ἀφαιρ. ῥ' ὄρ. συγκρ. στό ferocior συγκρ. τοῦ ferox. Ferocior Romulo· πῖο ἄγριος ἀπό τό Ρωμύλο. Eo regnante (ἀφαιρ. ἀπόλ.) ὅταν βασιλευε αὐτός. Exortum est παρκ. τοῦ exorior. 'Ο πόλεμος αὐτός ξέσπασε ἐξαιτίας ἀμοιβαίων ἐπιδρομῶν. Ducibus (δοτ.)... placuit (παρκ. τοῦ ἀπρόσ. placet· στούς ἀρχηγούς φάνηκε καλό. Fata ἐν. fatum. Utriusque (ὄν. uterque) τοῦ ἑνός καί τοῦ ἄλλου. Committi, παθ. ἀπαρέμφ. ὑποκ. στό ἀπρόσ. placuit. Manibus δοτ. πληθ. Apud Romanos... Albanos· στούς Ρωμαίους... καί στούς Ἀλβανούς (στό στρατόπεδο τῶν Ρ. καί τῶν Ἀ.). Cum iis agunt· διαπραγματεύονται μ' αὐτούς, συνεννοοῦνται μ' αὐτούς (τούς

Ὁρατίους καί Κουριάτιους). Ut· γιά νά. Pro... patria sua quisque· καθένας
 γιά χάρη τῆς πατρίδας του. Ferro (ἀφαιρ. ὄργ.) μέ τό σίδερο, μέ τά ὄπλα
 (ἀλλιώς armis). Ea lege (ἀφαιρ. τροπ.) μέ τόν ὄρο αὐτό. Σύνταξη: ut impe-
 rium quoque esset ibi, unde esset victoria (= ἡ ἐξουσία νά εἶναι ἐκεῖ ὅπου θά
 εἶναι ἡ νίκη, θά ἐξουσιάζει αὐτή πού θά νικήσει). Ἡ Ρώμη δέν ἤθελε νά
 ἀναγνωρίσει τήν κυριαρχία τῆς μητροπόλεώς της Ἰάλδας, καί γι' αὐτό ἔγινε
 ὁ πόλεμος. Unde· ἀπό ὅπου. Inter acies (ἡ πρόθ. μ' αἰτ.)· ἀνάμεσα στίς
 (ἀντίπαλες) παρατάξεις. Considerant ὑπερσ. τοῦ consido. Exercitus ὄνομ.
 πληθ. Infestis armis (ἀφαιρ. τοῦ τρόπου)· νά συνδεθεῖ μέ τό concurrunt (=
 συγκρούονται). Terni (ἀριθμ. διανεμητικό) τρεῖς ἀπό τό ἕνα τρεῖς ἀπό τό
 ἄλλο. (Ἀπό τή σκηνή αὐτή ἔχει ἐμπνευστεῖ ὁ περίφημος ζωγράφος Δαβίδ
 τόν πίνακά του «Ὁ ὄρκος τῶν Ὁρατίων, 1785, Μουσεῖο Λούβρου - Ani-
 mos· τό θάρρος (τήν ψυχή). Ut... (increduerunt - fulserunt) μόλις. Incredue-
 runt παρκ. τοῦ increpo. Fulserunt παρκ. τοῦ fulgeo. Primo concursu (ἄρ. 7
 primo impetu). Spectantes αἰτ. πλ. τῆς μετ. τοῦ ἐν. (= spectatores) ὄσους
 παρακολουθοῦσαν (τούς θεατές). Perstrinxit παρκ. τοῦ perstringo. Consertis
 manibus ἀφαιρ. ἀπόλ.· ὄταν ἤρθαν στά χέρια. Duo... alter super alterum·
 ὄδο... ὁ ἕνας πάνω στόν ἄλλο. Ceciderunt παρκ. τοῦ cado. Ad casum· στήν
 πτώση (τήν ὄρα πού ἔπεφταν). Gaudio ἀφαιρ. τῆς αἰτίας· ἀπό χαρά. Cir-
 cumsteterant ὑπερσ. τοῦ circumsto καί circumsisito. Tribus impar· ὄχι ἴσος
 πρός τρεῖς. Singulos· ἕναν ἕναν. Aggressus (μετ. τοῦ aggredior) ἀφοῦ τούς
 χτύπησε (τούς ἐπιτέθηκε). Insequentes· αὐτούς πού τόν καταδίωκαν, τούς
 διώκτες του. Manu· μέ τό χέρι, μέ τόν ἀγώνα. Parta est (παρκ. τοῦ pario)·
 γεννήθηκε, κερδήθηκε, ἀποκτήθηκε. Romanis ὄδο. ἡθ. Domum· στό σπίτι,
 στήν πατρίδα. Ὁ Fufetius (Φουφήτιος), ἀρχηγός τῶν Ἰάλδων, κατά τή
 συμφωνία τους ὑποτάχθηκε στόν Τύλλο Ὁστίλιο.

Φράσεις: Mortuo Numa· ὄταν πέθανε ὁ Νουμάς, μετά τό θάνατο τοῦ
 Νουμά. Eo regnante· ὄταν κυβερνοῦσε αὐτός. Ducibus placuit· οἱ ἀρχηγοί
 ἀποφάσισαν. Conclamavit gaudio exercitus· ἀναβόησε τό στράτευμα ἀπό
 χαρά.

9. ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΟΡΑΤΙΑΣ

Ovantes μετ. τοῦ ἄχρ. ονο. Gratulantes μετ. τοῦ gratulor. Ovantes et gratulantes· μ' ἐπευφημίες καί κραυγές χαρᾶς. Ovatio εἶναι οὐσιαστικά μικρὸς θρίαμβος, κατὰ τὸν ὅποιο ὁ νικητὴς στρατηγὸς ἐμπαινε στὴ Ρώμῃ πεζὸς μὲ ἵππους ἀπὸ αὐλοῦς καί ἀνέβαινε ἐπίσημα στὸ Καπιτώλιο, γιὰ νὰ θυσιάσει πρόβατο (= onis, ἀπὸ οὗ καί ἡ ovatio). Princeps· πρῶτος (ἡ λέξις μῆκε στὴν ἀρχὴ γιὰ ἔμφαση). Ibat παρατ. τοῦ ἀνώμαλου eo. Prae se (ἀφ.) gerens· κρατώντας μπροστά του, προβάλλοντας. Cui = ei (fratri)· σ' αὐτόν. Obvia fuit· ἦρθε ἀπέναντί του, συνάντησε. Στόν τόπο τῆς συναντήσεως χτίστηκε ἀργότερα ἡ Porta Capena, στά Ν. τῆς Ρώμης. Soror virgo· ἡ νεαρή (ἡ ἀνύπαντρη) ἀδελφή. Τὴν ἔλεγε Horatia. Desponsa fuerat uni· εἶχε μνηστευθεῖ μ' ἓναν. Super humeros· τὰ λάφυρα τὰ περνοῦσαν σέ κοντάρι, πού κρατοῦσε ὁ νικητὴς στόν ὄμο του. Crines solvere· (ἀπὸ τό coepi)· (ἄρχισε) νά λύνει τὰ μαλλιά της. Movit animum· ἐρέθισε τὴν ψυχὴ, προκάλεσε τὴν ὀργή. Stricto gladio ἀφαιρ. ἀπὸλ.: ἀφοῦ ἔσυρε τὸ ξίφος. Stricto ἀφαιρ. τῆς μετ. τοῦ stringo. Abi προστ. τοῦ abeo. Abi hinc... ad sponsum· φεύγα ἀπὸ δῶ... στὸ μνηστήρα σου. Cum immaturo amore· μὲ τὸν ἄκαιρο ἔρωτά (σου). Oblita (τοῦ obliviscor)· ἀφοῦ λησμόνησες. Pereat ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ pereo. Sic pereat· ἔτσι (ὁμοια) ἄς χαθεῖ (τὸ ὄμηρ. ὡς ἀπόλοιτο). Romana· Ρωμαία (γυναίκα).

Ὁ ἀγώνας τῶν Ὀρατίων καί ὁ φόνος τῆς ἀδελφῆς τους ἔδωσε στὸ Γάλλο Κορνήλιο (Corneille) τὴν ὑπόθεση τῆς τραγωδίας τοῦ Horace, πού εἶναι ἓνα ἀριστούργημα τοῦ κλασικοῦ γαλλικοῦ θεάτρου.

Φράσεις: Ovantes et gratulantes· μέσα σ' ἐπευφημίες καί κραυγές χαρᾶς. Movit animum προκάλεσε τὴν ὀργή.

10. ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

Ο ΒΡΟΥΤΟΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ ΣΕ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥΣ ΓΙΟΥΣ ΤΟΥ

Expulsis regibus (ἀφαιρ. ἀπὸλ.)· ὅταν ἐκδιώχτηκαν οἱ βασιλιάδες (δηλ. ὁ Ταρκύνιος ὁ Ὑπερήφανος μὲ τὴν οἰκογένειά του στά 509 π.Χ.). Expulsis μετ. παθ. παρκ. τοῦ expello. Consules· ἑπτατοί. Σ' αὐτούς πέρασαν τὰ βασιλικά

προνόμια· πρώτα ονομάστηκαν δικαστές (iudices), ύπατοι στά χρόνια τῆς Δωδεκαθέλου. Ne... fierent· νά μή γίνονται. Insolentiores κατῆρ. Collatino (δοτ.) sublata est (παθ. παρκ. τοῦ tollo)· ἀφαιρέθηκε ἀπό τόν Κολλατίνο. Paulo post· λίγο ἔπειτα. Populo δοτ. ἀπό τό invisum. Ad bona sua repetenda σύντ. παθητ. - γερονδ. ἔλξη· ad repetendum bona sua σύντ. ἐνεργ.· γιά τήν ἀπαίτηση τῶν ἀγαθῶν του, γιά ν' ἀπαιτήσῃ τά ἀγαθά του. Romam στή Ρώμη. De restituendis regibus παθ. σύντ. - γερονδιακή ἔλξη. de restituendo reges ἐνεργ. σύντ.· γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν βασιλέων. Ipsos... filios· τοὺς ἴδιους τοὺς γιούς. In societatem consilii adsumunt· τοὺς δέχονται ὡς κοινωνοὺς στό σχέδιο. Excerpt· ἄκουσε (τοῦ excipio). Detulit παρκ. τοῦ defero. Coniurati = coniuratores. In vincula· στή φυλακή. Coniecti sunt παθ. παρκ. τοῦ conicio. Damnati (sunt) παθ. παρκ. τοῦ damno. Missi παθ. μετ. τοῦ mitto. Virgis· securi ἀφαιρ. ὄργαν. Liberi ὄν. οὐσ.· τά παιδιά. Modo, μόνο. Ut consulem ageret· νά ὑποδυθεῖ τόν ὑπατο, νά κάνει τό καθήκον του ὡς ὑπατος. Μέ τήν ὑπόθεση αὐτή ὁ Βολταίρος ἔγραψε τήν τραγωδία του Βροῦτος.

Φράσεις: Expulsis regibus· μετὰ τήν ἐκδίωξη τῶν βασιλέων. In societatem consilii adsumunt· τοὺς δέχονται ὡς κοινωνοὺς στό σχέδιό τους.

11. Ο ΗΡΩΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ ΚΟΚΛΗ

Ad restituendos Tarquinius γερονδ. ἔλξη, σύντ. παθ.· Ad restituendum Tarquinius· ἐνεργ. σύντ.· γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν Ταρκυνίων. Romam· στή Ρώμη. Venit παρκ. τοῦ venio. Primo impetu ἀφαιρ. τοῦ χρόνου· μέ τήν πρώτη ἔφοδο. Non unquam = nunquam. Alias ἐπίρρ. Ante ἐπίρρ. Invasit παρκ. τοῦ invade. Invasit Romanos· χτύπησε τοὺς Ρωμαίους. Adeo valida τόσο ἰσχυρή. Res Clusina· ἡ πόλη τοῦ Κλουσίου, τό Κλούσιο. In urbem demigrant. Οἱ Ρωμαῖοι ἀσχολοῦνται μέ τοὺς πολέμους καί τή γεωργία. Ἡ ξαφνική εἰσβολή τοῦ Πορσῆνα τοὺς βρήκε στά χωράφια, ἔξω ἀπό τήν πόλη. Alia... alia· τό ἓνα (μέρος)... τό ἄλλο μέρος. Muris (ἐνν. obiectis) ἀφ. ἀτόλ. τοῦ αἰτίου· ἕξαιτίας τῶν τειχῶν πού ἦταν μπροστά. Obiecto παθ. μετ. τοῦ obicio. Tiberi obiecto· ἕξαιτίας τοῦ Τίβερα πού κυλοῦσε μπροστά. Tutā· ἀσφαλισμένη. Εἶναι παθ. μετ. τοῦ tueor. Pons sublicius· γέφυρα πασσαλωτή.

(Sublīca· πάσσαλος). Δηλ. γέφυρα πού στηριζόταν πάνω σέ πασσάλους μπηγμένους μέσα στήν κοίτη τοῦ ποταμοῦ. Τέτοια ἦταν ἡ λεγόμενη Ξύλινη γέφυρα πού κατά τήν παράδοση εἶχε κατασκευαστεῖ ἀπό τόν Ἄγκο Μάρκιο καί ἔκρινε τόν Ἰανικόλο λόφο μέ τή Ρώμη. Iter paene dedit· σχεδόν παραχώρησε πέρασμα. Nisi Fuisset· ἂν δέ θρισκόταν. Cocles γεν. Coclitis· μονόφθαλμη, κατά λέξη. Cognomine ἀφαιρ. τῆς ιδιότη. Quod· διότι. Amiserat ὑπερσ. τοῦ amitto. Extrema parte (pontis γεν.) occupata· ὅταν κυριεύτηκε τό ἀκραῖο μέρος τῆς γέφυρας (τό τμήμα πρὸς τό μέρος τῶν ἐχθρῶν). Donec... interrumpretur (χρον. τελ. πρῶτ.) ὡσότου... διαλυθεῖ. A tergo· ἀπό τά νῶτα, πίσω του. Audacia sua ἀφαιρ. ὄργ. Ponte rescisso παθ. μετ. σέ ἀφαιρ. ἀπόλ. τοῦ rescindo· ἀφοῦ ἀποκόπηκε ἡ γέφυρα. Obstupescit, παρκ. τοῦ obstupescio· ξαφνιάζω, κατατρομάζω. Desiluit παρκ. τοῦ desilio· πηδῶ κάτω. Armatus· ὀπλισμένος. Ad suos (ἐνν. cives)· στούς δικούς του (ἐνν. τοῦξ συμπολίτες). Grata κατηγρ. εὐγνώμωνη (grata fuit· ἔδειξε εὐγνωμοσύνη). Civitas· τό σύνολο τῶν πολιτῶν, ἡ πολιτεία. In comitio· στήν ἐκκλησία (ἐκεῖ δηλ. πού συγκεντρωνόταν ἡ παλαιά φρατρική ἐκκλησία). Virtutem· ἀρετή πολεμική, ἀνδρεία. Posita est· παθ. παρκ. τοῦ pono. Agri tantum· τόσο (μέρος) τοῦ χωραφιοῦ, τόσο χωράφι. Publice· μέ δημόσια ἔγκριση. Quantum· ὅσο, ἀπόδοση τοῦ tantum. Uno die· σέ μία μέρα.

Φράσεις: Muris et Tiberi obiecto tuta· ἀσφαλισμένη ἐπειδή εἶχε μπροστά της τά τεῖχη καί τόν Τίβερη.

12. Η ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ ΤΟΥ ΜΟΥΚΙΟΥ ΣΚΑΙΟΛΑ

Cum... obsideret (τοῦ obsideo)· ὅταν πολιορκοῦσε. Romanae constantiae (γεν. ιδιότη. στό) vir· ἄνδρας μέ ρωμαϊκή σταθερότητα. Senatum adiit (ρ. adeo)· ἦρθε στή Σύγκλητο. Veniam transfugiendi· ἄδεια(τοῦ)ν' αὐτομολῆσει. Accepta potestate (ἀφαιρ. ἀπόλ.)· ἀφοῦ ἔλαβε τήν ἄδεια (Potestas = venia). Ibi = in castris. Prope tribunal· κοντά στό Βῆμα. Τό Βῆμα ἦταν μικρό ὕψωμα ἀπό χῶμα, ὅπου δικάζε ἡ μιλοῦσε στούς στρατιῶτες. Constitit παρκ. τοῦ consisto. Forte ἐπίρρ. Dabatur παθ. παρκ. τοῦ do. Militibus dot. Ad latus· στό πλευρό. Pari ornatu ἀφαιρ. ιδιότη. (βλ. πῶς κάτω Romanae constantiae) ὄνομ.

par ornatus· μέ ὁμοια στολή. Similitudine (ἀφαιρ. τῆς αἰτ.) ἀπό τήν ὁμοιότητα, ἔξαιτίας τῆς ὁμοιότητας. Deceptus παθ. μετ. τοῦ decipio. Pro rege· ἀντί τοῦ βασιλέα Sica ἀφαιρ. ὄργ. Quo facto ἀφαιρ. ἀπόλ.· ὅταν ἐγινε αὐτό. Comprehensus παθ. μετ. τοῦ comprehendo. In conspectu regis· μπροστά στά μάτια τοῦ βασιλέα. In foculum· ἐπάνω στή φωτιά. Accenso παθ. μετ. τῆς ἀναφ. τοῦ accendo. Ad sacrificium· γιά θυσία. Quod pecca(vi)sset· ἐπειδή εἶχε κάνει λάθος. Attonitus παθ. μετ. τοῦ attono, ἐπίθ. Miraculo ἀφαιρ. αἰτ. ἔξαιτίας τοῦ θαύματος, ἀπό τό θαῦμα. Ab altaribus· ἀπό τό βωμό (ὄν. πλ. altaria = βωμός). Quasi... remunerans· σάν νά ἀντάμειβε. Aperte dixit· εἶπε ἀνοιχτά, καθαρά. Similes· ὁμοίους (μ' αὐτόν). Adversus πρόθ. Coniurasse = coniuravisse. Qua re ἀφαιρ. αἰτ.· ἀπό αὐτό τό πράγμα, τή δήλωση. Prata αἰτ. πληθ. Dono δοτ. τοῦ σκοποῦ, κατηγορ. ὡς δῶρο. Scaevola (scaevus καί vola)· ἀριστερόχειρας. Tantum· μόνο. Sinistra manu ἀφαιρ. ἀντικ. τοῦ utor. Hono-
ris gratia· γιά χάρη τιμῆς, τιμητικά. Tó gratia καί causa πάντοτε ἀκολουθοῦν.

Φράσεις: Necem reges repromittens· ὑποσχόμενος τό φόνο τοῦ βασι-
λιά. Iuvenem amoveri iussit· διέταξε ὁ νέος ν' ἀπομακρυνθεῖ.

13. ΑΠΟΛΟΓΟΣ Ἡ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΟΜΑΧΙ.

Inter patres· ἀνάμεσα σταύς πατρίκιους, τούς εὐγενεῖς. Cum secessisset (ὑποκ. ὑπερσ. τοῦ secedo)· ἀφοῦ ἀποχώρησε. Quod... premeretur· γιατί καταπιεζόταν (βλ. 12: quod peccasset). A senatu atque consulibus ἀφαιρ. τοῦ ποιητ. αἰτ.· ἀπό τή σύγκλητο καί τούς ὑπάτους. Tributo ac militia (ἀφαιρ. αἰτ.)· ἔξαιτίας τοῦ φόρου καί τῆς στρατεύσης. Plebem = plebeios. Miserunt vigum... qui reconciliaret· ἔστειλαν ἄνδρα... πού νά (γιά νά) συμφιλιώσει· ἀναφ. τελ. πρότ. Eam = plebem. Ubi σύνδ. χρον.· ὅταν, καθῶς. Hoc (= hanc fabulam) τοῦτο (αὐτόν τό μῦθο). Tό μῦθο τόν ἐπεξεργάστηκε ποιητικά καί ὁ μυθογράφος τῆς Γαλλίας La Fontaine. Narasse = naravisse. Fertur = dicitur (τοῦ ἑλλ. inquam)· εἶπε. Humani artus (ὄνομ. πλ.)· τά ἀνθρώπινα μέλη, τά μέλη τοῦ ἀνθρώπινου σώματος. Cum cernerent τοῦ cerno· ἐπειδή ἔβλεπαν. Otiosum κατηρ. Ab eo (= ventre) — discordarunt = discordaverunt. Conspi-

rarunt = conspiraverunt. Ne... ferrent· νά μή δίνουν. Neve· οὔτε. Os γεν. oris, ὑποκ. τοῦ acciperet. Datum· (ἐνν. cibum)· ὅ,τι τοῦ ἐδιναν (τήν τροφή πού τοῦ ἐδιναν). Dum... volunt· ἐνώ ἤθελαν. Ipsi (ἐνν. artus)· τά ἴδια (τά μέλη). Defecerunt· ἐξασθένισαν (= debilitati sunt· ἐξαντλήθηκαν). Venit παρκ. τοῦ venio). Tum demum· τότε τέλος. Haud segne (ministerinus)· ὄχι ἀργή, ὄχι νωθρή, (ἢ ὑπηρεσία, ἢ λειτουργία). Eumque... distribuere· καί ὅτι αὐτή (δηλ. ventrem) διαμοίραζε. Per· σέ. Acceptos cibos· τίς τροφές πού ἔπαιρνε. Cum eo = cum ventre. In gratiam· σέ φιλία. Redierunt παρκ. τοῦ redeo. Senatus - populus· τό ζεῦγος αὐτό παρομοιάζεται μέ τό ζεῦγος venter - humani artus. Discordia· ἀφαιρ. τοῦ αἰτ.

Fabula ἀφαιρ. ὄργ. Flexit παρκ. τοῦ flecto. Regressa est παρκ. τοῦ regredior. Tribunus· τοὺς δημάρχους. Οἱ δήμαρχοι ἐκλέγονταν ἀπό τήν τάξη τῶν πληθείων, στήν ἀρχή δύο, ἔπειτα πέντε καί τέλος δέκα. Μέ τό veto (= ἀπαγορεύω, δέν ἐπιτρέπω), πού πρόδωλλαν, ματαίωναν τίς ἀποφάσεις τῆς Συγκλήτου καί τῶν ἀνώτερων ἀρχόντων πού ἦταν εἰς ἄραος τοῦ πλήθους. Paulo post· λίγο ἀργότερα (τό post ἐπίρρ.). Mortuus est παρκ. τοῦ morior. Qui... defenderent· οἱ ὁποῖοι νά (για νά)... ὑπερασπίσουν. (κοίτα 33: miserunt qui). Omni vita ἀφαιρ.· σ' ὄλη τή ζωή του. Patribus δοτ. στό carus. Pariter... ac ὅπως... ἔτσι καί, ἢ ὅσο... τόσο καί. Collatis ἀφαιρ. παθ. μετ. τοῦ confero. Collatis quadrantibus ἀφαιρ. ἀπόλ.· ἀφοῦ μαζεύτηκαν κοδράντες (= μικρά νομίσματα), ἀφοῦ μάζεψε κοδράντες (χρήματα). Ut... sepeliverit - dederit (ἐδῶ τό συμπερ. ut μῆκε μέ ὑποτ. παρκ. ἀντί παρτ., γιατί δηλώνεται ἱστορικό γεγονός)· ὥστε ἔθαψε - ἔδωσε. Locum sepulcro (ἐνν. eius)· τόπο γιά τήν ταφή (του). Publice· μέ δημόσια δαπάνη. Multo (ἀφαιρ.) magis (potest)· πολύ περισσότερο (μπορεῖ). Quam non sit necessaria (πλ. ἐρώτ. ἀπό τό docere)· πόσο δέν εἶναι ἀπαραίτητη. Cupienti... laudem· σ' ὅποιον ἐπιθυμεῖ ἔπαινο. Nimis anxia comparatio· ἡ ὑπερβολικά ἀγωνιώδης ἐπιδίωξη (τοῦ πλοῦτου). Comparatio· κυρίως, προπαρασκευή. Divitiarum· πλοῦτου, γεν. ἀντικ.

Φράσεις: Nihil aliud quam hoc narasse fertur· τίποτ' ἄλλο παρά τοῦτο ὅτι διηγήθηκε, λένε (λέγεται). Καλύτερα: λένε, ὅτι τίποτ' ἄλλο δέ διηγήθηκε παρά τοῦτο.

14. ΠΑΝΙΚΟΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ. Ο ΚΙΓΚΙΝΝΑΤΟΣ (458 π.Χ.)

Eius = Minucii. Circumsessos. (παθ. μετ. του circumsedeo): αφού περικυκλώθηκαν. Ubi· μόλις. Nuntiatum est. 'Η άγγελία έγινε από πέντε ίππείς. Romam· στή Ρώμη. Pavor... trepidatio fuit. 'Ηταν ακόμα πρόσφατη ή ανάμνηση από την κατάληψη του Καπιτωλίου από τους Σαμνίτες. (460 π.Χ.). Quanta (ένν. fuisset)· όση (θά γινόταν). Obsiderent του obsideo,. Cum... videretur· επειδή φαινόταν. In altero (επίθ.) consule. 'Ο άλλος ύπατος (ό Nautius) ήταν άπασχολημένος με τον πόλεμο κατά των Σαβίνων. Praesidii γεν. διατρ. στο parum· μικρό μέρος βοήθειας, μικρή βοήθεια. Dici ύποκ. στο άπρσο. placuit. Placuit (ένν. senatui)· φάνηκε καλό (στή Σύγκλητο), άποφασίστηκε (άπό τή Σύγκλητο). Dictatorem. Τό δικάτορα όριζαν οί ύπατοι με γνωμάτευση τής Συγκλήτου, σέ κρίσιμες περιστάσεις για έξι μόνο μήνες. Μόλις ό κίνδυνος περνούσε ό δικάτορας έπρεπε νά καταθέσει τήν άρχή. 'Αν ό κίνδυνος συνεχιζόταν, πέρα άπό τούς έξι μήνες, όριζόταν άλλος. Ut τελ. σύνδ. Afflictam παθ. μετ. του affligo. Omnium γεν. ύποκ. Omnium consensu· με τή συγκατάθεση όλων, παμφηφεί. Unica spes παράθ. στο ille. Trans Tibetim· πέρα άπό τόν Τίβερη (άπέναντι δηλ. άπό τό Πεδίο του 'Αρεως άνάμεσα στον Τίβερη και τό λόφο 'Ιανίκουλο. Quattuor iugerum (agrum) άγρό τεσσάρων πλέθρων (γεν. ιδιότ.). Missi παθ. μετ. του mitto. Nudum κατηγο· γυμνό, καλύτερη, χωρίς τήν τήβεννο (toga) αλλά μόνο με τό χιτώνα (tunica). Salute data reddita άφαιρ. άπόλ. Proferre (άπαρ. του profero) νά φέρει έξω. Senatus γεν. ένικ. Togatus κατηγο·

Φράσεις: Salute data redditaque· αφού έδωσε και πήρε χαιρετισμό, αφού άλλεξαν χαιρετισμό.

15. ΑΠΟ ΤΟ ΑΛΕΤΡΙ ΣΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

Postquam... processit (παρκ. του procedo): αφού προχώρησε. Abstergo άφαιρ. άπόλ., παθ. μετ. του abstergeo. Indutus toga άφαιρ. όργ. αφού φόρεσε τήν τήβεννο. Dictatorem κατηγο. Gratulantes μετ. έν. του gratulor. Quantum

terror sit (πλ. ἐρώπ. από τό exronunt)· πόσο μεγάλος φόβος υπάρχει. Romam venit (παρκ. του venio)· ήρθε στη Ρώμη. Abstergo παθ. μετ. του abstergeo. Antecedentibus licitoribus μετ. σέ αφαιρ. απόλ.· ενώ προπορεύονταν οί ραβδούχοι. Στην δχθη του Τίβερεη τόν ύποδέχτηκαν οί περισσότεροι Συγκλητικοί και τά τρία παιδιά του. Οί licitores ήταν δημόσιοι ύπηρετες των αρχόντων (του δικτάτορα, του ύπατου, του στρατηγού). 'Ο στρατηγός είχε μαζί του έξι ραβδούχους, ό ύπατος δώδεκα και ό δικτάτορας είκοσι τέσσερις. Domum στό σπίτι του (που είχε στη Ρώμη). Deductus παθ. μετ. του deducor. Caesis hostibus αφαιρ. απόλ., παθ. μετ. του caedo. Οί Aequi αφού νικήθηκαν, παραδόθηκαν και ύποτάχτηκαν. Triumphans ένν. de Aequis. Urbem ingressus est = in urbem ingressus est· μπήκε στην πόλη. Ingressus est παρκ. του ingredi. Dictatura αφαιρ., άντ. του abdicavit. In sex menses· σέ έξι μήνες. Acciperat ύπερσ. του accipio.

Φράσεις: Triumphans· θριαμβεύοντας, σέ θρίαμβο. Dictatura se abdicavit· κατέθεσε τή δικτατορία, παραιτήθηκε από τό αξίωμα του δικτάτορα.

16. ΤΙ ΠΑΘΑΙΝΕΙ ΕΝΑΣ ΑΠΙΣΤΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Cum... obsideret ύποτ. παρκ. του obsideo. Camillus. 'Ο Κάμιλλος θεωρείται μιά από τις ισχυρότερες μορφές της Ρώμης τόν 4ο αί. π.Χ. Falcius παράθ. στό urbem· τήν πόλη Φαλέριους ή Φαλέριο. Ludi· του (μικρού) σχολείου. Plurimos et nobilissimos pueros· παιδιά πολλά και από τις καλύτερες οίκογένειες. Inde = από δώ (huius civitatis). Ambulandi gratia· για περίπατο. Eductos... perduxit· αφού (τούς) έβγαλε... (τούς) όδήγησε, τούς έβγαλε... και τούς όδήγησε. Quibus traditis· οί όποιοι αφού παραδόθηκαν, αφού αύτοί παραδόθηκαν. Non erat dubium quin...· δέν ύπήρχε άμφιβολία ότι... Se... dedituri essent (dedo)· ότι θά παραδίδονταν (θά παρédιναν τόν έαυτό τουξ). Deposito bello (αφαιρ. απόλ., παθ. μετ. του depono)· όταν θά τελείωνε ό πόλεμος Detestatus παθ. μετ. του detestor· άποδοκιμάζω, αφού άποδοκίμασε με άποτροπιασμό. Ad similem = ad hominem similem tui (γεν. της άντων. tu). Et = Etiam. Iura (όν. πλ. του ius)· τά δίκαια. 'Ο πόλεμος, βία όμαδική, έχει κι αύτή τό δίκαιό του· στην έποχή μας έγινε άντικείμενο διεθνών συμβιδα-

ομῶν. Adversus eam aetatem· ἐναντίον αὐτῆς τῆς ἡλικίας (δηλ. τῶν παι-
διῶν). Cui (ἐνν. aetati) parcimus· πού τήν προσέχομε, πού τήν ὑπολογίζομε.
Etiam· ἀκόμη καί. In captis urbibus· στίς πόλεις πού κυριεύτηκαν. Adversus
armatos ἐνν. viros. Post tergum = post Terga. Manibus alligatis (ἀφαιρ.
ἀπόλ.)· ἀφοῦ ἔδεσε τά χέρια (του). Eum reducendum pueris (δοτ.) tradidit·
τόν παράδωσε στά παιδιά, γιά νά τόν πάνε πίσω. Reducendum (ge - πίσω),
ἐδῶ, μέ τό tradidit δηλώνει σκοπό. Beneficio, ἄρμισ ἀφαιρ. ὄργ. Victi παθ. μετ.
τοῦ vinco. Portas· τίς πύλες (ianua· ἐξωτερική θύρα σπιτιοῦ· fores· θύρα μέ
δύο φύλλα (= valvae), porta = πύλη (πόλεως, φρουρίου κτλ.). Romanis. Οἱ
Φαλίσκοι εὐχαρίστησαν ἐπίσημα τόν Κάμιλλο καί ἡ πατρίδα του τοῦ ἔδωσε
συγχαρητήρια, ἐπειδή ἀποδοκίμασε τήν προδοτική διαγωγὴ τοῦ δασκάλου.
Aperuerunt παρκ. τοῦ aperio.

Φράσεις: Non venisti ad (hominem) similem tui· δέν ἦρθε σέ (ἄν-
θρωπο) ὁμοίό σου. Manibus post tergum alligatis· μέ τά χέρια δεμένα στήν
πλάτη.

17. ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ

In = erga. Exsilio multatus· ἀφοῦ τιμωρήθηκε μέ ἔξορία (μέ πρόταση τοῦ
δημάρχου Λευκίου Ἀπουληίου). Quod... divisisset· διότι... εἶχε μοιράσει.
Ardeam· στήν Ἀρδέα. Concessit παρκ. τοῦ concedo. Urbe = ex urbe. A diis·
ἀπό τοὺς θεοὺς. Ut... facerent· γιά νά κάνουν (οἱ θεοί). Desiderium ἀντικ. Suī
γεν. ὑποκ.· τόν πόθο του. Civitati δοτ. ἀντιχαρ. Si... fieret· ἂν γινόταν. Sibi
innoxio· ἐναντίον του ἐνῶ ἦταν ἀθῶος. Ἀντίθετη ἦταν ἡ συμπεριφορὰ τοῦ
Ἀριστείδη. Ὅταν τόν ἐξόρισαν οἱ Ἀθηναῖοι εὐχῆθηκε «νά μὴ δρεθοῦν οἱ
Ἀθηναῖοι σέ περίσταση, πού θά τοὺς ἀναγκάσει νά θυμηθοῦν τόν Ἀρι-
στείδη». Multo· πολύ. Ad urbem Romam· κοντά στή Ρώμη, μπροστά στά
τείχη τῆς Ρώμης. Nuntiatum est ἀπρόσ. ἦρθε ἀγγελία. Hostes αἰτ. πλ. Man-
lius (ὀλόκληρο τό ὄνομα M. Manlius Vulso), πού πῆρε τό ἐπώνυμο Capitolinus
(ἐπειδή ἔσκωσε τό Καπιτώλιο στά 387 π.Χ.). Cum non posset· ἐπειδή δέν
μποροῦσε. Fugit παρκ. Seniores· οἱ γεροντότεροι (ἀντίθεση στό iuventute).
Domos ἐνν. suas· στά σπίτια τους. Regressi sunt παρκ. τοῦ regredior. Insi-

gnibus αφαιρ. ὄργ. στό ornatī (ὄν. ἐν. insigne). Ornati honorum insignibus· φορώντας τὰ τιμητικά διακριτικά. Αὐτά τὰ διακριτικά τιμῆς ἦταν ἡ περιπόρφυρη τήβεννος, ἡ χρυσοποίκιλη τήβεννος καὶ ὁ θριαμβικός χιτώνας. Aetate (ἀφαιρ. τῆς αἰτ.) confecti (παθ. μετ. τοῦ conficio)· ἔξαντλημένοι ἀπὸ τὴν ἡλικία. Manserunt παρκ. τοῦ maneo. Donec... ausus est· ὡσότου... τόλμησε. Ausus est παρκ. τοῦ audeo. Gallus quidam· ἕνας Γαλάτης (τό quidam· κάποιος - γνωστός πού δέν ὀνομάζεται· ἀντίθετο μέ τό aliquis· κάποιος - ἄγνωστος). Scipione eburneo (ἀφαιρ. ὄργ.) τό ἑλεφάντινο σκῆπτρο ἦταν ἀπὸ τὰ διακριτικά σύμβολα (insigne) πού κρατοῦσαν οἱ ὕπατοι καὶ οἱ θριαμβευτές ἀλλὰ καί γενικά ἦταν σημεῖο ἐξουσίας. Ἔτσι σκῆπτρο κρατοῦσαν οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀσσυρίας, ὁ Δαβίδ, οἱ Λακεδαιμόνιοι στρατηγοὶ κρατοῦσαν σκυτάλη, ὁ Ἀχιλλέας ὀρκίσθηκε στό σκῆπτρο του, ὁ Ἐρμῆς κρατοῦσε κηρύκειο καὶ οἱ βασιλιάδες σκῆπτρο. Σήμερα οἱ Ἀρχιερεῖς κρατοῦν τὴν ποιμαντορική ράβδο καὶ οἱ στρατάρχες τὴ στραταρχική. Percussit παρκ. τοῦ percutio. Ab ea re = ab eo· ἀπὸ αὐτό, ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀφορμή. Ortum est παρκ. τοῦ orior. Sedibus eburneis (δοτ. ἢ ἀφαιρ.) = in sedibus eburneis insidentes. Στὰ χρόνια ἐκεῖνα δικαίωμα νὰ κάθονται σέ ἑλεφάντινο θρόνο (sella curulis) εἶχαν οἱ δικτάτορες, οἱ ὕπατοι καὶ οἱ τιμητές. Trucidati sunt. Τὴ σφαγὴ ἀκολούθησε διαρπαγὴ τῶν σπιτιῶν καὶ πυρπόληση τῆς πόλης, πού τό μεγαλύτερο μέρος τῆς ἦταν κατασκευασμένο ἀπὸ ξύλο. In arcem· ἐναντίον τῆς ἀκρόπολης (τοῦ Καπιτώλιου). Taciti (μετ. τοῦ taceo)· σιωπηλοί. Iamque in summum saxum evaserant (ρ. evado)· καὶ πιά εἶχαν φτάσει στὴν κορυφὴ τοῦ βράχου. Cum... exciverunt (ἐνν. somno ἢ ex somno)· ὅταν σήκωσαν (ἀπὸ τὸν ὕπνο), ὅταν ξύπνησαν (ἐνεργ.). Anseres sacri ἐνν. Iunoni. Ἡ Ἥρα ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς θεότητες πού λατρεύονταν στό Καπιτώλιο. Clangore... strepitu αφαιρ. αἰτ. Virum egregium, παρᾶθ. στό Manlium. Bello αφαιρ. = in bellica virtute· στὴν πολεμικὴ ἀρετὴ, τὴν ἀνδρεία. Deiecit παρκ. τοῦ deicio.

18. ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΜΙΛΛΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑ

Tunc· τότε. Ἡ πολιορκία κράτησε πολλοὺς μῆνες. Omnium γεν. ὕποκ. Consensu αφαιρ. τροπ. μέ ὁμοφωνία. Accipi ἀπαρεμφ. τοῦ accio, ὕποκ. τοῦ placuit. Placuit accipi· ἀποφάσισαν νὰ ἀνακαλέσουν. Ἐνας μυστικός ἀπε-

σταλμένος τῶν στρατευμάτων, πού εἶχαν νικηθεῖ στὸν Ἄλλια ποταμό καί εἶχαν ὑποχωρήσει στοὺς Βεῖους, ὁ νεαρός Pontius Cominius, κατόρθωσε νά μπεῖ στὴ Ρώμη κι ἀνεβαίνοντας στοῦ Καπιτώλιο νά ζητήσει νά ἐπανέλθει ὁ Κάμιλλος ὡς δικτάτορας. Ab· ἀπό. Missi (ἐνν. sunt) παρκ. τοῦ mittor. Absens = quamvis absens· ἄν καί ἀπών. Obsidione fatigati· κουρασμένοι ἀπὸ τὴν πολιορκία. (fatigati παθ. μετ. τοῦ fatigo). Fame oppressi· ἐξαντλημένοι (κατατιεσμένοι) ἀπὸ τὴν πείνα. (Oppressi παθ. μετ. τοῦ opprimo). (Βλ. 17 aetate confecti). Haud magna σχ. λιτ.· ὄχι μεγάλη, μικρὴ (= parva). Mercede ἀφαιρ. τιμῆμ.· τίμημα, ἔξαγορά. Pactum est (παρκ. τοῦ pango)· συμφωνήθηκε. Pondo κυρίως ἀφαιρ. τοῦ ἀρχαϊκοῦ pondus -i. Οἱ Ρωμαῖοι ἔλεγαν libra pondo· μία λίτρα κατὰ τὸ βάρος, ἔπειτα μόνο pondo, ὅπως ἐδῶ mille (παραλ. librae) pondo auri· χίλιες (ἐνν. λίτρες) χρυσοῦ κατὰ τὸ βάρος· ἡ φράση εἶναι παρὰθ. στοῦ pretium. Ἡ libra εἶχε βάρος 327 γραμ. ἢ 103 δράμια περίπου. Τὰ λύτρα λοιπὸν εἶχαν καθοριστεῖ σὲ 327 χιλιόγρ. ἢ 255 περίπου ὀκάδες χρυσοῦ. Nondum auro Arpenso (ἀφαιρ. ἀπόλ.)· ἐδῶ ἀκόμα δὲν εἶχε ζυγιστεῖ ὁ χρυσός. (arpenso παθ. μετ. τοῦ arpenso). Οἱ Ρωμαῖοι ζύγιζαν ἀκόμα τότε τὸ μέταλλο πού ἔδιναν σὲ πληρωμές. Intervenit παρκ. τοῦ intervenio. Auferrit παθ. ἀπαρ. τοῦ aufero. Aurum αἰτ., ὑποκ. τοῦ auferrit. Collectis reliquiis ἀφαιρ. ἀπόλ. Collectis παθ. μετ. τοῦ colligo. Τὰ λείψανα (= reliquies) ἦταν ἀρκετοὶ στρατιῶτες, πού εἶχαν καταφύγει στοὺς Βεῖους (Βηίους, Οὐηίους) στὰ περὶχωρα τῆς Ρώμης. Exercitus γεν. τοῦ ὄλου. De medio ἐνν. loco· ἀπὸ τὸ μέσο (τῶν ἀντίπαλων στρατῶν). Proelio (ἀφαιρ.) devicit· νίκησε (πέρα - πέρα) στὴ μάχη. Aggressus παθ. μετ. τοῦ aggredior. Ne... quidem· οὔτε... κἄν. Cladis γεν. ἀντικ. Recuperata... patria ἀφαιρ. ἀπόλ. χρόν. Urbem = in urbem. Ingressus est παρκ. τοῦ ingredior. A militibus ποιητ. αἰτ. Parens - conditorque. Ἔχτισε τὴ Ρώμη ἀπὸ τὰ ἐρεῖπιά της καί ἀντιστάθηκε σ' αὐτοὺς πού πρότειναν τὴ μεταφορά της στοὺς Βεῖους. Alter· δεύτερος. Ἡ δραστηριότητα τοῦ Καμίλλου ἐπέτρεψε τουλάχιστο στοὺς Ρωμαίους νά ἐπανορθώσουν τὴν καταστροφή μετὰ τὴν ἀποχώρηση τῶν Γαλατῶν. Ὁ Κάμιλλος στάθηκε ἀληθινὰ ἡ ψυχὴ τῆς ἀνορθώσεως. Πέθανε στὰ 365 π.Χ. στὰ 82 του χρόνια, ἀφοῦ ἔγινε δύο φορές δικτάτορας. Urbis = Romae.

19. MONOMAXIA TOY TOΥΡΚΟΥΑΤΟΥ ΜΕ ΕΝΑ ΓΑΛΑΤΗ

Cum ... castra posuissent· αφού... στρατοπέδευσαν (οί Γαλάτες). Posteia. Οί Γαλάτες στά 361 π.Χ., μετά τήν πολιορκία του Καπιτωλίου, προσπάθησαν πολλές φορές νά χτυπήσουν τή Ρώμη. Ad tertium lapidem (ένν. a Roma ἢ ab urbe)· στήν τρίτη πέτρα (ἀπό τή Ρώμη). Lapis· πέτρα, μιλιοδείκτης. Κάθε πέτρα ἦταν σέ απόσταση χίλιων βημάτων (= 1.500 μέτρων) ἀπό τήν ἄλλη. Trans Anienem· πέρα ἀπό τόν Ἀνιηνό ποταμό (όν. Anien, ēnis ἢ Anio, ōnis, ποταμός κοντά στόν Τίβερα). In citeriore parte· στήν ἀπό ἐδῶ (πρός τή Ρώμη) ὄχθη· ἡ ἄλλη ὄχθη λεγόταν ulterior. Citerior συγκρ. ἀπό τό ἐπίρρ. citra. In medio· στό μέσο (τῶν δύο στρατῶν). Ἐκεῖ ὑπῆρχε γέφυρα πού ἀγωνίζονταν οἱ δύο στρατοί νά τήν καταλάβουν. Eximia magnitudine ἀφαιρ. ιδιότ. Constitit παρκ. τοῦ consisto. In vacuum pontem· στήν ἄδεια γέφυρα. Quam· (μέ ὑπερθ. ἐπιτείνει τήν ἔννοιά του)· ὅσο τό δυνατό. Potuit παρκ. τοῦ possum. Quam maxima voce potuit· μέ ὅσο τό δυνατό ἰσχυρότερη φωνή μπόρεσε (τό potuit πλεονάζει). Quem... is· ὄποιον... αὐτός (ἡ κανονική θέση τοῦ ἀναφ. εἶναι μετά τό δεικτικό). Inquit τοῦ inquam. Habet· ἔχει (= θεωρεῖ). Fortissimum κατγρ. ἀπό τό habet (= θεωρεῖ). Procedat (ὑποτ. προτρ. πάντοτε μέ ἐνεστ., σέ θέση προστ.)· ἄς προχωρήσει. Agedum (τό age προστ. τοῦ ago· βλ. τό ἀρχ. ἑλλ. ἄγε δή, ἴθι μέ προστ. καί ὑποτ.)· ἐμπρός. Eventus ὑποκ. Ultra... sit. Τό ρῆμα σέ ὑποτ., ἐπειδή εἶναι πλάγια ἐρώτηση. Τό ultra, ἐπειδή πρόκειται γιά δύο λαούς. Bello ἀφαιρ. Ex statione· ἀπό τή θέση (πού ἦταν ταγμένος). Ad imperatorem· πρὸς τό στρατηγό (ἦταν ὁ T. Quintius Pennus). Iniussu tuo· χωρίς διαταγή σου. Nunquam rugnaverim (ὑποτακτ. δυνητική)· δέ θά πολεμοῦσα ποτέ. Θά λεγόταν καί ἔτσι nunquam rugnare velim· ποτέ δέ θά ἤθελα νά πολεμήσω. Εἶναι ἠπιότερη ἔκφραση ἀπό τό νά ἔλεγα nunquam rugnabo· δέ θά πολεμήσω ποτέ. Etiamsi... videam· κι ἂν ἀκόμα ἐβλεπα (ὑπόθ. πού μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ στό μέλλον). Isti belluae· σ' αὐτό τό κτήνος (περιφρονητικά δέβαια). Me ὑποκ. τοῦ ortum esse. Ex illo· ἀπό ἐκεῖνον (ἦταν γιός τοῦ T. Manlius Vulso). Ἡ ex δηλώνει καταγωγή ἀνώτερη· ἐδῶ δικαιολογεῖται ἀπό τήν ἀντωνυμία illo. Agmen· στρατός (κυρίως στρατός σέ πορεία, ἄγμα· acies = στρατός σέ παράταξη καί exercitus = στρατός γενικά). Macte virtute (ἀφαιρ. αἰτ.)... esto· μπράβο γιά τήν ἀνδρεία σου. Macte κλητ. πού ἔμεινε ὡς ἐπιφώνημα μόνο ἀπό τό ἐπίθετο mactus (βλ. ἑλλην. μάκαρ = εὐτυχισμένος). Invictum κατγρ. Perge - praesta (προστ.). Ubi· μόλις,

όταν. *Constiterunt*: παρκ. τοῦ *consistō*. *Ensem* (= *gladium*), τὸ μακρὸ δίκοπο σιδερένιο ξίφος τῶν Γαλατῶν. *Cum ingenti sonitu*: ἐμπρόθ. προσδ., δηλώνει τὸ ἐπακούθημα τοῦ χτυπήματος μὲ τὸ ξίφος. *In arma*: ἐνάντια στὰ ὄπλα (κυρίως, σπὴν ἀσπίδα). *Deiecit* (παρκ. τοῦ *deicio*): κατέφερε, κατέβασε. *Sese insinuans*: παρεμβάλλοντας τὸν ἑαυτό του, ἀφοῦ χώθηκε. *Uno et altero ictu* (ἀφαιρ. τροπ.): μὲ ἓνα καὶ δεύτερο χτύπημα. *Gladio ἀφαιρ.* ὄργ. Τὸ ρωμαϊκὸ ξίφος ἦταν κοντό, ἴσιο, μυτερὸ καὶ δίκοπο· τὸ εἶχαν ἀρεῖ οἱ Ρωμαῖοι ἀπὸ τοὺς Ἰσπανοὺς τὸ 2ο π.Χ. αἰ. *Ei dot. ἀντιχαρ.*, ἔνν. Gallo. *Torquem* (ὄνομ. *Torquis*, ἀρχ. στρεπτός, περιδέραιο κατασκευασμένο ἀπὸ στριφτὰ σύρματα χρυσοῦ· *Quo* δηλ. *Torque* ἀφαιρ. ὄργ. *Quem collo* (δοτ.) *suo circumdedit*: πού τὸ ἔδεσε γύρω στὸ λαιμὸ του. *Detraxit* παρκ. τοῦ *detraho*. *Gruore ἀφαιρ.* ὄργ. *Respersum* παθ. μετ. τοῦ *respergo*. *Eius* γεν. τῆς ἀντ. *is*: τοῦτος. *Torquati cognomen*: τὸ ἐπώνυμο Τουρκουάτος (= πού φορεῖ «στρεπτό»). Μετὰ τῆ μονομαχία οἱ Γαλάτες φοβιομένοι ὑποχώρησαν τῆ νύχτα πρὸς τὰ Τίβουρα, ἐνῶ ὁ Μάνλιος δέχτηκε χρυσὸ στεφάνι καὶ τὰ συγχαρητήρια τοῦ στρατηγοῦ.

20. Η ΑΥΣΤΗΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΝΛΙΟΥ ΣΤΟ ΠΙΟ ΤΟΥ

Factus παθ. μετ. τοῦ *facio*. *Bello Latino ἀφαιρ.* χρον. Οἱ Λατίνοι, σύμμαχοι τῶν Ρωμαίων, ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τῶν πληθειῶν ζήτησαν πολιτικά δικαιώματα (*ius civitatis*). Αὐτὸ ἐγένε αἰτία νά ξεσπάσει ὁ φοβερὸς πόλεμος ἐναντίον τους (340 - 338 π.Χ.). *Ut*: γιὰ νά. *Disciplinam*. Ὁ φόβος ἦταν μεγάλος, ἐπειδὴ οἱ ἀντίπαλοι ἦταν ὅμοιοι σπὴν πειθαρχία, τὰ ὄπλα καὶ τὴν τακτική. Ἔτσι, γιὰ νά ἐξασφαλίσουν τὴ νίκη οἱ ὑπάτοι ἀποφάσισαν νά ξαναφέρουν τὴν παλιά, αὐστηρὴ πειθαρχία. *Restitueret*: ὑποτ. παρτ. τοῦ *restituo*. *Edixit* παρκ. τοῦ *edico*. *Ne quis... pugnaret*, ὄχι *ne aliquis* (βλ. 4). *Extra ordinem*: ἔξω ἀπὸ τὴ γραμμὴ. *In hostes* (= *adversus hostes* ἢ *cum hostibus*) σπὴν Καμπανία, κοντὰ στὸ Βεζούβιο. *Forte*: κατὰ τύχη. *Prope*, πρὸθ. μὲ αἰτ. *Accesserat* ὑπερσ. τοῦ *accedo*. *Ubi*: μόλις. *Praeerat* παρτ. τοῦ *praesum*. *Visne?* θέλεις; Τὸ *ne* στὸ τέλος ἐπειδὴ δέν εἶναι γνωστὸ ἂν ἡ ἀπάντηση θὰ εἶναι *ναί* ἢ *ὄχι*. *Mecum*: ἐναντίον μου ἢ μαζί μου. *Visne congredi mecum?* Μήπως θέλεις νά συγκρουσθεῖς μαζί μου, νά πολεμήσεις ἐναντίον μου; *Singularis proelii*: μονομαχίας. *Eventu*: ἀπὸ τὴν ἔκβαση. *Ut cernatur quanto...*

praestet· για νά κριθεῖ πόσο... ὑπερέχει τό quanto σέ ἀφαιρ. (= quantum), ἐπειδή τό praestare δηλώνει σύγκριση. Romano δηλ. equiti. Juvenis γεν. 'Ο ἄνθρωπος ὅσο δέ μιλά εἶναι infans, ὡς τά 15 του χρόνια εἶναι puer, ἀπό τά 15 ὡς τά 25 adulescens, ἀπό τά 25 ὡς τά 40 iuvenis, ἀπό τά 40 ὡς τά 60 vir καί ἀπό τά 60 καί πέρα senex. Detrectandi certaminis pudor σύντ. παθ., ἡ ἐνεργ. pudor detrectandi certamen· ἡ ντροπὴ νά ἀρνηθεῖ τόν ἀγώνα. Oblitus (παθ. μετ. τοῦ obliviscor)· ἀφοῦ ξέχασε. Imperii· τῆς (αὐστηρῆς) διαταγῆς. Paterni = patris. Ruit ὄρμᾶ. Excussum (παθ. μετ. τοῦ excutio)· ἀφοῦ τόν ξιζέ. Transfixi παρκ. τοῦ transfigo. Spoliis lectis ἀφαιρ. ἀπόλ· ἀφοῦ μαζεύτηκαν τά λάφυρα, ἀφοῦ μάζεψε τά λάφυρα. Venit παρκ. τοῦ venio. Classico ἀφαιρ. ὄργ. Frequentes· μαζεμένοι. Tu· τό εἶ' πρόσ. τῆς ἀντων. ὡς ὑποκ. παραλείπεται, ἐκτός ἂν φανερώνεται ἀντίθεση μεταξύ δύο φράσεων ἢ ἂν ἡ-σκέψη ἐκφράζει ζωηρότητα, ἐκπλήξη, ἀγανάκτηση. Oportet ut disciplinam restituas = oportet (te) disciplinam restituere· πρέπει (σύ) νά ἀποκαταστήσεις τήν πειθαρχία. Poena tua ἀφαιρ. ὄργ. Juventuti δοτ. ἡθ. I (προστ. τοῦ eo) adliga ἔνν. eum. Metu ἀφαιρ. αἰτ. Obstupuerunt παρκ. τοῦ obstupesco. Cervice caesa ἀφαιρ. ἀπόλ· ἀφοῦ τοῦ ἔκοψε τό λαιμό. Caesa παθ. μετ. τοῦ caedo. Fusus est παθ. παρκ. τοῦ fundo. In questus et lamenta αἰτ. πληθ. Egurunt παρκ. τοῦ egurpo. Manlio... redeunti δοτ. τῆς μετ. rediens τοῦ redeo. Tantum· μόνο. Exierunt παρκ. τοῦ exeo. Vita ἔνν. eius. Ὁμοια συμπεριφέρθηκε στά παιδιὰ του καί ὁ Βροῦτος (βλ. 10).

Φράσεις: Qui equitatu praerat· ὁ ἀρχηγός τοῦ ἵππικου. Detrectandi certaminis pudor· ἡ ντροπὴ ν' ἀρνηθεῖ τόν ἀγώνα. Latinum excussum transfixit· ἀφοῦ ξιζέ κάτω τό Λατίνο τόν διαπέρασε. I, lictor, adliga ad palum· πήγαινε, ραβδοῦχε, νά τόν δέσεις στόν πάσσαλο. In questus et lamenta egurunt· ξέσπασαν σέ παράπονα καί θρήνους, ξέσπασαν σέ φριχτά παράπονα.

21. Η ΚΑΘΟΣΙΩΣΗ ΤΟΥ ΔΕΚΙΟΥ

Valerio... Cosso consulibus (ἀφαιρ. ἀπόλ·)· δταν ἦταν ὑπατοὶ ὁ Βαλέριος καί ὁ Κόσσοσ. Ἡ φράση θέλει τὴ μετοχὴ τοῦ esse, πού ὁμως δέν ὑπάρχει. Γι'

αυτό τὰ ὀνόματα πού δηλώνουν ἀξίωμα ἢ ἡλικία μπαίνουν στά Λατινικά χωρίς μετοχή. Τά ὀνόματα τῶν δύο ὑπάτων μπαίνουν ἀσύνδετα. *Tribunus militum*: χιλιάρχος. Ἦταν δέκα σέ κάθε λεγεώνα κάτω ἀπό τό στρατηγό. *Exercitu... clauso* ἀφαιρ. ἀπόλ. *Clauso* παθ. μετ. τοῦ *claudo*. *In augustiis*: στά στενά. (Σέ μιά χαράδρα, κοντά στό Βενεβέντο. Τά ὑψώματα τοῦ Γαύρου κάτω ἀπό τή χαράδρα τά εἶχε καταλάβει ὁ ἐχθρός). *Castris dot.* στό *imminentem*. *Hostium* γεν. κτητ. *Accepto praesidio* ἀφαιρ. ἀπόλ. *Accepto* (παθ. μετ. τοῦ *accipio*) *praesidio*: ὅταν ἔλαβε τή φρουρά· *Spatium* (ἐνν. *temporis*) ἕνα διάστημα (χρόνου). *Aequiorem locum*: σέ τόπο καταλληλότερο. *Ad subducendum agmen*: γιά νά ὀδηγήσει κρυφά τό στρατό. *Colle... circumdato* ἀφαιρ. ἀπόλ., ρῆμα *circumdo*. *Quem insederat*: πού εἶχε καταλάβει, ρῆμα *insideo*. *Armatis* ἀφαιρ. *Somno oppressas*: κοιμισμένες βαθιά, ἀποκαμωμένες ἀπό τόν ὕπνο. *Oppressas* παθ. μετ. τοῦ *opprimo*. *Corona absidionali* (ἀφαιρ. ὀργ.)· μέ πολιορκητικό στέφανο. Τό στεφάνι τοῦτο τό ἔκαναν πρόχειρα ἀπό χλόη καί ἀγριολούλουδα τῆς πόλης πού πολιορκοῦνταν καί τό πρόσφεραν σ' αὐτόν πού κατόρθωνε νά λύσει τήν πολιορκία τῆς. Τήν προσφορά τοῦ στεφανιοῦ θεωροῦσαν μεγάλη τιμή. *Qui... liberasset* (μέ ὑποτ., ἐπειδή δηλώνει τό ἐνδεχόμενο)· ὁποῖος θά ἐλευθέρωνε. *Bello Latino* ἀφαιρ. χρον. *Cum utrique... obvenisset* (ἀπρόσ. ἔκφρ.)· γιατί καί στόν ἕνα καί στόν ἄλλο εἶχε συμβεῖ (νά δεῖ σ' ὄνειρό του ὅτι ὁ λαός τοῦτος θά γίνει νικητής). *Somnio* = *in somnio*: στό ὄνειρό του. *Eum... fore* (= *eum futurum esse*) ὑποκ. τοῦ *obvenisset*. *Victorem* κατηρ. *Cecidisset* (ὑποτ. ὑπερσ. τοῦ *cado*)· θά σκοτωνόταν. *Convenit inter eos ut*: συμφωνήθηκε μεταξύ τους νά... *Ut se devoveret* ὑποτ. τοῦ ἀπρόσ. *convenit*, *Laboraret*: θά κινδύνευε. *Ut diis manibus* (δοτ.) *se devoveret*: νά ἀφιερῶσει τόν ἑαυτό του στούς χθόνιους θεούς γιά χάρι τῆς πατρίδας. *Manes* λέγονταν οἱ ψυχές τῶν νεκρῶν καί ἐπειδή τίς θεοποιοῦσαν τίς ἔλεγαν *dii manes* καί προστάτευαν τήν πολιτεία καί τήν οἰκογένεια. *Inclinante* ἀφαιρ. ἀπόλ. αἰτ. *Sua parte* = *suo cornu*. *In medios hostes*: στό μέσο τῶν ἐχθρῶν. *Concidit* παρκ. τοῦ *concidē*. *Telis* (ἀφαιρ. ὀργ.) *obrutus*: κατασκαπασμένος ἀπό ἀκόντια, ἀφοῦ δέχτηκε πολλά χτυπήματα.

Φράσεις: *Valerio Maximo - Cornelio Cosso consulibus*: ὅταν ἦταν ὑπατοί ὁ Β. Μάξιμος καί Κ. Κόσσος. *Somno oppressas*: ἀποκαμωμένες ἀπό τόν ὕπνο. *Intempesta nocte*: στή βαθιά νύχτα, στό σκοτάδι τῆς νύχτας. *Concidit obrutus telis*: πέθανε ἀφοῦ δέχτηκε πολλά χτυπήματα.

22. Η ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΑΒΡΙΚΙΟΥ

Unus ex legatis. Ὁ Φαβρίκιος ἦταν ἀρχηγός τῆς ἀποστολῆς. Captivis. Πρόκειται γιὰ τούς αἰχμαλώτους τῆς μάχης τῆς Ἡρακλείας στὰ 280 π.Χ., πού τούς κρατοῦσε ὁ Πύρρος. Πολλοί ἀπό αὐτούς ἀνήκαν στήν τάξη τῶν ἰππέων καί μερικοί σέ παλιές οἰκογένειες τῆς Ρώμης. De captivis redimendis γερονδ. ἔλξη, σύνταξη παθ., χωρίς ἔλξη σύντ. ἐνεργ. θά ἦταν de redimendo captivos. Τό πρῶτο· γιὰ ἐξαγοραστέους αἰχμαλώτους, τό δεύτερο· γιὰ νά ἐξαγοράσει τούς αἰχμαλώτους ἢ γενικά γιὰ τήν ἐξαγορά αἰχμαλώτων. Cuius... nomen· τοῦ ὁποίου (τούτου)... τό ὄνομα. Magnum κατηγρ. Ut viri... ὡς ἑνός ἀνδρα... παράθ. στό cuius δηλ. Fabricii. Bello ἀφαιρ. Eum = Fabricium. Prae ceteris· περισσότερο ἀπό τούς ἄλλους. Cum vellet· ἐπειδή ἤθελε. Obtulit παρκ. τοῦ offero. Repudiavit (παρκ. τοῦ repudio), ὅπως ἄλλοτε ὁ Μ' (= Manius) Curius Dentatus ἀπόκρουσε τά δῶρα πού τοῦ πρόσφεραν οἱ Σαμνίτες. Imperavit suis ut... admoveretur· πρόσταξε τούς δικούς του νά... προσαχθεῖ. Secum· μαζί του (= μέ τόν Πύρρο). Βλ. mecum· μαζί μου, tecum· μαζί σου, nobiscum· μαζί μας, vobiscum· μαζί σας. Post aulaea· πίσω ἀπό τό παραπέτασμα. Fabricio... colloquenti (τοῦ colloquio) δοτ. σὺ admoveretur. Μποροῦσε νά μπεῖ καί ad Fabricium. Quod· τό ὁποῖο, τοῦτο. Ubi χρον. Dato, remotis ἀφαιρ. ἀπόλ. χρον. τῶν ρ. do καί removeo. Emisit (παρκ. τοῦ emitto)· ἔβγαλε. Manum = proboscidem· τήν προδοσκίδα. Pellexit παρκ. τοῦ pellicio. Admiratus μετ. αἰτ. Invitavit ut...· πρότρεψε νά...· κάλεσε νά... Secumque· καί μαζί τους (τόν Πύρρο καί τούς ἄλλους). Regni sui· τοῦ βασιλείου του. Quarta parte... ollata (ei) ἀφαιρ. ἀπόλ. τοῦ offero· ἀφοῦ προσφέρθηκε (σ' αὐτόν)... τό τέταρτο μέρος, ἀφοῦ (τοῦ) πρόσφερε τό ἕνα τέταρτο. Ἡ γενναιοδωρία τοῦ Πύρρου θυμίζει τούς λόγους τοῦ αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας Πέτρου τοῦ Μεγάλου στή Γαλλία μπροστά στόν τάφο τοῦ Richelieu: «Μεγάλε ἄνθρωπε, θά σοῦ ἔδωκα τή μισή αὐτοκρατορία μου, γιὰ νά κυβερνήσω τήν ὑπόλοιπη μαζί σου». Cui = sed ei· ἀλλά σ' αὐτόν. Malum ἐνν. me iudicas· κακό μέ κρίνεις. Cur me ambis? γιατί θέλεις νά μέ κερδίσεις; Ambis τοῦ ambio· ἐπιδιώκω.

Φράσεις: Eum honorifice ac liberaliter accepit· τόν δέχτηκε μέ τιμές καί γενναιοδωρία. Quod ubi factum est· ὅταν ἐγίνε τοῦτο.

23. Η ΕΝΤΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΑΒΡΙΚΙΟΥ

Anno interiecto αφαιρ. απόλ. χρον. Interiecto παθ. μετ. του intericio. Omni spe... sublata αφαιρ. απόλ. αίτιολ. Sublata παθ. μετ. του aufero. Pacis conciliandae παθ. σύντ., γεροννδ. έλξη· χωρίς έλξη, σέ ένεργ. σύντ. θά ήταν conciliandi pacem· για νά συνάψει ειρήνη. Consul στά 278 π.Χ. για δεύτερη φορά. Missus est παθ. παρκ. του mitto. Στά 279 π.Χ. ό Πύρρος είχε κερδίσει τή δεύτερη νίκη στό Άσκλο τής Άπουλίας, άγωνα όμως κι αυτή όπως και στην Ήράκλεια. Ό πόλεμος έξακολουθει. Ό Φαβρίκιος διοικούσε τό Ρωμαϊκό στρατό μαζί μέ τό συνύπατό του Q. Aemilius Papus.

Cum... haberent· επειδή... είχαν. Medicus· ό γιατρός (ό Φίλιππος). Nocte· τή νύχτα (έπιφρ.). Si dederis τετελ. μέλλ.· άν θά έχεις λύσει, άν θά δώσεις = si dabis - Veneno αφαιρ. όργ. Hunc vinctum reduci iussit· διάταξε νά όδηγηθει αυτός πίσω δεμένος. Vinctum παθ. μετ. του vincio. Dici νά τό συνάψεις μέ τό reduci iussit. Μπαίνει παθ. άπαρέμφ. κι όχι ένεργ., όταν τό υποκείμενο δέν όρίζεται (νά όδηγηθει πίσω, νά λεχθει και όχι νά όδηγήσουν πίσω, νά πούν). Quae... spondisset (ύποτ. ύπερσ. του spondeo)· ποιά (πράγματα)... είχε ύποσχεθει. Contra carut· κατά τής ζωής (κατά τής κεφαλής). (Ή ύποτ. δικαιολογείται είτε επειδή έχει πλάγια έρώτηση είτε γιατί έξαρτάται από τό άπαρέμφ. dici. Fertur (παθ. ένεστ. του fero) = dicitur· (λέγεται), λένε. Ille, φανερώνεται ή ιδέα του μεγαλείου και του θαυμασμού (βλ. τό έλλην. Καλλίστρατος εκείνος). Qui... posset· όποιος θά μπορούσε νά... Ab ... a· από... από.

In glorioza paupertate· σ' ένδοξη πενία. Πολύ φτωχοί ήταν συχνότερα οι πιο ένδοξοι από τους ύπάτους των χρόνων αυτών. Ό Μάνιος Κούριος Δευνάτος θεωρούσε επικίνδυνο τόν πολίτη, πού δέν ήταν ίκανοποιημένος μέ έφτά πλέθρα γής. Ό Φαβρίκιος, όταν ήταν τιμητής, έδιωξε από τή Σύγκλητο τόν Κορνήλιο Ρουφίνο, επειδή είχε δέκα λίτρες άσημένα σκεύη. Exegit παρκ. του exigo. Decessit (παρκ. του decedo)· πέθανε (ένν. decessit vita). Filiabus dot. πλ. του filia αντί filiis πού είναι τό ίδιο μέ τό άρσ. Dotem αίτ. του dos· Ut... reliquerit (παρκ. ύποτ.)· ώστε... άφησε. Partes· Ό πληθ. του pars έχει άνάλογες σημασίες, λ.χ. τό πρόσωπο (ρόλος του ήθοποιού), τό (πολιτικό) κόμμα, τό καθήκον, τά καθήκοντα. Sibi Desumpsit (παρκ. του desumo)· άνέλαβε γι' αυτές. Ex communi aerario· από τό δημόσιο ταμείο πού φυλαγόταν στό ναό του Κρόνου (Saturnis). Datis... dotibus (αφαιρ. απόλ.)· άφοϋ

έδωσε (ή Σύγκλ.) προίκες. Eas = filias. Collocavit· αποκατάστησε. Σημειώ-
νουμε τή διαγωγή του Φαβρικίου πού επισημαίνει ότι ούτε σέ καιρό πολέ-
μου ό σκοπός δέν αγιάζει τά μέσα.

Φ ρ ά σ ε ι ς : Anno interiecto· άφου πέρασε ένας χρόνος.

24. ΟΙ ΝΙΚΕΣ ΤΟΥ ΡΗΓΟΥΛΟΥ ΚΑΙ Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΟΥ

Roepos· τούς Καρχηδονίους ως άποίκους τών Φοινίκων. Magna clade
άφαιρ. όργ. 'Ο Ρήγουλος μέ τό Λεύκιο Μάνλιο Ουόλσωνα νίκησαν σέ ναυ-
μαχία τό στόλο τών Καρχηδονίων κοντά στό Έκνομο άκρωτήριο τής Σικε-
λίας (256 π.Χ.). Affecit παρκ. του afficio. In Africam, στά 256 π.Χ. κατά τόν
α' Καρχηδονιακό πόλεμο (264 - 241 π.Χ.). Primus, μόλις μετά 50 έτη περίπου
(204 π.Χ.) μέ άρχηγό τόν άνθύπατο Σκαπίωνα έγινε ή κυριότερη έκστρατεία
τής 'Αφρικής. Traiecit· διάθηκε, διαπεραιώθηκε. 'Η Σύγκλητος πού ανα-
θάρρησε από τήν έπιτυχία του Δουίλιου κοντά στίς Μυλές (260 π.Χ.), νόμιζε
ότι ό πόλεμος θά τελείωνε μέ τή μεταφορά του στήν 'Αφρική. Exrugnavit, οί
κάτοικοι τής Καρχηδόνας περιορίστηκαν νά όχυρώσουν αυτήν μόνο κι άφη-
σαν τήν άλλη χώρα στή διάκριση τών Ρωμαίων, πού έπιασαν πάνω από
εΐκοσι χιλιάδες αιχμαλώτους. Neque... tantum sed etiam· ούτε... μόνο αλλά
άκόμα και... Cum (πρόθ.)· έναντίον Monstris. 'Εδω γίνεται αναφορά σέ πε-
λώριο φίδι. Regulo (δοτ. στό) prorogatum est· για τό Ρήγουλο πήρε παρά-
ταση. Ob res bene gestas· για πράξεις πού έπραξε καλά, για τά κατορθώματά
του In annum proximum· για τό προσεχές (έπόμενο) έτος, τό 255 π.Χ. Quod
= hoc autem. Ubi χρ. Villicum ύποκ. στό mortuum esse (παρκ. του morior).
Quem ένν. agellum impetum (γεν. πληθ.). Servum ύποκ. του aufugisse.
Nactum αίτ. αίτιολ. μετ. (πού αναφέρεται στό servum) του nanciscor. Ablato
instrumento άφαιρ. απόλ. χρ. Ablato παθ. μετ. του aufero. Mortuum esse...
aufugisse... petere, τά άπαρέμφ. από τό scripsit (= έγραψε), έστειλε γραμμα
καί άνέφερε ότι). Se (= Regulum) ύποκ. στό petens. Ut· για νά. Sibi (=
Regulo) συνάπτεται στό mitteretur. Successor· διάδοχός του. Ne... deessent
(ύποκ. παρτ. του desum)· για νά μή λείπουν. Omnia ad vivendum necessaria·
όλα τ' άπαραίτητα για τή ζωή. Agro deserto (άφαιρ. απόλ. χρ.)· άφου έρη-

μώθηκε τό χωράφι, μετά τήν ἐρήμωση τοῦ χωραφιοῦ. *Uxor et liberis* δοτ. προσ. στό *deessent*. *Acceptis litteris* (ἀφαιρ. ἀπόλ. χρ.)· όταν ἔλαβε τήν ἐπιστολή. *Res* (= *instrumenta rustica*) αἰτ. πλ. ὑποκ. τοῦ *redimi*. *Pecunia publica* ἀφαιρ. ὄργ. *Agellum colendum locavit*· ἔδωσε μ' ἐνοίκιο τό χωράφι γιά καλλιέργεια. *Proeliis* ἀφαιρ. *Opes*· τίς στρατιωτικές δυνάμεις. *Contudit* παρκ. τοῦ *contundo*. *Quam* = *sed eam* (*pacem*). *Cum... nollet*· ἐπειδή δέν ἤθελε νά... (ρ. *nolo*). *Nisi*· παρά μόνο. *Durissimis condicionibus* (ἀφαιρ.)· μέ πολύ βαρεῖς ὄρους. Ὁ Ρήγουλος ἀξίωσε ν' ἀπομακρυνθοῦν ἀπό τή Σικελία, νά παραδώσουν χωρίς λύτρα τοὺς Ῥωμαίους αἰχμαλώτους, νά ἔξαγοράσουν τοὺς Καρχηδόνιους αἰχμαλώτους, νά καταβάλουν τά πολεμικά ἔξοδα, νά πληρώνουν ἐτήσιο φόρο καί νά ὑποσχεθοῦν ὅτι θά δίνουν σέ κάθε στρατολογία πενήντα τριήρεις. *A Lacedaemoniis*· ἀπό τοὺς Λακεδαιμονίους. Οἱ Λακ. ὅπως εἶναι γνωστό ἦταν τέλειοι πολεμιστές καί ὑπηρετοῦσαν, ὅπως καί οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, ὡς μισθοφόροι σέ ξένους στρατοὺς. Ἀπό τόν Ξενοφῶντα εἶναι γνωστοί οἱ μύριοι πού ὑπηρετοῦσαν στό στρατό τοῦ Κύρου. *Petierunt* παρκ. τοῦ *peto*.

Φράσεις: *Acceptis litteris*· ἀφοῦ πήρε τήν ἐπιστολή. *Publica pecunia*· μέ δημόσια δαπάνη. *Pacem cum nollet nisi durissimis condicionibus dare*· ἐπειδή δέν ἤθελε νά παραχωρήσει εἰρήνη παρά μέ βαρῦτατους ὄρους.

25. Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΡΗΓΟΥΛΟΥ

Duce Xanthippo ἀφαιρ. ἀπόλ., παραλείπ. ἢ μετ. τοῦ *sum* πού δέν ὑπάρχει, στήν ἐξήγηση τήν ἐννοοῦμε: όταν στρατηγός ἦταν ὁ Ξανθ. *viro* (ἀφαιρ.) *belli peritissimo* (παράθ. στό *Xanthippo*)· ἄνδρας πολύ ἐμπειροπόλεμος. Αὐτός ἀλλάξε ριζικά τή στρατηγική τῶν Καρχηδονίων, όταν ζήτησε καί πέτυχε νά πολεμήσει ὄχι στά ὑψώματα ἀλλά ἐκεῖ ὅπου θά μπορούσαν νά χρησιμοποιηθοῦν τό ἵππικό καί οἱ ἐλέφαντες. *Ultima* ἀφαιρ. ὄργ.· τό ἐπίθ. *ultimus* μεταφορικά δηλώνει: ὁ μεγαλύτερος, ὁ μέγιστος, κυριολεκτικά ὁ ἔσχατος. Ἐδῶ *ultima perniciēs*· ἡ γενική, ἡ ἔσχατη καταστροφή (καί *ultima roena*· ἡ ἔσχατη ποινή). *Superfuerunt* παρκ. τοῦ *supersum*. *Vicerunt* παρκ. τοῦ *vinco*. Νίκησαν στά 255 π.Χ. κοντά στή σημερινή Τύνιδα τό Ρήγουλο, πού βρέθηκε μπροστά σέ ὑπέριστες δυνάμεις ἀπό πεζικό, ἵππικό καί ἐλέφαντες. *Duo tantum milia*

δύο μόνο χιλιάδες (από τής δέκα). *Hominum* γεν. διαιο. στό *milia*: *Remanserunt* παρκ. του *remaneo*. Ἄλλά καί ὅσοι εἶχαν ἀπομείνει, μετά τόν ἀπόπλου τους ἀπό τήν *Clupea* ναυάγησαν καί καταστράφηκαν κοντά στίς ἀκτές τῆς *Σικελίας*. *Captus* ἔνν. est παθ. παρκ. του *cario*. Αἰχμαλωτίστηκε μέ 5.000 στρατιῶτες. *Deinde* στά 250 π.Χ. Μετά τήν ἦττα (251 π.Χ.) στήν Πάνορμο (τώρα Παλέρμο) οἱ *Καρχηδόνιοι* ἔκαναν προτάσεις εἰρήνης μέ τήν ἐλπίδα ν' ἀλλάξουν τουλάχιστο τούς αἰχμαλώτους. *De captivis commutandis* γεφ. ἔλξη, συντ. παθ., ἡ ἔνεργ. σύντ. de *commutando captivos*· γιά τήν ἀνταλλαγῆ τῶν αἰχμαλώτων, γιά ν' ἀνταλλάξουν τούς αἰχμαλώτους. *Missus est* (παθ. παρκ. του *mitto*)· τόν ἔστειλαν (μαζί μέ ἄλλους *Καρχηδόνιους* ἀπεσταλμένους). *Dato iureiurando ut* (ἄφαιρ. ἀπόλ.)· ἀφοῦ ἔδωσε ὄρκο νά... *Iureiurando* ἄφαιρ. του *iusiurandum*. *Ut... rediret* γιά νά... ἐπιστρέφει. *Carthaginem*=στήν *Καρχηδόνα*. *Si non impetravisset*· ἄν δέν ἐπιτύχαινε (τότε). *Qui = is autem*. *Cum venisset*· ἀφοῦ ἦρθε. *Mandata*· οἱ διαταγές, οἱ ἐντολές. *Exprouit* παρκ. του *expono*. *Ne diceret... recusavit*· νά πει ἀρνήθηκε (ἀρνήθηκε νά πει). *Se non esse senatorem*· (εἶπε ὅτι) αὐτός δέν εἶναι συγκλητικός (ὅσον καιρό τόν δέσμευε ὁ ὄρκος του). *Hostium*· τῶν ἐχθρῶν, πού του ἐπέβαλαν οἱ ἐχθροί. *Jussus... dicere sententiam*· ὅταν διατάχθηκε νά πει τή γνώμη του. *Negavit esse utile = dixit esse inutile ἢ dixit non esse utile*· εἶπε ὅτι δέν εἶναι ὠφέλιμο. *Reddi* ὑποκ. του *esse*. *Quod... essent*· γιατί (κατά τή γνώμη του) ἦταν. *Adulescentes... duces* κατγρ. *Senecture* ἄφαιρ. αἰτ. *Confectus* ἔνν. *esset* ὑποτ. ὑπερσ. του *conficio*. Ἡ σύνταξη: *cuius (= eius autem) cum auctoritas valuisset*. *Cum retineretur*· ἄν καί ἐμποδιζόταν. *A propinquis amicis* ποιητ. αἰτ. ἀπό τούς γειτονικούς φίλους. *Vero*· βέβαια. *Se* ὑποκ. του *proficisci*. *Exquisita*· φρικτά. *Conservandum* ἔνν. *esse*· ὅτι ἔπρεπε νά φυλάξει. *Reversum* (ἔνν. *Regulum*)· ὅταν γύρισε *Necaverunt* (παρκ. του *neco*) ἀντικ. ἔνν. *eum*. *Omni cruciati* ἄφαιρ. ὄργ.· μέ ὄλα τά βασανιστήρια. *Palpebris resectis* ἄφαιρ. ἀπόλ.· ἀφοῦ του ἔκοψαν τά βλέφαρα. *Resectis* παθ. μετ. του *reseco*. *Cum esset*· ὅταν ἦταν· *Ardentissimus* κατγρ. *Eductum* (*eum*)· ἀφοῦ τόν ἔβγαλαν ἔξω. *Coegerunt* παρκ. του *cogo*. *Undique* (σύναψέ το μέ τό *eminebant*)· ἀπό παντοῦ. *Cum... confoditur* (ἔνεστ. ἀλλά ἐξηγεῖται μέ παρτ.)· ἔνω τόν διαπερνοῦσαν. *Ferreis stimulis* (ἄφαιρ. ὄργ.)· μέ σιδερένια καρφιά = *clavis praeacutis*. *Vigiliis... dolore* ἄφαιρ. ἀναγκ. αἰτ. *Hic... exitus*. Τό *hic* ἀπό ἔλξη πρὸς τό ἄρσ. *exitus* (ἀντί *hoc fuit* = τοῦτο στάθηκε). *Ipsa quoque vita* δ' ὄρ. συγκρ.· καί ἀπό αὐτόν ἀκόμη τό βίο του. *Etsi diu acta* (ἄφαιρ.)· ἄν καί πέρασε γιά

πολύ χρόνο. Per maximam gloriam· ανάμεσα από πολλή δόξα.

Φράσεις: Duce Xanthippo· μέ στρατηγό τόν Ξάνθ. Negavit esse utile· έλεπε ότι δέ συμφέρει. Cuius cum valuisset auctoritas· όταν υπερίσχυσε τό κύρος τής γνώμης του. Repente eductum coegerunt· άφού τόν έδγαλαν έξω ξαφνικά τόν άνάγκασαν.

26. Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΑΒΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ. Η ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΙΟΥ ΤΟΥ

Q = Quintus. Iam senex· γέροντας πιά (λείπει ή μετ. του sum). Ήταν 62 χρόνων και είχε διατέλεσει πολλές φορές ύπατος. Filio suo (δοτ. ήθ. στό legatus)· (ύπαρχος) κοντά στό γιό του ή και, του γιού του· ή δοτ. δηλώνει τή ανεξαρτησία). Consuli (κατγρ., χωρίς τή μετ. του sum)· όταν ήταν ύπατος (στά 213 π.Χ.) Legatus· ύπαρχος, άντιστράτηγος. Οί legati ήταν συγκλητικοί, πού τούς έστέλναν ώς συμβούλους στό στράτευμα (γι' αυτό και τό όνομα legati), γιατί είναι στή διάθεση τών άρχηγών του στρατού πού ήταν οί ύπατοι και τούς όποιους στήν άνάγκη τούς άντικαθιστούσαν. Cum... veniret· όταν έρχόταν (= ei venienti) Obviam patri· σέ συνάντηση του πατέρα του, γιά νά συναντήσει τόν π. Pro more = more ή ut mos erat· κατά τή συνήθεια ή όπως ήταν συνήθεια. Anteibant παρτ. του anteeo. Equo vehebatur άφαιρ. όργ. έρχόταν πάνω σέ άλογο. Nec descendit (nec = et non)· και δέν κατέβηκε. Arpropiquante consule (άφαιρ. απόλ. εναντ.)· άν και πλησίαζε ό ύπατος. Verecundia άφαιρ. αйт. Verecundia maiestatis (γεν. άντικ.)· από σεβασμό πρós τό άξίωμα. Taciti (κατγρ. στό facti πού ένν. άφού σώπασαν)· σιωπηλοί. Jam praeterierant· είχαν πιά περάσει (ύπερσ. του praetereo). Quod (= hoc autem)· αυτό όμως. Cum... animadvertisset· όταν τό παρατήρησε. Proximum εν. sibi· τόν πλησιέστερό του. Ό τελευταίος, ραβδούχος ήταν ό πιο κοντινός στόν άρχοντα, πιο πιστός και πιο τιμημένος από τούς άλλους και ό άμεσος έκτελεστής τών διαταγών του άρχοντα· οί Έλληνες τόν έλεγαν «ήγούμενο». Fabio δοτ. Ex equo μ' έμπρόθετη ή μέ απλή άφαιρ. equo. Desiliens (ένν. ex equo ή ab equo) μετ. έν. του desilio. Fili κλητ. του filius. Inquit του inquam. Contempsit παρκ. του contemno. Volui... παρκ. του volo. Experiri άπαρέμφ.

του experior. Scires ύποτ. παρτ. του scio. Volui... experiri... an scires· ήθελα νά δοκιμάσω αν γνωρίζεις. Agere te consulem· νά κάνεις τόν ύπατο, νά φέρεσαι σάν ύπατος.

Tanto cognomine· μέ τόσο βαρύ (τιμητικό) έπωνύμιο. Είναι άφαιρ. στό dignus. Τό έπωνύμιο maximus τόν ξεχώριζε από τά άλλα μέλη τής οίκογένειας. Είναι γνωστό και τό άκόμα πιό χαρακτηριστικό έπωνύμιο του Μελλητη (= Cunctator), αυτός που αναβάλλει, αναβλητικός, μελλητής. Cautior quam promptior· πιό προφυλακτικός από ό,τι δραστήριος, πιό φρόνιμος από ό,τι πρόθυμος γιά δράση. Insita prudentia· έμφυτη σύνεση (insita μετ. του insero). Bello dot. στό artissima. Nemini dubium est quin... restituerit (ύποτ.)· σέ κανέναν δέν ύπάρχει άμφιβολία ότι άποκατάσθησε. Rem Romanam (βλ. 11) res Romanae· τά πράγματα τής Ρώμης. Cunctando (άφαιρ. όργ. του γερούνδιου, δηλώνει τρόπο)· μέ τό νά αναβάλλει.

Φράσεις: Equo vehebatur senex· ό γέροντας έρχόταν πάνω σέ άλογο. Ad summam senectutem· ώς τά βαθιά γερατειά. Cautior quam promptior habitus est· θεωρήθηκε πιό φρόνιμος από ό,τι δραστήριος.

27. Η ΗΓΓΑ ΣΤΙΣ ΚΑΝΝΕΣ ΚΑΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΑΙΜΙΛΙΟΥ

Adversus πρόθ. Roma (άφαιρ.)· από τή Ρώμη. Profecti sunt παρκ. του proficiscor. Paulo dot. στό placebat. Aciora, ό Ουάρρωνας, έχθρός τής τακτικής του Φαβίου, όπως και όί περισσότεροι, ύποστήριζε στον άγώνα κατά του δικτάτορα τό Μινούκιο. Ad vicum· κοντά στό χωριό. Posuerunt παρκ. του pono. Varroni dot. στό insitam (= in Varrone). Aliquo... successu άφαιρ. όργ. Aluerat ύπερσ. του alo. Invito collega άφαιρ. απόλ. χωρίς νά θέλει ό συνύπατος. Signum pugnae· σημείο τής μάχης. (2 Αυγούστου του 216 π.Χ.). Dedit, τή διοίκηση του στρατου άσκοϋσαν όί ύπατοι παρά μέρα. Victus (ένν. est) παρκ. του vinco. Caesus est παρκ. του caedo. Graviore vulnere = graviore clade. Afflicta est παρκ. του affligo. Telis άφαιρ. όργ. Cecidit παρκ. του cado. Quem = hunc autem. Cum conspexisset· άφου παρατήρησε. Orpletum ένν. esse άπαρ. παθ. παρκ. του orpleo. Hunc· αυτόν (έδώ τό δικό μου). Aemili

πτώση κλητ. *Quin tu... abi*: όχι, αλλά απεναντίας σύ φύγε. (*Quin* = *immo*).
Potius: προτιμότερο. *Nuntia ut... muniant... firment*: ανάγγειλε... νά ασφαλί-
 σουν... νά ενισχύσουν *Priusquam... adveniat*: πριν φτάσει. *Patere d' έν.* της
 προστ. του *patior*. *Alter consul* (= *Varro*) κατέφυγε στη Βενουσία όπου
 έκανε ανασύνταξη δέκα χιλιάδων φυγάδων. *Cum paucis equitibus*: μαζί με
 λίγους ίππείς (50 όλοι όλοι). *Perfugit παρκ.* του *perfugio*.

28. Ο ΠΕΡΙΒΟΗΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΒΑ

Victori: όταν (ό *Αννίβας*) νίκησε (στη μάχη κοντά στις Κάννες, όποτε οι
 Ρωμαίοι από τους 80 χιλ. πεζούς και 6 χιλ. ίππείς έχασαν σέ μία μέρα 50 χιλ.
 άνδρες: ανάμεσά τους 20 στρατιωτικοί χιλίαρχοι και 80 στρατιωτικοί.
 Άκόμα και σήμερα τό πεδίο τούτης της μάχης λέγεται *Campo di sangue*:
 πεδίο του αίματος. *Cum σύνδ.* ένω... *Ut... sumeret... daret*: νά... και νά...
Quietem άντικ. των *sumeret* και *daret*. *Ex praefectis*: από τους άξιωματικούς.
 Μέ τη λέξη *praefectus* στον ξένο στρατό, οι Ρωμαίοι συγγραφείς έννοούσαν
 τον άνώτερο άξιωματικό που ήταν κάτω από τής άμεσες διαταγές του άρχη-
 γου, τό διοικητή τμήματος. *Cessandum έν.* *esse*. *Ratus μετ.* του *reor*. *Romam*-
 στη Ρώμη. *Epulaturus μετ.* μέλλ. του *epulor* = *affirmans fore ut victor epula-*
retur: δεδαιώνοντάς τον ότι θά συμβεί νά διασκεδάσει νικητής. *Cum σύνδ.* αίτ.
Hannibali: από τον Άννίβα. *Victoria άφαιρ.* ως άντικ. του *utor*: *Mora*. Οι
 νεώτεροι ιστορικοί δικαιολογούν τό δισταγμό του Άννίβα έπειδή του
 έλειπαν επαρκείς δυνάμεις και πολιορκητικό ύλικό, δύσκολα θά μπορούσε
 νά κυριέψει μία τόσο όχυρή πόλη όπως ή Ρώμη. *Saluti fuisse* (δοτ. του σκο-
 πού) ότι ήταν προς σωτηρία. *Urbi et imperio* δοτ. ήθ. στο *saluti*. *Satis*: άρ-
 κετά, γενικά. *Cuius* = *Campaniae*. *Exercitus γεν.* έν. *Elanguit παρκ.* του *elan-*
guesco.

Φράσεις: *Mora huius diei satis creditur saluti fuisse urbi et imperio*: ή
 καθυστέρηση αυτής της μέρας κατά γενική όμολογία ήταν προς σωτηρία του
 Ρωμαϊκού κράτους (ή έσωσε τό Ρωμαϊκό κράτος).

29. Ο ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ ΚΥΡΙΕΥΕΙ ΤΙΣ ΣΥΡΑΚΟΥΣΕΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΗΔΗ

Cum Sicilia... defecisset... Marcellus... Syracusas oppugnavit· όταν έπανα-
στάτησε ή Σικελία ό Μ. πολιορκησε τις Συρακούσες. A Romanis (ή πρόθεση
α δηλώνει την απομάκρυνση)· από τους Ρωμαίους. Nec... cepit = et non...
cepit· και δέν κυρίεψε. Rem (= expugnationem)· τό πράγμα, την άλωση.
Konfecisset... nisi (si non)... fuisset (υπόθ. του άπραγματοποίητου στο παρελ-
θόν)· θά τό έτελείωνε, άν δέν υπήρχε. Unus homo· ένας (έξοχος) άνδρας. Ea
tempestate· εκείνα τά χρόνια. Syracusis άφαιρ. τοπ.· στίς Συρ. Vir παράθ.
Admirabili άφαιρ. όργ. στο praeditus Admirabili ingenio praeditus· μέ θαυμά-
σιο νου προικισμένος. Machinis inventis άφαιρ. άπόλ.· άφου έπινόησε μηχα-
νές. Opera αйт. πληθ. του ούδ. opus. Brevi άφαιρ. (ένν. tempore)· σέ σύντομο
(χρόνο). Captis Syracusis άφαιρ. άπόλ.· άφου κυρίεψε τις Συρακούσες.
Prudentia άφαιρ. αйт.· ένεκα της σοφίας. Ut parceretur (άπό τό edixit, άπρόσ.
παθ.)· νά γίνει φειδώ. Capiti illius = vitae eius (= Archimēdis). In pulvėre·
στη σκόνη, στο έδαφος (κατά τή συνήθεια της έποχής). Dum... describit·
ένω... χάραζε. Formas· σχήματα (γεωμετρικά). Attentius· πιο προσεκτικά, μέ
πολλή προσοχή, άπορροφημένος, Voce minantis (ένν. hominis)· μέ φωνή (άν-
θρώπου) που άπειλεϊ, μέ άπειλητική φωνή. Quisnam esset πλάγ. έρωτ.· ποιός
είναι (ό 'Αρχιμ.). Propter cupiditatem investigandi illud quod... έξαιτίας της
έπιθυμίας ν' ανακαλύψει (νά λύσει) εκείνο (τό πρόβλημα), τό όποιο... Inve-
stigandi illud, έδω δέν έγινε γερονδ. έλξη, έπειδή τό ύποκ. του γερονδίου,
είναι ούδ. άντων. (τό illud). Noli turbare περιφρ. της προστ.· μήν ταράζεις.
'Η φράση του 'Αρχιμήδη: μή μου τους κύκλους τάραττε. Curam sepulturae
γεν. άντικ. φροντίδα της ταφής. 'Ο Μάρκελλος κατασκεύασε προς τιμήν του
'Αρχιμ. λαμπρό μνημείο. Έκατό πενήντα χρόνια άργότερα παραμελημένο
άπό τους Συρακουσίους τό ξαναβρήκε μέσα σέ βάτους και θάμνους ό Κικέ-
ρωνας, όταν ήταν ταμίας (= quaestor) στη Σικελία.

Φράσεις: Nec eam nisi post tres annos cepit· ούτε την κυρίεψε παρά
μετά τρία χρόνια, την κυρίεψε μόλις μετά τρία χρόνια. Mortem aegre tulit·
λυπήθηκε πολύ για τό θάνατό του.

30. Η ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΙΑ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΤΟΥ ΑΦΡΙΚΑΝΟΥ ΣΤΟΝ ΑΛΛΟΥΚΙΟ

Scipio. Ὁ P. Cornelius Scipio Africanus, γαμπρός τοῦ L. Aemilius Paulus, ἦταν ἕνας ἀπό τοὺς ἐνδοξότερους στρατηγούς τῆς Ρώμης· μετὰ τῆ μάχη στὴ Ζάμια (202 π.Χ.) πῆρε τὸ ἐπώνυμο Africanus. Quo die = die quo, eo die quo. τὴν μέρα αὐτή. Eo = in eum locum, in hanc urbem (στὴν Καρθαγένη). Congestae erant παρκ. τοῦ congero. Opes θησαυρός τοῦ στρατοῦ τῶν Καρχηδονίων καὶ ἀφθονο πολεμικὸ ὕλικό. Quibus (ἀφαιρ. στὸν παρκ.). rotitus est· πού ἔγινε κύριός τους. Ἐκεῖ βρῆκε 600 τάλαντα (τὸ ἀττικὸ τάλαντο εἶχε ἀξία 6.000 ἀττ. δραχμές) καὶ ἔστειλε στὴ Ρώμη τὸ Μάγωνα καὶ δεκαεπτὰ συγκλητικούς Καρχηδόνιους γιὰ τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς νίκης. Eximiae formae γεν. ἰδιότ. Adulta virgo· κοπέλα σὲ ὦρα γάμου. Ubi· χρόν. μόλις. Comperit = audivit. Loco· ἀπὸ οἰκογένεια (ἀφαιρ. κατηγ. στὸ ἀπαρέμφ. natam ἔνν. esse). Principi... adolescenti (ἐδῶ τὸ princeps ὡς οὐσιαστικό)· μὲ τὸ νεαρό πρό- κριτο. Eius gentis = Celtiberorum. Nomine· μὲ τὸ ὄνομα. Desponsam (esse) ἀπαρέμφ. παρκ. τοῦ despondeo. Accessitis parentibus et sponso ἀφαιρ. ἀπόλ. Ἡ μετ. συμφώνησε στὸ πλησιέστερο parentibus. Parentes· οἱ γονεῖς, πατέρας καὶ μητέρα. Ad eam redimendam γερουνδ. ἔλξη = ad redimendum eam· γιὰ τὴν ἐξαγοράσουν (ρ. redimo). Attulerant ὑπερσ. τοῦ affero. Id (= pondus). Donum (κατηγ.)· ὡς δῶρο. Aurum, ὑποκ. σὲ αἰτ. τοῦ poni. Ante pedes ἔνν. suos. Dotalia dona· δῶρα τοῦ γάμου (κατηγ.). Vocato sponso ἀφαιρ. ἀπόλ. Accepturus... es (περιφρ. συζ.)· μέλλεις νὰ λάβεις. A socero· ἀπὸ τὸν πεθερό του. Accedant (ὑποτ. παραχωρ.)· ἄς προστεθοῦν. Tibi dot. ἠθ. Domum· στὴν πατρίδα. Reversus μετ. τοῦ revertor. Grato animo· μ' εὐγνώμονη ψυχῇ, ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Romanis dot. conciliavit· συμφιλίωσε μὲ τοὺς Ρωμ. παρασταί- νοντας τὸ Σκιπίωνα ὡς ἥρωα, ὁμοιο μὲ θεό, πού δάδισε νὰ ὑποτάξει τὴν Ἰσπανία μὲ τὰ ὄπλα ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ συμπεριφορὰ του.

· Φράσεις: Quo die venit· τὴ μέρα πού ἔφτασε Ad referendam Scipioni gratiam· γιὰ ν' ἀνταποδώσει στὸ Σκιπίωνα τὴν εὐγνωμοσύνη του.

31. ΜΕΓΑΛΟΨΥΧΙΑ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΣΤΟ ΜΑΣΣΙΒΑ

Hasdrubalem, γιό του Ἀμίλκα καί ἀδερφό του Ἀννίβα· τό ἴδιο ὄνομα εἶχε καί ὁ γιός του Καρχηδόνιου στρατηγοῦ Γίσκωνα. Ἔτσι γίνεται σύγχυση στίς δύο νίκες τοῦ Σκιπίωνα, στήν πόλη τῶν Βαικύλων τό 209 π.Χ. κατά τοῦ πρώτου Ἀσδρουβά καί στήν πόλη Ἰλίπα (Πίρα) τό 206 π.Χ. κατά τοῦ δευτέρου. Ἐπειτα ἀπό τή δεύτερη αὐτή νίκη ἀκολούθησε ἡ ὑποταγή τῆς Ἰσπανίας στούς Ρωμαίους. *Castris* ἀφαιρ. ὄργ., ἀντικ. τοῦ *potitus*. *Cartivos* γύρω στούς δέκα χιλιάδες. *Sine pretio*· χωρίς λύτρα. *Domum*· στήν πατρίδα. *Vendi*, οἱ Ἰσπανοί μισοῦσαν τούς Ἀφρικανούς. *Regii generis* ἀφαιρ. ἰδιότ. *Forma insigni* ἀφαιρ. ἰδιότ. *Quis et cuias... esset... cur fuisset* (ὑποτ., ἐπειδή εἶναι πλ. προτ.)· ποιός ἦταν κι ἀπό ποῦ... γιατί εἶχε ἔρθει. *Id* αἰτ. τῆς ἀναφ. ἢ ἀντικ. τοῦ *agens* πού ἐννοεῖται. *Aetatis* (γεν. διαφ. στό *id*). *Id aetatis*· σέ τόσο μικρή ἡλικία, ἀκόμα παιδί (= *etiam puer*). *In castris fuisset*· εἶχε ἔρθει στό στρατό, εἶχε στρατευθεῖ. *Vocant* ἐνν. *me*· *Patre amisso* ἀφαιρ. ἀπόλ.· ὅταν ἔχασα τόν πατέρα μου. *Amisso* παθ. μετ. τοῦ *amitto*. *Avum!* Ὁ πάππος τοῦ Μασσίβα ὀνομαζόταν *Gala*. *Maternum*· (τόν πάππο) ἀπό τή μητέρα μου, *Avunculum*· *Avunculus* ὁ θεῖος ἀπό τή μητέρα. *Masinissa*· πρόκειται γιά τό Μασσάνασση (240 - 148 π.Χ.) πού ἦταν γιός τοῦ Γάλα καί ἀδερφός τῆς μητέρας τοῦ Μασσίβα. Αὐτός, ὅταν ἔγινε βασιλιάς τῆς Νουμιδίας, ὡς τό 206 π.Χ. ἔμεινε πιστός σύμμαχος τῶν Καρχηδονίων. Ἀπό τότε ἀλλάξε πολιτική κι ἔγινε ὡς τό θάνατό του πιστός σύμμαχος τῶν Ρωμαίων. *Subsidio* δοτ. τοῦ σκοποῦ στό *venit*. *Carthaginiensibus* δοτ. *Propter aetatem*· ἐξαιτίας τῆς (μικρῆς) ἡλικίας του. *A Masinissa* ποιητ. αἰτ. *Nunquam ante*· ποτέ προηγουμένως. *Pugnatum est* ἀπρόσ.· ἔγινε μάχη. *Cum Romanis*· ἐναντίον τῶν Ρωμ. *Inscio avunculo* ἀφαιρ. ἀπόλ.· χωρίς νά ξέρει ὁ θεῖος. *Clam* νά τό συνάψεις μέ τό *sumpto*. *Armis et equo sumpto* ἀφαιρ. ἀπόλ. Ἡ μετ. *sumpto* τοῦ *sumo* συμφώνησε μόνο μέ τό κοντινότερο *equo*. *Exii* ἐνν. *castris*· ἔβγα (ἀπό τό στρατόπεδο). *Prolapso equo* ἀφαιρ. ἀπόλ. *Prolapso* παθ. μετ. τοῦ *prolabor*. *A Romanis* ποιητ. αἰτ. *Velletne* πλ. ἐρώτ. ἂν ἤθελε. *Se* ὑποκ. τοῦ *cupere*. *Gaudio* ἀφαιρ. αἰτ. *Equum ornatum*· ἄλογο στολισμένο (μέ χάρμουρα). *Datis...* *equitibus* ἀφαιρ. ἀπόλ. *Qui tuto deducerent* πρότ. ἀναφ. τελ.· πού νά τόν φέρουν μέ ἀσφάλεια. *Dimisit* παρκ. τοῦ *dimitto*.

Φράσεις: *Inscio avunculo*: χωρίς να ξέρει ο θείος. *Effusis gaudio lacrimis*: με δάκρυα χαρᾶς στά μάτια (κλαίοντας από χαρά). *Equitibus datis qui tuto deducerent*: αφού του ἔδωσε ἵππεις γιὰ νά τόν ὀδηγήσουν μέ ἀσφάλεια (μέ συνοδεία ἵππέων γιὰ ἀσφάλειά του).

32. Ο ΝΕΑΡΟΣ ΣΚΙΠΙΩΝΑΣ ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

Cum... se... gessisset: ἐπειδή συμπεριφέρθηκε. *Omnium* γεν. ὕποκ. στό *consensu*. *Cum... iussisset*: αφού διάταξε. *Silentium* αἰτ., ὕποκ. τοῦ *fieri*. *Imperatoris*: τοῦ στρατηγοῦ. Ὁ τίτλος τοῦ *imperator* ἦταν τιμητικός. Τόν ἔδιναν οἱ στρατιῶτες στό στρατιγό τους ἀμέσως μετά τή νίκη στό πεδίο τῆς μάχης. Τόν τίτλο ἐπικύρωνε ἡ Σύγκλητος δίνοντας στό στρατιγό τό δικαίωμα τοῦ θριάμβου· κάποτε ὁμως τοῦ ἀρνιόταν. Ὁ τίτλος αὐτός ἀκολουθεῖ τό κύριο ὄνομα, μπαίνει μπροστά ὁμως ὅταν σημαίνει τόν αὐτοκράτορα. *Quo ἔνν. nomine*. *Regium nomen = regis nomen*. *Alibi... Romae* (τό *Romae* πῶση τοπική): ἀλλοῦ... στή Ρώμη. *Intolerabile*. Ἀπό τά χρόνια δηλ. πού καταλύθηκε ἡ βασιλεία τῶν Ταρκυνίων. *Existimare* ὕποκ. τοῦ ἀπρόσ. *licet*. *Amplissimum ἔνν. esse*. *Regalem animum*. Τό ἐπίθ. *regius* ἢ *regalis*: βασιλικός. Τό *regius* δηλώνει πιο πολύ κτήση, (αὐτός πού ἀνήκει σέ βασιλιά), τό δεύτερο ὁμοιότητα ἢ ἀξιοπρέπεια, ἀξίος τοῦ βασιλιά. *In me ἀφαιρ. πῶση*. *A... appellatone* ἢ *πρόθ.* δηλώνει ἀπομάκρυνση. *Barbari*. Ἡ λ. *barbarus* σήμαινε στήν ἀρχή κάθε μὴ Ἑλληνα, ἔπειτα δήλωνε κάθε ἀπολίτιστο σέ ἀντίθεση μέ τούς Ἑλληνες, τούς Ρωμαίους κι αὐτούς ἀκόμα τούς Καρχηδόνιους. *Qua ἔνν. magnitudine animi*. *Ceteri mortales* οἱ λοιποὶ θνητοί. Ὁ Σκιπίωνας πού ἦταν θαυμαστής τοῦ Μ. Ἀλέξανδρου, ἔδωσε νά καταλάβουν ὅτι βασιλική ψυχὴ ἔχει ὁποῖος μπορεῖ νά δίνει δείγματα ἀνδρείας, γενναιοφροσύνης καί ἱπποτισμοῦ.

Φράσεις: *Omnium consensu*: μέ τή συναίνεση ὄλων, ὁμόθυμα. *Cum silentium fieri per praeconem, iussisset*: αφού ἔβαλε τόν κήρυκα νά ἐπιβάλλει σιωπὴ.

33. Ο ΣΚΙΠΙΩΝΑΣ ΔΕΧΕΤΑΙ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ ΤΟΥ ΑΦΡΙΚΑΝΟΥ (201 π.Χ.)

Metu percussī· τρομοκρατημένοι, συγκλονισμένοι από τό φόβο, περίφο-
βοι. Percussī τοῦ percellō. Oratores (= legatos) ὡς ἀπεσταλμένους (κατηγο-
στό principes) = qui orarent. Ad petendam pacem γερουνδ. ἔλξη· γιά νά
ζητήσουν εἰρήνη. Seniorum· τῶν πιό ἡλικιωμένων. Αὐτοί οἱ τριάντα ἀποτε-
λοῦσαν τό ἀνώτατο Συμβούλιο τῆς Καρχηδόνας. Ubi χρον· μόλις. In castra
στό στρατόπεδο τοῦ Τύνητα, πού τόν ἀνακατάλαβε ὁ Σκιπίωνας. Inde ἀπό
τόν Τύνητα. Civitati· γιά χάρη τῆς πολιτείας. Condicionibus, οἱ ὄροι τοῦ
Σκιπίωνα ἦταν βαρύτεροι: α) παραχώρηση στούς Ρωμαίους τῆς Σικελίας,
τῆς Κορσικῆς καί τῆς Σαρδηνίας καθώς καί ἄλλων πιό μικρῶν νησιῶν ἀνά-
μεσα στήν Ἰταλία καί τήν Ἀφρική, β) παράδοση ὄλων τῶν ἐλεφάντων, τῶν
αὐτόμολων καί τῶν αἰχμαλώτων, ὄλου σχεδόν τοῦ στόλου ἐκτός ἀπό δέκα
πλοῖα, ἀναγνώριση τοῦ Μασανάσση ὡς βασιλέα τῆς Νουμιδίας, γ) ἀδυναμία
στό ἔξῃς νά ἐπιχειρήσουν πόλεμο χωρίς τήν ἔγκριση τῆς Ρώμης, δ) καταβολή
ἀποζημίωσης γιά πενήντα χρόνια ἀπό διακόσια τάλαντα τό χρόνο, ε) παρ-
δοση ἑκατό ὀμήρων, ἐγγύηση ὅτι οἱ ὄροι θά ἐκτελεσθοῦν. Ut... Ἡ σύνταξη:
Ut confirmarentur ea (= eae condiciones) quae (οὐδ.) pacta essent· γιά νά
ἐπικυρωθοῦν οἱ ὄροι αὐτοί, πού συμφωνήθηκαν. Quae pacta essent· μπῆκε
ὑποτακτ. ἐξαιτίας ἔλξης ἀπό ἄλλη ὑποτακτ. (ut confirmarentur)· τό paciscor
εἶναι ἀποθετ., ἐδῶ ὁμως ἔχει παθ. σημασία. Ratrum ac populi. Ἡ Σύγκλητος
καί ὁ δῆμος τῶν Ρωμαίων ἐπικύρωσαν τούς ὄρους τῆς εἰρήνης πού εἶχε
συντάξει ὁ Σκιπίωνας.

Pace terra marique parata. Ἡ σειρά: pace parata (ἀφαιρ. ἀπόλ. τοῦ pario)
terra marique· ὅταν ἐγινε εἰρήνη καί στή στεριά καί στή θάλασσα. Revertit =
reversus est· ξαναγύρισε (ὁ Σκιπίωνας) φορτωμένος λάφυρα καί ὀδηγώντας
στή Ρώμη αἰχμάλωτο τό Σίρακα· αὐτόν ἂν δέν πέθαινε λίγες μέρες πρωτῆτε-
ρα, θά στόλιζε τό μεγαλοπρεπέστερο ὡς τότε θρίαμβο τοῦ Σκιπίωνα. Insidebat
τοῦ insido. Inter... plausus· μέσα σέ ἔπαιφαιμίες, σέ ἐπαίνους. Investus τοῦ
invehor. Primusque· καί πρῶτος, καί αὐτός πρῶτη φορά. A se (ποιητ. αἴτιο
στό victae) ἀπό αὐτόν. Appellatus ἐνν. est. Ὁ λαός τοῦ ἔστησε ἀνδριάντα στό
Καπιτώλιο καί μέ ἀκράτητο ἐνθουσιασμό θέλησε νά τοῦ παραχωρήσει ἰσό-
βια τά ἀνώτατα ἀξιώματα.

Φράσεις: Veniam petebant non culpam purgantes· ζητούσαν συγγνώμη χωρίς να δικαιολογούν το σφάλμα τους. Ad quem advenientem concursus ingens factus est· στην άφιξη του σχηματίσθηκε τεράστια συρροή (κόσμου), ή άφιξη του προκάλεσε τεράστια συρροή κόσμου.

34. ΕΝΑΣ ΜΝΗΜΕΙΩΔΗΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΑΝΝΙΒΑ

Suis έν. civibus· στους συμπολίτες του. Confūgit παρκ. τοῦ confugio. Hostem κατγρ. Roma αφαιρ. από τή Ρώμη. In quibus = In numero quorum· στον αριθμό των οποίων, ανάμεσα στους οποίους. Scipio Africanus. Τό πράγμα δέν είναι βέβαιο· ή παράδοση ίσως ήθελε νά βάλει αντιμετώπους άκόμα μιά φορά τό νικητή και τό νικημένο τής Ζάμας. Ephemēsi γεν. τοπική· στην Έφεσο. Ab eo quaesivit· τόν ρώτησε. Quem... crederet· ποιόν νόμιζε (ότι ήταν). Τό ρήμα σέ ύποτ., έπειδή ή πρότ. είναι πλάγ. Maximum imperatorem κατγρ. ως τό μεγαλύτερο στρατηγό. Sibi videri (άπό τό respondit)· ότι τοῦ φαίνεται, ότι νομίζει (άπάντησε). Quod... fudisset· έπειδή είχε νικήσει (ή ύποτ. εξαιτίας τοῦ πλάγ. λόγου. Fudisset ύποτ. ύπερα. τοῦ fundo. Parva manu αφαιρ. όργ. μέ μικρή δύναμη. 'Ο 'Αλέξ. αναχωρώντας από τή Μακεδονία για τήν κατάκτηση τής 'Ασίας είχε μαζί του μόνο τριάντα χιλιάδες πεζούς, πέντε χιλιάδες περίπου ίππείς και έκατό πενήντα πλοία. Innumera-biles. 'Η δύναμη τοῦ Δαρειού ήταν, 110 χιλιάδες άνδρες στό Γρανικό (334 π.Χ.), 600 χιλιάδες στην 'Ισοό (333 π.Χ.) και 1 εκ. 200 χιλιάδες στό 'Αρβηλα (331 π.Χ.). Interroganti έν. Scipioni. Quem... poneret (κοίτα τό πίο πάνω quem... crederet)· ποιόν θεωρούσε. Pyrrhum έν. ρονο· τόν Π. θεωρώ. Secundum κατγρ. Quod... docuit... cepit... disposuit παρκ. όρ., έπειδή διηγείται κατευθείαν ό 'Αννίβας. Τά ρ. είναι doceo, cario, dispono. Pyrrhum ρονο quod... άμεσος τρόπος· Castra metari· νά στρατοπεδεύει κάποιος, νά γίνεται στρατόπεδο. Metari άπαρ. τοῦ metor. Elegantius· έπιδειξιότερα, καλύτερα. Illo αφαιρ. συγκρ. από εκείνον. Loca (στρατηγικές) θέσεις. Sciscitanti (έν. Scipioni) τοῦ άποθ. sciscitor. Duceret ύποτ. παρτ. σέ πλ. έρώτ. Semet ipsum πίο έντονο, από τό se ipsum. Τό -met ένισχύει προσωπ. και κτητικές άντωνυ-

μίεις. Dixit τό πλήρης: dixit se ducere semet ipsum tertium. Tu, γιά νά δηλωθεῖ ἡ ἔμφαση. Si me vicisses· ἂν μέ εἶχες νικήσει. Me, σύναψέ το μέ τό posuissem. E grege· ἀπό τό πλήθος. Velut inaestimabilem· ὡς ἀνεκτίμητο, ὡς ἀσύγκριτο, ὡς ἔξω ἀπό σύγκριση.

Φ ρ ά σ ε ι ς : Scipio cum Hannibale collocutus quaesivit ab eo· ὅταν ὁ Σκιπίωνας συνουίλησε μέ τόν Ἀννίβα τόν ρώτησε (ζήτησε νά μάθει ἀπό αὐτόν).

35. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΑΡΧΙΛΗΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΚΙΠΙΩΝΑ

In Literna villa· στό κτήμα του στό Λιτέρνο. Praedonum. Τά παράλια τῆς Ἀσίας, τῆς Ἰταλίας καί τῆς Σικελίας τά λυμαίνονταν πειρατές. Εἶχαν αἰχμαλωτίσει καί τόν ἴδιο τόν Καίσαρα ὥσπου τούς ἐξολόθρευσε ὁ Πομπήιος στά 67 π.Χ. Cum... se contineret. Ὁ Σκιπίωνας κατά τό χρόνο τῆς ἀναπαύσεώς του καταγινόταν μέ τή φιλοσοφία καί τή μελέτη τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, πού εἶχε βρεῖ τότε πολλούς θιασῶτες μέσα στή Ρωμαϊκή κοινωνία. Ad eum videndum γερουνδ. ἔλξη· γιά νά τόν δοῦν. Forte confluerunt· μαζεύτηκαν τυχαῖα. Confluo· συρρέω. Ad vim faciendam γερουνδ. ἔλξη· γιά νά ἀσκήσουν δία, (νά κάνουν διαιότητα). Ratus (τοῦ γεορ)· ἐπειδή νόμισε. In tecto· στή στέγη (ὄπου τά σπίτια τῆς ἐποχῆς εἶχαν πυργίσκους). Alia· ἄλλα (προφυλακτικά μέτρα). Ad eos repellendos (γερουνδ. ἔλξη)· γιά νά ἀποκρουθοῦν αὐτοί, γιά νά ἀποκρουστοῦν. Quod = at id. Abiectis armis (ἀφαιρ. ἀπόλ.)· ἀφοῦ ξριζαν τά ὄπλα. Ianuae dot. Se αἰτ. πληθ., ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. venisse. Eius = Scipionis. Hostes... admiratores αἰτ., κατγρ. στό se. Virtutis· τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀξίας (του). Vitae dot. στό hostes. Viri γεν. ἀντικ. στό conspectum. Quod = id autem. Fores reserari (ἀπρόσ. ἀπό τό iussit)· (διέταξε) ν' ἀνοιχτεῖ ἡ πόρτα (Sera· μοχλός, reserare· βγάξω τό μοχλό, ξεμανταλώνω). Postes ianuae· τούς παραστάτες τῆς πόρτας. Venerati. Ὁ Σκιπίωνας παρουσιαζόταν στά μάτια τοῦ κόσμου· ὡς κάποιος θεός καί ἄφησε ἐσκεμμένα νά ἀναπτύσσεται κάποιος θρύλος γύρω ἀπό τό ὄνομά του. Dextram· ἀντικ. τῶν δύο κύριων ρημάτων. Deosculati sunt παρκ. τοῦ descolor. Positis... donis ἀφαιρ. ἀπόλ. Ante vestibulum· μπροστά στόν προθάλαμο, τόν πρόδομο (δηλ. ἀνάμεσα στήν πόρτα τοῦ δρόμου καί τήν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ).

Laeti (ἐπίθ. ἀντί ἐπίρρ.): μέ χαρά. Mortuus est παρκ. τοῦ μορτιορ. Πέθανε (ὁ Σκιπ.) 52 χρόνων τό 183 π.Χ. ἔξοριστος μέ τή θέλησή του στό Λιτέρνο τῆς Καμπανίας. Ne... referretur. Ἐπειδή οἱ Ρωμαῖοι ἦταν δυσαρεστημένοι μαζί του ἐξαιτίας τῆς ἀλαζονείας του καί ἐπειδή, ὅπως ἔλεγαν, εἶχε πλουτίσει ἀπό τόν πόλεμο τοῦ Ἀντιόχου, χωρίς κἄν νά καταδεχτεῖ νά δικαιολογηθεῖ, ὁ Σκιπίωνας δέ θέλησε νά ταφεῖ στή Ρώμη. Προτίμησε τόν οἰκογενειακό τάφο στό κτῆμα του στό Λιτέρνο, ἀφοῦ σύνθεσε ὁ ἴδιος καί τό χαρακτηριστικό γιά τήν ἀπόφασή του ἐπιτάφιο ἐπίγραμμα.

Φράσεις: Quod ubi animadverterunt · μόλις τό παρατήρησαν αὐτό. Quod postquam audivit Scipio· ἀφοῦ τό ἄκουσε αὐτό ὁ Σκιπίωνας.

36. ΒΑΡΥΣΗΜΑΝΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗ ΜΑΧΗ ΣΤΗΝ ΠΥΔΝΑ. ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΣΕΑ

Perseum αἰτ., ὑπάρχει ὁ τύπος Persea καί ὁ πῖο δόκιμος Persen. Ἡ ὀνομαστική, Perseus καί Perses γεν. Persei καί Persae. Ὁ λόγος εἶναι γιά τή μονώωση μόνο μάχη κοντά στήν Πύδνα (στά 168 π.Χ.)· ἡ πόλη αὐτή βρίσκεται στήν Πιερία, Β.Α. τοῦ Ὀλύμπου, ὄχι μακριά ἀπό τό Θερμαϊκό κόλπο. Στή μάχη ὁ Αἰμίλιος Παῦλος νίκησε τό Βασιλιά τῆς Μακεδονίας Περσέα πού ἔχασε εἴκοσι χιλιάδες ἄνδρες καί ἄφησε πέντε χιλιάδες αἰχμαλώτους (σύνολο στρατοῦ 43 χιλ.)· οἱ ἀπώλειες τῶν Ρωμαίων ἦταν μόνο ἑκατό ἄνδρες. Ὁ Περσέας ἔξφυγε προσωρινά τή σύλληψη, τελικά ὁμως προδόθηκε, πιάστηκε στή Σαμοθράκη, καί ὀδηγήθηκε μπροστά στόν Αἰμίλιο Παῦλο. *Res humanarum*· τῶν ἀνθρώπινων πραγμάτων (τυχῶν). Καί ὁ ἴδιος ὁ Αἰμίλιος Παῦλος ἔγινε ἀργότερα θύμα τῆς Τύχης, πού τόν βύθισε σέ βαρύντατο πένθος. *Vobis dot.* Μπῆκε στήν ἀρχή γιά ἔμφαση. *Ideo*· γι' αὐτό. *In quemquam* (ἐδῶ τό *quisquam*, ἐπειδή προηγεῖται ἄρνηση μέ τό *neminem*)· πρὸς ὅποιοδήποτε. *Superbe agere*· νά φέρεται ὑπεροπτικά. *Agere... credere* (= *fidere*), ὑποκ. στό ἀπρόσ. *deceat*. Στούς λόγους αὐτούς διαφαίνεται ἡ ἠθική καί θρησκευτική σοβαρότητα τοῦ Αἰμιλίου Παύλου.

Confecto bello ἀφαιρ. ἀπόλ. Ὁ λόγος γιά τόν πόλεμο κατά τοῦ Περσέα. *Regia nave... est subvectus*· ἔφτασε μέ πλοῖο βασιλικό (δηλ. τοῦ βασιλέα). *Ad*

urbem = Romam. Longe ἐπιτείνει τό ὑπερθ. magnificentissimus (πού σχηματίστηκε ἀνώμαλα· τό θετικό λήγει σέ -ficus). Ὁ θρίαμβος τοῦ Αἰμίλιου Παύλου, καθὼς ξεπέρασε σέ μεγαλοπρέπεια τό θρίαμβο τοῦ Σκιπίωνα τοῦ Ἀφρικανοῦ, δέ λησιμονήθηκε ἀκόμα καί μετά τούς θριάμβους τοῦ Καίσαρα καί τοῦ Τίτου. *Obviam effusa multitudinē*· σέ προϋπάντηση (προϋπανθητικό) ἀφού ξεχύθηκε τό πλήθος. *Extractis... tabulatis* ἀφαιρ. ἀπόλ.· ἀφού κατασκεύασαν (ξίβλινες) ἐξέδρες. (ἀφαιρ. ἀπόλ.) *In modum theatrorum*· κατά τόν τρόπο τῶν θεάτρων, ὅπως (γίνεται) στά θεάτρα. *In candidis togis* = *in candida toga*. Τίς ἐορτάσιμες καί ἐπίσημες ἡμέρες οἱ Ρωμαῖοι φοροῦσαν τήν τήβεννο. *Sertis* ἀφαιρ. ὄργ.· πλέγματα ἀπό λουλούδια, στεφάνια, γιρλάντες. *Coronata* = *ornata* (ἀνάλογος στολισμός γίνεται καί στους σημερινούς ἐορτασμούς). *Ture* (ὄνομ. *tus*). *In tres dies*· σέ τρεῖς μέρες (στῆς 28, 29 καί 30 Νοεμβρίου τοῦ 168 μ.Χ.).

Transvehendis signis tabulisque (γεροννδ. ἔλξη)· γιά τή διαμετακόμιση ἀγαλμάτων καί εἰκόνων. Τό γερονντίβο μίτηζε σέ δοτ., ἐπειδή τήν ἀπαιτεῖ τό *sufficio*. *Sequenti die*· τήν ἀκόλουθη (ἄλλη) μέρα. *Translata sunt* (παρκ. τοῦ *transfere*)· μεταφέρθηκαν. *Arma...* Τά ὄπλα καί τά ἄλλα εἶδη τά κουδωλοῦσαν μέ πολυάριθμα ἄρματα. *Argentum signatum*· ἀσήμι μέ σφραγίδα, ἀσημένια νομίσματα. Αὐτά εἶχαν σημερινή ἀξία ὀχθῶ περίπου ἑκατομμύρια χρυσές δραχμές καί τά εἶχαν τοποθετήσει σέ ἀγγεῖα πού τά κρατοῦσαν τρεῖς χιλιάδες στρατιῶτες. Ἄλλοι ἀπό αὐτούς κρατοῦσαν κρατῆρες καί κύπελλα θαυμάσιας τέχνης. *Tertio die, multo mane*· τήν τρίτη μέρα, πολύ πρωί. Αὐτή ἦταν ἡ κύρια ἡμέρα τοῦ θριάμβου. Ἡ πομπή διασχίζοντας τό πεδίο τοῦ Ἄρεως, τή *Sacra via* καί τό *Forum* κατευθυνόταν στό Καπιτώλιο. *Tubicines coeperunt ducere agmen*· οἱ σαλπικτές ἄρχισαν νά ὀδηγοῦν τήν πομπή, οἱ σαλπικτές μῆκαν ἐπικεφαλῆς τῆς πομπῆς. *Non festos modos*· ὄχι ἐορταστικά τραγούδια. *Quasi in aciem procedendum esset* (ἀπρὸς·)· σάν νά ἐπρεπε νά προχωρήσουν (οἱ στρατιῶτες) στή μάχη (ἢ ὑποτ. δικαιολογεῖται ἀπό τό *quasi*). *Pingues...* *boves*· τά παχιά μοσχάρια (τά προορισμένα γιά τή θυσία μοσχάρια). *Cornibus auratis*· ἀφαιρ. ἰδιότ. *Vittis*· (ἀφαιρ. ὄργ.) = *infulis*, ὄν. *infula*. *Liberi* δύο μικροί γιοί καί μία κόρη. *Comitante... turba* ἀφαιρ. ἀπόλ. *Comitante* μετ. τοῦ ἀποθ. *comitor*. *Manus* αἰτ. πληθ. *Implorare*. Οἱ θεατές ἔλαιγαν βλέποντας τήν οἰκτρή θέση τῆς οἰκογένειας τοῦ Περσέα, μᾶς λέει Ρωμαῖος συγγραφέας. *Perseus*, φοροῦσε σκοῦρο φόρεμα καί ἦταν ἀλυσοδεμένος· εἶχαν σταθεῖ μάταιες οἱ θερμές ἰκεσίες του πρὸς τόν Αἰμίλιο Παῦλο

νά μὴν τὸν ὑποχρεώσει στὴν ταπεινώση αὐτῆ. Viro dot. στό similis. Inde = deinde. Ab omnibus ποιητ. αἰτ. In curru (ἐνν. triumphali) vehebatur· πήγαινε πάνω σέ (θριαμβευτικό) ἄρμα. Τὸ θριαμβευτικό ἄρμα ἦταν κυκλικό μέ τέσσερα ἄλογα. Auro purpuraque Fulgens· ἀπό τὸ χρυσάφι καί τὴν πορφύρα ἀστράφτοντας (ἢ φορώντας χρυσοκέντητη πορφύρα). Ὁ θριαμβευτῆς εἶχε ἀκόμα στό κεφάλι στεφάνι ἀπό δάφνη καί στό χέρι σκήπτρο ἀπό ἐλεφαντόδοντο. Dono (dot. τοῦ σκοποῦ κατηγρ.)· ὡς δῶρο. Eminebat· ἔξειχε, ξεχώριζε. Cum... tum· καί... καί..., τόσο... ὅσο. Dignitate... senecta ἀφαιρ. αἰτ. Prae se ferebat· ἔδειχνε, φανέρωνε. Filii (ἐνν. incedebant). Εἶχε πολλοὺς γιουὺς· οἱ πιο μεγάλοι ἔλαβαν μέρος στὶς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις τῆς Μακεδονίας. Turmatim· κατά ἴλες. Κάθε ἴλη (οὐλαμός) εἶχε τριάντα ἵππεις. Cohortes, κάθε κοόρτη εἶχε τετρακόσιους ἄντρες καθένα στὴ θέση του. Τὴν πομπή τὴν ἔκλεινε τὸ ἵππικό καί τὸ πεζικό. A senatu et (a) populo Romano (ποιητ. αἰτ.). Concessum est παρκ. τοῦ concedo. Ἐδῶ εἶναι ἀπρὸς. καί ὡς ὑποτ. ἔχει τὸ ut... uteretur. Ludis circensibus (= ludis maximis)· στὶς μεγάλες ἵπποδρομίες, πού εἶχαν περιεχόμενο θρησκευτικό καί ἔθνικό. Veste triumphali (ἀφαιρ. ἀντικ. τοῦ uteretur). Uteretur veste triumphali· νά χρησιμοποιεῖ θριαμβικό φόρεμα. Macedonico συμφωνεῖ μέ τὸ εἰ. Ὁ Πελοπείας πέθανε ἔπειτα στὴ φυλακή ἀπὸ ἀσιτία.

Φράσεις: Bellicum sonantes· σαλπίζοντας τὸ πολεμικό ἄσμα, σαλπίζοντας τὸ θούριο.

37. Η ΑΦΙΛΟΧΡΗΜΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜ. ΠΑΥΛΟΥ

Gaza ἀφαιρ. στό rotitus. Maxima. Ἡ λεία πού μεταφέρθηκε στὴ Ρώμη ἐκτιμήθηκε σέ 120 ἑκατομ. σιστέριους. Tantam... ut... attulerit. τόσα (χρήματα)... ὥστε... προκάλεσε. Attulerit, ἢ ὑποτ. παρκ. μπήκε κατ' ἐξαιρεση, ἐπειδὴ δηλώνει ἱστορικό γεγονός. Ἡ ἐξαίρεση ἔγινε κανόνας (κοῖτα 37) Tributorum (δηλ. ex censu ἀπὸ ἐκτίμηση τῆς περιουσίας)· τῶν φόρων (δηλ. εἰσφορῶν πάνω στό κεφάλαιο πρὸς συντήρηση τοῦ στρατοῦ). Οἱ φόροι αὐτοὶ καταργήθηκαν ἀπὸ τότε ὡς τὸ 144 π.Χ. Adeo... ut· τόσο... ὥστε. Ut non potuerit· δέν ἔγινε δυνατό, δέν μπόρεσε (γιὰ τὴν ὑποτ. κοῖτα πιο πάνω ut

attulerit). Eius uxorī· στη (δεύτερη) σύζυγό του. Σύναψε τή δοτ. μέ τό παθ. άπαρ. exsolui. 'Η σύζυγος μπορούσε νά πάρει πίσω τήν προίκα της, άν ό σύζυγος πέθαινε άτεκνος. Κληρονόμοι του Παύλου Αίμιλίου ήταν οι δύο γιοί του από τήν πρώτη σύζυγό του, οι θυγατέρες κατά τούς νόμους της Ρώμης τότε δέν μπορούσαν νά μπουν στήν κληρονομία. Nisi vendito fundo (άφαιρ. απόλ.) παρά άφου πούλήθηκε τό χωράφι, μετά τήν πώληση του χωραφιου· Uxum· μοναδικό, ένα και μόνο. Exsequiae. 'Η κηδεία των φτωχών γινόταν όλότελα άπλή τή νύχτα, ένω των πλουσιών και επιφανών γινόταν τή μέρα μέ κάθε έπισημότητα πάνω σε πολυτελείς νεκρικές κλίνες. Auto et ebore· μέ χρυσάφι και έλεφαντόδοντο, μέ κλίνες από χρυσάφι κι έλεφαντόδοντο. Clementia et studio· μέ συμπάθεια και προθυμία, μέ πρόθυμη συμπάθεια. Opium· όλων (των συμπολιτών του). Legationis nomine· μέ τό όνομα της πρεσβείας, μέ τήν ιδιότητα του πρεσβευτή, ως πρεσβευτής. Umeros suos funebri lecto (δοτ.) subiecerunt· έβαλαν τούς ώμους τους κάτω από τή νεκρική κλίνη, σήκωσαν τή νεκρική κλίνη. Sponte sua (= ultro) μέ τή θέλησή τους, από μόνοι τους. Οι Μακεδόνες του είχαν μεγάλη ευγνωμοσύνη, επειδή ό Παύλος Αίμιλιος άπαγόρευσε νά λεηλατηθεί ή Μακεδονία μετά τή μάχη στην Πύδνα· κι επειδή ακόμα πλήρωναν φόρους λιγότερους από ό,τι στον Περσέα και έπειτα έσωσαν τούς νόμους και τήν έλευθερία τους.

38. ΗΘΟΣ, ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΑΡΕΤΕΣ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ

Aemilianus. Αυτός πού γινόταν θετός γιός έπαιρνε τό προωνύμιο (praenomen), τό όνομα του γένους (nomen gentilicium) και τό έπωνύμιο (cognomen) εκείνου πού τον υίοθετούσε· όταν ήταν άπαραίτητο έπαιρνε ακόμα και τό οίκογενειακό όνομα του ίδιου γένους μέ κατάληξη όμως σε -anus, π.χ. Aemilianus, όπως έδώ. Adoptione· από υίοθεσία. Τόν είχε υίοθετήσει ό γιός του Σκιπίωνα του 'Αφρικανου, γι' αυτό τό όνομά του πλήρες ήταν. P. Cornelius Scipio Aemilianus και πιο σύντομα Scipio Aemilianus. 'Ο Αίμιλιανός μετά τήν κατάληψη της Καρχηδόνας (146 π.Χ.) πήρε τό έπωνύμιο δευτερός 'Αφρικανός και μετά τήν κατάληψη της Νουμαντίας (133 π.Χ.) Νουμαντινός. A tenera· από τήν τρυφερή ήλικία, από παιδί. Graecis litteris (άφαιρ.

δργ.)· μέ τά ἑλληνικά γράμματα. Eruditus est (παθ. παρκ. τοῦ erudio)· μορφώθηκε. Praestantis ingenii· γεν. ἰδιότ. viro ἀφαιρ., παράθ. στό ποιητ. αἴτ. a Polybio. Ut... superaret· ὥστε... νά ξεπεράσει. Omni... genere· σέ κάθε... εἶδος. Laudem comparare (ἐνν. sibi) studuit· φρόντισε νά ἐξασφαλίσει (ἐτοιμάσει) τόν ἔπαινο (γιά τόν ἑαυτό του). Temperantiae et continentiae (γεν. αἰτ. στό laudem)· μέ τή σύνεση καί τήν ἐγκράτεια. Ante omnia (πρίν ἀπ' ὅλα), πρῶτ' ἀπό ὅλα, πάνω ἀπό ὅλα. Quod· τό ὅποιο, αὐτό πού (δηλ. ἡ ἀπόκτηση). Ad libidines et erulas· στίς ἀκολασίες καί στίς ἀπολαύσεις. Contrarium vitae institutum· ἀντίθετη γραμμή (σύστημα, κανόνα, τρόπο) ζωῆς. Secutus μετ. τοῦ sequor. Modestiae et continentiae· μετριопάθειας καί ἐγκράτειας. Est adeptus παρκ. τοῦ adipiscor. Aut... aut· ἤ... ἤ... καί... καί. Secum· μαζί του, κοντά του. Periculis... disciplinis ἀφαιρ. δργ. Disciplinis ὄν. πληθ. = ἐπιστήμες πρακτικές ἢ φιλοσοφικές.

Φ ρ ἄ σ ε ι ς: Semper inter arma ac studia versatus· πάντα ἀνάμεσα στά ὄπλα καί στίς μελέτες ζώντας (ἀσχολούμενος, μοιράζοντας τόν καιρό του).

39. Η ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ

Cum... contenderent ac... esset· ὅταν... φιλονικούσαν καί... ἦταν. Alter... alter· ὁ ἕνας... ὁ ἄλλος. Uter mitteretur (ἡ ὑποτ. ἐξαιτίας τῆς πλάγ. ἐρώτησης)· ποιός (ἀπό τοὺς δύο) νά σταλεῖ... Inter patres· ἀνάμεσα στοὺς πατέρες (πατέρες, συγκλητικούς). Rogatus sententiam (φράση τυπική)· ὅταν τοῦ ζητήθηκε ἡ γνώμη του. Neutrum· οὔτε τόν ἕναν οὔτε τόν ἄλλον. Tó neutrum (ὄν. neuter) εἶναι ὑποκ. τοῦ mitti πού εἶναι ὑποκ. τοῦ ἀπρόσ. placet. Satis κατγρ. Iudicabat. Ἡ σύνταξη: iudicabat et inopiam et avaritiam debere abesse pariter· ἔκρινε ὅτι ἔπρεπε νά ἀπουσιάζει τό ἴδιο ἢ φτώχεια καί ἡ φιλανθρωπία. Publicum munus· δημόσια ὑπηρεσία, τό δημόσιο ὑπόρρημα. Quaestui (δοτ. στό habeatur)· γιά χρηματισμό. Verendum est... ne habeatur et... convertatur· πρέπει νά ὑπάρχει φόβος... μὴ θεωρηθεῖ καί... μεταβληθεῖ. Ab hac culpa. Σύναψε μέ τό ἐπίθ. alienus πού θέλει πάντοτε τήν πρόθεση a (ab). Longe (ἐπιτείνει τήν ἔννοια τοῦ) alienus· πολύ ξένος, πολύ μακριά (ἀπό τό σφάλμα αὐτό). Officio, ἀφαιρ. στό fungens πού εἶναι μετοχή τοῦ fungor.

Tantum· μόνο. E... spoliis· από τὰ λάφυρα. Plures (ένν. servos)· περισσότερους (δούλους). Potuerat (= potuisset (ύποτ. ύπερσ.))· θά μπορούσε. Nihil· οσέ τίποτα, καθόλου· ή άφαιρ. (άντί nihil) έξαιτίας του συγκρ. Locupletior. Carthagine eversa άφαιρ. άπόλ. Τό eversa μετ. παρκ. του evertor. Quam ante (= antea) δ' όρος τής συγκρ. Cum... iter faceret· όταν πήγαινε. Quantum ferret πλ. έρώτ. πού έξαρτάται από aestimabatur. Quantum auri· πόσο (μέρος) χρυσού, πόσο χρυσάφι. Aestimabatur (άπρόσ.)· ύπηρεχε έκτίμηση, τόν έκτιμούσαν. Duas (ένν. libras).

Φράσεις: Ad bellum gerendum· για τή διεξαγωγή του πολέμου, για νά διεξαχθεί ό πόλεμος. Ad rem bene gerendam· για τήν έπιτυχή διεξαγωγή τώνπραγματιών, για νά διεξαχθούν τά πράγματα μ' έπιτυχία. Officio legationis fungens· έπιφορτισμένος με τό έργο του άπεσταλμένου.

40. Ο ΞΑΦΝΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ

Ό Σκιπίωνας Αιμίλιανός ήρθε σέ ρήξη με τούς Ρωμαίους στά 131 π.Χ. για τό ζήτημα εκείνων πού είχαν σκοτώσει τόν Τιθέριο Γράκχο καί έπειτα, στά 129 π.Χ., με τό Γάιο Γράκχο πού τόν είχαν προσβάλει. Τό βράδυ τής ίδιας μέρας όδηγήθηκε με τιμητική συνοδεία από πολίτες στο σπίτι του με πολύ καλή κατάσταση τής ύγείας του. Paulo post· λίγο άργότερα, έπειτ' από λίγο, (λίγο μετά τό γεγονός αυτό). Όπως φαίνεται έτοιμαζε τό λόγο του προς υπεράσπιση τών Λατιών, πού είχε δηλώσει ότι θά έκφωνούσε τήν έπόμενη ήμέρα. De... morte· για τό θάνατο. Κυκλοφορούσαν πολλές διαδόσεις ότι είχε δολοφονηθεί είτε από τή σύζυγό του Σεμπρωνία, πού ήταν άδελφή τών Γράκχων, ή από τό Γάιο Γράκχο ή τέλος ότι είχε φυσικό θάνατο από καρδιακό νόσημα. Habita est· έγινε. Velato capite άφαιρ. τρόπου. Συνήθως άφηναν ξεσκέπαστο ως τήν ταφή τό κεφάλι του νεκρού. Est elatum (παρκ. του effero)· κηδεύτηκε (μέσα σέ γενική θλίψη). Livor in ore· ή πελιδνότητα του προσώπου (ένδειξη για τό έγκλημα). Από τό είδος τών μελανών στιγματιών θά διευκρινιζόταν ίσως τό είδος του θανάτου (δηλητηρίαση ή άλλος τρόπος). Ne... appareret· μίν τυχόν έμφανιστεί. Maesto vultu άφαιρ. τροπ. Moenia· τά τείχη (μεταφορ. ό Σκιπίωνας, τό προπύργιο τής Ρώμης). Illata est

παθ. παρκ. τοῦ infero. Scipioni dot. στό illata est. Nefaria vis: ἀνόσια, ἐγκληματική βία. Intra suos penates: μέσα στό σπίτι. Penates οἱ ἐφύστιοι θεοί, οἱ θεοί τοῦ σπιτιοῦ, μεταφ. τό σπίτι. Umeros (ἐνν. suos) subicere: νά σηκώσουν στούς ὤμους τους. Συνήθως τό φέρετρο τό σήκωναν τά παιδιά, οἱ πιό κοντινοί συγγενεῖς ἢ καί φίλοι τοῦ νεκροῦ ἢ καί ἐπιφανεῖς πολῖτες πρόσφεραν στό νεκρό τήν τιμή αὐτή. Maiori viro. Αὐτά τά θροντοφωνεῖ ὁ τιμητής καί ἐχθρός τοῦ Σκιπίωνα Μέτελλος μέ πολλή μεγαλοφροσύνη. Poterit· θά εἶναι δυνατό. Libras. Κάθε libra εἶχε δώδεκα οὐγγίες καί ἦταν ἴση μέ 327,45 γραμμάρια. Argenti... auri· γεν. τῆς ὕλης. Duas ἐνν. libras. Selibram (ἀπό τό semi = ἡμι-, μισο-, καί libra) μισόλιτρο. Ut... reliquerit· ὥστε ἄφησε (κοίτα ἀρ. 37 intulerit).

41. Η ΚΟΡΝΗΛΙΑ ΑΝΑΤΡΕΦΕΙ ΤΟΥΣ ΓΙΟΥΣ ΤΗΣ ΓΡΑΚΧΟΥΣ

Ex filia· ἀπό τήν κόρη του (δηλ. ἐγγονοί τοῦ... ἀπό τήν κόρη του). Bonis artibus (ἀφαιρ. ὄργ.)· μέ καλοῦς τρόπους, μέ καλή διαγωγή, μέ προτερήματα, μέ ἀρετές (Bonae artes = προτερήματα, ἀρετές. Malae artes = τά ἐλαττώματα, οἱ κακιές. Ingenuae artes = οἱ Καλές Τέχνες, τά Γράμματα). Omnium γεν. ὑποκ., ἐνν. hominum ἢ civium. Exstant ὑπάρχουν. (Σήμερα σώζονται μόνο δύο ἀποσπάσματα). Corneliae. Ἡ Cornelia εἶχε πάρει ἐξαίρετη μόρφωση στό σπίτι τοῦ πατέρα της Σκιπίωνα Ἀφρικανοῦ τοῦ πρεσβύτερου. Apparet ἀπρόσ. Educatos esse, hausisse ἀπαρ., ὑποκ. τοῦ apparet. In gremio matris· στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας τους (μέ τή φροντίδα). Ab ea σύναψε μέ τό hausisse. Sermonis elegantiam· τήν κομψότητα τοῦ λόγου (καλλιτέλεια). Matronis dot. στό esse. Ornamentum κατῶρ. Cum... ostentaret· ὅταν... ἔκανε ἐπίδειξη τῶν... Campana matrona· κυρία ἀπό τήν Καμπανία (Καμπανή). Illa acetate· τήν ἐποχή ἐκείνη, ἐκείνους τοὺς καιροῦς. Muliebriter· μέ τρόπο γυναικεῖο (πού ἀρμόζει στίς γυναῖκες). Produxit· παρέτεινε, μάκρυνε (τράβηξε). Usque eo dum... redirent (τό dum μέ ὑποκ.)· ὡς τήν ὥρα πού θά ἐπιστρέψουν, ὥσπου νά ἐπιστρέψουν. En καί ecce (= ἰδού). Τά ἐπιφωνήματα αὐτά θέλουν ὀνομαστική, ὅταν μαζί τους ἐννοοῦνται τά adest καί adsunt ἢ αἰτιατική ὅταν ἐννοεῖται ἡ προστ. aspice ἢ aspice). Haec ὑποκ.

Ornamenta κατηγρ. A natura... a doctrina· από τή φύση... από τήν παιδεία. Defuit παρκ. τοῦ desum. Impie· ἐγκληματικά. Οἱ σκοποὶ τῶν Γράκχων δέν ἦταν κακοί, κακός ἦταν κατά τό συγγραφέα ὁ τρόπος πού ἐπιδίωκαν τήν πραγματοποίησή τους. Maluerunt παρκ. τοῦ malo.

42. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΓΡΑΚΧΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Tribunus plebis· δήμαρχος (113 π.Χ.). Ὁ Τιβέριος ἦταν χαρακτήρας πρᾶος καί στοχαστικός, ἀντίθετα μέ τόν εὐέξαπτο καί συναισθηματικό Γάιο. Desciuit τοῦ descisco. Agros· τά (δημόσια) χωράφια. Dividebat (παρτ. ἀποπειρ.)· ἤθελε νά μοιράσει (30 πλῆθρα γῆ σέ καθένα ἀκτήμονα χωρίς τό δικαίωμα τῆς ἀπαλλοτριώσεως). Civitatem omnibus Italicis dabat· ἤθελε νά δώσει τό δικαίωμα τοῦ Ρωμαίου πολίτη σ' ὄλους τούς Ἰταλούς (συμμάχους). Τοῦτο τό πραγματοποίησε ὁ Γάιος. Sibi... parare· ὅτι ἐτοίμαζε γιά τόν ἑαυτό του. Ad regnum· γιά τή βασιλεία. Τό βασιλικό ἀξίωμα τό μισοῦσαν οἱ Ρωμαῖοι ἀπό τήν ἔξωση τῶν Ταρκυνίων. Cum... deliberarent· ἐνώ... συσκέπτονταν. Οἱ Συγκλητικοί εἶχαν ἀποφασίσει ἐπιτήδες νά συνεδριάσουν στό ναό τῆς Πίστewς, γειτονικό στό Καπιτώλιο, γιά νά μπορέσουν, ὅταν χρειαζόταν, νά χρησιμοποιήσουν βία καί νά παρεμποδίσουν μέ κάθε θυσία τήν ἐπανεκλογή τοῦ Τιβ. Γράκχου στό ἀξίωμα τοῦ δημάρχου καί γιά τό ἐπόμενο ἔτος. Quidnam faciendum esset πλ. ἐρώτ.· τί ἔπρεπε νά γίνει, τί ἔπρεπε νά πράξουν. Capitolium petit. Ἐκεῖ θά γίνονταν οἱ νέες ἀρχαιρεσίες γιά τήν ἐκλογή δημάρχων. Manum ad caput referens· βάζοντας τό χέρι στό κεφάλι. Μέ τόν τρόπο αὐτόν ὁ Τιβέριος ἤθελε νά δείξει ὅτι κινδύνευε ἡ ζωή του, γιατί ἐξαιτίας τῆς ἀπόστασης καί τοῦ θορύβου δέν μποροῦσε ν' ἀπαντήσει μέ τό λόγο σέ ὄσους ρωτοῦσαν. Τήν εἶδηση ὅτι ἐτοίμαζαν τό φόνο τοῦ Τιβ. τήν ἔφερε ἀπό τό ναό τῆς Πίστewς ὁ φίλος του συγκλητικός Φούλβιος Φλάκκος κι ἐκεῖνος τά μεταδίδασε στούς γύρω του. Hoc· τοῦτο, τή χειρονομία αὐτή (αὐτή τήν ἀθῶα κίνηση τοῦ χεριοῦ). Nobilitas· ἡ ἀριστοκρατία, τό κόμμα τῶν εὐγενῶν, οἱ ὀλιγαρχικοί. Ita accerit· ἔτσι τή δέχτηκε, ἔτσι τήν ἐρμήνευσε. Quasi... posceret· ὅτι τάχα ζητοῦσε. Diadēma· τό διάδημα, τό στέμμα, τό ἔμβλημα τῆς βασιλείας ἦταν λευκή ταινία γύρω ἀπό τήν τιάρα (= κάλυμμα

τῆς κεφαλῆς) τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀσίας. Ὁ ὑπατικός (= πρῶην ὑπατος) Κόιντος Πομπήιος εἶχε ἰσχυρισθεῖ ὅτι ὁ κομιστής στή Ρώμη τῆς διαθήκης τοῦ Ἀτάλλου Γ' παρέδωσε στόν Τιβ. Γράκχο, ὅπως σέ μελλοντικό βασιλέα τῆς Ρώμης, τό διάδημα καί τήν πορφύρα τοῦ βασιλιά ἐκείνου. Cum esset· ἄν καί ἦταν. Consobrīnus· (πρῶτος) ἐξάδελφος. Οἱ Συγκλητικοί θορυβήθηκαν μόλις ἄκουσαν τήν ψεύτικη εἰδηση ὅτι τάχα ὁ Τιβέριος εἶχε δλέψεις γιά τή βασιλεία καί ὁ φανατικός ὀλιγαρχικός Σκιπίωνας Νασικᾶς ὄρμησε στό Καπιτώλιο ἐπικεφαλῆς τῶν Συγκλητικῶν, τῶν πελατῶν καί τοῦ πλήθους πού περίμενε τό σύνθημα ἔξω ἀπό τό ναό τῆς Πίστewς. Sublata dextra ἀφαιρ. ἀπόλ.· ἀφοῦ ὕψωσε τό χέρι. Sublata παθ. μετ. τοῦ tolle. Proclamavit· φώναξε. Μέ τό senatus consultum ultimum (= ἔσχατη συγκλητικὴ ἀπόφαση) ἡ Σύγκλητος ἔδινε διαταγή στοὺς πολίτες νά βοηθήσουν τοὺς ἄρχοντες κι ἂν οἱ ἄρχοντες ἐγκατέλειπαν τήν πόλη, ν' ἀναλάβουν αὐτοὶ τόν ἀγῶνα, ὅπως κάνει ἐδῶ ὁ Νασικᾶς (133 π.Χ.). Sua manu· μέ τό χέρι του. Τό Γράκχο δέ σκότωσε μέ τό χέρι του ὁ Νασικᾶς ἀλλά ὁ συνδήμαρχός του Πόπλιος Σατουρηῖος. Corpus· τό σῶμα, τό πῶμα (μαζί μέ τά σῶματα ἄλλων τριακόσιων). Proje-ctum μετ. τοῦ proicio.

Φράσεις: Tiberius Gracchus a senatu descivit. Ὁ Τ. Γρ. ἐγκατέλειψε (ἀποσχίσθηκε ἀπό) τό Συγκλητικό κόμμα. Qui rem publicam salvam esse volunt sequantur· ὁποῖος θέλει σῶα τήν πατρίδα (τή σωτηρία τῆς πατρίδας) ἄς ἀκολουθήσει.

43. Ο ΓΡΑΚΧΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΕΠΙΖΗΜΙΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ

Idem furor qui· ἡ ἴδια μανία πού, τό ἴδιο φλογερό πάθος πού. Qui (ἐνν. invaserat ὑπερσ. τοῦ invādo). Δηλ. idem furor invadit qui (invaserat) fratrem· τόν ἐπιασε ἡ ἴδια μανία πού (εἶχε πιάσει) τόν ἀδελφό του, ἢ τόν ἐπιασε ἡ ἴδια μέ τόν ἀδελφό του μανία. Vindicandae... necis... comparandae... potentiae causa (γεροννδ. ἔλξη)· ἐξαιτίας ἐκδίκησης... τοῦ φόνου, ἐξαιτίας ἐξασφάλισης δύναμης ἢ γιά νά ἐκδικηθεῖ τό φόνο, γιά νά ἐξασφαλίσει δύναμη. Vix... adeptus est, cum... coepit· μόλις ἐπέτυχε... κι ἄρχισε εὐθύς (123 π.Χ.). Adeptus μετ. τοῦ adipiscor. Inire consilia· κάνω μέσα μου σκέψεις.

σκέπτομαι. *Aerarium effudit*: διασπάθισε τό (δημόσιο) ταμείο. *Effudit* παρκ. του *effundo* (κοίτα στο τέλος τό *patrimonium publicum dissipari*). *Legem tulit*. 'Η *lex* (= *lex frumentaria*) είναι ό νόμος που κανόνιζε τή διανομή του σιταριοῦ, 43 λίτρες για τόν καθένα, και όριζε τήν τιμή του. *De frumento dividendo* (γερουνδ. έλξη)· για τή διανομή του σιταριοῦ. *Plebi dot. περιποιητ. Consiliis dot.* στο *obsistebant*. *Quanta αφαιρ. που αναφ. στο tanta* που έννοείται. Μπορούσε να τεθεί και *quam maxima contentione* αντί *quanta poterant contentione*. *Omnes boni*: όλοι οι έντιμοι. Μέ τίς λέξεις αυτές δέ δηλώνονται μόνο οι έναρτοι από τούς πολίτες αλλά και οι πλούσιοι που απολάμβαναν τιμές ως υπόληψη. *Piso = L. Calpurnius Piso Frugi. Lege... lata*: όταν ψηφίστηκε ό νόμος, μετά τήν ψήφιση του νόμου. *Lata μετ. του fero. Ad accipiendum*: για να λάβει. *Ubi*: όταν. *Stantem μετ. κατηρ. Qui* (αρχαϊκός τύπος αφαιρ. αντί του *quo* μέ σημασ. έπιρρ.)· σε τί; πώς; *Qui tibi constas?* Πώς συμφωνείς μέ τόν έαυτό σου; *Cum... petas*: αφού ζητάς, ζητώντας. *Nolim* (ένν. *ut*) *liceat*: δέ θά ήθελα να επιτραπει. *Tibi συναψε μέ τό liceat. Quidem*: δέβαια. *Virginit*: κατά άνδρα, σε κάθε ένα. *Quo responso*: μέ τήν όποία απάντηση, μέ τήν απάντηση αυτή. *Aperite*: φανερά. Τό αντίθετο είναι *occulte*. *Patrimonium publicum* (αιτ.) ύποκ. του *dissipari*, που έξαρτάται από τό *declaravit*: ή δημόσια περιουσία.

Φράσεις: *Quanta poterant contentione obsistebant boni*: οι έντιμοι πολίτες άντιστέκονταν μέ όλη τή δύναμή τους.

44. Ο ΥΠΑΤΟΣ ΟΠΙΜΙΟΣ ΒΓΑΖΕΙ ΤΟ ΓΑΪΟ ΓΡΑΚΧΟ ΕΚΤΟΣ ΝΟΜΟΥ

Latum est παρκ. του *fero*. *Ut videret*: να προνοήσει. *Ne quid detrimenti res publica careret*. 'Ηταν δικαίωμα τής Συγκλήτου ν' αποφανθει άν κινδύνευε ή πολιτεία. Για τή σωτηρία τής πατρίδας πριν από τό Β' Καρχηδονιακό πόλεμο καλούσε τούς ύπάτους να όρίσουν δικάτορα κι έπειτα από αυτόν έβγαζε τό *senatus consultum extremum* ή *ultimum* που έλεγε «*videant consules ne quid res publica detrimenti capiat*. *Detrimenti* γεν. διαιω. στο *quid*. *Familia*, δέ δηλώνει ή λέξη τήν οικογένεια μόνο (πατέρα, μητέρα, παιδιά) αλλά και τό

άλλο προσωπικό (πελάτες, απελεύθερους, δούλους). *Armata familia* άφαιρ. απόλ. άφου όπλισε (ό Γρ.) τούς ανθρώπους του σπιτιού του. *Consul*. Ό Λεύκιος Όπίμιος ό πορθητής των Φρεγγλών, πού ό Γάιος είχε πολεμήσει μ' επιτυχία στίς ύπατικές άρχαιρεσίες του προηγούμενου χρόνου. *Vocato... porulo* άφαιρ. απόλ. *Dum desilit*: ένω πηδούσε κάτω, ένω διάστηκε νά κατεβεί (άπό τό ναό τής Άρτεμης στόν Άδεντίνο λόφο, όπου είχε ζητήσει καταφύγιο μαζί μέ άλλους). *Cum comprehenderetur*: ένω συλλαμβανόταν, ένω τον έπιαναν. Όταν παρουσιάστηκαν οι στρατιώτες του Όπιμίου, ό Γάιος είχε ήδη περάσει τό γεφύρι (*Pons sublicius*) και είχε φτάσει στό άλος των Έρινύων. *Talum intorsit*: προξένησε διάστρεμμα στόν άστράγαλο, στραμπούλιξε τον άστράγαλο. *Servo* δηλ. *uni ex suis servis*. Τόν Έλεγαν Φίλοκράτη. *Se... repensurum esse* (του *rependo*) ένν. *interfectori*: ότι θά πληρώσει στό φονιά. Τό άπαρ. έξαρτάται από τον ύπερσ. *promiserat* (είχε ύποσχεθεί). *Pro capite*: για τό κεφάλι. *Aequale aurí pondus*: ίσου βάρους (ίσης αξίας) χρυσό. *Persolutum est* παρκ. του *persolvo*. *Sunt qui tradunt*: είναι αυτοί πού παραδίνουν. *Cerebro exempto, infuso plumbo* άφαιρ. απόλ., παθ. μετ. των ρ. *eximo* και *infundo*. *Illum... explesse* (= *explevisse*), έξαρτ. από τό *tradunt*. *Quo... efficeretur*: για νά γίνει (ή κεφαλή). Τό *quo* μπροστά από τό συγκρ. *gravius* σημαίνει *ut eo*.

Φράσεις: *Promiserat se repensurum esse aurum*: είχε ύποσχεθεί ότι θ' άντισταθμίσει μέ χρυσάφι. *Decretum a Senatu latum est*: ή Σύγκλητος έβγαλε ψήφισμα, ή Σύγκλ. αποφάσισε.

45. Η ΤΙΜΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΡΟΥΤΙΛΙΟΥ ΡΟΥΦΟΥ

Rufus: Ρούφος. Τό χρώμα των μαλλιών του ήταν πυρρόξανθο. Τό έλλην. αντίστοιχο είναι Πύρρος. *Innocentia* άφαιρ. τής άναφ. *Cum* σύνδ. αιτιολ. *Illo δ' όρος* τής συγκρ. *Est habitus*: νομίσθηκε. *Factus* ένν. *est*: έγινε, τον έκαναν. *Cum... rogaret* (α' άντικ. *eum*, β' άντικ. *rem iniustam*). *Indignatus*: άγανακτισμένος, επειδή άγανάκτισε. *Si... non facis*: άν, άφου... δέν κάνεις. *Quod rogo*: αυτό πού παρακαλώ, τήν παράκλησή μου. *Immo* (και *imo*): αλλά όμως. *Tua* ένν. *amicitia opus est*: ύπάρχει άνάγκη τής φιλίας σου. *Tua* (*amici-*

tia) άφαιρ. si... facturus sim. Ἡ ὑπόθεση διατυπώνεται μέ ὑποτ. – ἐνῶ προηγουμένως μέ ὀριστ., si facis – ἐπειδή ἡ πράξη εἶναι ἀβέβαιη ἢ ἀμφίβολη. Quippe· ὡς, σάν. Quod aequum non sit· ὅ,τι δέν εἶναι δίκαιο, κάτι ἀδικο. Id quod recte possimus· αὐτό πού δίκαια μποροῦμε. Sit καί possimus σέ ὑποτ., ἐπειδή τό quod ἀπό πρῶτ. ἀπαρεμφ. Si forte postulent· ἄν τυχόν ζητοῦσαν. A nobis· ἀπό μᾶς. Quae honesta non sunt· ὅσα δέν εἶναι ἐντιμα, κάποια ἀτιμία. Esse...anteronem dam (ἐξαρτ. ἀπό τό sciebat)· ὅτι πρέπει νά προτιμᾶται (ἡ religio = ἡ συνείδηση, καί ἡ fides = ἡ πίστη). Amicitiae (δοτ. στό anteronendam esse)· ἀπό τή φιλία.

46. ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΚΙΠΙΩΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΡΙΟ

Humili loco natus· γεννημένος ἀπό ταπεινή οἰκογένεια, παιδί ταπεινῆς οἰκογένειας. Ἐγινε θεῖος τοῦ Καίσαρα μέ τό γάμο του μέ τήν Ἰουλία, θεία ἀπό τόν πατέρα του. Loco άφαιρ. τῆς καταγ. Duce Scipione (άφαιρ. ἀπόλ., ἐνν. σέ άφαιρ. πώση ἢ ἀχρηστη μετ. τοῦ sum, κοίτα 21, στήν ἀρχή)· μέ ἀρχηγό τό Σκιπίωνα (Αἰμιλιανό). Tirocinium. (Τό 133 π.Χ. κατά τήν ἄλωση τῆς Νομαντίας ὡς νεοσύλλεκτος. Militiae tirocinium... posuit· ἄφησε τήν ἀπειρία του στά στρατιωτικά, ἔλαβε γιά πρώτη φορά μέρος. Quodam die cum... colloqueretur· μιᾶ μέρα πού συνομιλοῦσε. Si quid tibi acciderit (συντελ. μέλλοντας)· ἄν σοῦ συμβεῖ κάτι, ἄν πάθεις κάτι. Eritne· ἄραγε θά ὑπάρξει, ἄραγε θά φανεῖ, θά βρεθεῖ. Alter· ἄλλος, δεῦτερος. Tui similis· ὁμοίός σου. Imperator· στρατηγός. Percusso leniter umero (άφαιρ. ἀπόλ. τοῦ percutio)· ἀφοῦ ἔσπρωξε ἑλαφρά τόν ὄμο. Hic· αὐτός (θά εἶναι). Quo = hoc autem. Dignos... spiritus (ἀντικ.)· ἀντάξια φρονήματα. Rebus (άφαιρ. στό dignos, ἀντάξια)· στά πράγματα, στά ἔργα.

Φράσεις: Militiae tirocinium in Hispania, duce Scipione, posuit· μέ ἀρχηγό τό Σκιπίωνα πῆρε στήν Ἰσπανία τό βάπτισμα τοῦ πυρός.

47. ΞΕΣΠΙΑ Ο ΠΡΩΤΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΜΑΡΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΛΛΑ

Tunc. 'Από τό 88 - 86 π.Χ. Ortum est τοῦ orior. Cum... mitteretur· ἐνῶ τόν ἐστελναν. Consul κατηγρ. 'Ὡς ὑπάτος (88 π.Χ.) ὁ Σύλλας ἐξυπηρέτησε τή Σύγκλητο ἐναντίον τῶν ἱππέων καί τῶν Ἱταλῶν καί ἐγινε ὁ ἀδιάλλακτος ἐχθρός τοῦ Μαρίου. Mithridātem τόν ΣΤ' τόν Εὐπάτορα (111 - 64 π.Χ.), ἐχθρόν ἄσπονδο τῶν Ρωμαίων, πού ξεσήκωσε ἐναντίον τους τή Μ. Ἀσία (88 π.Χ.). Eī Marius... imperiūm eiripuit· ὁ Μάριος τοῦ ἄρπαξε τήν ἀρχή (τή στρατηγία). Lege quam... tulerat· μέ τό νόμο πού... εἶχε προτείνει. (ὁ Πόπλιος Σουλπίκιος Ρούφος). Qua re (ἄφαιρ. αἰτ.) = ea autem re. Romam venit. Ἡ πορεία στή Ρώμη ἐγινε ἀπό τό στρατόπεδο στή Νώλα, ὅπου βρισκόταν ὁ Σύλλας, καί προετοιμάζε τήν ἐκστρατεία του κατά τοῦ Μιθριδάτη. Atque ἀφαιρ. ὄργ. Εἶχε μαζί του ἐξι λεγεῶνες. Τότε γιά πρώτη φορά παραβιάστηκαν οἱ νόμοι, πού ἀπαγόρευαν ρητά στούς στρατηγούς νά περνοῦν ὀπλισμένοι τόν περιβόλο τῆς Ρώμης. Interfecit. Ὁ Σουλπίκιος, πού τόν εἶχαν προγράψει, δέν μπόρεσε νά σωθεῖ μέ τή φυγή· ἀνακαλύφθηκε καί τόν σκοτώσε ἓνας ἀπό τοὺς δούλους του. Fugavit. Ὁ Μάριος, ὁ Σουλπίκιος καί μιά δεκαριά ὀπαδοί του κηρύχτηκαν ἔξω νόμου, ἐπειδὴ θεωρήθηκαν hostes populi Romani. In palude. Ὁ Μάριος μετὰ τόν ἀτόπλον ἀπό τήν Ὠστία ἀναγκάστηκε ἐξαιτίας τῆς τρικυμίας νά θγεῖ κοντά στή Μίντουρνα, στά Ν. τῆς Λατίνας ὄχι μακριά ἀπό τίς ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ Λεῖρη, ὅπου εἶχε ἔλος. Delituit τοῦ delitescō. Repertus· μετ. τοῦ reperio. Τόν ἀνακάλυψε κάποιος μισθοφόρος Γεμίνιος ἀπό τήν Ταρρακίνα καί τόν παρέδωσε στίς Ἀρχές τῆς Μίντουρνας. Ut erat· ὅπως ἦταν καί βρισκόταν, στήν κατάσταση πού βρισκόταν. Nudo corpore ἀφαιρ. τῆς ἰδιότη. Caeno ἀφαιρ. ὄργ. Oblitus παθ. μετ. τοῦ obliuō. Iniecto... logo ἀφαιρ. ἀπόλ. Minturnas· στή Μίντουρνα. Ad eum occidendum (γερονδ. ἔλξη) γιά τό φόνο του, γιά νά τόν σκοτώσει. Servus publicus· δημόσιος δούλος, τῆς κρατικῆς ὑπηρεσίας. Natione ἀφαιρ. τῆς ἀναφ. Vultus γεν. στό maiestate πού εἶναι ἀφαιρ. αἰτ. Cum... vidisset· ὅταν εἶδε. Cladio stricto ἀφαιρ. ἀπόλ. Venientem μετ. κατηγρ. Tunc... audebis (τό tunc ἢ προσ. ἀντων. tu καί τό ἐγκλ. -ne). Τό ἐπείσοδο ἐγινε θέμα τοῦ διάσημου ζωγράφου G. J. Drouais, Ὁ Μάριος στή Μίντουρνα 1795. Μουσ. Λούβρου. Abiecto ferro = abiecto gladio ἀφαιρ. ἀπόλ. Fugit παρκ. Postea. Ὁ Σύλλας ἔπειτα γύρισε στήν Καμπανία κοντά στό τμήμα τοῦ στρατοῦ του πού

ἔμεινε ἐκεῖ. Μ' αὐτό ὄρμησε στήν Ἑλλάδα, γιά ν' ἀγωνιστεῖ κατά τοῦ Μιθριδάτη, πού παρουσιαζόταν ὡς ἐκδικητής τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς Ἑλλάδας καί τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ab iis ποιητ. αἴτιο. Emissus est παρκ. τοῦ emitto.

Φράσεις: Nudo corpore caenoque oblitus· μέ γυμνό σῶμα καί πασαλειμμένος μέ δοῦρκο, γυμνός καί λασπωμένος. Cladio stricto· μέ γυμνό ξίφος.

48. Ο ΜΑΡΙΟΣ ΣΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΧΗΔΟΝΑΣ

In Africam. Ὁ Μάριος κατόρθωσε νά φτάσει στήν Ἀφρική ἔπειτα ἀπό πολλές περιπέτειες. Licitor· ραβδοῦχος (ἀπό τοὺς σωματοφύλακες τοῦ Σεξιτίου). Praetoris. Οἱ πραιτορες στή Ρώμη εἶχαν στήν ἀρχή δικαστική ἐξουσία, ἔπειτα ὅταν ἦταν ἀνάγκη ἀναλάμβαναν ὡς ἀντιστράτηγοι τή διοίκηση ἐπαρχιῶν (ἐδῶ τῆς Ἀφρικῆς) ὡς ἀντικαταστάτες τῶν ὑπάτων (praetores provinciales). Aliquod (ἡ ἀντων. ὡς ἐπίθετο)· κάποιο. Humanitatis· officium· καθήκον φιλανθρωπίας, ἀνθρώπινη βοήθεια. Provincia ἀφαιρ. = ex ἡ de provincia. In se αἰτ. ἐν. Animadverti ἀπαρ. παθ. ἐνεστ., ἀπρόσ. Torvis oculis ἀφαιρ. τρ. μέ ἄγριο βλέμμα. Ecquid vellet (πλάγ. ἐρώτ. στό interroganti) num quid vellet. Seditem μετ. κατγρ. Ἡ σκηνή ἔχει ἐμπνεύσει τό Léon Gogniet, (1794 - 1880), γιά νά ζωγραφίσει ἕναν ἀπό τοὺς ὠραιότερους πίνακές του. «Ὁ Μάριος ἀνάμεσα στά ἐρείπια τῆς Καρχηδόνας», ἀλλά καί τό Λαμαρτίνο στά ὅσα γράφει γιά τό Μάριο στό ἔργο του Voyage en Orient. De inconstantia (ἡ καί ἀπλή γεν. inconstantiae)· γιά τήν ἀστάθεια, γιά τήν εὐκολή μεταβολή. (Σύγκρινε μέ τό προηγούμενο παράδειγμα τοῦ Περσέα). Eum = licitorem. Admonebat (Marius). Τό ρ. admoneo θέλει αἰτ. καί γεν. ἡ τήν πρόθ. de. Excidium· τήν κατάρρευση. Clarissimi· τόσο δοξασμένου. Casum· τήν πτώση, τή δύστυχία, τό κατάντημα. Ὁ Μάριος ζήτησε ἄσυλο στήν κοντινὴ νῆσο Κέρκινα. Cum... poneret· ὅταν ἔθετε, ἔβαζε. Ob oculos = ante oculos.

Φράσεις: Nisi vellet in se animadverti· ἂν δὲν ἤθελε νά ληφθοῦν μέτρα (νά λάβουν μέτρα) ἐναντίον του.

49. ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ

Erat Mario (δοτ.)... contemptor animus· είχε ο Μάριος... ψυχή περιφρονητική (ψυχή ύπεροπτική). Ingenuarum artium· τῶν καλῶν τεχνῶν (κοίτα 41: bonis artibus). Liberalium studiorum· τῶν Γραμμάτων, τῆς Φιλολογίας (Γραμματικῆς, Ρητορικῆς καί Ποιήσεως). Aedem· ναό. Honoris. Ὁ Μάριος πάνω στόν Ἡσυχίνο λόφο ἔχτισε ναό πρός τιμὴ τοῦ θεοῦ προστάτη τῆς Τιμῆς (honor), ἀπό τὰ λάφυρα πού πήρε ἀπό τοὺς Τεύτονες καί τοὺς Κίμβρους. Cum... novisset· ἀφοῦ εὐχθήθηκε, ἀφοῦ ἔκανε τάξιμο. De manubiis, ἡ πρόθ. δηλώνει τὴν προέλευση καί τὴν ὕλη. Facturum ἔνν. esse. Spreta... marmorum nobilitate... peritia (ἀφαιρ. ἀπόλ.)· ἀφοῦ περιφρόνησε τὴ λεπτότητα τῶν μαρμάρων καί τὴν ἐμπειρία. Τὰ ἀφηρημένα nobilitate marmorum καί artificum peritia ἀντί nobilibus marmoribus καί peritis artificibus. Ἦταν ὀνομαστά τὰ ἑλληνικά μάρμαρα καί μάλιστα τῆς Πάρου καί ξακουστοί οἱ Ἕλληνες ἀρχιτέκτονες. Vulgari lapide... per artificem romanum. Αὐτά εἶναι ἀντίθετα στά nobilitas marmorum καί artificum peritia. Eam (aedem). Faciendam curavit, τό γερονδιακό μπαινὲι γιὰ νά δηλωθεῖ σκοπός. Quod... parum prodessent (ἡ ὑποτ. γιὰτί ἐκφράζει τὴ σκέψη τοῦ Μαρίου)· γιὰτί (κατὰ τὴ γνώμη του) τὰ Ἕλλην. Γράμματα ὠφέλησαν λίγο (τοὺς δασκάλους τους στὴ Ρώμη). Doctoribus suis δοτ. = doctoribus earum litterarum = doctentibus illas). At idem (ἔνν. fuit ἢ erat)· καί ὁμοῦ ὁ ἴδιος ἦταν. Adversus dolorem· ἐναντι στόν πόνο, στόν πόνο. Fortis· ἀνδρείος. Validus· γερός (σωματικά). Cum... secarentur· ὅταν κόβονταν, ὅταν τοῦ ἔκοβαν. Se... ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. alligari. Ostendit παρκ. Quod... esset· γιὰτί ἦταν.

Φ ρ ά σ ε ι ς : *Aedem faciendam curavit· φρόντισε νά κατασκευαστεῖ ναός.

50. ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΑ

Urbanos (urbis)· τοὺς πολίτες (τῆς πόλης = Ρώμης). Properavit. Ὁ Σύλλας ἀφοῦ νίκησε τό Μιθριδάτη, πού δέχτηκε τοὺς βαρεῖς ὄρους του (84 π.Χ.), διάστηκε νά ἐπιστρέφει, στὴν Ἰταλία, θγαίνοντας στό Βρινδήσιο (83 π.Χ.). Ἡ ἀμοιβὴ του γιὰ τίς νίκες του ἦταν ἡ προγραφή του, ἡ καταστροφὴ

τοῦ σπιτιοῦ του, ἡ δήμευση τῆς περιουσίας του καί ἡ ἐξορία τῶν δικῶν του. Ἡ Ρώμη ἦταν σπῆ διάθεση τοῦ Κίννα καί τοῦ Μαρίου, πού ἡ ἀφιξή του ἔδωσε τό σύνθημα γιά σφαγές, πού κατάληξή τους ἀποτέλεσαν οἱ φοβερές προγραφές τοῦ Σύλλα (85 - 82 π.Χ.). *Magis dot. Omnes· ὄλους ἀλλά ξεχωριστά τόν ὑπατο Κάρθωνα καί τόν ἴδιο τό γιό τοῦ Μαρίου. Illa victoria ἀφαιρ., δ' ὄρος τῆς συγκρ. Dictator creatus· ἀφοῦ ἔγινε δικτάτορας (τό 81 π.Χ. μέ τρόπο παράνομο). Ἡ δικτατορία αὐτή πού τοῦ παραχώρησε ὁ λαός γιά ἀόριστο χρόνο (dictator legibus scribendis et rei publicae constituendae) ἐκτός ἀπό τό ὄνομα τίποτα κοινό δέν εἶχε μέ τήν ἀρχαία. Animadverti (παθ. ἀπαρ. ἐπειδή τό ὑποκ. εἶναι ἀόριστο· κοίτα καί πιό κάτω interfici)· νά ἐπιβληθεῖ τιμωρία. Vel in eos qui... καί αὐτούς ἀκόμη πού... Quattuor, κατά τόν Πλούταρχο ἔξι. In circo· στόν Ἰπλόδρομο (κοντά στόν Ἰπλόδρομο, κοντά στό ναό τῆς Ἐννῶς, ὅπου τήν ἴδια ὥρα συνεδρίαζε ἡ Σύγκλητος. Donec admoneret. Ἡ σύντ.: debere aliquos vivere ut essent (ei) quibus (dot.) imperarent. Tabulam proscriptionis· πίνακα προγραφῆς, κατάλογο προγραφικό. Proposuit· πρόβαλε, ἀνακοίνωσε (ἔδωσε ν' ἀναρτήσουν στήν Ἀγορά). Qua (tabula)... continebantur· στόν ὁποῖο (πίνακα)... περιλαμβάνονταν. Nomina eorum qui occidendi essent· τά ὀνόματα αὐτῶν πού ἐμελλαν νά σκοτωθοῦν. Ἡ ὑποτ., ἐπειδή δηλώνεται ἡ γνώμη τοῦ Σύλλα. Omnium indignatio· ἡ ἀγανάκτηση ὄλων, ἡ γενική ἀγανάκτηση. Avaritia· ἡ φιλαργυρία, ἡ φιλοχρηματία. Quidam· κάποιος (γνωστός). Ἦταν ὁ ἱππέας Κόιντος Αὐρήλιος. Cui fundus... erat = (στ' ἀρχαία) ὄρνι ἀγρός... ἦν, πού εἶχε ἓνα χωράφι, ἓνα κτῆμα (= praedium). Adscriptum ἐνν. esse. Persequitur· καταδιώκει. Neque longe = et non longe. A quodam ποιητ. αἰτ. Percussus est παθ. παρκ. τοῦ percutio.*

Φράσεις: *Quisquis voluit· ὁποῖος ἤθελε. Se quoque adscriptum vidit· εἶδε καί τό δικό του ὄνομα γραμμένο. Neque longe progressus· καί δέν εἶχε προχωρήσει πολύ, καί σέ μικρή ἀπόσταση. Vae misero mihi· ἀλίμονό μου στό δυστυχισμένο! (συμφορά μου!).*

51. ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΑ. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ

In villam· στο έξοχικό του σπίτι (στην Κύμη τῆς Καμπανίας). Rusticari et... ducere, από τό coerpit. Venando άφαιρ. γερουνδίου για να δηλωθεῖ ὁ τρόπος. Morbo pediculari άφαιρ. από φθειρίαση (Pediculus ύποκ. τοῦ pedis, is· ψείρα). Corruptus· άφου εἶχε προσβληθεῖ (τό ρ. corrumpio). Ingentis animi (γεν. ιδιότ., καί άφαιρ. ιδιότ. ingenti animo)· μέ πολύ μεγάλη ψυχή. Litteris άφαιρ. ὄργαν. Virorum γεν. άντικ. Adeo... ut... duxerit· τόσο... ὥστε... νόμισε (θεώρησε). Praemio άφαιρ. στο dignam. Epigramma· (κατά λέξη) ἐπίγραμμα, (ἐδῶ) ποιηματάκι, ποίημα μικρό. Cum... obtulisset· ὅταν (τοῦ) πρόσφερε (τοῦ ρ. offero). Dari· να δοθεῖ, να δώσουν. Ne quid άντι ne aliquid (= ut nihil). Postea· ἀργότερα, στο μέλλον. Fluminibus άφαιρ. In vivos· κατά τῶν ζωντανῶν. Mortuis δοτ. στο reperciit (παρκ. τοῦ parco). Marii... cineres erutos· τοῦ Μαρίου τήν τέφρα άφου τήν ξέθαψε (τό αντίθετο τοῦ eivō εἶναι τό obruo. Qua = hac igitur. Praeclare ἐπίρρ., σύναψέ το μέ τό regum gestarum. Corrupt (παρκ. τοῦ corrumpo)· κατάστραψε, σκοτεῖνιασε.

Φράσεις: Sulla in villam profectus rusticari et venando vitum ducere coerpit· ὁ Σύλλας άφου πῆγε στην έξοχή ἔμεινε ἐκεῖ κι εἶχε σάν άπασχόληση τό κυνήγι. Regum praeclare gestarum gloriam corrupit· κατάστρεψε τή δόξα τῶν μεγάλων καί λαμπρῶν κατορθωμάτων του.

52. Η ΚΑΛΟΠΕΡΑΣΗ ΤΟΥ ΛΟΥΚΟΥΛΛΟΥ

Prospectu et ambulatione άφαιρ. τῆς άναφ. Quo cum venisset· στο μέρος αυτό ὅταν ἦρθε. Quod... esset... videretur· ὅτι ἦταν (κατά τή γνώμη του)· ἀλλά φαινόταν. Quidem· δέβαια. Peramoena (ή πρόθ. per σέ σύνθεση μ' ἐπίθετο δίνει σ' αυτό ἔννοια ὑπερθετικού) = amoenissima (ἐξαιτίας τοῦ πράσινου, τῶν νερῶν καί τῆς σκιᾶς). Aestate hieme άφαιρ. χρον. Minus commoda· λιγότερο άνετη, πολύ λίγο άνετη. Τό minus καταντᾶ να ἰσοδυναμεί μέ τό non. Putasne (δύο λέξεις: putas καί τό ἐγκλ. -ne)· νομίζεις λοιπόν; Minus sapere· ὅτι εἶμαι πιό άνόητος (ὅτι εἶμαι λιγότερο φρόνιμος). Quam· από ὁ,τι. Adveniente hieme· ὅταν πλησιάζει χειμῶνας. Magnificentiae δοτ.

Erularum γεν. άντικ. στην όνομ. Sumptus (= πολυτέλεια, τά μεγάλα έξοδα). Utrote soli· έπειδή ήταν μόνος ό Λούκουλλος (τό soli συμφωνεί μέ τό προηγ. ει). Graviter obiurgavit· αύστηρά τόν μάλωσε. Se ύποκ. του non debuisse (= δέν όφειλε). Quod nemo esset· γιατί δέν ήταν κανένας (κοίτα 49, τέλος) Iratus· άφού θύμωσε, μέ θυμό. An nesciebas? ή άγνοούσες, μήπως δέν ήξερες; Apud Lucullum. Άπάντηση πού έμεινε ώς παροιμία.

Φράσεις: Habebat villam prospectu et ambulatione pulcherrimam· είχε έξοχικό σπίτι, πού ή θέση του και οί περίπατοί του ήταν πολύ όμορφοί.

53. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΪΝΤΟΥ ΣΕΡΤΩΡΙΟΥ

Cum... flagitarent nec iam... posset· όταν ζητούσαν (μ' έπιμονή) χωρίς νά μπορεί πιά νά... Πρόκειται για τόν πόλεμο στην Ίσπανία, όπου ό Σερτώριος στην άρχή ήταν ό νικημένος όπαδός του Μάριου κι έπειτα έγινε ό νικητής. Έναντίον του είχαν στείλει τό Μέτελλο και τό Γναίο Πομπήιο (76 π.Χ.). Praevalidum ή πρόθ. prae όπως και ή rei πιο πάνω (άρ. 52 peramoena). Infirmisimum· πολύ αδύνατο. Alterum... alterum· τόν ένα... τόν άλλο. A robusto iuvene ποιητ. αίτ. στό abrumpi. Simul· μέ μία. Singulos pilos· μία μία τρίχα. Quamvis tremula manu· άν και μέ χέρι πού έτρεμε. Satis· άρκετά, όσο έπρεπε. Quorsum ea res spectaret (πλ. έρώτ.)· πού απέδλεπε αυτό τό πράγμα, τί σήμαινε αυτό. Caudae dot. Cum σύνδ. αίτ. Partem· ένα (τό) τμήμα, μέρος. Contra· αντίθετα. Nihil έπίρρ· τίποτα, καθόλου. Universum ένν. eum = αυτόν, δηλ. τό στρατό συνδετικά. Consilio άφαιρ. όργ.

Φράσεις: Irritus adolescentis labor risum omnibus movit· ό μάταιος (ό άδίκος) κόπος του νέου προκάλεσε σ' όλους τό γέλιο.

54. Ο ΠΟΜΠΗΙΟΣ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΜΕΓΑΣ.

Transgressus inde· αφού πέρασε (διαπεραιώθηκε) από κεϊ (από τή Σικελία). Partibus αντίκ. σέ δοτ. στό favebat. Pars, -rtis = τό (πολιτικό) κόμμα. Bello αφαιρ. όργ. Intra dies quadraginta· μέσα σέ σαράντα μέρες. Oppressit παρκ. του opprimo. Adulescens παράθ. στό Pompeius. Annorum γεν. ιδιότ. Litterae· επιστολή. A Sulla (ή πρόθεση φανερώνει προέλευση)· από τό Σύλλα, από μέρος του Σ. Iubelatur (Pompeius). Tulit παρκ. του fero. Reversus est του revertor. Laetus· χαρούμενος, γεμάτος χαρά. Restitit παρκ. του resisto. Neque = et non, ή άρνηση πηγαίνει στό ρήμα. Ea re αφαιρ. άναγκ. αίτ. A proposito ένν. suo. Aususque = et ausus est παρκ. του ήμιαποθ. audeo. Plures συγκρ. του multi· οί περισσότεροι. Solem orientem· τόν ήλιο πού άνέτέλλε, τήν άνατολή του ήλιου (τό νέο Πομπήιο). Occidentem ένν. Solem· τόν ήλιο πού βασιύλευε, τή δύση του ήλιου (τό γέροντα Σύλλα). Quo dicto = eo autem dicto· μέ τό λόγο αυτό (dictum, -i = λόγος). Iuvenis γεν., δηλ. του Πομπήιου. Triumphet! ύποτ. ένν.· άς θριαμβεύσει!

55. Ο ΠΟΜΠΗΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ

Confecto bello αφαιρ. άπόλ. Cum... venisset· όταν ήρθε. Audire· ν' ακούσει, νά γίνει ακροατής. Quod... laborabat. Μπήκε όριστ., έπειδή τό γεγονός παριστάνεται ως άδέβαιο. Ex podāgra· από ποδάγρα, από άρθρίτιδα των ποδιών (chirāgra = χειράγρα). Mos erat ut percuteret = moris erat, consuetudo erat ut...· ήταν συνήθεια νά... Ingressurus erat· έμειλε νά μπει. Honoris causa· για χάρη τιμής, από σεβασμό. Quem = hunc autem. Ut μόλις. Quod non... posset (ύποτ., γιατί εκφράζει τή σκέψη ενός άλλου)· γιατί, όπως έλεγε, δέν μπορούσε. Nec committam ut... efficiat· και δέ θά έπιτρέψω... νά επιτύχει... Dolor corporis ύποκ. στό efficiat. Tantus vir· ένας άνδρας τόσο σπουδαίος. De hoc = de hac re (δηλ. για τό nihil... non esset). Esset, ύποτ. του πλάγ. λόγου, πού αποδίδει τούς λόγους ενός άλλου, του Ποσειδώνιου. Αύτός, ως στωικός φιλόσοφος, δεχόταν ότι κανένα άλλο κακό δέν ύπάρχει αλλά μόνο τό ήθικό κακό. Cum· έπειδή. Nihil agis· δέν κάνεις τίποτα, (ματαιοποιείς). Quamvis sis· άν και είσαι.

Φράσεις: Graviter et copiose disseruit de hoc ipso· με σοβαρότητα και λεπτομέρειες μίλησε (διαπραγματεύτηκε) για τό ξένης θέμα.

56. ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΦΟΝΟΣ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ
(15 ΜΑΡΤΙΟΥ 44 π.Χ.)

Dictator in perpetuum ένν. tempus. Μετά την επιστροφή του από τή Γαλατία ο Καίσαρας έγινε δικτάτορας (49 π.Χ.), ύπατος (48 π.Χ.), δικτάτορας (47 π.Χ.), ύπατος (46 π.Χ.), ύπατος και δικτάτορας (45 π.Χ.). Στίς 14 Φεβρουαρίου του 44 π.Χ. ή Σύγκλητος τόν έκανε ισόβιο δικτάτορα. Insolentius· μέ μεγαλύτερη άλαζονεία, έπαρση. Pro rostris· μπροστά στά έμβολα, μπροστά στό Βήμα. Τό Βήμα ήταν διακοσμημένο μ' έμβολα πλοίων (= rostra) πού τά είχε νικήσει σέ ναυμαχία (338 π.Χ.) ό ύπατος C. Maenius κοντά στό Άντιο. Diadema, του προσφέρθηκε στίς 15 Φεβρουαρίου του 44 π.Χ. στην έορτή των Λυκαίων (Lupercalia). Insigne regium, αίτ., παράθ. στό diadema. Est repulsum παθ. παρκ. του repello. Non... offensus ένν. esse. 'Ολότελα διαφορετική ήταν ή διαγωγή του Σκιπίωνα (κοίτα άρ. 32). Coniuratum est (άπρόσ.)· έγινε συνωμοσία. A... viris ποιητ. αίτ. Cassio et Bruto ducibus άφαιρ. άπόλ. όταν ήταν άρχηγοί ό Κάσσιος και ό Βρούτος (κοίτα άρ. 46). Conspirationis γεν. άντικ. Idibus άφαιρ. του χρόνου. Οί idus (είδοί) του Μαρτίου, Μαΐου, 'Ιουλίου και 'Οκτωβρίου ήταν ή 15η ήμέρα, για τούς άλλους μήνες ήταν ή 13η. Cum... venisset· όταν ήρθε. Assidentem· ένω καθόταν στην έδρα. Specie officii· μέ την πρόφαση να τόν τιμήσουν. Unus ex eis· ένας άπό αυτούς (ό Tilius Cimber) Quasi... rogaturus· σαν να ήταν να παρακαλέσει (για τόν έξόριστο άδελφό του). Ista (άντί istud)· αυτή ή πράξη σας. Τό ista συμφωνεί μέ τό κατηρ. vis. Arreptum μετ. του αρπίριο Filii loco· στη θέση παιδιού (γιού), σαν γιός. Strictis rugionibus· μέ γυμνά έγχειρίδια. Toga caput obvolvit· σκέπασε τό κεφάλι μέ την τήβεννο.

'Ο Καίσαρας δολοφονήθηκε σέ ηλικία 56 χρόνων στα πόδια του άνδριάντα του Πομπηίου πού είχε στηθεί στην αίθουσα των Συνεδριάσεων της Συγκλήτου. 'Ο θάνατος του Καίσαρα έγινε πηγή για την έμπνευση ποιητών και ζωγράφων. Άς θυμηθούμε τό δράμα 'Ιούλιος Καίσαρ του Σαίξπηρ (Sha-

kespeare, 1601), του Γάλλου Βολταίρου (Voltaire, 1743) καθώς και τους πίνακες των ζωγράφων G. Rochegrosse (La Curée, 1886), και Jean - Léon Gérôme (La mort de César, 1859)· ο πρώτος παριστάνει την ταραγμένη φυγή των συνωμοτών μετά τη δολοφονία και ο άλλος την επίθεσή τους.

57. ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ

Statura... oculis... capite αφαιρ. ιδιότ. Quod esset (ύποτ. γιατί εκφράζει τη σκέψη άλλου, του Καίσαρα)· γιατί κατ' αυτόν ήταν. Ius laureae perpetuo gestandae (γεφ. ἔλξη) = ius gestandi lauream (ένν. coronam) perpetuo· δικαιώμα να φορᾶ δάφνινο στεφάνι για πάντα. Τό στεφάνι εκρυβε τή φαλάκρα του Καίσαρα. Μέ δάφνινο στεφάνι στεφανώνονταν εκτός από τους άλλους και ὅσοι εἶχαν κάνει θρίαμβο. Decretis παθ. μετ. decerno. Vini γεν. στό parcissimum. Ἡ νηφαλιότητά του προφύλαξε τόν Καίσαρα ἀπό πολλούς ἐξευτελισμούς. Cato (τό πλήρες εἶναι M. Porcius Cato). Πρόκειται για τό νεότερο Κάτωνα ἢ Ὑτικαῖο, πού ήταν ἀπό τούς πιό ἄσπονδους ἐχθρούς του. Dicere solebat. (Τό ρῆμα μεταφράζεται μέ ἐπίρρ. και τό ἀπαρ. μέ ρῆμα)· συνήθως ἔλεγε πώς (συνήθιζε νά λέει). Ad evertendam rem publicam (γεφ. ἔλξη) = ad evertendum rem publicam· για τήν ἀνατροπή τῆς πολιτείας. Armorum· τῆς ὀπλομαχητικῆς, τῆς ὀπλομαχίας. Sobrium κατγρ. Equitandi ἰσοδυναμεῖ μέ ὄνομα = equitationis. Laboris γεν. ἀντικ. στό patiens = καρτερικός. Ultra fidem· πέρα ἀπό (τήν πίστη) τό πιστευτό, σέ βαθμό ἀπίστευτο. In agmine = in itinere· στίς πορείες. Anteibat παρτ. του anteeo· πηγαίνω πρώτος, προπορεύομαι. Equo· ἔφιππος. Pedibus· πεζός. Capite detecto· μέ ξέσκεπο κεφάλι. Ut... praevenerit· ὥστε ἦρθε πρὶν ἀπό (κοίτά ἀρ. 37: ut attulēpit). Nando αφαιρ. γεφ. για νά δηλωθεῖ τρόπος. Utribus, αφαιρ. (ἀπό ὄνομα. uter, γεν. utris = ἀσκός). στό innixus. Innixus utribus· ἀκουμπημένος στούς ἀσκούς.

Φράσεις: Quod obtrectatorem iocis obnoxia esset· γιατί ἔδινε ἕλικό στά περιπαιγμάτα τῶν ἐχθρῶν του. Armorum et equitandi peritissimus· πάρα πολύ ἐπιδέξιος στά ὄπλα (= τήν ὀπλομαχητική) και στήν ἵππασία.

58. Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΚΑΤΩΝΑ ΤΟΥ ΥΠΙΚΑΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟ ΤΟΥ

Omnium maxime· περισσότερο από όλους. Quem... diligeret· ποιόν αγαπούσε. Ἡ ὑποτ., ἐπειδὴ εἶναι πλ. ἐρώτ. Fratrem ἐνν. diligo omnium maxime. Secundum κατῆρ. Iterum· πάλι, γιὰ δευτέρα φορά. Tertio· γιὰ τρίτη φορά (ἐνν. quem diligeret). Donec... desisteret· ὥσπου νά παραιτηθεῖ. A percontando· ἀπό τό νά τόν ρωτᾷ. Percontando ἀφαιρ. γερ. τοῦ ἀποθ. percontor· ρωτῶ, πληροφοροῦμαι. Crevi παρκ. τοῦ cresco. In = erga. Annos natus viginti· ἀφού ἔγινε εἴκοσι χρόνων, σέ ἡλικία εἴκοσι χρόνων. Iter· πορεία, ταξίδι. Profectus est (τοῦ proficiscor)· ἔφυγε. Ne desereret· γιὰ νά μὴν ἐγκαταλείψει. Diversum... ingenium· ἀντίθετος, διάφορος χαρακτήρας.

Φ ρ ἄ σ ε ι ς : Ei in omnibus rebus morem gerebat· τοῦ ἔκανε τό χατήρι σέ ὅλα (τοῦ ἔκανε ὅλες τίς ἐπιθυμίες του).

59. ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΩΝΑ ΤΟΥ ΥΠΙΚΕΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ

Cum... tulisset· ὅταν πρότεινε. Consul· (ὅταν ἦταν) ὑπάτος. Rei publicae δοτ. Ceteris exterritis ἀφαιρ. ἀπόλ. Obstitit παρκ. τοῦ obsisto· Curia ἀφαιρ. στό extrahi. In vincula = in carcerem. Extrahi... garí (παθ. ἀπαρ. ἐπειδὴ τό ὑποκ. εἶναι ἀόριστο). Nihil remisit de libertate linguae· σέ τίποτα δέν ἐμετρίασε τήν ἐλευθερία τοῦ λόγου. Obiurgatus (παθ. μετ. τοῦ obiurgo). Obiurgatus a Caesare· ὅταν δέχτηκε ἐπιτίμηση ἀπό τόν Καίσαρα ἢ ὅταν ὁ Καίσαρας τόν ἐπιτίμησε. Nondium misso senatu· χωρίς νά ἔχει τελειώσει ἡ συζήτηση τῆς Συγκλήτου. Quod... discederet· ἐπειδὴ ἔφευγε (ὑποτ. γιατί ἔκφυζεται ἢ σκέψη τοῦ Καίσαρα. Exspectabat dum (μέ ὑποτ.)· περίμενε ὥσπου... Precibus ἀφαιρ. στό uteretur. Quod = se did. Ubi... intellexit· μόλις κατάλαβε. Pudore victus· νικημένος ἀπό τήν ντροπή, ἀπό ντροπή. Qui... emitteret (ἀναφ. τελ. πρότ.) = ut is... emitteret· γιὰ νά ἀπολύσει, ν' ἀφήσει.

60. ΟΙ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΟΥ ΚΙΚΕΡΩΝΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΟΥ

Equestri genere (άφαιρ. τῆς καταγ.)... natus, est· γεννήθηκε από τή γενιά (τὴν τάξη) τῶν ἰπέων. Τὴν τάξη αὐτή (ordo equester), ἀνάμεσα στοὺς Συγκλητικούς καί στό λαό, τὴν εἶχε συστήσει ἀπὸ τὸ 122 π.Χ., μὲ νόμο ὁ Γ. Γράκχος· τὸ εἰσόδημά της εἶχε ἐκτιμηθεῖ σέ 400.000 σηστέριους κι ἀποτελοῦσε τὴν ἀριστοκρατία τοῦ χρήματος. Agrīni· (γεν. τοπ.)· στό Ἄρπινό (πόλη τοῦ Λατίου). A patre· Ὁ πατέρας τοῦ Κικέρωνα ζοῦσε μὲ ἀνεση, χωρὶς νά ἀσκει κανένα ἐπάγγελμα. Didicit παρκ. τοῦ disco. Aetas puerilis = pueritia· ἡ παιδική ἡλικία (ὡς τὰ 17 περίπου). Solet informari. Τὸ ρῆμα, ὅπως καί στὴν Ἑλληνική, μπορεῖ νά μεταφράζεται μὲ ἐπίρρημα καί τὸ ἀπαρ. μὲ ρῆμα δηλ. saepe informatur· συχνά (ἢ συνήθως) μορφώνεται. Ad humanitatem· στά (ἢ μὲ τὰ) ἐγκύκλια μαθήματα (Γράμματα καί Ἠθική). Tanta... admiratione... ut· μὲ τόσο θαυμασμό ὥστε... Cum... tum· καί... καί, τόσο... ὅσο. Medium, συμφωνεῖ μὲ τὸ eum πού ἐννοεῖται. Domum· στό σπίτι του, στὴν πατρίδα του. Adulescens· ἐνῶ ἦταν νέος (παράθ. στό Cicero). Στὰ 80 π.Χ. εἶχε ἡλικία 30 χρόνων (adulescens = νέος ἀπὸ 17 - 30 χρόνων). Eloquentiam· Ὁ Κικέρωνας ἐπιδιδόταν μ' ἐπιμέλεια καί ζῆλο στὴ Ρητορική, τὴ Φιλοσοφία καί τὸ Δίκαιο ἀλλὰ συνάμα ἀκουγε στό Forum καί τοὺς διάσημους ρήτορες ἐκείνων τῶν χρόνων· μὲ τοὺς δύο αὐτοὺς τρόπους πραγματοποιοῦσε τὴ μόρφωσή του. Libertatem· ἐλεύθερο πνεῦμα, ἀνεξαρτησία. Adversus Sullanos· ἐναντίον τῶν Συλλανῶν (ὀπαδῶν τοῦ Σύλλα). Γι' αὐτὸ καί εἶχε προσβάλει, καί μάλιστα σέ κρίσιμους καιροὺς προγραφῶν, ἄνδρες ἀπὸ τὸ κόμμα τοῦ Σύλλα, ὅπως ἦταν ὁ Χρυσόγονος, ἕνας ἀπελεύθερος καί ἀπὸ τὰ κυριότερα ὄργανά του. Particidii accusatum. Μὲ ρήματα πού σημαίνουν κατηγορία (accusatus) μταίνει τὸ ὄνομα πού δηλώνει τὴν κατηγορία σέ πτώση γενική (particidii = γιὰ πατροκτονία). Ὁ Χρυσόγονος κατηγορήσε τὸ Ρώσκιο ὡς πατροκτόνο, πού ὁμως ἀθωώθηκε μὲ τὴν ἐπιδέξια ὑπεράσπιση τοῦ Κικέρωνα. Στὴ δίκη αὐτὴ ὁ Κικέρωνας κέρδισε τὴ δόξα καί τὴ φήμη μεγάλου ρήτορα. Acriter, στό λόγο του Ὑπέρ τοῦ Σέξιτιου Ρώσκιου Ἀμερίνου. Quod invadabat. Τὸ quod ἀκολουθεῖται ἀπὸ ὀριστική, γιατί δηλώνεται ἡ δική του γνώμη καί ὄχι κάποιου ἄλλου... Potentia ἀφαιρ. ὄργ. στό fretus. In bona... invadebat· καταπατοῦσε (σφετεριζόταν) τίς περιουσίες. Qua ex re (= ex quo ἢ eo facto)· ἀπὸ αὐτὸ τὸ πράγμα, μ' αὐτὸ τὸ πράγμα. Athenas. 79 π.Χ. Καί μετὰ τὴν κατάκτησή της ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους ἡ Ἀθῆνα διατηροῦσε γιὰ πολὺ ἀκόμα τὴ φήμη της ὡς

κέντρου φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν σπουδῶν. Ubi, τοπ. Antiochum, τὸν Πλατωνικὸ φιλόσοφο ἀπὸ τὸν Ἀσκάλωνα. Eloquentiae gratia· γιὰ χάρη τῆς εὐγλωττίας, γιὰ τελειοποίησίν του στὴ Ρητορική. Molōnem, πού καταγόταν ἀπὸ τὰ Ἀλάβαντα τῆς Καρίας. Magistrum κατηγρ. ὡς δάσκαλο. Cum... audivisset· ἀφοῦ ἄκουσε. Dicentem (κατηγρ. μετ.)· νά μιλά, νά ἀγορεύει. Τὰ ρητορικά αὐτὰ γυμνάσματα τὰ ἔλεγαν declamationes καὶ σέ τέτοια γυμνάσματα στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα γυμναζόταν στὴ Ρόδο ὁ Κικέρωνας. Quod praevideret ἢ ὑποτακτ. ἐπειδὴ ἐκφράζεται ἡ γνώμη ἄλλου. Per hunc· ἕξαιτίας του, χάρη σ' αὐτόν. Superatum in (ἀπαρ. παθ. μέλλ.)· θά ξεπεραστοῦν. Quaestor κατηγρ. Gratio· πιό ἀγαπητή. Inde = e Sicilia. Ἡ Σικελία ἦταν ὁ σιτοβολῶνας τῆς Ρώμης, ἀπὸ τὴν ὁποία προμηθεύονταν οἱ Ρωμαῖοι σέ ὥρες ἀνάγκης σιτᾶρι κι ἄλλα δημητριακά. Initio· στὴν ἀρχή, ἀρχή ἀρχή-Φοδῆθηκαν μὴπως πεινάσουν κι οἱ ἴδιοι. Diligentiam, iustitiam et comitatem· οἱ τρεῖς βασικὲς ἀρχές τοῦ καλοῦ ἄρχοντα. Ubi... experti sunt· μόλις δοκίμασαν (παρκ. τοῦ experiri). Detulerunt παρκ. τοῦ defero. In causis agendis = In agendo (ἢ in dicendo) causas.

61. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΙΚΕΡΩΝΑ

Inita... societate ἀφαιρ. ἀπόλ.· ὅταν συμάχησαν. Inīta παθ. μετ. τοῦ ineo. Iam diu inimicum· ἐχθρό του ἀπὸ πολὺν καιρό. Sibi (δοτ.) = Antonio. Prospicit. Ἡ δευτέρη αὐτῆ τριανδρία – τὸ παράδειγμα τὸ ἔδωσαν ὁ Καίσαρας, ὁ Πομπήιος καὶ ὁ Κράσος – ἔγινε στίς 27 Νοεμβρίου τοῦ 43 π.Χ. ἀπὸ τὸν Ὀκτάβιο, τὸν Ἀντώνιο καὶ τὸ Λέπιδο. Καθένας ἀπὸ τοὺς τρεῖς τους ἔκανε τίς ὑποχωρήσεις του, γιὰ νά πραγματοποιηθεῖ ἡ τριανδρία τους· ὁ Ὀκτάβιος θυσίασε στὸν Ἀντώνιο τὸν Κικέρωνα – ὄχι βέβαια χωρὶς ἀντίσταση – ὁ Λέπιδος τὸν ἴδιο τὸν ἀδελφὸ του Παῦλο καὶ ὁ Ἀντώνιος τὸ θεῖο του ἀπὸ τὴ μητέρα του Λεύκιο Καίσαρα. Qua re audita ἀφαιρ. ἀπόλ.· ὅταν ἀκούστηκε αὐτὸ τὸ πράγμα, ὅταν αὐτὸ ἀκούστηκε, ὅταν αὐτὸ τὸ ἄκουσαν. Ὁ Κικέρωνας ἔμαθε τὴν εἶδηση στὸ Τούσκουλο, ὅπου ἦταν μὲ τὸν ἀδερφό του Κόιντο. Transversis itinibus ἀφαιρ. τοῦ τρόπου· μὲ λοξὲς πορεῖες, διαδρομές, λοξοδρομώντας. Τὸν πῆγαιναν σὲ φορεῖο. In villam· στὸ ἐξοχικὸ του σπίτι (στίς Φορμῖες σήμερα Mola di Gaeta, Β.Δ. τῆς Νεαπόλεως). Fugit παρκ. In Mace-

doniam για να συναντήσει τό Βρούτο, πού συνάθροιζε ἐκεῖ στρατό. In altum ἐνν. mare· στ' ἀνοιχτά τῆς (Τυρρηνικῆς) θάλασσας, στά βαθιά. Provectum, προσδιορίζει τό eum. Servata ἐνν. a me, ποιητ. αἰτ. Quietos. Ἡ μετ. μπορεῖ νά μεταφραστεῖ μέ ἐπίρρ., ἤσυχα. Pati quietos· νά ὑπομείνουν ἤσυχα. Quod... cogeret ἀντικ. τοῦ pati. Τό quod δέχεται ὑποτ., ἐπειδὴ εἰσάγει τὰ λόγια τοῦ Κικέρωνα. Prominenti... praebenti. Συμφωνοῦν μέ τό εἰ, πού ἐννοεῖται. (Εἰ = Ciceroni δοτ. ἀντιχαρ.). Praecisum est (παρκ. τοῦ praecido) στίς 7 Δεκεμβρίου τοῦ 43 π.Χ. Ὁ Κικέρωνας ἦταν τότε 63 χρόνων. Abscissae μετ. τοῦ abscindo. Relatum est παρκ. τοῦ refero. Τούς δολοφόνους τούς πλήρωναν. Λένε ὅτι ὁ Ἑρέννιος πῆρε στεφάνι ἀπό χρυσό καί μεγάλο χρηματικό ποσό. In rostris. Ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου ἄλλοτε ἡ εὐγλωττία του εἶχε γοητεύσει τούς Ρωμαίους. Fulvia. Ἡ χήρα τοῦ Κλαύδιου Φουλβία εἶχε λάβει ὡς σύζυγό τῆς στά 44 π.Χ. τόν Ἀντώνιο. Manibus, πλεονασμός. Manibus... acu ἀφαιρ. ὄργ.

Φράσεις: Villa a mari proxime aberat· τό ἐξοχικό σπίτι ἦταν ὀλωσδιόλου κοντά στή θάλασσα. Extractam linguam acu confixit· ἔδγαλε τή γλώσσα (του) καί τήν κατατρύπησε μέ δελόνα, τράβηξε... καί κατατρύπησε...

62. Ο ΟΚΤΑΒΙΟΣ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΑΦΟΥ ΕΓΙΝΕ ΚΥΡΙΟΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

Octavius. Ἡ σειρά. Octavius nepos Iuliae sororis Caesaris. Ὁ Γ. Ὀκτάβιος γεννήθηκε στή Βελίτρα στίς 23 Σεπτεμβρίου τοῦ 62 π.Χ. καί ἦταν γιός τοῦ Γ. Ὀκτάβιου καί τῆς Αττία ἀνιψιάς τοῦ Καίσαρα ἀπό τή μητέρα τῆς Ἰουλίας πού ἦταν ἀδελφή του. Δεκαοχτώ χρόνων τόν υἱοθέτησε ὁ Γ. Ἰούλιος Καίσαρας, ἀδελφός τῆς γιαγιάς του, (maior avunculus), καί τόν ὄρισε κληρονόμο του δίνοντάς του τό ὄνομα Γ. Ἰούλιος Καίσαρ Ὀκταδιανός (Ἀπό τότε ὅλοι οἱ Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν καταγωγή τους ὀνομάζονταν Καίσαρες. Νίκησε τόν Ἀντώνιο στά 31 π.Χ., ἔγινε ἀρχηγός τοῦ στρατοῦ (imperator) στά 30 π.Χ. καί ὀνομάστηκε Αὐγουστος στίς 17 Ἰανουαρίου τοῦ 14 π.Χ. Profectum στά 46 π.Χ. κατά τοῦ Γναίου καί τοῦ Σέξτου, πού ἦταν γιοί τοῦ Πομπήιου. Αὐτοί ἀφοῦ ξέφυγαν ἀπό τή Θάψο, διαπεραιώθηκαν στήν Ἰσπανία (τέλος τοῦ 46 π.Χ.). Apolloniam· στήν Ἀπολλωνία, ἀκμαία

πόλη της Ίλλυρίας με τά σχολεία της, στά 45 π.Χ., για νά σπουδάσει τά Ἑλληνικά γράμματα καθώς καί νά μορφωθεῖ στρατιωτικά ἀνάμεσα στίς λεγεῶνες. Ut liberalibus studiis (δοτ.) vacaret· για νά ἀσχοληθεῖ μέ τά ἐλευθέ-
 ρια μαθήματα (Γιά τά liberalia studia κοίτα ἀρ. 49). Rediit· γύρισε εἰδοποιη-
 μένος ἀπό τή μητέρα του για νά ἀπαιτήσῃ τήν κληρονομία τοῦ Καίσαρα. Ἡ σύγκλητος μέ τή σύσταση τοῦ Κικέρωνα στηριζόταν στόν Ὀκταδιανό για νά καταπολεμήσῃ τόν Ἀντώνιο. Collecto... exercitu. Στήν Καμπανία μάζεψε γύρω στίς 10 χιλ. παλαιμάχους (veteranos), πού τούς αὐξήσε μέ ἄλλους ἀπό τήν Τυρρηγία. Decimo Bruto· στό Δέκιμο (Ἰούνιο) Βρούτο (πού ἦταν βέ-
 βαια ἕνας ἀπό τούς δολοφόνους τοῦ Καίσαρα ἀλλά τόν πολιορκοῦσε ὁ Ἀν-
 τώνιος, θανάσιμος τότε ἐχθρός τοῦ Ὀκταδιανοῦ, στή Μουτίνη (43 π.Χ.),
 γιατί ὁ σκοπός του ἦταν νά τοῦ στερήσῃ τήν κυριαρχία τῆς ἐπαρχίας ἀπό
 ἐδῶ ἀπό τίς Ἄλπεις Mutinae γεν. τοπ.· στή Μουτίνη (τώρα Modena). Ὁ
 Αὐγουστος, ὅταν ἔγινε ὑπατος σέ ἡλικία μόλις εἴκοσι χρόνων ἔδειξε στούς
 ἐχθρούς του πολὺ μεγαλύτερη ὀμότητα ἀπό τοῦ Σύλλα. Ἐπειτα συμφιλίω-
 θηκε μέ τόν Ἀντώνιο καί στράφηκε κατά τοῦ Βρούτου. Τέλος για οἰκογε-
 νειακούς λόγους ἀποξενώθηκε ἀπό τόν Ἀντώνιο, τόν σύντριψε στή ναυμα-
 χία τοῦ Ἀκτίου (31 π.Χ.) καί τόν κυνήγησε στή φυγή του μέ τήν Κλεοπάτρα
 ὡς τήν Ἀλεξάνδρεια.

Tandem· τέλος (μετά τή νίκη καί τό οἰκτρό τέλος τοῦ Ἀντωνίου καί τῆς
 Κλεοπάτρας). Imperio ἀφαιρ., ἀντικ. τοῦ potitus. Ἡ ἐλεύθερη πολιτεία (res
 publica) λέφτει κι ἀρχίζει ἀπό τώρα (30 π.Χ.) τό νέο Κράτος, δηλ. ἡ μονο-
 κρατορία. Reversus. Μετά τήν ὑποταγή τῆς Αἰγύπτου πῆγε στήν Ἀσία ὅπου
 πέρασε τό χειμῶνα κι ἀπό κεῖ γύρισε στή Ρώμη τήν ἀνοιξη τοῦ 29 π.Χ.
 Triumphans στίς 13, 14, καί 15 Αὐγούστου. Iani. Ὁ Ἰανός – ἀπό αὐτόν εἶναι
 τό ὄνομα τοῦ μηνός Ἰανουαρίου – ἦταν μαζί μέ τή Vesta ἀπό τίς ἀρχαιότατες
 θεότητες τῆς Ρώμης· τόν παρίσταναν μέ δύο πρόσωπα πού τό ἕνα ἐβλεπε
 πρὸς τήν πόλη καί τό ἄλλο ἔξω, τοῦ ἔδιναν τίς προσωνυμίες anserps (διπρό-
 σωπος), biceps (δικέφαλος), bifrons (διμέτωπος) καί geminus (δίδυμος). Bis
 tantum antea· μόνο δυό φορές προηγουμένως Sua manu ἀφαιρ. ὄργ.· μέ τό
 χέρι του. Clausae fuerant· εἶχαν κλειστεῖ (τότε, ἀλλά ἀνοίξαν πάλι σέ ἄλλη
 περίσταση). Clementem κατῶρ. Multis δοτ. στό ignovit πού εἶναι παρκ. τοῦ
 ignosco. Praeteritorum malorum (γεν. ἀντικ.)· τῶν περασμένων συμφορῶν,
 κακῶν. Delāti sunt παθ. παρκ. τοῦ defero. Maximi honores· οἱ μέγιστες τιμές
 (τοῦ δόθηκαν λίγο λίγο, π.χ. ἔγινε ἀρχηγός τῆς Συγκλήτου, τῶν πολιτῶν

(*princeps*), επιμελητής των ήθων (*praefectus morum*), δηλ. τιμητής, ισόδιος ύπατος, δήμαρχος (*tribunus plebis*) και αργότερα μέγας αρχιερέας (*pontifex Maximus*). Ὁ Ὀκτάβιος, προνοητικός καθὼς ἦταν, ἀποποιήθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὸν τίτλο τοῦ δικτάτορα πού τοῦ τὸν πρόσφεραν στὰ 22 π.Χ. ἢ τοῦ μονάρχου (*dominus*). Augustus κατῆρ. Σεβαστός, Αὔγουστος. Ἡ λέξη εἶναι ἀπὸ τὴ θρησκευτικὴ γλῶσσα καὶ σημαίνει ἱερός, ἀπαραβίαστος, σεβαστός. Ὁ χαρακτηρισμὸς Augustus ἀναφερόταν ὡς τότε μόνο στοὺς θεοὺς. *Mensis sextilis*. Τὸ ρωμαϊκὸ ἔτος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν 1η Μαρτίου· εἶχε ὀνομαστεῖ Αὔγουστος πρὸς τιμὴν τοῦ ὀκτῶς μηνῶς. Ἡ ὀνομασία τῶν μηνῶν ἔμεινε καὶ ὅταν στὰ 153 π.Χ. ἡ ἀρχὴ τοῦ χρόνου μετατέθηκε ἀπὸ τὴν πρώτην Μαρτίου εἰς τὴν 1η Ἰανουαρίου. *Bellis dot. στό finis impositus esset. Mense αφαιρ. χρόν. Quod... esset impositus*: ὑπότ., ἐπειδὴ ἐκφράζεται ἡ γνώμη τρίτου. *Senatus populusque Romanus*: τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος. *Universus*: ὅλος μαζί, ἀπὸ κοινοῦ, ὁμόθυμος (2 μ.Χ.). *Caudio* (ἀφαιρ. τῆς αἰτ.): ἀπὸ χαρᾶς. *Votogum* γεν. ἀντικ. στό ἐπίθ. *compos. Neque aliud quam ἐνν. hoc. (Ut... possim. Ἡ πρόταση αὐτὴ πού εἰσάγεται μὲ τὸ ut εἶναι ἐπεξηγήσιμη τοῦ hoc πού ἐννοεῖται)*: τίποτε ἄλλο παρὰ (αὐτὸ). *Hunc consensum vestrum*: αὐτὴ τὴ σύμπνοιά σας.

Φ ρ ᾶ σ ε ι ς : *Romam triumphans ingressus est*: μῆτις ἐστὶν Ῥώμῃ ὡς θριαμβευτής. *Omnes praeteritorum malorum oblivio cerpit*: ὅλοι λησμονήσαν τὰ περασμένα δεινά. *Compos factus sum votorum meorum*: πραγματοποιήσασα τοὺς πόθους μου (τὰ δνειρά μου). *Neque aliud mihi optandum est quam ut... possim*: καὶ δὲν ἔχω νὰ εὐχηθῶ τίποτε ἄλλο παρὰ (τοῦτο, δηλ.) νὰ μπορέσω.

63. ΟΙ ΑΣΧΟΛΙΕΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

In aedibus modicis: σὲ σπῖτι (μέτριον) ἀλλό. Ἐμείνει ἐστὶν ἀρχὴ σ' ἓνα σπῖτι κοντὰ στό *Forum*, πού ἀνήκε ἐστὶν ῥήτορα Κάλδο. Ἐλεῖται ἀγόρασε τὸ σπῖτι τοῦ ῥήτορα Ὁρθηνσίου ἐστὶν Παλατίνου πού αὐξήσασα τὴν ἔκτασίν του ἀγοράζοντας τὰ διπλανά χωράφια. Στό χωρὸ αὐτόν ἔχτισε τὰ ἀνάκτορά του. *Per*, ἢ πρόθεση δηλώνει διάρκειαν. *Amplium ἐνν. quam*: περισσότερο ἀπὸ. Στὰ Λατινικά τὰ συγκρ. ἐπιρρήματα *plus, amplius* (περισσότερο), *minus* (λιγότερο) μὲ τὸ *quam* ἢ πιὸ συνηθισμένα χωρὶς αὐτό, ὅταν εἶναι μπροστὰ ἀπὸ ἀριθμ.

επίθετο δέν ἐπηρεάζουν τήν πτώση του. *Mansit* παρκ. τοῦ *maneo*. *Vix privatae elegantiae erat* (γεν. ιδιότη. κατηγορηματική στό *erat*)· μόλις ἦταν ἄξια τῆς κομψότητας ἑνός ἀπλοῦ ιδιώτη (κατά λέξη: μόλις ἦταν ἄξια ιδιωτικῆς κομψότητας). Κοιμόταν σέ μικρό, χαμηλό κρεβάτι μέ ἀπλά στρωσίδια. *Veste*, ἄφαιρ., ἄντικ. τοῦ *usus est*. Ἀναφέρεται στά ἔσωτερικά ρούχα. *Ab uxore* (ποιητ. αἰτ. στό *confectā*). Γυναίκα του ἀπό δεύτερο γάμο ἦταν ἀπό τό 38 π.Χ. ἤ Λιβία (56 - 29 π.Χ.). (A) *sorore*. Ἀδελφή του ἦταν ἡ Ὀκταβία, χήρα τοῦ Μαρκέλλου κι ὕστερα γυναίκα τοῦ Ἀντωνίου (41 π.Χ.). (A) *filia*. Κόρη του ἦταν ἡ περιδότη Ἰουλία, γυναίκα μέ τή σειρά τοῦ νεαροῦ Μαρκέλλου, τοῦ Ἀγρίππα καί τοῦ Τιβέριου, πού τή χώρισε ἐξαιτίας τῆς κακῆς διαγωγῆς της. (A) *neptibus*. Θυγατέρες τῆς Ἰουλίας ἦταν ἡ Ἀγριππίνα, πού, ἔγινε σύζυγος τοῦ Γερμανικοῦ, καί ἡ Ἰουλία, πού ὁ Αὐγουστος τήν ἔξωρίσε ἐξαιτίας τῆς σκανδαλώδους ζωῆς της καθῶς καί τή μητέρα της. *Quo* (= *ut eo*) ἀντί *ut eo* ἐπειδή εἶναι μπροστά ἀπό συγκρ. *Quam erat*· ἀπό ὅ,τι ἦταν πραγματικά. Ἦταν δηλ. κοντός ἀλλά πολύ κανονικός. *Cibi* (κοίτα λίγο πιο πάνω *elegantiae*). *Idem tamen*· ὁ ἴδιος ὁμως, καί ὁμως ὁ ἴδιος. *Pro*· σέ σύγκρ., κατ' ἀναλογία. *Excoluit*. Ἦταν μεγάλος φίλος τῶν οἰκοδομῶν. Ἔχτισε ναοῦς, ἀνάκτορα, θέατρα, ὑδραγωγεία, θέρμες κτλ. *Se*, ὑποκ. τοῦ *relinquere* (ἐνν. *eam* ἄντικ. = *urbem Romam*). *Marmoream* = *ex marmore*. *Quam... accepisset*· πού τήν εἶχε παραλάβει, (ὑποτ. πλ. λόγου, ὡς... σκέψη τρίτου, τοῦ Ἀυγούστου). *Amplius* (λίγο πιο πάνω). *Donec... resumeret* ὑποτ., ἐνυπάρχει σκοπός (ὡσότου καί γιά νά...). *Oppressum* (μετ. ἐνδοτ.· ἄν καί τόν πίεζαν τά χρέη (= *aere alieno*). *Arte* (= *arcte*)· θαθιά. *Arte dormire solitum* (ἐνν. *esse*)· ὅτι συνήθιζε νά κοιμᾶται ὑπνο θαθύ. *Magno pretio* (ἄφαιρ. ἄξιας)· μέ μεγάλη τιμή. *Habenda est* περιφρ. συζ.· πρέπει νά ἔχει κανένας.

Φράσεις: *Cibi minimi erat atque vulgaris*· ἔτρωγε πολύ λίγο καί φαγητά πολύ κοινά (ἦταν ἐλάχιστης καί λαϊκῆς τροφῆς).

64. ΟΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ

Campestres (δηλ. τοῦ campus Martius ἢ Martis): (πού γίνονταν) στό πεδίο τοῦ Ἄρεως. Hamo... talis nucibusque ἀφαιρ. ὄργ. Hamus... nux. Τό παιγνίδι μέ τά καρύδια ἦταν νά τά πετοῦν σέ ἀμφορέα μέ στενό λαιμό ἢ νά τά παίζουν «μονά - ζυγά». Modo... modo· ἄλλοτε... ἄλλοτε. Minutis ἀφαιρ. πληθ. τοῦ minutus = μικρός. Alea (ἀφαιρ.) μέ τά ζάρια. Τό παιγνίδι παιζόταν μέ τρεῖς κύβους (= tesserae, ζάρια), ὁμοίους μέ τοὺς σημερινούς στό σχῆμα. Vitio (κατγρ.)· ὡς ἐλάττωμα. Afflicta valetudine ἀφαιρ. ἀπόλ.· «ἐνῶ εἶχε κλονιστεῖ ἡ ὑγεία του (ἀπό τό 14 μ.Χ.), μέ κλονισμένη τήν ὑγεία του. Ἡ λέξη valetudo μόνη της δηλώνει τίς πιό πολλές φορές τήν κακή ὑγεία (mala valetudo). In Campaniam· στήν Καμπανία μέσω Καπρεῶν (σήμερα Κάπρι) καί Νεαπόλεως συνοδεύοντας ὡς τό Βενεβέντο τόν Τιβέριο, πού ἔμελλε νά ἀποπλευσεῖ ἀπό τό Βρινδήσιο γιά τήν Ἰλλυρία. Remisso (ἀφαιρ. παθ. μετ. τοῦ remitto). Remisso animo ἀφαιρ. ἀπόλ. (remitto animum ad otium· ἀφήνω τήν ψυχῆ μου νά ἡσυχάσει. Genere (ὄνομ. genus). Στή Νεάπολη παρακολούθησε γυμνικούς ἀγῶνες πού ἔγιναν πρὸς τιμῆ του. Supremo (= ultimo) die· τήν τελευταία μέρα. Speculo. Οἱ καθρέφτες ἦταν ἀπό στιλβωμένο μέταλλο, χαλκό ἢ ἄργυρο. Num... egisset· ἄν εἶχε παίξει. Minum· τό μίμο, τήν κωμωδία τῆς ζωῆς. Solitam clausulam· τή συνηθισμένη κατακλείδα. Στό θέατρο, στό τέλος τῆς λατινικῆς κωμωδίας, ἕνας ἀπό τοὺς ὑποκριτές προκαλοῦσε συνήθως τήν ἐπιδοκιμασία τῶν θεατῶν καλώντας τους νά χειροκροτήσουν. Nolae γεν. τοπ.· στή Νόλα (τό λιμάνι τῆς ἦταν ἡ Πομπηία). Ἡ σορός τοῦ Αὐγούστου μεταφέρθηκε ἀμέσως στή Ρώμη κι ἐνταφιάστηκε στό οἰκογενειακό Μαυσωλεῖο του στό Πεδίο τοῦ Ἄρεως. Ἡ Σύγκλητος ψήφισε τήν ἀποθέωσή του μέ ἴδρυση ναοῦ καί ἀπόδοση σ' αὐτόν θείων τιμῶν.

Φ ρ ά σ ε ι ς: Animi laxandi causa· πρὸς χαλάρωση τῆς ψυχῆς, πρὸς ψυχαγωγία. In Campaniam concessit· ἀποσύρθηκε στήν Καμπανία. Remisso ad otium animo nullo hilaritatis genere abstinuit· ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπό τίς ἀσχολίες του δόθηκε σέ κάθε εἶδος διασκέδασης, ἀφοῦ ἄφησε τήν ψυχῆ του νά ἡσυχάσει, δοκίμασε κάθε εἶδος διασκέδασης.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Λ Ε Ξ Ι Λ Ο Γ Ι Ο

A

a, ab, πρόθ. από.

ab -dīco 1. καταθέτω. abdicare se dī-
statura παραιτούμαι από τή δικτα-
τορία.

ab -dūco, xi, ctum, ěre 3. απομακρύνω,
όδηγῶ μακριά.

ab -ĕo, ū, ĩre, άνώμ. απομακρύνομαι,
αποχωρῶ.

ab -icīo (πρόφ. abjīcio), ieci, iectum,
ěre, 3. (άπορ)ρίπτω, αποβάλλω,
πετῶ ἔξω.

ab -gumpro, rūri, ruptum, ěre, 3. απο-
σπῶ.

abs -cīdo, cīdi, cīsum, ěre, 3. αποκό-
πτω, αποχωρίζω, κόβω.

ab -scindo, scīdi, scissum, ěre, 3. απο-
σχίζω, αποχωρίζω.

ab -sens, βλ. ab -sum.

abs -tergĕo, rsi, rsum, ěre, 2. σφουγ-
γίζω (σκουπίζω)

abs -tīnĕo, tinūi, tentum, ěre, 2. κρατῶ
μακριά.

ab -sum, afūi, abesse, άνώμ. εἶμαι
ἀπών, εἶμαι μακριά.

ac (ποτέ μπροστά σέ φωνήεν καί στό
h) ἤ atque, σύνδ. καί, ἀλλά καί, καί
μάλιστα.

ac -cĕdo, cessi, cessum, ěre, 3. προσθέ-
τομαι, προσχωρῶ.

ac -cĕndo, cendi, censum, ěre, 3.
ἀνάδω.

ac -cīdo, cīdi, -, ěre, 3. (προσ.) πέφτω,
συμβαίνω. Aliquid accidit κάτι
(κακό) συμβαίνει.

ac -cingo, nxi, nctum, ěre, 3. περι-
βάλλω, (περι)ζώνω.

ac -cīo, cīvi, καί cīi, cītum, ĩre, 4. μετα-
καλῶ, προσκαλῶ.

ac -cipīo (ad -cario), cĕpī, ceptum, ěre,
3. παίρνω, (ύπο)δέχομαι.

ac -clāmo, 1. αναφωνῶ, επιδοκιμάζω,
κραυγάζω.

ac -curgo, accurģi καί accucurģi,
accursum, ěre, 3. τρέχω πρός κά-
που.

ac -cūso, 1. κατηγορῶ.

acer, acris, acre, δριμύς, ὀξύς, σφο-
δρός, παράτολμος.

acies, ěi, θ. παράταξη, μάχη, παρά-
ταξη μάχης, στρατός.

acpīter, επίρρ. σφοδρά.

acus, ūs θ. βελόνα.

ad πρόθ., μέ αίτ. κοντά σέ, μέχρι.

ad -do, didi, dītum, ěre, 3. προσθέτω.

ad -dūco, duxi, ductum, ěre, 3. ὀδηγῶ
κοντά, παρακινῶ.

1. adēo, ἐπίρρ. τόσο.
2. ad - ēo, īi (καί īvi), ītum, īre ἀνώμ.
(προσ.)έρχομαι, πλησιάζω.
- ad - hībeo, būi, bītum, ēre, 2. χρησιμο-
ποιῶ, ἐπικαλοῦμαι.
- ad - icio (πρόφ. adjīcio), iēcī, iectum,
ēre, 3. προσθέτω.
- ad - īpīscor, adeptus sum, scī, 3. ἀποθ.
πετυχαίνω, ἀποκτῶ.
- ad - līgo, 1. προσδένω.
- ad - ministro, 1. κυβερνῶ (διαχειρίζο-
μαι).
- admirābilis, e, θαυμαστός.
- admiratīo, ōnis, θ. θαυμασμός.
- ad - mīror, ātus sum, āpī, 1. ἀποθ. θαυ-
μάζω.
- admōdum, ἐπίρρ. πολύ, πάρα πολύ.
admōdum pauper πάρα πολύ φτω-
χός.
- ad - mōpēo, nūi, nītum, ēre, 2. (ὑπεν)-
θυμίζω, συμβουλεύω, συστήνω, δι-
δάσκω, εἰδοποιῶ.
- ad - mōvēo, mōnī, mōtum, ēre, 2.
προσφέρω, δίνω, πλησιάζω ubera
orī alicuius προσφέρω σέ κάποιον τή
θηλή τοῦ μαστοῦ.
- adorptio, ōnis, θ. νίοθεσία.
- ad - orpto, 1. νίοθετῶ.
- ad - ōro, 1. λατρεύω.
- ad - scribo, scripsī, scriptum, ēre, 3. ἐγ-
γράφω.
- ad - sum, affūi, adesse, εἶμαι παρών,
εἶμαι κοντά.
- ad - sūmo, sumpsī, sumptum, ēre, 3.
(ἀνα)προσλαμβάνω
- adolescens, ntis, ἄ. καί θ. νέος ἄνθρω-
πος, παλικάρι, κοπέλα.
- adultus (κυριῶς μετοχή τοῦ adolesco)
ἐπίθ. ὠριμος στήν ἡλικία, ἐνήλι-
κος.
- ad - venīo, venī, ventum, -ire, 4. ἐρχο-
μαι, φτάνω, πλησιάζω.
- ad - vento, 1. ἐρχομαι (συχνά).
- ad - ventus, ūs ἄ. ἀφιξη.
- adversor, ātus sum, āpī, 1. ἀποθ. ἐναν-
τιώνομαι.
1. adversus, a, um, ἀντίθετος.
2. adversus πρόθ. μέ αιτ. πρόσ, ἐναν-
τίον.
- ad - vōco, 1. προσκαλῶ (συνήγορο):
- ad - vōlo, 1. in + αιτ. διαίξομαι πρὸς
κάτι.
- aedes, is καί aedis, is, θ. στόν ἐνικό
ἀριθμ. (δωμάτιο), ναός, πληθ. ae-
des, ium, σπίτι.
- aegre ἐπίρρ. βαριά, δύσκολα aegre
fero λυποῦμαι πολύ, παίρνω κατά-
καρδα.
- aegritudo, īnis, θ. δυσθυμία, λύπη. ae-
gritudo animi, λύπη, βαρυθυμία.
- aegrōto, 1. εἶμαι ἄρρωστος.
- aequālis, e, ἴσος 2) οὐσ. συνομήλικος.
- aequus (πρόφ. aequus), a, um, ἴσος,
ὀμαλός, δίκαιος.
- aerarium, īi, οὐ. (δημόσιο) ταμεῖο.
- aes, aeris οὐ. χαλκός. aes aliēnum τό
χρέος.
- aestas - ātis, θ. θέρος, καλοκαίρι.
- aestīmo, 1. τιμῶ, ἐκτιμῶ, (ὑπο)λογίζω.
- aestīvus, a, um, θερινός.

aetas, aetatis θ. ηλικία.

af - fēro (ad - fero), attūli, allatum, af-ferre, ανώμ. φέρω, προσκομίζω. causam δικαιολογούμαι.

af - ficio, affēci, affectum, ěre, 3. aliquem clade προξενῶ σέ κάποιον μεγάλη καταστροφή.

af - fligo, flixí, flictum, ěre, 3. καταβάλλω, κλονίζω. afflictā res ἄθλια κατάσταση.

age - dum, (τό ἄρχ. ἔλλ. ἄγε δή), ἐμπρός λοιπόν.

agellus, i, ἄ. μικρό χωράφι, χωραφάκι.

ager, agrí, ἄ. ἄγρός, χωράφι, χώρα.

ag - gredior, aggressus sum, aggredí, 3. ἀποθ. προσβάλλω.

agmen, ĩnis, οὐ. στρατός (κυρίως, σέ πορεία), ἡ στρατιωτική πορεία.

agnosco, nōni, nītum, ěre, 3. ἀναγνωρίζω.

ago, ēgi, āctum, ěre, 3. (τό ἄρχ. ἔλλ. ἄγω) ὀδηγῶ, agere consulem συμπεριφέρομαι ὡς ὑπάτος, agere mimum vitae, παίζω τό μίμο (τήν κωμωδία) τῆς ζωῆς, agere cum aliquo διαπραγματεύομαι.

agraĥius, a, um, ἐπίθ. ἀγροτικός, κληρουχικός, πού ἀφορᾶ τούς ἀγρούς.

agricōla, ae, ἄ. γεωργός.

aio (πρόφ. ajo) ρ. ἔλλειπτ. λέγω, aīt. λέει, εἶπε (μπαινει παρενθετικά).

ala, ae θ. φτερό, πτέρυγα.

alacritas, ātis. θ. προθυμία.

alēa, ae, θ. κύβος.

alĥas, ἐπίρρ. ἄλλοτε, σέ ἄλλη περί-

σταση.

alĥbi, ἐπίρρ. ἄλλοῦ, σέ ἄλλο μέρος, (τό) ἄλλοθι.

aliēnus, a, um ξένος.

alimentum, i, οὐ. τροφή.

aliōquin καί aliōqui, ἐπίρρ. καί ἐξἄλλου, καί ἄλλιῶς.

aliquamdiu, ἐπίρρ. γιά ἕνα χρονικό διάστημα.

aliquando, ἐπίρρ. κάποτε.

alĥquis, qua, quid (-quod) ὡς ἐπίθ. κάποιος, α, ο.

alĥquot, ἀντ. ἄκλ., μερικοί, μερικά,

alĥus, alĥa, alĥud, ἀντων. (γεν. alĥus, δοτ. ali), ἄλλος.

al - ligo 1. (προσ)δένω, ἀναρτῶ.

altaĥa, ĩum οὐδ. πληθ., ὁ βωμός.

alter, ěra, ěrum (ἀντων. ἐπίθ. γεν. alterĥus, δοτ. altěri)· ὁ ἄλλος (ἀπό δύο), ὁ δεύτερος, alter super alterum = ὁ ἕνας πάνω στόν ἄλλο.

altiuscūlus, a, um· ὁ κάπως ψηλός.

altus, a, um ὁ ψηλός· altum, i, οὐδ. ἡ (βαθιά) θάλασσα, τό πέλαγος.

alvēus, i, ἄ· σκάφη, σκάφος, πίνακας γιά ζάρια.

amans - ntis (μετ., ὡς ἐπίθετο)· ὁ ἐραστής, ὁ φίλος.

amb - ĩo, ĩvi (ἢ ĩi), ĩtum, ĩre 4. ανώμ. περικυκλώνω, περιβάλλω· aliquem πολιορκῶ, ζητῶ ἐπίμονα νά τόν κερδίσω.

ambitio, ōnis θ. φιλοδοξία.

ambo, ae, ο, ἀριθμ. ἐπίθ., (τό ἄρχ. ἔλλ. ἄμφω) καί οἱ δύο καί τά δύο.

- ambulatīo, ōnis. θ., περίπατος
ambūlo, 1. περπατῶ.
amicus, i, ἄ. ὁ φίλος.
amitto, mīsi, missum, ěre, 3. ἀπο-
βάλλω, θγάζω, χάνω.
amnis, is, ἄ. ὁ ποταμός.
amo, 1. ἀγατῶ.
amor, ōnis, ἄ. ἀγάπη, ἔρωτας.
a - mōneo, mōni, mōtum, ěre, 2. ἀπο-
μακρύνω.
amplius, επίρρ. συγκρ., περισσότερο.
amplus, a, um, επίθ. μεγαλοπρεπής,
ἐπιφανής, ἔνδοξος.
an, σύνδ., ἄν, ἦ.
angustiae, ārum, θ. πληθ., τά στενά.
animadverto, rti, rsum, ěre, 3. παρα-
τηρῶ, - in aliquem τιμωρῶ κάποιον,
παίρνω μέτρα.
animus, i, ἄ. νοῦς, θυμός, θάρρος,
ψυχή.
annōna, ae, θ. ἡ σοδειά τοῦ χρόνου, τὰ
τρόφιμα.
annus, i, ἄ. ὁ χρόνος.
annuus, a, um, επίθ. χρονιάρικος, ἐτή-
σιος.
anser, ěris, ἄ. χήνα.
ante, πρόθ., πρίν ἀπό, 2. επίρρ., πίο
μπροστά.
antēa, επίρρ., πίο μπροστά.
ante - cēdo, cessi, cessum, ěre, 3. πη-
γαίνω μπροστά, προχωρῶ.
ante - ěo, ĩi, -, ĩre, ἄνωμ., θαδίζω
μπροστά, προπορεύομαι, προη-
γοῦμαι.
ante - rōno, posui, positum, ěre, 3.
προτιμῶ, θάζω σέ πρώτη μοίρα.
antēquam, επίρρ. πίο μπροστά, πρίν.
anulus, i, ἄ. δαχτυλίδι.
anxius, a, um, επίθ., ἀνήσυχος, αὐτός
πού προκαλεῖ ἀγωνία, ἀγωνιώδης,
ἀγχώδης.
arepīo, ūi, rtum, ĩre, 4. ἀνοίγω, φανε-
ρῶνω.
areptē, επίρρ. ἀνοιχτά, φανερά, ἀπε-
ρίφραστα (ξάστερα).
ar - rareo, ūi, -, ěre, 2. φαίνομαι ar-
paret ἀπρόσ., φαίνεται, εἶναι φα-
νερό.
appellatīo, ōnis, θ., προσηγορία, ὀνο-
μασία.
ar - pello, 1. προσαγορεύω, (ἐπ) ὀνο-
μάζω, ἀποκαλῶ.
ar - rendo, ndi, nsum, ěre, 3. ζυγίζω.
(ἔξαρθῶ, προσθέτω).
ar - rēto, ĩvi, ĩtum, ěre, 3. ἐπιθυμῶ,
ἀγατῶ ἰδιαίτερα, ἔχω ὄρεξη γιά
κάτι, τρώγω.
ar - plāudo, si, sum, ěre, 3. ἐπιδοκι-
μάζω, χειροκροτῶ.
ar - rōno, posui, positum, ěre, 3.
παραθέτω, θάζω μπροστά, (σερ-
δίρω).
ar - prehendo, ndi, nsum, ěre, 3. πιάνω
(συλλαμβάνω).
ar - roripinquo, 1. πλησιάζω.
artus, a, um, ἐπιτήδειος, κατάλληλος.
arud, πρόθ. μ' αἰτ., κοντά σέ κάποιον,
σέ κάτι.
aqua, ae, θ., νερό.
ara, ae, θ., βωμός.

arātrum, i, οὐ. ἄροτρο.
arbitrium, ii, οὐ., κρίσις, ad arbitrium
κατά τή γνώμη, αὐθαίρετα.
arbitror, ātus sum, āgī, 1. ἀποθ. νο-
μίζω.
arca, ae, θ., κιβώτιο.
arcēo, cūi, -, ēre, 2. ἐμποδίζω.
arcesso, īvi, itum, ēre, 3. στέλνω και
φωνάζω, μετακαλώ.
ardens, ntis, ἐπιθ. (μετ. τοῦ ardēo)
καυστικός, φλογερός.
ardēo, rsi, rsum, ēre, 2. καίω.
ardor, ōris, ἄ. ζῆλος, ἐπιθυμία.
arma, ōrum, οὐ. πλ., ὄπλα.
armātus, a, um, ὀπλισμένος, ἔνοπλος.
armilla, ae, θ. θραχιόλι.
armo, 1. (ἐξ)οπλίζω.
aro, (τό ἀρχ. ἔλλ. ἀρῶ) ὀργάνω.
ar - gīrio, gīrii, reptum, ēre, 3. ἀρ-
πάζω, συλλαμβάνω.
ars, rtis, θ., τέχνη, τέχνασμα, τρόπος.
arte, ἐπίρρ. (= arcte στενά), βαθιά.
artifex, fīcis, ἄ. τεχνίτης, ἀρχιτέκτο-
νας.
artūs, γεν. ūum, ἄ. πληθ. τά μέλη (τοῦ
σώματος).
arx, arcis, θ. ἀκρόπολις, φρούριο.
as - cendo, ndi, nsum, ēre, 3. ἀνεβαίνω.
a - spernor, ātus sum, āgī, 1. ἀποθ. πε-
ριφρονῶ, αισθάνομαι περιφρό-
νηση.
assentatio, ōnis, θ. κολακεία.
as - sīdo, ēdi, -, ēre, 3. κάθομαι, κάθο-
μαι στήν ἔδρα.
as - surgo, surrexi, surrectum, ēre, 3.

(ἀνα)σηκώνομαι.
asylum, i, οὐ. ἄσυλο, καταφύγιο.
at, σύνδ. ἄλλά.
atque καιί ac, σύνδ. καιί.
attentē, ἐπίρρ. προσεκτικά, attentius
ἐπίρρ. συγκρ., πολύ προσεκτικά.
attonitus, a, um, ἐπιθ. (μετ. τοῦ at-
tōno), ἐκπληκτος, ἐμβρόντητος.
at - tōno, ūi, nītum, agē, 1. κατα-
πλήσσω, ἐκπλήσσω, ξαφνιάζω.
auctoritas, ātis, θ. κύρος, αὐθεντία,
γνώμη.
audacia, ae, θ. τόλμη.
audēo, ausus sum, ēre, 2. ἡμιαποθ.
τολμῶ.
audīo, īvi, itum, ire, 4. ἀκούω.
au - fēro, abstūli, ablātum, auferre,
ἀνώμ. ἀποκομίζω., παίρνω ἀπό,
θγάζω, ἀφαιρῶ, σηκώνω.
au - fūgio, aufūgi, -, ēre, 3. φεύγω,
δραπετεύω.
augēo, auxi, auctum, ēre, 2. αὐξάνω.
augur, ūris, ἄ. οἰωνοσκόπος.
augurium, ii, οὐ. μαντεία ἀπό τήν
παρατήρηση πουλιῶν, οἰωνισμός.
augustus, a, um, σεβαστός.
aulaeum, i, πληθ. aulaea, orum, οὐ. αὐ-
λαία, παραπέτασμα.
aurātus, a, um, χρυσομένος.
aurum, i, οὐ. χρυσός.
auspicium, i, οὐ. μαντεία, χρησμός,
οἰωνοσκόπημα.
aut, σύνδ. ἤ. aut... aut ἤ... ἤ, καιί... καιί.
autem, σύνδ. ὁμως.
auxilium, ii, οὐ. βοήθεια, ἐπικουρίες.

avaritia, ae, θ. φιλαργυρία, ἀπληστία.
anārus, a, um, πλεονέκτης, φιλάργυρος.

avello, avelli (καί avulsi), avulsum, avellere, 3. ἀποσπῶ, μαδῶ.

aversor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ἀποστρέφομαι.

a - verito, rti, rsum, ěre, 3. ἀποτρέπω.

avidus, a, um, ἐπιθυμητικός, ἀπληστος.

avis, is, θ. πτηνό, πουλί.

avunculus, i, ἄ. θεῖος (ἀδελφός τῆς μητέρας), maior avunculus, ἀδελφός τῆς γιαγιάς.

avus, i, ἄ. παππούς.

B

barba, ae, θ. τὰ γένηα.

barbārus, a, um, δάρδαρος, ξένος.

bellicus, a, um, πολεμικός. Οὐσ. bellicum, i, οὐσ. τό πολεμικό (σημα). βλ. classicum.

bellūa, ae, θ. ἄγριο ζῶο (ἐλέφας κ.τ.δ.)

2) μεταφορ. ὁ ἀγροϊκος.

bellum, i, οὐ. πόλεμος.

bene, επίρρ. καλά.

beneficium, i, οὐ. εὐεργεσία, χάρις.

benevolentia, ae, θ. καλή διάθεση, ἀγάπη (εὐμένεια).

benigne, επίρρ. γενναιόδωρα μέ εὐμένεια, μέ ἀγάπη.

bis, επίρρ. ἀριθμ. (δύς), δύο φορές.

bonus, a, um, καλός, χρηστός, ἀγαθός.

Οὐσ. bona, ōrum, οὐ. τὰ ἀγαθὰ, τὰ πλούτη, ἡ περιουσία (συγκρ. ἐπίθ. melior, melius, ὑπερθ. optimus).

bōs, bōvis, ἄ. καί θ. τό βόδι (ἡ ἀγελάδα).

brachium, ū, οὐ. τό χέρι (ὁ βραχίονας).

brevi, επίρρ. σύντομα (σέ βραχύ χρόνο).

C

cado, cecidi, -, ěre, 3. πέφτω, σκοτώνομαι, πεθαίνω.

caedes, is, θ. φόνος, σφαγή.

caedo, caecidi, caesum, ěre, 3. κόβω, σκοτώνω. virgis caedo μαστιγώνω.

caelum, i, οὐ. οὐρανός.

caenum, i, οὐ. βόρβορος, τέμα, λάσπη.

calceamentum, i, οὐ. ὑπόδημα, παπούτσι.

calvitium, ū, οὐ. φαλακρότητα.

calvus, a, um, φαλακρός.

Campānus, a, um, Καμπανός, ἀπό τήν Καμπανία.

campester, tris, tre, ἀπό τό πεδίο τοῦ Ἄρεως.

candidus, a, um, λευκός, ἄσπρος.

capillus, i, ἄ. κόμη, τὰ μαλλιά.

capio, cepi, captum, ěre, 3. πιάνω, αἰχμαλωτίζω, κυριεύω.

captivus, a, um, αἰχμάλωτος.

carpo, 1. κυνηγῶ.

caput, ĩtis, ου̅. κεφάλι.
carcer, ěris, ά. φυλακή, είρκτή.
carius, a, um, άγαπητός.
castellum, i, ου̅. φρούριο.
castra, οrum, ου̅. πληθ. τό στρατόπεδο.
casus, ũs, ά. πώση, δυστυχία, συμ-
φορά, άτύχημα, θάνατος.
catŭlus, i, ά. σκύμνος, σκυλάκι, τό μι-
κρό ένός ζώου. Έδω̅ λυκόπουλο
(τό άρχ. λυκιδεύς).
cauda, ae, θ. ου̅ρά.
causa, ae, θ. αίτία, πρόφαση, δίκη.
causam agere ερχομαι σέ αντίδι-
κία μέ κάποιον, δικάζομαι (μέ κά-
ποιο). Causā (άφαιρ.) + γεν. = για
χάρη.
cautus, a, um, προφυλακτικός, προσε-
κτικός.
celer, celēris, celēre, ταχύς, γρήγορος.
celeritas, ātis, θ. ταχύτητα.
celeriter επίρρ. γρήγορα, συγκρ. cele-
rĩus, γρηγορότερα.
centum αριθμ. άπόλ. έκατό.
cerēbrum, i, ου̅. έγκέφαλος.
cerno, crevi, crētum, ěre, 3. βλέπω,
διακρίνω, παρατηρώ.
cepiāmen, ĩnis, ου̅. άγώνας, μάχη.
certē, επίρρ. θέβαια.
certus, a, um, θέβαιος.
cervix, icis, θ. αυ̅χενας (κεφαλή).
cesso, 1. άργοπορώ, καθυστερώ, παύω.
cetēpi, ae, a, επίθ. πληθ. άλλοι, λοιποί.
Οὐσ. οί άλλοι, οί υπόλοιποι.
cibus, i, ά. τροφή.
cinis, ěris, ά. τέφρα, λείψανα.

circā, πρόθ. μ' αίτ. και̅ επίρρ., γύρω.
circensis, e, ίπποδρομιακός, του̅ ίππο-
δρομού, βλ. ludus.
circŭlus, i, ά. κύκλος.
circum - āro, 1. όργώνω. (γύρω γύρω).
circum - do, dēdi, dātum, āre, 1. περι-
τριγυρίζω, περικυκλώνω.
circum - fundo, fŭdi, fŭsum, ěre, 3. κυ-
κλώνω. multitudo circumfusa =
πλήθος σκορπισμένο γύρω.
circum - sedēo, sedēi, sessum, ěre, 2.
κάθομαι γύρω, πολιορκώ.
circum - sisto, stēti (και̅ σπαν. stīti), -,
ěre, 3. και̅
circum - sto, stēti, -, stāre, 1. περικυ-
κλώνω, περιστοιχίζω.
circus, i, ά. ίππόδρομος.
citepior, ĩus, γεν. ōpis, ό κοντινότερος,
ό προς τό μέρος μας, ό μέσα.
civilis, e, (πολιτικός), έμφύλιος.
civis, is, ά. και̅ θ. πολίτης.
civitas, ātis, θ. πόλη, πολιτεία.
clādes, is, θ. ήττα, συμφορά, κατα-
στροφή.
clam, επίρρ. κρυφά.
clamito, 1. (θαμιστ. του̅ clamo) δάζω
φωνή, κραυγάζω.
clangor, ōpis, ήχος, πάταγος, κλαγγή
(άπό χήνες, στριγγιά).
clarus, a, um, λαμπρός, ένδοξος.
classicum, i, ου̅. ό ήχος της σάλπιγγας,
πολεμικό σάλπισμα, διαταγή (που
δίνεται μέ σάλπισμα).
classis, is, θ. στόλος.
clāudo, clāusi, clāusum, ěre, 3. κλείνω.

cláusŭla, ae, θ. ἡ κατακλείδα, τό τέλος.
 clavus, i, ἄ. καρφί.
 clementer, ἐπίρρ. ἤπια, μ' ἐπιείκεια.
 clementia, ae, θ. ἐπιείκεια, συμπά-
 θεια.
 cocles, itis, ἄ. ὁ μονόφθαλμος.
 coepi (καί coertus sum μέ ἀπαρ. πα-
 θητ.), isse, ρ. ἔλλειπτικό, ἀρχισα.
 coetus, ūs, ἄ. συνάθροιση.
 cogito, 1. σκέπτομαι.
 cognatiō, ōnis, θ. συγγένεια.
 cognōmen, īnis, οὐ. ἐπώνυμο, ἐπωνυ-
 μία.
 cognomīno, 1. ἐπονομάζω.
 co - gnosco, nōni, nītum, ěre, 3. μα-
 θαίνω, πληροφοροῦμαι, γνωρίζω.
 cogo, coēgi (πρόφ. co - ēgi), coactum,
 ěre, 3. συνάγω, ἀθροίζω, 2) ἀναγ-
 κάζω.
 co - hīdēo, ūi, itum, ěre, 2. ἔχω μέσα,
 ἐμποδίζω, ἀναχαιτίζω.
 cohors, rtis, θ. κοόρητη (τάγμα).
 collēga, ae, ἄ. συνάρχοντας.
 col - ligo, lēgi, lēctum, ěre, 3. (συλ-
 λέγω), μαζεύω.
 col - lōco, 1. τοποθετῶ. filiam ἀποκα-
 θιστῶ (παντρεύω) τήν κόρη.
 col - lōquor, cūtus sum, collōquī, 3.
 ἀποθ. συνομιλῶ, μιλῶ.
 collum, collī, οὐ. ὁ τράχηλος, ὁ λαιμός.
 colo, colūi, cultum, ěre, 3. φροντίζω,
 περιποιοῦμαι, καλλιεργῶ, τιμῶ,
 σέβομαι.
 coloniā, ae, θ. ἀποικία.
 comes, itis, ἄ. καί θ. ὀπαδός, ἀκόλου-

θος.
 comītas, ātis, θ. πραότητα, φιλοφρο-
 σίνη, εὐγένεια.
 comītiūm, ii, οὐ. ὁ τόπος τῶν ἀρχαιρε-
 σιῶν στήν ἀγορά, ἡ ἐκκλησία, ἀρ-
 χαιρεσίες.
 comītor, ātus sum, āpi, 1. ἀποθ. ἀκο-
 λουθῶ, συνοδεύω.
 com - mendo, 1. συνιστῶ (κάποιον σέ
 κάποιον), παραδίδω.
 com - mitto, mīsi, missum, ěre, 3. συ-
 νάπτω, ἐμπιστεύομαι, ἀναθέτω,
 ἀνέχομαι. manībus (δοτ.) alicuius
 comittēre ἀφήνω στά χέρια κά-
 ποιου.
 commōdus, a, um, κατάλληλος, ἄνε-
 τος.
 com - mōnēo, mōni, mōtum, ěre, 2.
 (συν)κινῶ. commoneo προκαλοῦ-
 μαί.
 commūnis, e, κοινός.
 com - mūto, 1. κάνω ἀνταλλαγή, μετα-
 βάλλω, ἀλλάζω.
 cōmo, cōmpsi, cōmptum, ěre, 3. καλ-
 λωπίζω, χτενίζω.
 comprā, rāpis, ἴσος, δίκαιος, ὀρθός.
 comparatiō, ōnis, θ. προπαρασκευή,
 προμήθεια, ἐπιζήτηση.
 1. com - pello, 1. προσφωνῶ, ἀποτεί-
 νομαι σέ κάποιον.
 2. com - pello, -pūli, pulsum, ěre, 3.
 ἀναγκάζω.
 com - pēgio, pēpi, rtum, ěre, 4. μαθαίνω
 (ἐξ' ἀκοῆς).
 com - plēo, ēvi, ētum, ěre, 2. γεμίζω.

- complexus, ūs, ἄ. περίπτυξη (ἀγκάλιασμα).
- comploratio, ōnis, θ. ὄλοφρυμός, θρήνος.
- complūres, ἄ. καί θ. complūra, οὐ. (γεν. ūum) πολλοί, κάμποσοι.
- compos, ōtis, (ἐπίθ. μονοκατάληκτο) αὐτός πού κατέχει κάτι, πού πετυχαίνει κάτι. compos sum votorum ἐπέτυχα στίς εὐχές μου, οἱ εὐχές ἐκπληρώθηκαγ.
- com - prehendo, ndi, nsum, ěre, 3. συλλαμβάνω.
- com - pūto, 1. ἀριθμῶ, ἐκτιμῶ, ὑπολογίζω (λογαριάζω).
- con - cēdo, cessi, cessum, ěre, 3. ἀπο(ὑπο)χωρῶ, παραχωρῶ, ἐπιτρέπω. Ardeam concessit ἀποχώρησε στήν Ἄρδεα.
- concelēbro, 1. κάνω κάτι γνωστό, διαφημίζω, ἐγκωμιάζω.
- concessus, us, ἄ. συνομολογία, συγκατάθεση.
- conciċdo, cīdi, -, ěre, 3. πέφτω (κάτω), σκοτώνομαι.
- conciċo, 1. συμφιλιώνω, δένω μέ φιλικούς δεσμούς. - pacem συνάπτω (κάνω) εἰρήνη.
- con - clāmo, 1. φωνάζω, κραυγάζω, - victoriam κραυγάζω γιά τή νίκη.
- con - coquo, concoxi, concoctum, ěre, 3. χωνεύω.
- concordīa, ae, θ. ὁμόνοια.
- con - cupisco, ūni, (-īi), ūtum, ěre, 3. ἐπιθυμῶ πάρα πολύ.
- con - curro, curri, cursum, ěre, 3. συρρέω, τρέχω, συμπλέκομαι.
- concursus, ūs, ἄ. συρροή, συμπλοκή, σύρραξη.
- condiciō, ōnis, θ. ὄρος, συμφωνία.
- conditor, ōnis, ἄ. κτίστης, ιδρυτής, θεμελιωτής.
- con - do, dīdi, dītum, ěre, 3. κτίζω, ιδρύω.
- con - dūco, dūxi, ductum, ěre, 3. νοικιάζω, παίρνω κάτι μ' ἐνοίκιο.
- confectus, a, um, ἐπίθ. (μετ. τοῦ conficio), κουρασμένος, ἐξαντλημένος.
- con - fēro, tūli, collatum, ferre, 3. (συν)εισφέρω.
- confertus, a, um, ἐπίθ. (μετ. τοῦ confercio) πυκνός.
- con - ficiō, fēci, fectum, ěre, 3. ἐπιτελῶ, κατασκευάζω, κουράζω, τελειώνω, περατώνω. dentes conficiunt cibum = τά δόντια κατεργάζονται (μασοῦν) τήν τροφή.
- con - figo, xi, xum, ěre, 3. διαπερνῶ, (δια)τρυπῶ.
- confirmatus, a, um, ἐπίθ. (μετ. τοῦ confirmo) σκληραγωγημένος, θαρραλέος, δέβαιος.
- con - firmo, 1. δεβαιώνω, σταθεροποιῶ, ἐνθαρρύνω.
- con - fitēor, fessus sum, tēri, 2. ἀποθ. ὁμολογῶ.
- con - flo, 1. φυσῶ, ἀναρριπίζω. (bellum, invidiam), προκαλῶ (periculum)· aes alienum χρεώνομαι.
- con - flūo, ūxi, ěre, 3. συρρέω.
- con - fodīo, fōdi, fossam, ěre, 3. τρυπῶ, διαπερνῶ.
- con - fūgiō, fūgi, -, ěre, 3. καταφεύγω.
- con - gēro, gessi, gestum, ěre, 3. συγ-

- κομίζω, συσσωρεύω.
 con - gredīor, gressus sum, grēdi, 3. άποθ. (cum aliquo) συμπλέκομαι, συγκρούομαι.
 cōn - grūo, ūi, -, ěre, 3. συμφωνῶ, συμβιδιάζομαι.
 con - ĭcio (πρόφ. conĭcio), iēcī, jectum, ěre, 3. ρίχνω.
 con - iurāti, ōrum, οὖσ. πληθ. οί συνωμότες.
 coniuurātus, a, um, μτχ. ὁ ὀρκισμένος.
 con - iūro (πρόφ. conĭūro), 1. δίνω κοινό ὄρκο, συνωμοτῶ.
 coniuix, (πρόφ. conjux), iūgis, á. καί θ. σύζυγος.
 conor, ātus sum, āri, 1. άποθ. προσπαθῶ, επιχειρῶ.
 con - salūto, 1. χαιρετῶ.
 con - scendo, ndi, nsum, ěre, 3. άνεβαίνω (ἐπιβιδιάζομαι).
 con - scĭbo, psi, ptum, ěre, 3. καταγράφω (γράφω στόν κατάλογο).
 consensus, -ūs, á. συναίνεση, ὁμοφωνία, ὁμοφροσύνη, σύμπτωση, άρμονία αισθημάτων.
 consentanēus, a, um, σύμφωνος, άνάλογος.
 con - sentio, nsi, nsum, ĩre, 4 συμφωνῶ, ἔχω τά ἴδια φρονήματα.
 con - sēquor, cūtus sum, sēqui, 3. άποθ. (ἐπ)ακολουθῶ.
 con - sēro, rūi, rtum, ěre, 3. συνάπτω, συνδέω. - manus συμπλέκομαι, ἔρχομαι στά χέρια.
 con - servo, 1. φυλάγω, διατηρῶ, considēro, 1. θεωρῶ.
 con - sĭdo, sēdi, sessum, ěre, 3. κάθομαι.
 consilium, ĩi, οὖ. βουλή, σκοπός, σκέψη, γνώμη, σχέδιο.
 con - sisto, stĭti, stĭtum, ěre, 3. στέκομαι.
 consobrĭnus, i, á. ἑξάδελφος (πρῶτος).
 con - sōlor, ātus sum, āri, 1. άποθ. παρηγορῶ.
 conspectus, ūs, á. ὄψη, θέα.
 con - spĭcio, spexi, spectum, ěre, 3. βλέπω.
 conspĭcūus, a, um, άξιόλογος, άξιοσημείωτος, άξιοπαρατήρητος, περίοπτος.
 conspiratĭo, ōnis, θ. συνωμοσία.
 conspĭro, 1. συνωμοτῶ.
 constans, ntis, ἐπίθ. (μετ. τοῦ consto) σταθερός.
 constanter, ἐπίρρ. ἐπίμονα, σταθερά.
 constantĭa, ae, θ. σταθερότητα, εὐστάθεια, άποφασιστικότητα.
 con - sterno, 1. ξαφνιάζω, ταραζώ, φοβίζω.
 con - stitūo, ūi, ūtum, ěre, 3. ιδρύω, στήνω, άποφασίζω (ut...)
 constitūtum, i, οὖ. vitae, τρόπος ζωῆς, άγωγή.
 con - sto, stĭti, -, āre, 1. (συνίσταμαι) άποτελοῦμαι. mihi consto συμφωνῶ μέ τόν έαυτό μου. constat θεωρεΐται βέβαιο.
 consul, ūlis, á. ὁ ὑπάτος.
 consularĭs, e, ὑπατικός, πρώην ὑπάτος.

consulātus, ūs, ἄ. ὑπατεία.
con - temno, temp̄si, temptum, ěre, 3. καταφρονῶ, περιφρονῶ.
contemptor, ōris, ἄ. αὐτός πού καταφρονεῖ, ὁ ὑπερόπτης.
con - tendo, ndi, ntum, ěre, 3. φιλο- νικῶ, μαλλώνω.
contentiō,-onis θ. φιλονικία, ἀγώνας, ἀντίσταση.
conticesco, ticūi, -, ěre, 3. σωμαίνω, γίνομαι σιωπηλός (ἀποσιωπῶ).
continentia,-ae θ. ἐγκράτεια.
con - t̄ip̄o, tinūi, tentum, ěre, 2. περιέχω, περιλαμβάνω.
con - tingo, t̄igi, tactum, ěre, 3. συμβαίνω.
continūus, a, um, συνεχής, ἀδιάκοπος.
contio, ōnis, θ. ἐκκλησία (συνάθροιση) ὁμιλία (στήν ἐκκλησία), τό δῆμα).
contra, πρόθ. (μ' αἰτ.) καί ἐπίρρ. ἔναντι, ἀντίθετα, ἀπό τό ἄλλο μέρος.
contrarius, a, um ἀντίθετος, ἐναντίος.
con - tundo, t̄udi, t̄u(n)sum, ěre, 3. κατασυντρίβω, παραλύω.
conubium, ii, οὐ. ἐπιγαμία, (συμπεθε- ριό), συνοικέσιο.
con - venio, veni, ventum, ire, 4. συγκεντρώνομαι (συνέρχομαι), convenit inter eos, ἔγινε συμφωνία μεταξὺ τους, συμφώνησαν.
conversus δλ. convertō.
con - verto, verti, versum, ěre, 3. στρέφω, μεταστρέφω, μετατρέπω, in me (αἰτ.) προσελκῶ.

convinium, ii, οὐ. δεῖπνο, συμπόσιο, ἐστίαση (τραπέζι).
coriōse, ἐπίρρ. ἄφθονα, πλούσια.
coquus (πρόθ. coquus), i, ἄ. μάγειρας.
cornū, ūs, οὐ. τό κέρασ, ἡ πτέρυγα (τοῦ στρατοῦ), τό κέρατο.
corōna, ae, θ. στεφάνι. sub corona vendere ἀποκηρύττω (πουλῶ σέ δημοπρασία αἰχμάλωτο).
corōno, 1. στεφανώνω.
corpus, ōris, οὐ. σῶμα.
cor - r̄ip̄io, r̄ip̄ui, reptum, ěre, 3. ἀρπάζω, προσβάλλω.
cor - rumpo, r̄upi, r̄urtum, ěre, 3. φθείρω, καταστρέφω.
credō, didi, ditum, ěre, 3. πιστεύω, ἔχω πεποίθησι.
cremo, 1. καίω.
creo, 1. ὀνομάζω, (ἀναγορεύω, κάνω) ἐκλέγω.
cresco, crevi, cretum, ěre, 3. αὐξάνω, αὐξάνομαι.
crimen, inis, οὐ. ἔγκλημα, κατηγορία.
crinis, is, ἄ. μαλλιά, τρίχες.
cruciat̄us, ūs, ἄ. βασανιστήριο, σωματική τιμωρία.
crudelis, e, σκληρός, ὠμός.
crudelitas, at̄is, θ. σκληρότητα, ὠμότητα, βάρβαρη πράξη.
cruor, ōris, ἄ. αἷμα (πού τρέχει ἀπό τό τραῦμα).
crūs, crūris, οὐ. κνήμη.
cubiculum, i, οὐ. ὑπνοδωμάτιο, κοιτώνας, θάλαμος.
cūbo, cubui, cubitum, are, 1. κείτομαι,

εἶμαι πλαγιασμένος.
 cūiās (πρόφ. cūjas), ātis, ἐπίθ. ἀπό
 ποιό μέρος.
 culcīta, ae, θ. στρώμα.
 culpa, ae, θ. αἰτία, σφάλμα (culpa mea,
 / ἔξαιτίας μου).
 cultus, ūs, ἄ. διάκοσμος, διακόσμηση.
 cum, πρόθ. μέ ἀφαιρ. μέ, μαζί μέ.
 cum, σύνδ. μέ ὄριστ. καί ὑποτ. ἀφοῦ,
 ὅταν, ἐπειδή. cum... tum καί... καί.
 cunctatiō, ōnis, θ. ἀναβλητικότητα,
 καθυστέρηση.
 cunctor, ātus sum, āti, 1. ἀργοπορῶ,
 ἀναβάλλω. (μέλλω) cunctantor ὁ
 ἀναβλητικός, (ὁ μελλητής).
 cupīdē, ἐπίρρ. μέ πόθο.
 cupiditas, ātis, θ. ἐπιθυμία.
 cupidus, a, um, αὐτός πού ἐπιθυμεῖ.
 cupiō, īvi (-īi), itum, ěre, 3, ἐπιθυμῶ.
 cūr, ἐπίρρ. γιατί.
 cura, ae, θ. φροντίδα, ἐπιμέλεια.
 curā, ae, θ. ὁ τόπος πού συνεδριάζει ἡ
 βουλή (= βουλευτήριον).
 curo, 1. φροντίζω.
 curtus ūs, ἄ. ἄρμα (θριάμβου).
 cursus, ūs, ἄ. πορεία, τροχιά.
 custodia, ae, θ. φρουρά, φυλακή, φύ-
 λακες (ἡ κουστωδία τοῦ Εὐαγγελ-
 λίου).

D

damno, 1. (κατα)δικάζω.
 de, πρόθ. μέ ἀφαιρ. ἀπό.

debēo, būi, bītum, ēre, 2. ὀφείλω,
 χρεωστῶ.
 debilitō, 1. ἐξαντλῶ.
 de - cēdo, cessi, cessum, ěre, 3. ἀπο-
 χωρῶ, πεθαίνω.
 December, bris, ἄ. ὁ Δεκέμβριος.
 de - cerno, crēni, crētum, ěre, 3. ἀπο-
 φασιζῶ, ψηφίζω.
 decet, decūit, ěre, 2. ἀπρόσ. πρέπει.
 decimus, a, um, δέκατος.
 de - cipiō, cēpi, ceptum, ěre, 3. ἀπατῶ.
 de - clāro, 1. δηλώνω, φανερώνω.
 de - crētum, i, ου. ψήφισμα, ἀπόφαση
 (βυζ.: δέκρετον).
 decus, ōnis, ου. κόσμημα, στολίδι. de-
 cōra πληθ. τιμές, ἀξιώματα.
 de - do, dedīdi, dedītum, ěre, 3. me -
 παρὰδίνωμαι.
 de - dūco, xi, ctum, ěre, 3. κατεβάζω,
 ἀποσύρω, μεταφέρω, ὀδηγῶ, συνο-
 δεύω, προπέμπω.
 de - fendo, ndi, nsum, ěre, 3. ὑπερα-
 σπίζω.
 de - fēro, tūli, lātum, ferre, 3. ἀνα-
 φέρω, φέρνω.
 de - ficio, fēcī, fectum, ěre, 3. ἀπο-
 στατῶ, ἔξασθενῶ (ἀδυνατίζω).
 de - fomitas, ātis, θ. ἀσχήμια.
 de - icio (πρόφ. dejiō), iēcī, iectum,
 ěre, 3. ρίχνω κάτω, κρημνίζω. -en-
 sem κατεβάζω τό σταθί.
 deīn καί deinde, ἐπίρρ. ἔπειτα.
 deinceps, ἐπίρρ. στό ἐξῆς, ἔπειτα.
 deinde, ἐπίρρ. ἔπειτα.
 de - lecto, 1. εὐχαριστῶ (εὐχαρίζω).

- de - libĕro, 1. σκέπτομαι, συσκέπτομαι, (ρωτώ νά μάθω, αποφασίζω).
 deliciāe, ārum, θ. πληθ. χλιδή, ήδυπάθεια, ήδονή.
- de - litesco, litūi, -, ĕre, 3 κρύβομαι.
- de - mīgro, 1. αλλάζω κατοικία, μεταικώ.
- de - mitto, mīsi, missum, ĕre, 3. κατεβάζω, στέλνω, - me ταπεινώνομαι.
- demum, επίρρ., τέλος.
- dens, dentis, ά. δόντι.
- de - nūdo, 1 (άπο)γυμνώνω.
- de - oscūlor, ātus sum, āgi, 1. άποθ. φιλώ, καταφιλώ.
- de - rōno, posūi, posītum, ĕre, 3. άποθέτω, καταθέτω, παύω, άποθηκέω, θέτω καταγής.
- de - prĕcor, ātus sum, āgi, 1. άποθ. παρακαλώ (νά μή γίνει κάτι) ίκετεύω, παρακαλώ.
- de - scendo, ndi, nsum, ĕre, 3 κατεβαίνω.
- de - scisco, scīvi, scītum, ĕre, 3. ab aliquo άποσχίζομαι άπό κάποιον, ήγκαταλείπω τό κόμμα κάποιου.
- de - scribo, psi, ptum, ĕre, 3. άντιγράφω, διαγράφω (κάνω διάγραμμα), χαράζω.
- de - sĕro, rūi, rtum, ĕre, 3. ήγκαταλείπω, άφήνω ήρημο.
- desiderium, īi, ου. πόθος.
- de - sillo, silūi, sultum, ĩre, 4. πηδώ κάτω, κατεβαίνω.
- de - sisto, stiti, stītum, sistĕre, 3. παύω, ήγκαταλείπω.
- de - spondĕo, spondi, sponsum, ĕre 2. μνηστεύω, άρραβωνιάζω (μετ. de-sponsus μνηστευμένος).
- de - sum, fūi, esse, είμαι άπόν, λείπω.
- de - sūmo, mpsi, mptum, ĕre, 3. παίρνω, mihi. ήκλέγω για τόν έαυτό μου, άναλαμβάνω.
- de - tĕgo, xi, ctum, ĕre, 3. άποστεγάζω, άποκαλύπτω.
- de - terrĕo, ūi, ĩtum, ĕre, 2. φοβίζω, άποτρέπω (έμποδίζω).
- de - testor, ātus sum, āgi, 1. άποθ. άποδοκμάζω, άποτροπιάζομαι, καταριέμαι.
- de - trāho, xi, ctum, ĕre, 3. άποσπώ, άφαιρώ.
- de - trecto, 1. δέ δέχομαι, άρνούμαι.
- de - trimentum, i, ου. ζημία, βλάβη.
- de - turbo, 1. ρίχνω κάτω, κατακρημνίζω.
- deus, i, ά. θεός.
- de - verto, rti, rsum, ĕre, 3. άποτρέπω κάτι, θγαίνω άπό τό δρόμο μου, θρίσκω κατάλυμα.
- de - vinco, vīci, victum, ĕre, 3. κατανικώ, καταδαμάζω.
- de - vōnĕo, vōni, vōtum, ĕre, 2. άφιερώνω, - me άφιερώνομαι.
- dextra, ae, θ. (ένν. manus), τό δεξι (χέρι).
- diadĕma, ātis, ου. διάδημα (βασιλικό).
- dīco, xi, ctum, ĕre, 3. λέγω, όνομάζω, διορίζω, άγορεύω.
- dictātor, ōris, ά. δικτάτορας.
- dictatūra, ae, θ. δικτατορία.

- dictō, 1. λέγω συχνά, επαναλαμβάνω.
 dictum, i, ου. λόγος, λέξη.
 dies, ēi, ά. (καί θ.) ήμέρα.
 difficilis, e, δύσκολος, βαρύς.
 difficultas, ātis, θ. δυσκολία, μεγάλη
 άκρίβεια. – annonae άκρίβεια
 τροφίμων.
 dignitas, ātis, θ. άξίωμα.
 dignus, a, um, άξιος.
 diligentia, ae, θ. επιμέλεια.
 di - ligo, lēxi, lēctum, ēre, 3. αγαπώ.
 di - mico, 1. μάχομαι, αγωνίζομαι,
 παλεύω.
 di - mitto, mīsi, missum, ēre, 3. στέλνω
 (σέ διάφορα μέρη), διαλύω.
 di - piro, pirui, reptum, ēre, 3. διαφ-
 πάζω.
 di - ruo, rui, rūtum, ēre, 3. κατα-
 βάλλω, κατασκάβω, αφανίζω.
 dis - cedo, cessi, cessum, ēre, 3. χωρί-
 ζομαι, αποχωρώ.
 disciplina, ae, θ. πειθαρχία, πληθ. τά
 μαθήματα, επιστήμες (πρακτικές
 και φιλοσοφικές).
 discipulus, i, ά. συμμαθητής.
 disco, didici, -, ēre, 3. μαθαίνω.
 discordia, ae, θ. διχόνοια.
 discordo, 1. ab aliquo, διαφωνώ με
 κάποιον, στασιάζω εναντίον κά-
 ποιου.
 discrimen, inis, ου. κίνδυνος.
 dis - curro, curri, (ή cucurri) cursum,
 ēre, 3. τρέχω έδώ κι εκεί.
 disertus, a, um, επιθ. (κυρίως μετ. του
 dissēro), εύγλωττος, μ' εύφράδεια.
 dis - pono, posui, positum, ēre, 3. δια-
 θέτω.
 dis - puto, 1. εξετάζω, μιλώ, συζητώ.
 disputant inter se συζητούν μεταξύ
 τους (αναρωτιούνται).
 dissensio, onis, θ. διαφωνία, διχόνοια,
 διχογνωμία.
 dis - sēro, rui, rtum, ēre, 3. πραγμα-
 τεύομαι (ένα θέμα), συζητώ, κάτι
 μέ κάποιον.
 dissimilis, e, άνόμοιος.
 dis - simulo, 1. προσποιούμαι (ότι δεν
 έχω αυτό που έχω), κρύβω.
 dis - sipo, 1. διασκορπίζω, διασπείρω,
 διασπαθίζω, διασπώ.
 dis - suadēo, suāsi, suāsum, ēre, 2. απο-
 τρέπω, εμποδίζω, δεν αφήνω, απο-
 δοκιμάζω.
 dis - tribuo, ui, utum, ēre, 3. διανέμω,
 μοιράζω.
 dis - turbo, 1. ταράζω, καταστρέφω.
 diu, επίρρ. για πολύ καιρό, συγκρ.
 diutius, ύπερθ. diutissimē.
 diuturnitas, ātis, θ. μακροχρονιότητα,
 μεγάλη διάρκεια.
 diuturnus, a, um, μακροχρόνιος, διαρ-
 κής.
 diversus, a, um, διάφορος, διαφορετι-
 κός, αντίθετος.
 divido, visi, visum, ēre, 3. διαιρώ.
 divinitus, επίρρ. εκ θεοϋ.
 divitiae, arum, θ. πληθ. πλούτος.
 do, dedi, datum, dare, 1. δίνω, salutem
 alicui χαίρω κάποιον.
 doceo, ui, ctum, ere, 2. διδάσκω.

doctor, ōris, ἄ. δάσκαλος.
doctrīna, ae, θ. διδασκαλία, ἀγωγή,
παίδευση, μάθηση.
doctus, a, um, ἐπίθ. (μετ. τοῦ doceo)
μορφωμένος.
dolēo, lūi, -, ěre, 2. λυποῦμαι, πονῶ.
dolor, ōris, ἄ. λύπη, πόνος.
dolōse, ἐπίρρ. δόλια.
domī, ἐπίρρ. 1) στήν πατρίδα. domi
militiaeque (= in pace et in bello)
στήν εἰρήνη καί στόν πόλεμο. 2)
στό σπίτι.
domum, ἐπίρρ. στήν πατρίδα, στό
σπίτι.
dominatio, ōnis, θ. κυριαρχία.
domīnus, i, ἄ. κύριος, κυρίαρχος.
domo, ūi, itum, āre, 1. δαμάζω.
domus, ūs, θ. σπίτι. βλ. domi καί
domum.
donec, σύνδ. ὡσότου.
dōno, 1. κάνω δῶρο.
donum, i, οὐ. δῶρο.
dormio, īvi, itum, īre, 4. κοιμοῦμαι.
dōs, dōtis, θ. προίκα.
dotālis, e, προικῶος, γαμήλιος.
dubīto, 1. ἀμφιδάλλω. non dubito quin
(καί ὑποτ.), πιστεύω ὅτι... καθαρά
γνωρίζω ὅτι..., γνωρίζω ξεκάθαρα
ὅτι...
dubium, īi, οὐδ. ἀμφιβολία non
dubium est quin (καί ὑποτ.) δέν
ὑπάρχει ἀμφιβολία, εἶναι φανερό
(δέδαινο) ὅτι.
dūco, xi, ctum, ěre, 3. ὀδηγῶ, νομίζω,
κρίνω. duco vitam περνῶ τή ζωή.

dum, σύνδ. ὅταν, ἐνῶ, ὡσότου.
duo, ae, o, δύο.
duodēcim, δώδεκα.
durus, a, um, σκληρός.
dux, cis, ἄ. ἡγεμόνας, ἀρχηγός, στρα-
τηγός.

E

ē, πρόθ. βλ. ex.
ebur, ōris, οὐ. ἔλεφαντόδοντο.
eburneus, a, um, ἀπό ἔλεφαντόδοντο.
ecquis, ecquid (ἢ γεν. λείπει) ποιός, ἄ,
ό; ποιός λοιπόν;
e-dīco, xi, ctum, ěre, 3. κηρύττω,
παραγγέλλω, διατάζω. edīco ne
διατάζω νά μήν, ἀπαγορεύω νά.
edictum, i, οὐ. διάταγμα.
edītus, a, um, ἐπίθ. (μετ. τοῦ 2. edo)
ὑψηλός.
1. ēdo, edī, ēsum, ěre, 3. τρώγω.
2. e do (ex - 1), edīdī, edītum, ěre, 3.
ἐκδίδω, θγάζω, γεννῶ (κάνω ν'
ἀκούσει κάποιος).
educatio, ōnis, θ. ἀνατροφή, ἀγωγή.
educator, ōris, ἄ. παιδαγωγός.
1. e - dūco, 1. ἀνατρέφω.
2. e - dūco, xi, ctum, ěre, 3. θγάζω ἔξω,
ὀδηγῶ ἔξω.
ef - fero, extūli, elatum, efferre, 3. κη-
δεύω.
ef - fīcio, fēcī, fectum, ěre, 3. προκαλῶ,
δημιουργῶ, καθιστῶ.
ef - fundo, fūdi, fūsum, ěre, 3. χύνω

aerarium ἀδειάζω τό ταμείο (δια-
 παθίζω τό δημόσιο χρήμα). ef-
 fundor πλημμυρῶ, ξεχειλίζω.
 egēnus, a, um, αὐτός πού ἔχει ἀνάγκη,
 ὁ ἄπορος.
 ego, γεν. meī, δοτ. mihi ἢ ἄντων. ἐγώ.
 egredior, egressus, sum, egrēdi, 3-
 βγαίνω.
 egregius, a, um, ἐξαιρέτος, ξεχωρός.
 e - languesco, langūi, °, ἔρε, 3. ἀπομα-
 ραίνομαι, χαλαρώνομαι, (πέφτω).
 eleganter, ἐπίρρ. κομψά, συγκρ. ele-
 gantius, κομψότερα, καλύτερα,
 διακριτικότερα.
 elegantia, ae, θ. χάρη, κομψότητα.
 elegantius, ἐπίρρ. βλ. eleganter.
 elephantus, i, ἄ. ἐλέφαντας.
 eloquentia, ae, θ. εὐφράδεια, εὐγλωτ-
 τία.
 emihēo, ūi, -, ēre, 2. προέχω, ἐξέχω.
 e - mitto, mīsi, mīssum, ēre, 3. ἀφήνω,
 ἐξαπολύω, ρίχνω, θγάζω (φωνή),
 κάνω κάποιον ἀπελεύθερο, ἀπαλ-
 λάσσω.
 ēmo, ēmi, emptum, ēre, 3. ἀγοράζω.
 eu, ἐπίρρ. ἰδοῦ, νά.
 enim, σύνδ. ἐπειδή.
 e - nitēo, ūi, -, ēre, 2. θγάζω ἀναλαμ-
 πές, διατρέπω, διακρίνομαι.
 e - nitesco, tūi, -, ēre, 3. βλ. enitēo.
 ensis, is, ἄ. ξίφος.
 1. eō, ἀφαίρ. ἐν. τῆς ἄντων. is καί id.
 2. eō, ἐπίρρ. αὐτοῦ, ἐκεῖ, σ' αὐτό (τό
 μέρος), 2) σέ τέτοιο σημεῖο 3) τόσο.
 3. eo, (ἰνι καί) īi, ītum, īre, πορεύομαι,
 βαδίζω, πηγαίνω.

erīgramma, ātis, οὐ. ἐπίγραμμα,(μικρό
 ποιήμα).
 erūlae, ārum, θ. τραπέζι, εὐωχία,
 ἐστίαση, οἱ ἀπολαύσεις.
 erūlor, ātus sum, āri, 1. εὐχοῦμαι, κά-
 θομαι σέ τραπέζι.
 equester (σπάν. equestris), tris, tre,
 ἐπίθ. ἵππικός.
 equitātus, ūs, ἄ. ἵππικό, ἵππείας, ἵπ-
 πευση.
 equito, 1. ἵπτεύω.
 equus (πρόφ. eqvus), i, ἄ. ἄλογο.
 erga πρόθ. μ' αἰτ. πρὸς.
 ergo, σύνδ. ἄρα, γι' αὐτό.
 e - girio, eripūi, ereptum, ēre, 3. ἄρ-
 πάζω (ἀναρπάζω).
 e - rudiō, īni, ītum, īre, 4. ἐκπαιδεύω,
 μορφώνω.
 e - rumpo, rūpi, ruptum, ēre, 3. προ-
 καλῶ (καί παθαίνω) ἐκρηξη, ξε-
 σπῶ.
 e - ruiō, erūi, erūtum, ēre, 3. κάνω ἐ-
 ξόρυξη, ξεθάβω, (ἀνακαλύπτω,
 κατεδαφίζω).
 esse, βλ. sum.
 et, σύνδ. καί.
 etiam, σύνδ. ἀκόμη.
 etiamsi (καί etiam si) σύνδ. κι ἂν
 ἀκόμη.
 etsi, σύνδ. ἂν καί.
 e - vādo, evāsi, evāsum, ēre, 3. θγαίνω,
 (μου περνᾶ ἡ ἀρρώστια), ἀνεβαίνω,
 γίνομαι, ξεφεύγω.
 e - vēnīō, evēni, eventum, īre, 4. ἀπο-
 βαίνω, συμβαίνω.
 e - ventus, ūs, ἄ. ἔκβαση.

e - verito, rti, rsum, ěre, 3. ανατρέπω,
καταστρέφω, καταδαφίζω.
ex - próth. από.
ex - acerbo, 1. πικραίνω (δλδτελα)
καταπικραίνω.
ex - actor, ōris, á. έκτελεστής.
ex - anīmis, e, νεκρός (χωρίς ψυχή).
ex - ardesco, rsi, rsum, ěre, 3. ανάβω,
έξάπτω, καίω, παθαίνω έκρηξη.
ex - celsus, a, um, επίθ. (μετ. excello),
ύψηλός.
ex - cidium, ii, ου. καταστροφή,
κατάρρευση.
ex - cio, cīni (καί ii), cītum, ĩre, 4. ανα-
κινώ, σηκώνω κάποιον (κάνω νά
σηκωθεί), έξεγειρώ.
ex - cipio, cēpi, ceptum, ěre, 3. δέχο-
μαι, διαδέχομαι, άκούω.
ex - cīto, 1. έρεθίζω, παρορμώ.
ex - clāmo, 1. θγάζω κραυγή.
ex - cōlo, colūi, cultum, ěre, 3. φιλοτε-
χνώ κάτι, έξημερώνω, έξωρατίζω.
ex - cusatīo, ōnis, θ. δικαιολογία, άπο-
λογία.
ex - cūso, 1. άπολογοῦμαι.
ex - cūpio, cūssi, cussum, ěre, 3. τινάζω,
νικώ, κάνω κάποιον νά πέσει.
ex - emplum, i, ου. παράδειγμα.
exemptus, βλ. exīmo.
ex - ěo, exīi, exītum, ĩre 4. θγαίνω έξω.
exerceō, cūi, cītum, ěre, 2. άσκώ, γυ-
μνάζω.
exercitatīo, ōnis, θ. άσκηση.
exercitus, ūs, á. στρατός, στρατεύμα.
ex - hībēo, būi, bītum, ěre, 2. κάνω

έπίδειξη, (παρουσιάζω τον έαυτό
μου), παρέχω.
ex - ĩgo, exēgi, exactum, ěre, 3. περνώ
τή ζωή μου, (διάγω).
exigūus, a, um, λίγος, μικρός.
eximīus, έξαιρέτος.
exīmo, exēmi, exemptum, ěre, 3.
έξαιρώ, αφαιρώ.
existīmo, 1. νομίζω.
exītus, ūs, á. έξοδος (άπό τή ζωή) τέ-
λος.
exordīum, ii, ου. αρχή, προέλευση.
exortio, exortus sum, ĩri, 4. άποθ. ση-
κώνομαι, ξεσπώ, (παθαίνω έ-
κρηξη).
ex - pello, pūli, pulsum, ěre, 3. διώχνω,
θγάζω.
expergisor, experectus sum, expergi-
sci, 3. άποθ. ξυπνώ.
ex - peñor, expertus sum, ĩri, 4. δοκι-
μάζω.
ex - pēto, ĩvi, ĩtum, ěre, 3. ζητώ (μ'
έπιμονή).
ex - pōno, posūi, positum, ěre, 3. έκ-
θέτω, διηγούμαι.
expositio, ōnis, θ. έκθεση.
ex - pugno, 1. νικώ (στή μάχη) κυ-
ριεύω (μέ πολιορκία).
ex - quīro, quisīvi, quisītum, ěre, 3.
άναζητώ, έξετάζω, ρωτώ (νά
μάθω).
ex - sēcor, ātus, sum, āri, 1. άποθ.
καταριέμαι.
ex - sequiae, ārum, θ. πληθ. κηδεία,
έκφορά.

exsilium, ī, οὐ. ἔξορία.
 ex - solvo, solvi, solūtum, ěre, 3. ξε-
 πληρώνω, ἐλευθερώνω.
 ex - specto, 1. περιμένω, προσδοκῶ,
 ἐλπίζω νά.
 ex - spīro, 1. ἐκπνέω, ξεψυχῶ, (πε-
 θαίνω).
 ex - stinguo, nxi, nctum, ěre, 3. σθῆνω
 κάτι. exstinguor σθῆνω (= σθῆνο-
 μαι), πεθαίνω.
 ex - sto, -, -, āre, 1. ὑπάρχω.
 ex - strūo, xi, ctum, ěre, 3. κατα-
 σκευάζω.
 ex - templo, ἐπίρρ. εὐθύς, ἀμέσως.
 ex - terrēo, ūi, ĩtum, ěre, 2. ξαφνιάζω,
 φοβίζω.
 extērus, a, um, ὁ ἔξω, ὁ ξένος.
 extra, ἐπίρρ. καί πρόθ. μ' αἰτ. ἔξω
 (ἀπό).
 ex - trāho, xi, ctum, ěre, 3. σέρνω
 (θγάζω) ἔξω.
 extrēmus, a, um, ὁ ἔσχατος, ὁ τελευ-
 ταῖος.
 exūo, ūi, ūtum, ěre, 3. ξεντύνομαι,
 θγάζω (τῆ φαρέτρα), τραδῶ (τό ξί-
 φος). - patrem ἀποθέτω τήν ιδιό-
 τητα τοῦ πατέρα (καταπνίγω τά
 πατρικά αἰσθήματα).

F

fabūla, ae, θ. μύθος.
 facetiae, ārum, θ. πληθ. ἀστεῖα, εὐ-
 φρολογήματα.

facētus, a, um, εὐτράπελος, ἀστεῖος.
 facilis, e, εὐκολος, facile, ἐπίρρ. εὐ-
 κολα.
 faciŋus, ōris, οὐ. ἔργο (καλό ἢ κακό),
 κακούργημα.
 faciō, fēci, factum, ěre, 3. κάνω, ἀνα-
 γορεύω, facio aliquem tantī ἐκτιμῶ
 κάποιον πολύ.
 factus, a, um (μετ. τοῦ fio), κατα-
 σκευασμένος.
 facultas, ātis, θ. εὐκαιρία, εὐκολία, δε-
 ξιότητα, χάρισμα.
 facundus, a, um, εὐφραδής, εὐγλωττος.
 fama, ae, θ. φήμη.
 fames, is, θ. πείνα.
 familia, ae, θ. οἰκογένεια, τά πρόσωπα
 τοῦ σπιτιοῦ (οἰκέτες), σπιτί.
 familiaritas, ātis, θ. οἰκειότητα, φιλία.
 fascis, is, ἄ. ραβδί, πληθ. fascēs δέσμη
 ἀπό ραβδιά, τά ραβδιά (τῶν λιστο-
 res).
 fatīgo, 1. κουράζω, καταπονῶ.
 fatisco, ěre, 3. κουράζομαι, καταπο-
 νοῦμαι, βασανίζομαι, ἀπανδῶ.
 fatum, i, οὐ. πεπρωμένο, μοίρα.
 favēo, fāvi, -, ěre, 2. εὐνοῶ, δείχνω εὐ-
 νοια.
 favor, ōris, ἄ. εὐνοια.
 fax, cis, θ. δάδα.
 felicitas, ātis, θ. εὐτυχία.
 felix, icis, εὐτυχισμένος.
 femīna, ae, θ. γυναίκα.
 fere, ἐπίρρ. σχεδόν.
 ferio, -, -, ĩre, 4. χτυπῶ.
 fēro, tūli, lātum, ferre, 3. ἀνώμ. φέρω,

- ὑπομένω, προτείνω (νόμο), fero
 fructus ex aliqua re ἀποκομίζω
 (ὠφέλεια), aegre fero δέχομαι βα-
 ριά, (δυσανασχετῶ), moleste fero
 λυποῦμαι ὑπερβολικά, fertur λένε
 (λέγεται).
 ferox, ōcis, ἄγριος, ὠμός, περήφανος,
 ἀγέρωχος, πολεμικός.
 ferreus, a, um, σιδερένιος, ἀπό σίδηρο.
 ferrum, i, οὐ. σίδηρος, τά ὄπλα, τό ξί-
 φος.
 fessus, a, um, ἐπίθ. κατακουρασμένος,
 καταπονημένος.
 festino, 1. θιάζομαι, (τρέχω).
 festus, a, um, ἐορταστικός.
 ficus, ūs ἢ i, θ. συκιά, σύκο.
 fideliter, ἐπίρρ. πιστῶς.
 fides, ēi, θ. πίστη, ἡ καλή πίστη, τιμή.
 filia, ae, θ. ἡ κόρη, ἡ θυγατέρα.
 filius, i, ἄ. ὁ γιός.
 finis, is, ἄ. τέλος, ὄριο· πληθ.
 ὄρια χώρας, χώρα.
 finitimus, a, um, γειτονας, γειτονικός
 (ὄμορος).
 fīo, factus sum, fiēri, 3. γίνομαι.
 flagito, 1. ἀπαιτῶ μ' ἐπιμονή, ἐπιζητῶ.
 flecto, xi, xum, ēre, 3. λυγίζω, ἀλλάζω
 (μεταστρέφω) τή γνώμη.
 flēo, ēvi, ētum, ēre, 2. θρηνῶ, κλαίω.
 florēo, ūi, -, ēre, 2. ἀνθῶ, ἀκμάζω.
 fluctus, ūs, ἄ. κύμα.
 flumen, īnis, οὐ. ποταμός, (ροή),
 ρεῦμα.
 fluvius, īi, ἄ. ποταμός, ρεῦμα.
 foculus, ī, ἄ. ἐστία (τζάκι), φωτιά,

- πύραυνο, ἐσχάρα.
 foedus, ēris, οὐ. συνθήκη, συμφωνία.
 folliculus, i, ἄ. ὁ θύλακος, ἀσκή, ἀ-
 σκή φουσκωμένο πού ἔπαιζαν
 (μπάλλα).
 forās, ἐπίρρ. ἔξω.
 fore, ἀπαρέμφ. μέλλ. τοῦ ἀνώμ. sum.
 foret, ὑποτ. παρτ. = esset, τοῦ sum.
 fores, īum, θ. πληθ. ἡ πόρτα, ἡ θύρα.
 forma, ae, θ. μορφή, ὁμορφιά, σχῆμα
 (γεωμετρικό).
 fortasse, fortassis, ἐπίρρ. ἴσως.
 forte, ἐπίρρ. κατατύχη, τυχαία.
 fortis, e, ἀνδρείος, γενναῖος, δυνατός.
 fortissimē (ὑπερθ. τοῦ fortiter) ἐπίρρ.
 γενναιότατα.
 fortiter, ἐπίρρ. γενναῖα, δυνατά.
 fortuna, ae, θ. ἡ τύχη, πληθ. τά ἀγαθά.
 forum, i, οὐ. ἡ ἀγορά.
 frango, frēgi, fractum, ēre, 3. σπάζω.
 frater, fratris, ἄ. ἀδελφός.
 frequens, ntis, ἐπίθ. συχνός, ἀθρόος.
 fretus, a, um, (μέ θάρρος, πιστεύον-
 τας), αὐτός πού ἔχει ἐμπιστοσύνη.
 fructus, ūs, ἄ. καρπός, ὠφέλεια.
 frumentarius, a, um, τοῦ σιταριοῦ, lex
 frumentaria ὁ νόμος γιά τό σιτάρι.
 frumentum, i, οὐ. σιτάρι.
 frustrā, ἐπίρρ. μάταια.
 fuga, ae, θ. φυγή.
 fugio, fūgi, -, ēre, 3. φεύγω, κατα-
 φεύγω.
 fūgo, 1. τρέπω σέ φυγή.
 fulgēo, lsi, -, ēre, 2. ἀστράφτω, λάμπω.
 fumo, 1. καπνίζω.

fundo, fūdī, fūsum, ěre, 3. χύνω, σκορ-
πίζω, ρίχνω κάτω, νικῶ.
fundus, ī, ἄ. χωράφι, κτῆμα.
funēbris, e, νεκρικός.
fungor, functus sum, fungī, 3. ἀποθ.
ἐπιτελῶ, ἐκτελῶ.
furor, ōtis, ἄ. μανία, φλογερό πάθος.

G

galēa, ae, θ. κράνος, περικεφαλαία.
gāudium, īi, οὐ. χαρά, ἀγαλλίαση.
gaza, ae, θ. (λ. περσική) γάζα, (γαζο-
φυλάκιο), οἱ θησαυροί (τῶν Μα-
κεδόνων βασιλέων, χρῆματα, κο-
σμήματα κ.τ.δ.).
gemīnus, a, um, διπλός, διπρόσωπος,
δίδυμος.
gener, ěri, ἄ. γαμπρός.
gens, ntis, θ. γένος, γενιά, φυλή, λαός,
ἔθνος.
genū, ūs, οὐ. γόνατο.
genus, ětis, οὐ. γένος, γενιά.
gēro, gessi, gestum, ěre, 3. φέρνω,
φορῶ. se gerēre συμπεριφέρομαι.
prae se gerēre προβάλλομαι, κάνω
ἐπίδειξη.
gladius, īi, ἄ. ξίφος.
glōīa, ae, θ. δόξα.
glōīor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. κανχιέ-
μαι, ὑπερηφανεύομαι.
glōīosus, a, um, ἔνδοξος.
graphīum, īi, οὐ. μολύβι (γραφίδα).
gratīa, ae, θ. χάρη, συμφιλίωση, εὖ-

νοια. alicuius gratia για χάρη κά-
ποιου. gratias agēre εὐχαριστῶ.
gratūlor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. συγ-
χαίρω.
gratus, a, um, εὐχάριστος.
gravis, e, βαρύς, σοβαρός, συγκρ. -īor,
οὐ. -īus (γεν. iōtis) ὑπερθ. gravis-
simus.
gravītas, ātis, θ. βαρύτητα, σοβαρό-
τητα.
gravīter, επίρρ. βαριά, τραχιά, σο-
βαρά.
gremīum, īi, οὐ. κόρφος, γόνατα
μεταφρ. ἐπίδλεψη, ἐπιμέλεια.
grex, gregis, ἄ. ἀγέλη, πλῆθος.

H

habēo, būi, bītum, ěre, 2. ἔχω.
habēor, θεωρούμαι, νομίζομαι, γίνο-
μαι.
habitātio, ōnis, θ. διαμονή, κατοικία.
habitō, 1. κατοικῶ.
hamus, ī, ἄ. ἄγκιστρο (τοῦ ψαρᾶ).
haud, επίρρ. ὄχι.
heī, επίρρ. χτές.
hic, haec, hoc, αὐτός (γεν. ἐν. huius,
δοτ. huic).
hiems, ěmis, θ. χειμώνας.
hilarītas, ātis, θ. διασκέδαση.
hīnc, επίρρ. ἀπό δῶ, hīnc - hīnc, ἀπό τό
ἓνα μέρος... ἀπό τό ἄλλο.
hirundo, īnis, θ. χελιδόνι.
hodīc, επίρρ. σήμερα.

homo, īnis, ἄ. ἄνθρωπος.
 honestas, ātis, θ. τιμότητα.
 honestus, a, um, τίμιος, ἔντιμος.
 honor, ōris, ἄ. τιμή, ἄξιωμα. Honor ἢ
 Honōs, γεν. ōris, ἄ. θεός (προστά-
 τής) τῆς τιμῆς.
 honorificē, ἐπίρρ. τιμητικά, ἔντιμα.
 hora, ae, θ. ὥρα.
 horrēo, ūi, -, ēre, 2. ἀνατριχιάζω, φο-
 βούμαι.
 horrendus, a, um, φρικτός, φοβερός.
 horror, ōris, ἄ. φρίκη, τρόμος.
 hortor, ātus sum, āri, 1. ἀπόθ. προ-
 τρέπω, συμβουλεύω.
 hospes, ītis, ἄ. ὁ ξένος, ὁ φίλος.
 (hospitus, a, um, ξένος). hospīta, ae, θ.
 ἢ φιλοξενούμενη.
 hostis, is, ἄ. ἐχθρός, ἐχθρικός.
 humanitas, ātis, θ. ἀνθρωπισμός, μόρ-
 φωση, τὰ ἐγκύκλια μαθήματα.
 humanus, a, um, ἀνθρώπινος, φιλάν-
 θρωπος.
 humili, βλ. umētus.
 humilis, e, ταπεινός, ἄσημος.

I

ī, προστ. τοῦ eo (= πηγαίνω).
 iacēo (πρόφ. jaceo), cūi, citum, ēre, 2.
 κείτομαι (μτχ. Μέλλ. iaciturus).
 iacto, 1. καυχίεμαι.
 iam (πρόφ. jam), ἐπίρρ. πιά, iamdiu ἢ
 iam diu πολύ καιρό ὡς τώρα.
 ianūa (πρόφ. jānūa), ae, θ. θύρα, πύλη.

ibi, ἐπίρρ. αὐτοῦ, ἐδῶ (ἐκεῖ).
 (ico καί icio), ici, ictum, ēre, 3. χτυπῶ.
 foedus icere κάνω συνθήκη, κλείνω
 συνθήκη, συμφωνῶ.
 ictus, ūs, ἄ. χτύπημα.
 idem, eādem, īdem, (γεν. eiusdem, δοτ.
 eīdem) ὁ ἴδιος.
 identīdem, ἐπίρρ. ξανά καί ξανά, ἐπα-
 νευλημμένα, συχνά.
 idēo, ἐπίρρ. γι' αὐτό. idēo quod γι'
 αὐτό ὅτι.
 idūs, ūum, πληθ. θ. οἱ εἶδοι (θ.)
 igitur, σύνδ. λοιπόν.
 ignārus, a, um, αὐτός πού ἀγνοεῖ.
 ignis, is, ἄ. φωτιά.
 ignōro, 1. ἀγνοῶ.
 ignōsco, nōni, nōtum, ēre, 3. συγχωρῶ.
 ignōtus, a, um, ἀγνωστος.
 ille, illa, illud (γεν. illius, δοτ. illi) ἐκεῖ-
 νος, η, ο.
 illic, ἐπίρρ. ἐκεῖ.
 illīco, ἐπίρρ. παρευθός, ἀμέσως.
 illustris, e, ἔνδοξος, λαμπρός.
 imāgo, īnis, θ. εἰκόνα, ἀγαλμα.
 imbecillus, a, um, ἀδύνατος, ἀσθενη-
 κός.
 imbellis, e, ἀπόλεμος, δειλός.
 imber, bris, ἄ. βροχή, (μπόρα).
 imitatio, ōnis, θ. μίμηση.
 immatūrus, a, um, ἀκαιρος, ἄτοπος.
 immīpēo, ēre, 2. κρέμομαι ἀπό πάνω,
 ἐπαπειλῶ, φοβερίζω.
 im - mitto, mīsi, missum, ēre, 3. στέλνω
 (ρίχνω) μέσα me immitto ρίχνω-
 μαι, εισβάλλω.

immo καί ἴμο, ἐπίρρ. θέβαια, ὄμως.
 immōtus, a, um, ἀκίνητος.
 impār, āris, ἄνισος.
 imperātor, ōris, ἄ. ἀρχηγός, στρατη-
 γός.
 imperium, ii, οὐ. ἀρχή, ἐξουσία, δια-
 ταγή, κράτος.
 impēro, 1. θγάζω διαταγή.
 impētro, 1. κατορθώνω, ἐπιτυγχάνω.
 impētus, ūs, ἄ. ἐφοδος, ὄρμη, ἔφεση.
 impiē, ἐπίρρ. μέ ἀσέβεια, ἐγκλημα-
 τικά, ἀνόσια.
 impīger, gra, grum, ἄκνος, ἀκούρα-
 στος.
 impiūs, a, um, ἀσεθής, ἀνόσιος.
 implōro, 1. ἐπικαλοῦμαι, ἱκετεύω.
 impōno, posūi, positum, ěre, 3. θάζω
 ἐπάνω, θέτω τέρμα.
 impūmis, ἐπίρρ. πρώτα - πρώτα, μάλι-
 στα.
 improvīsus, a, um, ἀπρόδλεπτος,
 ἀπροσδόκητος, ex improvīso
 ἀπροσδόκητα, ξάφνου.
 in, πρόθ. 1) μ' αἰτ. πρὸς, κατά, ἀπέ-
 ναντι σέ κάποιον 2) μέ ἀφαιρ. μέσα
 σέ, πάνω σέ.
 inaestimābilis, e, ἀνεκτίμητος, ἀσύγ-
 κριτος.
 inaudītus, a, um, ἀνή(ά)κουστος.
 in - cēdo, cessi, cessum, ěre, 3. προ-
 χωρῶ.
 in - cīto, 1. παροτρύνω.
 in - clāmo, 1. alicui κραυγάζω σέ κά-
 ποιον, καλῶ κάποιον μέ κραυγές.
 in - cflno, 1. (ἀντί me inclino) στρέφο-

μαι σέ ὑποχώρηση, ὑποχωρῶ.
 inclītus, a, um, ὀνομαστός, ἐνδοξος.
 in - clūdo, clūsi, clūsum, ěre 3. κλείνω
 μέσα.
 in - cōla, ae, ἄ. κάτοικος.
 incolūmis, e, ἀδλαθής, ἄθικτος, σώως.
 in - constantīa, ae, θ. ἀστάθεια.
 inconsultē, ἐπίρρ. ἀλόγιστα, ἀπερί-
 σκεπτα.
 incredibilis, e, ἀπίστευτος.
 in - cēro, ūi, itum, āre 1. (κάνω
 κρότο), κάνω ἐπίπληξη, ἐπιτιμῶ,
 κατηγορῶ.
 inde, ἐπίρρ. ἀπό ἐκεῖ, γι' αὐτό.
 1. indīco, 1. δηλώνω.
 2. in - dīco, xī, ctum, ěre, 3. κηρύττω.
 indignatīo, ōnis, θ. ἀγανάκτηση.
 in - dignor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ἀγα-
 νακτῶ.
 in - do, dīdi, dītum, ěre, 3. θάζω
 ἐπάνω, προσθέτω, δίνω.
 indōles, is, θ. φύση, τό φυσικό.
 in - dūo, ūi, ūtum, ěre, 3. ντύνω.
 in - ēo, ii, itum, ire, 3. μπαίνω σέ,
 κάνω, συνάπτω. magistratum
 παίρνω τήν ἀρχή. in eo pessima
 consilia κάνω ἀπαισιόδοξες σκέ-
 ψεις. in eo proelium μπαίνω σέ
 μάχη (για πρώτη φορά).
 inermis, e, ἄοπλος.
 infans, ntis, ἐπίθ. αὐτός πού δέ μιλά,
 2) οὐσ. τό νήπιο.
 infensus, a, um, ἐχθρός, ἐχθρικός.
 in - fēro, intūli, illātum, inferre, ἀνώμ.
 (εἰσ)φέρω, προκαλῶ, vim ἀσκῶ

βία, me infēro μπαίνω στή μέση.
 in - festo, 1. ένοχλώ, λυμαίνομαι.
 infestus, a, um, έχθρικός.
 infirmus, a, um, άσθενικός.
 inflātus, a, um, γεμάτος άέρα.
 in - flo, 1. φυσώ.
 in - formo, 1. παιδαγωγώ, παιδεύω.
 in - fundo, fūdi, fūsum, έρε, 3. χύνω
 μέσα.
 ingemisco, gemūi, -, έρε, 3. θρηνώ,
 στενάζω για.
 ingenium, ii, ου. εύφυία, πνεύμα, χα-
 ρακτήρας.
 ingens, ntis, πελώριος.
 ingenūus, a, um, έλευθέριος.
 in - grātus, a, um, άχάριστος, άγνώμο-
 νας.
 in - gredior, gressus sum, grēdi, 3.
 άποθ. μπαίνω μέσω.
 inhonestē, έπίρρ. όχι έντιμα, άτιμα.
 inimicus, a, um, έχθρός, πολέμιος.
 in - iquē, έπίρρ. ανισα, άδικα.
 in - iquus, a, um, ανισος, άδικος.
 iniquum, ii, ου. άρχή, τό άρχίνισμα.
 iniuria, (πρόφ. injuria) ae, θ. άδικία.
 in - iussus (πρόφ. injussus) μόνο σέ
 άφαιρ. iniussu alicuius χωρίς τή
 διαταγή κάποιου.
 in - iustus (πρόφ. injustus), a, um, άδι-
 κος, παράνομος.
 in - nitor, nixus sum, in - niti, 3. άποθ.
 στηρίζομαι.
 innocentia, ae, θ. άγνότητα (άθωό-
 τητα).
 in - noxius, a, um, άθώς (χωρίς

ένοχή).
 in - numerabilis, e, αναριθμητος.
 inopia, ae, θ. ένδεια, φτώχεια, έλ-
 λειψη.
 in - ops, opis, φτωχός.
 inquam, inquis, inquit, ρήμα έλλει-
 πτικό λέγω, λές, λέει ή εΐπε.
 in - scius, a, um, αυτός πού δέν ξέρει.
 in - sector, ātus sum, āri, 1. άποθ.
 καταδιώκω.
 in - sequor, secutus sum, sequi, 3.
 • άποθ. άκολουθώ, καταδιώκω.
 in - sero, sēni, situm, έρε, 3. σπέρνω,
 φυτεύω κάτι μέσα.
 in - sidēo, sēdi, sessum, έρε, 2. κάθομαι
 επάνω, κατέχω (arcem).
 in - sidior, ātus sum, āri, 1. άποθ.
 ένεδρεύω, στήνω ένέδρα.
 in - sīdo, sēdi, sessum, έρε, 3. κάθομαι,
 καταλαμβάνω ή κατακλύζω (vias).
 insigne, is, ου. παράσημο, τμητικό
 διακριτικό, πληθ. insignia.
 insignis, e, έπίσημος, (αυτός πού φορά
 insigne), έξοχος, επιφανής.
 in - siġo, lūi, -, ίρε, 4. άνατηδών, πηδών,
 επάνω (άνεβαίνω μέ πήδημα).
 in - sinuo, 1. (παίρνω στόν κόρφο) in-
 sinuo me χώνομαι.
 in - situs, a, um, έμφυτος, βλ. insero.
 in - solens, ntis, άσυνήθιστος, ύπερή-
 φανος, άλαζονικός.
 insolenter έπίρρ. άσυνήθιστα, άλαζο-
 νικά. insolentius άλαζονικότερα.
 in - stituo, ūi, ūtum, έρε, 3. ιδρύω, κα-
 θιστώ, άποκαθιστώ, παιδεύω.

- institutum, i, οὐ. ἔθος, συνήθεια, ἔθι-
 σμός, κανόνας.
 instrumentum, i, οὐ. ὄργανο 2) περι-
 ληπτ.: τὰ ἐργαλεῖα.
 integer, gra, grum, ἀκέραιος, ἄθικτος.
 intelligo, lexi, lectum, ἔρε, 3.
 (κατα)νοῶ.
 intempustus, a, um, ἄκαιρος, ἀκατάλ-
 ληλος. pox intempesta νύχτα θαθιά.
 inter, πρόθ. μ' αἰτ. ἀνάμεσα.
 interdum, ἐπίρρ. κάποτε, ἀπό καιρό
 σέ καιρό.
 interēa, ἐπίρρ. στό μεταξύ.
 inter - ēo, īi, itum, īre. ἀνώμ. χάνομαι,
 πεθαίνω.
 inter - ficio, fēci, fectum, ἔρε, 3, σκο-
 τώνω.
 inter - icio (πρόφ. interjicio), iēcī, iec-
 tum, ἔρε, 3. παρεμβάλλω (ρίχνω
 ἀνάμεσα).
 interim, ἐπίρρ. στό μεταξύ (χρονικό
 διάστημα).
 inter - īmo, ēmi, emptum, ἔρε, 3. ἀφα-
 νίζω, καταστρέφω, σκοτώνω.
 interitus, ūs, ā. ἀπώλεια, ὄλεθρος, θά-
 νατος.
 inter - rōgo, 1. ρωτῶ.
 inter - rumpo, rūpi, ruptum, ἔρε, 3.
 διακόπτω, διασπῶ, διαλύω.
 intervallum, i, οὐ. διάστημα, διά-
 λειμμα.
 inter - venio, veni, ventum, īre, 4. ἔρχο-
 μαί στή μέση, παρουσιάζομαι.
 intolerabilis, e, ἀνυπόφορος.
 in - torquēo, orsi, ortum, ēre, 2.
 (διά)στρέφω.
 intra, πρόθ. μ' αἰτ. (μέσα σέ) καί
 ἐπίρρ. μέσα.
 intro - dūco, xi, ctum, ἔρε, 3. εισάγω.
 in - tuēor, tuitus sum, ēri, 2. ἀποθ.
 παρατηρῶ, ἀποβλέπω.
 in - undo, 1. κατακλύζω.
 in - vādo, vāsi, vāsum, ἔρε, 3. ἐφορμῶ,
 πέφτω, προσβάλλω, κυριεύω. in
 bona καταπατῶ τήν περιουσία.
 in - vēho, xi, ctum, ἔρε, 3. φέρνω μέσα,
 ἐπισύρω. invehor μπαίνω μέ δχημα.
 in - venio, veni, ventum, īre, 4. συναν-
 τῶ, θρῖσκω, ἐπινοῶ.
 in - vestigo, 1. ἐξιχνιάζω, ἀνακαλύ-
 πτω.
 in - victus, a, um, ἀνίκητος.
 in - vidēo, vīdi, vīsum, ēre, 2. φθονῶ.
 in - vidia, ae, θ. φθόνος, μνησικακία,
 πόθος γιά ἐκδίκηση.
 in - vīsus, a, um, μισητός (μετ. τοῦ
 invidēo).
 in - vito, 1. (προσ.)καλῶ, invito ut προ-
 τρέπω νά... (καλῶ νά...).
 iocus, i, ā. (πληθ. iocī, ā. καί iocā,
 ōrum, οὐδ.) παιγνίδι, πείραγμα,
 χλευασμός.
 ipse, a, um (γεν. ipsius, δοτ. ipsi) ἀν-
 των. αὐτός.
 ira, ae, θ. ὀργή, θυμός.
 iratus, a, um, θυμωμένος.
 irascor, irātus sum, irasci, 3. ἀποθ. ὀρ-
 γίζομαι, θυμώνω.
 ir - pīdēo, pīsi, pīsum, ēre, 2. περιγελῶ,
 σκώπτω.

ir - rītus, a, um, άνωφελής, μάταιος.
ir - rumpo, rūpi, ruptum, ěre, 3
είσορμῶ.
ir - rŭo, rūi, -, ěre, 3. ὀρμῶ, ρίχνομαι.
in aliquem ὀρμῶ καταπάνω, ρίχνο-
μαι.
is, ea, id (γεν. eius, δοτ. ei) άντων. αυ-
τός, τοῦτος.
ita, επίρρ. ἔτσι itaque = et ita και
ἔτσι.
itaque, σύνδ. γι' αυτό.
item, επίρρ. επίσης.
iter, itinēris, οὐ. δρόμος, πορεία, δια-
δρομή, πέρασμα.
itērum, επίρρ. πάλι, δεῦτερη φορά.
iubēo (πρόφ. jubeo), iussi, iussum, ěre,
2. διατάζω.
iudiciūm, ī (πρόφ. iudicium), īi, οὐ.
κρίση, άπόφαση.
iudico (πρόφ. iudico), 1. κρίνω, δι-
κάζω.
iugērum (πρόφ. iugerum), ī, οὐ. πλέ-
θρο. Ὁ πληθ. πάντα κατά τήν γ'
κλίση; iugera, iugērum, δοτ. και
άφαιρ. iugeribus. Τό πλέθρο ήταν
επιφάνεια δυόμισι στρέμματα
περίπου, μήκος 240 ρωμ. πόδια (=
70 μέτρα) και πλάτος 120 ρ. πόδια
(35 μέτρα).
iugūlum (πρόφ. jugulum), i, οὐ. τράχη-
λος.
Iuppiter (Jūpiter), Iovis, ά. Δίας.
ius (πρόφ. jus), iūris, οὐ. δίκαιο, δι-
καίωμα, δίκη. iure δίκαια.
iusiūrandum, (γεν. iūris iurandi), οὐ.

ὄρκος.
(iussus [πρόφ. jussus], ūs, ά.)-μόνο σε
άφαιρ. iussu alicuius' με διαταγή
κάποιου.
iustitiā, (πρόφ. iustitia), ae, θ. δικαιο-
σύνη.
iustus (πρόφ. justus), a, um, δίκαιος.
iuvenis (πρόφ. juvenis), is, επίθ. νέος.
Οὐο. ά. και θ. νέος, νέα. Συγκρ.
πληθ. iuuiōtes, um, ά. οί νεώτεροι
(οί στρατεύσιμοι).
iuventus (πρόφ. juventus), ūtis, θ.
νιότη, νεολαία, οί νέοι, οί στρα-
τεύσιμοι.

L

labor, ōris, ά. κόυραση, κόπος, πόνος.
labōro, 1. κοπιάζω, εργαζομαι. ex ro-
dāgra labōro είμαι άρρωστος άπό
ποδάγρα. cornū labōrat, ή πτέρυγα
κινδυνεύει.
lacrima, ae, θ. δάκρυ.
lacrimo, 1. δακρύζω.
laedo, si, sum, ěre, 3. βλάπτω, προσ-
βάλλω.
laetus, a, um, χαρούμενος, εὔθυμος.
laevus, a, um, άριστερός.
lambo. bi, bitum, ěre. 3. γλείφω.
lamenta, ōrum, πληθ. οὐ. θρήνοι, στε-
ναγμοί.
lancea, ae, θ. λόγχη.
lapis, rīdis, ά. πέτρα (μιλιοδείκτης).
largitio, ōnis, θ. μεγαλοδωρία, παρο-

χές μεγάλες.
 latericius, a, um, πλίθινος, από πλίθους (από τουῖβλα).
 latro, ōnis, ἄ. ληστής.
 latus, ĕnis, οὐ. πλευρό, πλευρά.
 laudo, 1. ἔπαινώ, ἐγκωμιάζω.
 laurĕa, ae, θ. στεφάνι από δάφνη, κυρίως ἐπίθ. στό οὐσ. corona πού παραλείπεται.
 laureatus, a, um, δαφνοστεφανωμένος.
 laus, laudis, θ. ἔπαινος, δόξα.
 lautus, a, um, λαμπρός, μεγαλόπρεπος, πολυτελής.
 laxitas, ātis, θ. ἔκταση, εὐρυχωρία.
 laxo, 1. χαλαρώνω, ἀνακουφίζω
 animum δίνω ἄνεση στήν ψυχή μου.
 lectica, ae, θ. φορείο (φορητό κρεβάτι).
 lector, ōnis, ἄ. ἀναγνώστης.
 lectulus, i, ἄ. μικρό, χαμηλό κρεβάτι.
 lectus, i, ἄ. κρεβάτι. lectus funebnis ἡ νεκρική κλίνη, τό φέρετρο.
 legatiō, ōnis, θ. ἀποστολή, πρεσβεία.
 legatus, i, ἄ. ἀπεσταλμένος, ὑπαρχος, ἀντιστράτηγος.
 legiō, ōnis, θ. λεγεώνα.
 lego, lĕgi, ctum, ĕre, 3. μαζεύω, διαβάζω.
 lĕnis, e, πράος, ἤπιος, μαλακός.
 leniter, ἐπίρρ. ἤρεμα, ἐλαφρά.
 lex, legis, θ. νόμος. legem fero προτείνω νόμο 2) ὄρος, συμφωνία.
 libenter, ἐπίρρ. μ' εὐχαρίστηση, libentius συγκρ. πιά εὐχάριστα.

liber, ĕra, ĕrum, ἐλεύθερος.
 liberālis, e, ἐλευθέριος, φιλελεύθερος, γενναιόδωρος, μεγαλόψυχος.
 liberaliter, ἐπίρρ. πλούσια, μεγαλόψυχα.
 libĕri, ōrum, ἄ. τά παιδιά.
 libĕro, 1. ἐλευθερώνω.
 libertas, ātis, θ. ἐλευθερία, παρρησία, ἀνεξαρτησία. libertas linguae ἐλευθεροστομία.
 libertus, i, ἄ. ὁ ἀπελεύθερος.
 libet, libuit, ἡ libitum est, ĕre, 2. ἄπρὸς. ἄρᾶσει.
 libido, ĩnis, θ. ἡδονή. 2) πληθ. ἡ ἀκολασία.
 libra, ae, θ. λίτρα.
 licet, licuit καί licitum est, licĕre, 2. ἄπρὸς. ἐπιτρέπεται.
 licitor, ōnis, ἄ. ραβδοῦχος.
 lignĕus, a, um, ξύλινος.
 lineamentum, i, οὐ. σημεῖο, χαρακτηριστικό (τοῦ προσώπου).
 lingua, ae, θ. γλώσσα.
 litterae, ārum, θ. πληθ. ἐπιστολή, γράμμα. 2) τά γράμματα (ἡ παιδεία).
 litteratus, a, um, ἐγγράμματος, λόγιος.
 livor, ōnis, ἄ. πελιδνότητα.
 loco, 1. ἐκμισθώνω, δίνω μ' ἐνοίκιο (ἡ μέμισθό).
 locuples, plĕtis, εὐπορος, πλούσιος.
 locus, i, ἄ. πληθ. loci, ἄ. καί loca, ōrum, οὐ. τόπος, θέση.
 longĕ, ἐπίρρ. μακριά. longe aliud ὁλότελα διαφορετικό.

longus, a, um, μακρὺς (μακρός).
lorica, ae, θ. θώρακας.
lorum, i, οὐ. ἱμάντας, λουρί.
lucrum, i, οὐ. κέρδος.
luctus, ūs, ἄ. πένθος.
lucus, i, ἄ. ἄλσος.

ludibrīum, ū, οὐ. παιγνίδι, ἐμπαιγμός,
περίπαιγμα.
(ludīcer ἢ ludīcrus ἄρχ.), a, um, τοῦ
παιχνιδιοῦ, (παιχνιδιάρης).

lūdo, lūsi, lūsum, ēre, 3. παίζω.
lūdus, i, ἄ. ἀγώνας, σχολεῖο. ludi cir-
censes ἵπποδρομίες.

lūgēo, xi, ctum, ēre, 2. θρηνῶ, πενθῶ.
lugūbris, e, πένθιμος, θρηνητικός.

lupa, ae, θ. λύκαινα.

lux, lūcis, θ. φῶς.

M

machīna, ae, θ. μηχανή.

macte (κυρίως εἶναι κλητ. τοῦ ἐπιθ.
mactus), ἐπιφών. εὐγε, μτράβο.

maestus, a, um, κατηφής, δύσθυμος,
θλιμμένος, περιλυπος, σκυθρωπός.

magis, ἐπίρρ. συγκρ. περισσότερο.

magister, stri, ἄ. δάσκαλος.

magistrātus, ūs, ἄ. ἀρχή, ἐξουσία,
πληθ. ἀρχές, ἄρχοντες.

magnificentīa, ae, θ. μεγαλοπρέπεια.

magnificus, a, um, μεγαλοπρεπής.

magnitūdo, īnis, θ. μέγεθος, μεγαλεῖο,
m. animi μεγαλοψυχία.

magnus, a, um, μέγας (maior, ius,

συγκρ. maximus, ὑπερθ).

maiestas, ātis, θ. μεγαλειότητα, μεγα-
λεῖο, ἀξίωμα.

male, ἐπίρρ. ἄσχημα.

malo, malūi, -, malle, προτιμῶ.

mālum, i, οὐ. τό κακό.

malus, a, um, κακός.

mancipīa, ōrum, οὐ. οἱ δούλοι, τὰ ἀν-
δράποδα.

mandātum, i, οὐ. ἐντολή, διαταγή.

mando, 1. παραγγέλλω, διατάζω.

mane, οὐο. ἄκλ. οὐ. πρωί. multo mane
ἀπό πολύ πρωί.

manēo, mansi, mansum, ēre, 2.
(δια)μένω.

manes, īum, πληθ. ἄ. οἱ σκιές (τῶν νε-
κρῶν) di manes οἱ θεοὶ τοῦ "Αδη.

manubīae, ārum, πληθ. λάφυρα, λεία.

manus, ūs, θ. χέρι, στρατιωτική δύ-
ναμη, στρατός, ἀγώνας, ἄμιλλα. 2)
προβοσκίδα (τοῦ ἐλέφαντα).

mare, is, οὐ. θάλασσα.

marītus, i, ἄρσ. σύζυγος.

marmor, ōpis, οὐ. μάρμαρο.

mater, tris, θ. μητέρα.

maternus, a, um, μητρικός, τῆς μητέ-
ρας, ἀπὸ μητέρα.

matrōna, ae, θ. (οἰκο)δέσποινα, ἡ κυ-
ρία (τοῦ σπιτιοῦ).

maxīme, ἐπίρρ. ὑπερθ. πάρα πολύ,
προπάντων.

maxīmus, a, um, μέγιστος (ὑπερθ. τοῦ
magnus).

medīcus, i, ἄ. γιατρός.

medīus, a, um, μεσαῖος. medium, ū,

οὐ. τό μέσο.
melior, ius, γεν. meliōris· καλύτερος
(συγκρ. τοῦ bonus).
membrum, i, οὐ. μέλος (τοῦ σώματος).
memorabilis, e, ἀξιομνημόνευτος.
memoria, ae, θ. μνήμη, μνεΐα, ἀνά-
μνηση.
mens, mentis, θ. νοῦς, διάνοια,
πνεῦμα.
mensis, is, ἀ. μήνας.
merces, ēdis, θ. μισθός, ἔξαγορά.
meritō, ἐπίρρ. ἀξία, ἐπάξια.
meritum, i, οὐ. (καλή) ὑπηρεσία, ἐκ-
δούλευση, εὐεργεσία.
metor, ātus sum, āgī, 1. ἀποθ. μετρῶ,
castra metor στρατοπεδεύω.
meus, a, um, δικός μου.
mī, κλητ. τοῦ meus.
mico, cūi, -, āre, 1. ἀστράφτω.
miles, itis, ἀ. στρατιότης.
milīa, ium, πληθ. οὐ. χιλιάδες.
miliēs, ἐπίρρ. χίλιες φορές.
militāris, e, στρατιωτικός.
militīa, ae, θ. στρατιωτική θητεία. βλ.
domi.
mille ἄκλ. στὸν ἓν. ἐπίθ. χίλιοι 2) οὐσ.
οὐ. χιλιάδα. Πληθ. milīa, ium χι-
λιάδες.
mīmus, i, ἀ. μίμος.
minimē, ἐπίρρ. ὑπερθ. ἐλάχιστα.
minimus, a, um, ἐλάχιστος (ὑπερθ. τοῦ
parvus).
ministerium, ii, οὐ. ὑπηρεσία, ἔργο.
minor, ātus sum, āgī, 1. ἀποθ. ἀπειλῶ.
minūo, ūi, ūtum, ēre, 3. μειώνω, ἔλατ-

τώνω.
minus, ἐπίρρ. συγκρ. λιγότερο.
minūtus, a, um, μικρός (καί καλοκα-
μωμένος).
miraculum, i, οὐ. θαῦμα, ἐκπληκτικό
γεγονός.
mirificus, um, θαυμαστός, θαυμάσιος.
miror, ātus sum, āgī, 1. ἀποθ. θαυ-
μάζω, παραξενεύομαι.
mirus, a, um, θαυμαστός, καταπληκτι-
κός.
miser, ēra, ērum, ἄθλιος, κακόμοιρος.
miserabiliter, ἐπίρρ. ἀξιοθρήνητα.
misericordia, ae, θ. οἶκτος, εὐσπλα-
χνία.
mitto, mīsi, missum, ēre, 3. στέλνω. se-
natūs missus est, λύθηκε (τελείωσε)
ἢ συνεδρίαση τῆς Συγκλήτου.
modestia, ae, θ. σωφροσύνη.
modicus, a, um, μέτριος, πενιχρός.
modo, ἐπίρρ. πρὶν ἀπό λίγο, μόνο. non
modo sed etiam ὄχι μόνο ἀλλὰ καί.
modus, i, ἀ. τρόπος, μέλος (ἦχος, στή-
μουσική).
moenia, ium, πληθ. οὐ. τεῖχος, τείχη.
molestē, ἐπίρρ. δύσκολα, βαριά· βλ.
fero.
molestus, a, um, ἐνοχλητικός, βαρῦς.
molior, itus sum, iti, 4. ἀποθ. μηχαν-
νεύομαι, μηχανορραφῶ, σκευωρῶ.
mons, montis, ἀ. ὄρος, (βουνό).
monstrum, i, οὐ. τέρας, ὑπερφυσικό
ὄν.
mora, ae, θ. ἀναβολή, καθυστέρηση,
χρονοτριβή.

morbus, i, ἄ. ἀσθένεια, τό κακό.
 morbus pedicularis φθειρίαση.
 μορβος, mortuus sum, mōri, 3. ἀποθ.
 πεθαίνω.
 moror, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ἐπιθρα-
 δύνω, καθυστερῶ.
 mors, mortis, θ. θάνατος.
 morsus, ūs, ἄ. δάγκωμα, morsus doloris
 ἡ δαγκωματιά τοῦ πόνου.
 mortālis, is, θνητός. οὐσ. mortāles,
 ium, ἄ. οἱ θνητοί.
 mos, mōris, ἄ. συνήθεια, τρόπος. de
 more κατά συνήθεια, ἀπό συ-
 νήθεια, morem alicui gerere συμ-
 μορφώνομαι στίς ἐπιθυμίες κά-
 ποιου.
 motus, ūs, ἄ. κίνηση, ταραχή, ἐπανά-
 σταση, πολιτικές ταραχές.
 μονέο, mōni, mōtum, ēre, 2. κινῶ, λυ-
 γίζω. moveo animum προκαλῶ τήν
 ὀργή.
 mox, ἐπίρρ. ἔπειτ' ἀπό λίγο.
 mulcto, 1. τιμωρῶ.
 muliebrīter, ἐπίρρ. γυναικεῖα, μέ γυ-
 ναικεῖο τρόπο.
 mulier, ēris, θ. γυναίκα.
 multitūdo, īnis, θ. πλῆθος.
 multo, ἐπίρρ. πολύ, κατά πολύ.
 multus, a, um, πολὺς.
 munio, īni, itum, ire, 4. ὀχυρώνω,
 περιφρουρῶ.
 munus, ēris, οὐ. ἔργο, καθήκον, δῶρο,
 ὑπηρεσία, ὑπόυργημα.
 murus, i, ἄ. ὁ τοῖχος, πλῆθ. τά τείχη.
 mutatio, ōnis, θ. μεταβολή, ἡ ἀστά-
 θεια.

N

nam καί namque, σύνδ. διότι.
 nascor, nactus sum, nascisci, 3.
 ἀποθ. συναντῶ, θρῖσκω.
 narro, 1. διηγούμαι.
 nascor, natus sum, nasci, 3. ἀποθ. γεν-
 νιέμαι.
 natio, ōnis, θ. ἔθνος, φυλή.
 1. natus, (ūs), ἄ. ἀπαντᾶ μόνο σέ
 ἀφαιρ. natū κατά τήν ἡλικία. maior
 natu ὁ μεγαλύτερος (στήν ἡλικία).
 2. natus, a, um, ὅταν ἔγινε.
 3. natus, i, ἄ. γιός, τό παιδί.
 navicūla, ae, θ. πλοιάριο.
 navis, is, θ. πλοῖο.
 1. nē, ἐπίρρ., ne... quidem οὔτε... δέ-
 βαια.
 2. nē, σύνδ. μή, γιά νά μή.
 3. nē (ἐγκλ. μόριο), ἄραγε. tu ne... σύ
 ἄραγε (εἶσαι ἐκεῖνος πού...) 2) (σέ
 ἔξαρε. ἐρωτ. πρότ. στό τέλος μιᾶς
 λέξης): ἄν.
 nec ἢ neque, οὔτε, οὐδέ, καί δέν.
 necessarius, a, um, ἀναγκαῖος.
 necessitas, ātis, θ. ἀνάγκη.
 neco, 1. σκοτώνω.
 nefarius, a, um, ἀνόσιος, ἐγκληματι-
 κός.
 neg - lego, xi, ctum, ēre, 3. ἀμελῶ, δέ
 φροντίζω.
 nego, 1. ἀρνούμαι, λέγω ὅτι δέν.
 negotium, īi, οὐ. ἀσχολία, ἔργο.
 nemo, īnis, ἄ. θ. καί ἐπίθ. κανένας.
 nepos, ōtis, ἄ. ἔγγονος.

perptis, is, θ. ἐγγονή.
neque, βλ. nec, neque, -neque οὔτε -
οὔτε.
nequēō, īnī, ἦ ἦ, ītum, īre, 4. ἀδυνατῶ,
δέν μπορῶ.
nescio, īnī, itum, īre, 4. ἀγνωῶ, δέ
γνωρίζω.
neu, καί neve, ἐπίρρ. μήτε, καί νά μή...
néuter néutra, néutrum (γεν. neutrius)
κανένας ἀπό τούς δύο (οὐδέτερος).
neve καί neu, μήτε, καί μή...
nex, necis, θ. φόνος.
nihīl, οὐ. ἄκλ. 1) οὐσ. (γεν. nullīus rei),
τίποτε (μηδέν). 2) ἐπίρρ. σέ τίποτε,
καθόλου.
nihīlō, ἐπίρρ. (κυρίως ἀφαιρετική τοῦ
nihīlum = μηδέν) σέ τίποτε, καθό-
λου.
nihīldum, οὐ. ἄκλ. τίποτε ἀκόμη.
nihīlomīnus (nihīlo καί mīnus) καθό-
λου, λιγότερο.
nimis, ἐπίρρ. πάρα πολύ, ὑπερβολικά.
nisi, σύνδ. ἄν δέν, ἐκτός ἄν.
no, 1. κολυμπῶ.
nobīlis, e, εὐγενής, ὀνομαστός, διάση-
μος.
nobīlitas, ātis, θ. εὐγένεια, οἱ Εὐγενεῖς,
τό κόμμα (ἢ τάξη) τῶν εὐγενῶν. 2)
ἡ ὁμορφιά, ἡ ἀνωτερότητα.
nobīlito, 1. δοξάζω, τιμῶ, λαμπρύνω.
noctu, ἐπίρρ. τή νύχτα.
nolo, nolūi, -, nolle (ρ. ἔλλειπτ.) δέ
θέλω.
nomen -īnis, οὐ. ὄνομα.
non, ἐπίρρ. ὄχι, δέν.

nondum, ἐπίρρ. ὄχι ἀκόμη.
nonnē, ἐπίρρ. ὄχι; πῶς ὄχι;
nonnulli, ae, a, μερικοί, ἔς, ἄ.
noster, nostra, nostrum, δικός μας.
novem, ἐπίθ. ἀριθμ. ἄκλ. ἐννέα.
novus, a, um, νέος, καινούριος.
nox, noctis, θ. νύχτα, nocte τή νύχτα.
nūbo, nupsī, nuptum, ἔρε, 3. παίρνω
ἄνδρα, πανδρεύομαι.
nudus, a, um, γυμνός.
nullus, a, um, (γεν. nullius) κανένας.
num, ἐπίρρ. ἐρωτημ. ἄραγε, μήπως,
ἄν.
numēro, 1. ἀριθμῶ, μετρῶ.
nummus, ī, ἄ. νόμισμα, πληθ. nummi
χρῆμα.
nunc, ἐπίρρ. τώρα.
nunquam (καί numquam) ἐπίρρ. ποτέ.
nuntio, 1. ἀναγγέλλω. nuntio ut φέρνω
τήν εἶδηση (διαταγή) νά...
nuntius, ī, ἄ. ἀγγελιοφόρος. 2) εἶ-
δηση, ἀγγελία.
nusquam, ἐπίρρ. πουθενά.
nux, nucis, θ. καρύδι. nucibus ludere
παίζω καρύδια (εἶδος παιγι-
διοῦ).

Ο

ob, πρόθ. μ' αἰτ. γιά, ἀπό, ἐξαιτίας.
obdō, īi, ītum, īre, πεθαίνω.
obicio (πρόφ. objicio), iēcī, iectum,
ἔρε, 3. προτείνω, προβάλλω.
obiurgo (πρόφ. objurgo), ἐπιτιμῶ,

κάνω επίπληξη.
 oblātus, a, um, βλ. offero.
 ob - līno, lēvi, lītum, ēre, 3. κάνω επά-
 λειψη, αλείφω.
 oblivio, ōnis, θ. λήθη.
 obliviscor, oblītus sum, oblivisci, 3.
 άποθ. ξεχνώ, λημονώ.
 obnoxīus, a, um, ύπεύθυνος, ένοχος.
 ob - rūo, rūi, rūtum, ēre, 3. καταχώνω,
 κατασκεπάζω.
 ob - sēcro, 1. ίκετεύω. 2) (σέ παρέν-
 θεση) γιά τούς θεούς!
 obsequor, secūtus sum, sequi, 3. άποθ.
 πείθομαι, άκολουθώ.
 obses, īdis, ά. και θ. όμηρος.
 ob - sidēo, sēdi, sessum, ēre, 2. πο-
 λιορκώ.
 obsidīo, ōnis, θ. πολιορκία.
 obsidionālis, e, πολιορκητικός.
 obsīdo, sēdi, sessum, ēre, 3. πολιορκώ.
 obsisto, obstīti, -, ēre, 3. αντιστέκομαι,
 πηγαίνω αντίθετα.
 ob - strēro, ūi, -, ēre, 3. κάνω θόρυβο,
 φοβίζω μέ θόρυβο.
 ob - stupefacīo, fēcī, factum, ēre, 3.
 προκαλώ έκπληξη, ξαφνιάζω, τρο-
 μάζω.
 ob - stupescor, rūi, -, ēre, 3. μένω
 κατάπληκτος.
 obtrectātor, ōris, ά. αυτός πού διαβάλλ-
 λει.
 obtrunco, 1. κόβω, άποκεφαλίζω.
 obtūli, βλ. offero.
 ob - vēnio, vēni, ventum, ire, 4. παρου-
 σιάζομαι, έρχομαι. Somnio obvēnit

alicui ήρθε στ' όνειρο κάποιου.
 obviam, επίρρ. βλ. obvius.
 (obvius, a, um). obvium esse ή obvius
 sum alicui συναντώ κάποιον,
 obviam eo alicui ή obvius sum alicui
 πηγαίνω νά συναντήσω κάποιον,
 obviam venio (ή exeo, progredior)
 βγαίνω ν' αντιμετωπίσω, νά συ-
 ναντήσω.
 ob - volvo, volvi, volūtum, ēre, 3. περι-
 τυλίγω, κρύβω, σκεπάζω.
 occasīo, ōnis, θ. εύκαιρία.
 occāsus, ūs, ά. δύση, ή δύση.
 1. oc - cīdo, cīdi, cāsus, ēre, 3. πέφτω,
 δύω, sol occīdens ό ήλιος πού (θα-
 σιλεύει) δύει, ή δύση του ήλιου.
 2. oc - cīdo, cīdi, cīsum, ēre, 3. κατα-
 κόβω, σκοτώνω.
 oc - cūro, 1. κυριεύω.
 oculū, i, ά. μάτι.
 odiū, ii, ου. μίσος.
 odor, ōris, ά. όσμή, μυρωδιά.
 of - fendo, ndi, nsum, ēre, 3. συναντώ,
 βρίζω, προσκρούω, βρίζω, στενο-
 χωρώ, λυπώ.
 of - fēro, obtūli, oblātum, offerre,
 άνώμ. προσφέρω.
 officīum, ii, ου. έργο, καθήκον, ύπηρε-
 σία.
 olim, επίρρ. κάποτε.
 o - mitto, misi, missum, ēre, 3. παρα-
 λείπω.
 omnis, e, όλος, κάθε (ένας, μία, ένα).
 ops (άχρ. ή όνομ. και dot. του έν.) γεν.
 opis, αιτ. opem, θ. δύναμη, βοήθεια

πληθ. βλ. τό ἐπόμενο.
 opes, opum πληθ. θ. στρατιωτική δύναμη.
 oppīdum, i, οὐ. πόλη (πολύ σπάνια ἡ Ρώμη, ἢ Ἀθήνα κτλ.).
 op - pīmo, pressi, pressum, ēre, 3.
 (κατα)πιέζω, καταστρέφω, νικῶ.
 op - rugno, 1. πολιορκῶ.
 optīmus, a, um, ἄριστος, ὁ καλύτερος (ὑπερθ. τοῦ bonus, συγκρ. melior).
 optio, ōnis, θ. ἐκλογή, αἴρεση.
 opto, 1. ἐπιθυμῶ, εὐχομαι.
 opus, ēris, οὐ. ἔργο, πληθ. opera, στρατιωτικά ἔργα καί ἐπιχειρήσεις (γιά ἄλωση). opus est mihi aliquāre χρειάζομαι κάτι (ἔχω ἀνάγκη ἀπό κάποιον πράγμα).
 orātor, ōtis, ἄ. ρήτορας, πρεσβευτής, ἀπεσταλμένος, μεσολαβητής.
 orbis, a, um, στερημένος, ὄρφανός.
 ordo, īnis, ἄ. τάξη, οἱ τάξεις τοῦ στρατοῦ, σειρά.
 orō, ortus sum, īri, 4. ἀποθ. σηκώνομαι, ἀνατέλλω, κατάγομαι. sol orōis, ὁ ἥλιος πού ἀνατέλλει, ἡ ἀνατολή.
 ornamentum, i, οὐ. κόσμημα, στολίδι.
 ornātus, ūs, ἄ. στολισμός, στολή.
 orno, 1. στολίζω.
 oro, 1. παρακαλῶ, ἱκετεύω, ζητῶ ἐπίμονα.
 os, oris, οὐ. στόμα, πρόσωπο.
 ostendo, ndi, ntum, ēre, 3. δείχνω.
 ostento, 1. κάνω συχνά ἐπίδειξη.
 otiosus, a, um, ἀργός, ἀργόσχολος.

otium, ii, οὐ. ἄνεση, ἡσυχία, ἀπραξία.
 ovans, μετ. τοῦ ἄρχ. ονο, 1. (ἐκδηλώνω τή χαρά μου μέ κραυγές καί σχήματα) κάνω τό μικρό θρίαμβο, εἶμαι ὑπερήφανος.

P

paciscor, pactus sum, pacisci, 3. ἀποθ. κάνω συνθήκη, συνθηκολογῶ.
 pactus, βλ. paciscor καί pango.
 paene, επίρρ. σχεδόν.
 palam, επίρρ. δημοσία, φανερά.
 palpēbrae, ārum, πληθ. θ. τά βλέφαρα.
 paludamentum, i, οὐ. χλαμύδα (στρατιωτική τῶν στρατηγῶν καί ἀνώτερον ἀξιωματικῶν).
 pālus, i, ἄ. πάσσαλος (παλούκι).
 palus, ūdis, θ. τέλμα, ἔλος.
 pando, ndi, passum, ēre, 3. λύνω.
 pango, perīgi, pactum, ēre, 3. (καθ)ορίζω, συμφωνῶ.
 panis, is, ἄ. ψωμί. panis secundarius ψωμί ὑπόμαυρο, ψωμί λίγο μαῦρο, δεύτερο.
 pār, panis, ἴσος, ὁμοιος, μέ ἴσες δυνάμεις, ἰσόπαλος.
 parabilis, e, εὐκολοαπόκτητος, πού ἀγοράζεται εὐκολά.
 parco, pererci, -, ēre, φείδομαι, δείχνω φειδώ, κάνω οἰκονομία.
 parcus, a, um, φειδωλός, πού χρησιμοποιεῖ μέ φειδώ.
 pāgens, ntis, ἄ. (κυρίως μετ. τοῦ pario)

αὐτός πού ἔχει γεννήσει, ὁ γονέας,
 ὁ πατέρας. πληθ. parentes, um, ἄ.
 καί θ. οἱ γονεῖς (πατέρας καί μη-
 τέρα).
 patĕo, ūi, -, ěre, 2. ὑπακούω, πείθο-
 μαι.
 pātio, perĕri, partum, ěre, 3. γεννῶ,
 ἀποκτῶ, ἔτοιμάζω.
 paŕter, ἐπίρρ. ἕξιου, ὁμοια, τό ἴδιο.
 pāro, 1. ἔτοιμάζω.
 parricidium, ūi, οὐ. πατροκτονία.
 pars, partis, θ. μέρος, πρόσωπο, (ρό-
 λος), μερίδα, κόμμα (πληθ.).
 parum, ἐπίρρ. λίγο (συγκρ. minus,
 ὑπερθ. minimē).
 parvulus, a, um, πολύ μικρός. Οὐσ.
 parvulus, i, ἄ. μικρό παιδί, νεογέν-
 νητο.
 parvus, a, um, μικρός.
 passim, ἐπίρρ. σποραδικά, ἐδῶ κι
 ἐκεῖ, παντοῦ.
 pastor, ōtis, ἄ. βοσκός.
 pater, tris, ἄ. πατέρας, πληθ. patres,
 um, οἱ πατρίκιοι, οἱ εὐγενεῖς, οἱ
 Συγκλητικοί.
 paternus, a, um, πατρικός, τοῦ πα-
 τέρα.
 patiens, ntis, ἐπίθ. (κυρίως μετ. τοῦ
 patior) ὑπομονητικός, κατερευτικός.
 patior, passus sum, pati, 3. ἀποθ. πά-
 σχω, ὑπομένω.
 patrĭa, ae, θ. πατρίδα.
 patricius, a, um, πατρίκιος.
 patrimonium, ūi, οὐ. ἡ κληρονομία ἀπό
 τόν πατέρα, ἡ περιουσία.

patrōnus, i, ἄ. συνήγορος, σύνδικος,
 ὑπερασπιστής.
 pauci, ae, ἄ. (στόν πληθ.) λίγοι.
 paulatim, ἐπίρρ. λίγο λίγο.
 paulo, ἐπίρρ. λίγο. βλ. post.
 pāuper, ěris, φτωχός.
 paupertas, ātis, θ. φτώχεια.
 pavor, ōtis, ἄ. φόβος, τρόμος.
 pax, pacis, θ. εἰρήνη.
 peccatum, i, οὐ. ἀμάρτημά, σφάλμα.
 pecco, 1. κάνω σφάλμα, ἀμαρτάνω.
 pecunia, ae, θ. χρήματα.
 pecus, ōtis, οὐ. ἀγέλη, κτήνη, κοπάδια.
 pediculāris, e, πού γεννά ψείρες. βλ. λ.
 morbus.
 pel - lĭcio, lexi, lectum, ěre, 3. προσελ-
 κῶ, δελεάζω.
 pello, perŭli, pulsum, ěre, 3. σπρώχνω,
 θγαζῶ ἔξω, διώχνω.
 penātes, ĭum, πληθ. ἄ. πατρῶοι θεοί,
 θεοί τοῦ σπιτιοῦ.
 per, πρόθ. μ' αἰτ. διά μέσου, per de-
 cem dies γιά δέκα μέρες. per iram
 μέ ὀργή per (me) ἐξαιτίας (μου).
 per - āgro, 1. περνῶ, θαδίζω ἀνάμεσα.
 per - amoenus, a, um, πολύ εὐχάρι-
 στος.
 per - cello, cŭli, culsum, ěre, 3. ἀνα-
 τρέπω, ρίχνω κάτω, ξαφνιάζω.
 per - contor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ.
 ζητῶ νά μάθω, ρωτῶ νά μάθω.
 percussor, ōtis, ἄ. φονιάς, δολοφόνος.
 per - cŭtio, cussi, cussum, ěre, 3. χτυπῶ,
 καταβάλλω.
 perditus, a, um, χαμένος, διεφθαρμέ-
 νος.

- perdo, dīdi, dītum, ěre, 3. διαφθείρω, καταστρέφω.
- per - dūco, xi, ctum, ěre, 3. ὀδηγῶ.
- peregrīnus, a, um, ξένος, ὄχι ἐγχώριος.
- per - ěo, īi, itum, ĩre, χάνομαι.
- per - fīcīo, fēcī, fectum, ěre, 3. κατορθώνω, δίνω τέλος.
- per - fidīa, ae, θ. ἀπιστία.
- per - fidus, a, um, ἄπιστος.
- per - fōdīo, fōdi, fossum, ěre, 3. διαπερνῶ (μ' αἰχμηρό ὄργανο).
- per - fugīo, fugī, -, ěre, 3. καταστρέφω.
- pergo, perrexi, perrectum, ěre, 3. προχωρῶ, πηγαίνω θιαστικά. perge πήγαينه, ἐμπρός φύγε.
- pericūlum, i, ου. κίνδυνος.
- peritiā, ae, θ. ἐμπειρία.
- per - mitto, mīsi, missum, ěre, ἐπιτρέπω.
- perniciēs, ēi, θ. καταστροφή, ὀλεθρος.
- perniciōsus, a, um, καταστρεπτικός, ὀλέθριος.
- perpetūo, ἐπίρρ. συνεχῶς, ἀδιάκοπα.
- perpetūus, a, um, συνεχής, ἀδιάκοπος.
- In perpetūum γιά πάντα, ἰσόδια.
- per - saepe, ἐπίρρ. πάρα πολλές φορές, πολύ συχνά.
- per - sēquor, cūtus sum, sēqui, 3. ἀποθ. (κατα)διώκω.
- per - solvo, solvi, solūtum, ěre, 3. πληρώνω, ξεπληρώνω, ἀποδίδω.
- per - stringo, nxi, ctum, ěre, 3. κάνω ἀμυχή, διασχίζω, ἀγγίζω, διασύρω, σφίγγω, καταλαμβάνω.
- per - turbo, 1. διαταράζω.
- per - vēnio, vēni, ventum, ĩre, 4. φτάνω.
- perissīmus, a, um (ὑπερθ. τοῦ malum) ὁ χειρότερος, ἐγκληματικός.
- peto, īvi (ἤ īi), itum, ěre, 3. ζητῶ, ἔρχομαι γρήγορα, πηγαίνω γρήγορα σέ...
- pharētra, ae, θ. φαρέτρα.
- philosōphus, i, ἄ. φιλόσοφος.
- pietas, ātis, θ. εὐσέβεια.
- pīla, ae, θ. σφαίρα (μπάλλα).
- pīlus, i, ἄ. τρίχα.
- ringuis, e, παχύς.
- risicūlus, i, ἄ. μικρό ψάρι.
- placēo, ūi, itum, ěre, 2. ἀρέσω. placet, placuit, ěre, 2. ἀπρόσ. φαίνεται καλό.
- placidē, ἐπίρρ. ἤσυχια, ἤρεμα, πράα.
- plāga, ae, θ. πληγή, τραῦμα, χτύπημα.
- plāusus, ūs, ἄ. ἐπιδοκιμασία, ἐπεσφημία, ἔπαινος.
- plebeius (πρόφ. plebejus), a, um, πληθεῖος.
- plebs, bis, θ. τό πλῆθος, ὁ πολὺς λαός.
- plebique, pleraeque, pleraque, οἱ πολλοί, οἱ περισσότεροι.
- plumbum, i, ου. ὁ μόλυβδος.
- plurīmus, a, um, (ὑπερθ. τοῦ multus), ὁ περισσότερος, πλῆθ. plurimī, ōrum, οἱ περισσότεροι.
- plus, ἐπίρρ. περισσότερο.
- podāgra, ae, θ. ποδάγρα, ἀρθρίτιδα.
- poena, ae, θ. ποινή.
- pompa, ae, θ. πομπή.
- pondo (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ ἀχε. pondus

- γεν. p̄ondi), κατά λέξη: κατά τό βά-
ρος. Ὡς οὖσ. ἄκλ. (συνηθέστερα μέ
ἀριθμ. καί μέ παράλειψη τῆς λέξης
libra: triginta milia pondo argenti
τριάντα χιλιάδες λίτρες ἀσήμι).
- pondus, ētis, οὖ. βάρος.
- pōno, posūi, positum, ēre, 3. θέτω, το-
ποθετῶ, θεωρῶ. castra ponere
στρατοπεδεύω. ob oculos ponere
(δάζω μπροστά στά μάτια) παρου-
σία μου.
- pons, ntis, ἄ. γέφυρα.
- pontifex, icis, ἄ. ποντίφηκας, ἱεροφύ-
λακας. p. maximus ἀρχιερεὺς.
- populāris, e, τοῦ λαοῦ, δημοφιλῆς.
- populus, i, ἄ. δῆμος, λαός, ἔθνος.
- porta, ae, θ. πύλη.
- porto, 1. φέρω.
- posco, poposci, —, ēre, 3. ζητῶ.
- possum, potūi, posse, μπορῶ.
- post, πρόθ. μ' αἰτ. μετά, ἔπειτα, ἀπό.
- Ἐπίρρ. paulo post λίγο ἀργότερα.
- postēa, επίρρ. ἔπειτα, ἀργότερα, στή
συνέχεια.
- postērus, a, um, ὁ μεταγενέστερος, ὁ
κατοπινός, οὖσ. postēri, ōrum, ἄ. οἱ
μεταγενέστεροι, οἱ ἀπόγονοι. in
posterum στό μέλλον.
- postis, is, ἄ. παραστάτης (τῆς πόρτας).
- postēri, ōrum, βλ. posterus.
- postquam, σύνδ. ἀφού.
- postrēmo, επίρρ. στό τέλος.
- postūlo, 1. ἀπ. αἰτῶ, ζητῶ, ἀξιῶνω.
- potentia, ae, θ. δύναμη.
- potestas, ātis, θ. δύναμη, ἐξουσία,
ἄδεια.
- potior, itus, sum, īri, 4. ἀποθ. γίνομαι
κύριος.
- prae, πρόθ. μέ ἀφαιρ. ἐμπρός ἀπό, ἢ
σέ σύγκριση μέ, ἐξαιτίας, ἀπό, ἐ-
νεκα.
- prae - acutus, a, um, πολύ αἰχμηρός
(μυτερός).
- praebēo, ūi, itum, ēre, 2. παρέχω,
παραδίδω.
- praceptor, ōris, ἄ. ὁ δάσκαλος.
- prae - cido, cidi, cīsum, ēre, 3. κόβω,
(ἀκρωτηριάζω, διασχίζω, διακό-
πτω).
- prae - cino, cecinūi, —, ēre, 3. πηγαίνω
μπροστά τραγουδώντας (προλέγω,
χρησιμοδοτῶ).
- prae - cīpio, cēpi, ceptum, ēre, 3. δίνω
ἐντολή, παραγγέλλω, διδάσκω.
- prae - cipito, 1. κρημνίζω.
- praecipūe, επίρρ. κυρίως, κατεξοχῆν,
ἐξχωριστά.
- praecipūus, a, um, ὁ κυριότερος, ὁ θα-
σικός, ὁ ἐξαίρετος.
- prae - clare, επίρρ. πολύ λαμπρά, στήν
ἐντέλεια.
- praeco, ōnis, ἄ. κήρυκας.
- praeda, ae, θ. λεία, λάφυρα.
- praeditus, a, um, (μέ ἀφαιρ.) αὐτός
πού ἔχει, ὁ προικισμένος.
- praedo, ōnis, ἄ. ληστής.
- praedor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. λη-
λατῶ, λαφυραγωγῶ.
- praefectus, i, ἄ. ὁ προϊστάμενος, ὁ
διοικητής.

prae - fēro, tūli, lātum, ferre, ανώμ.
προτιμῶ, προκρίνω.

prae - figo, fixi, fixum, ěre, 3. μπήγω,
διαπερνῶ.

praemium, ii, ου. θραβεῖο, ἀμοιβή.

praesens, ntis, ἐπίθ. παρών, εὐνοϊκός.

praesidium, ii, ου. τμήμα στρατοῦ,
φρουρά, φυλακή, ἐπικουρία.

praestans, ntis, ἐπίθ. (κυρ. μετ. τοῦ
praesto) αὐτός πού ὑπερέχει, πού
ὑπερτερεῖ, ὁ ανώτερος.

prae - sto, stiti, statum, stāre,
1. εἶμαι προϊστάμενος, διοικῶ,
ὑπερέχω (ἀνα)δείχνω, παρέχω.

prae - sum, fūi, esse, εἶμαι παρών, εἶ-
μαι ἀρχηγός (ἀρχηγέω).

praeter, πρόθ. μ' αἰτ. ἐκτός, ἔξω ἀπό.

praeter - ěo, ii, itum, ire, παραιρέχω,
προσπερνῶ.

praeteritus, a, um, ἐπίθ. (κυρ. μετ. τοῦ
praetereō) αὐτός πού ἔχει περάσει,
ὁ περασμένος.

praetor, ōris, πραιτόρας, στρατηγός.

prae - validus, a, um, πολύ δυνατός.

prae - vēniō, vēni, ventum, ire, 4. ἔρχο-
μαι πῖό μπροστά, προλαβαίνω,
προφταίνω.

prae - vidēo, vīdi, vīsum, ěre, 2. προ-
βλέπω.

pratum, i, ου. λιβάδι.

pravus, a, um, διεστραμμένος, φαῦλος.

precor, cātus sum, āri, 1. ἀποθ. εὐχο-
μαι, ζητῶ ἀπό κάποιον.

premo, pressi, pressum, ěre, 3. πιέζω.

pretiosus, a, um, πολύτιμος.

pretium, ii, ου. ἀμοιβή, τιμή, λύτρα.

primo, καί primum, ἐπίρρ. (κατά)
πρῶτο.

primus, a, um, (ὑπερθ. τοῦ συγκρ.
prior, χωρίς θετ.) πρῶτος.

princeps, ĩpis, πρῶτος. 2) αὐτός πού
ἔχει τήν πρώτη θέση, ὁ πρόκριτος.

prior, prius, προηγούμενος, πρῶτος
(ἀπό δύο).

prius, ἐπίρρ. συγκρ. πρωτύτερα.

priusquam, σύνδ. προτοῦ.

privatus, a, um, ἴδιος, ἰδιωτικός.

privo, 1. στερῶ.

pro, πρόθ. μέ ἀφαιρ. γιά, ἀντί.

probo, 1. (ἐπι)δοκιμάζω, ἀποδέχομαι,
ἐγκρίνω.

probus, a, um, χρηστός, ἔντιμος.

pro - cēdo, cessi, cessum, ěre, 3. προ-
βαίνω, προχωρῶ.

procērus, a, um, ὑψηλός.

pro - clāmo, 1. κραυγάζω, ἀναφωνῶ.

prod - ěo, ii, itum, ire, προχωρῶ,
βγαίνω, παρουσιάζομαι.

proditio, ōnis, θ. προδοσία.

proditor, ōris, ἄ. προδότης.

pro - dūco, xi, ctum, ěre, 3. προωθῶ,
παρατείνω, μακραίνω.

proelium, ii, ου. μάχη, συμπλοκή.

pro - fēro, tūli, lātum, ferre, ανώμ. πα-
ρουσιάζω, θγάζω, φέρνω ἔξω.

pro - fīcio, fēci, fectum, ěre κατορ-
θώνω, προκόδω.

pro - fīscor, fectus sum, i, 3. ἀποθ.
βαδίζω, ἀναχωρῶ, φεύγω.

pro - fūgio, fūgi, -, ěre, 3. καταφεύγω.

pro - fūsus, a, um, επίθ. (κυρ. μετ. τοῦ profundor) ἄφθονος, σπάταλος.
 pro - grēdior, gressus sum, grēdi, 3. ἀποθ. προχωρῶ, βαδίζω.
 pro - hībēo, ūi, itum, ēre, 2. ἐμποδίζω.
 pro - icio (πρόφ. projicio), icēi, iectum, ēre, 3. ρίχνω μπροστά, προβάλλω.
 pro - lābor, lapsus sum, lābi, 3. ἀποθ. ὀλισθαίνω μπροστά, πέφτω.
 pro - mīnēo, ūi, -, ēre, 2. ἐξέχω.
 pro - mitto, mīsi, missum, ēre, 3. ὑπόσχουμαι.
 promptus, a, um, επίθ. (κυρ. μετ. τοῦ promto) ἔτοιμος, πρόχειρος, πρόθυμος, δραστήριος.
 prope, επίρρ. κοντά. (βλ. proprius καὶ proxime). 2) πρόθ. μ' αἰτ. κοντά σέ.
 prorēgē, επίρρ. γρήγορα, διαστικά.
 propinquus, a, um, ὁ γειτονικός, ὁ συγγενής.
 propior, propius, συγκρ. επίθ. κοντινότερος, πλησιέστερος.
 propius, επίρρ. συγκρ. πιό κοντά, πλησιέστερα.
 pro - rōno, posūi, positum, ēre, 3. ἐκθέτω κάτι, δημοσιεύω (τοιχοκολλῶ).
 propter, πρόθ. μ' αἰτ. ἐξαιτίας, ἀπό.
 pro - rōgo, 1. παρατείνω.
 pro - scribo, scripsi, scriptum, ēre, 3. προγράφω.
 proscripio, ōnis, θ. προγραφή, (ἡ θέση κάποιου ἐκτός νόμου).
 pro - silio, lūi, -, ire, 4. ἀναπηδῶ.

(πηδῶ πρὸς τὰ μπρός), ξεπηδῶ.
 pro - sterno, strāvi, stratum, ēre, 3. στρώνω κάτι, καταβάλλω.
 prosum, fūi, prodesse, ὠφελῶ.
 pro - vēho, vexi, vectum, ēre, 3. φέρνω μπροστά, παθ. προνήγορ, vectus sum, vēhi, 3. προχωρῶ, ἀνοίγομαι (ἀπό τὸ λιμάνι).
 provincia, ae, θ. ἐπαρχία.
 pronocatio, ōnis, θ. πρόκληση.
 proxime, επίρρ. (ὑπερθ. τοῦ prope) πολὺ κοντά.
 proximus, a, um, πολὺ κοντινός, πολὺ γειτονικός (ὑπερθ., συγκρ. propior).
 prudentia, ae, θ. σύνεση, γνώση, σοφία.
 publice, επίρρ. μέ δημόσια ἔξοδα.
 publicus, a, um, δημόσιος, τοῦ δημοσίου, κρατικός.
 pudor, ōnis. (ἀ. αἰδώς), ντροπή.
 puella, ae, θ. κορίτσι.
 puer, ēri, ἀ. τὸ ἀγόρι.
 puerilis, e, παιδικός.
 pugio, ōnis, ἀ. ἐγχειρίδιο.
 pugna, ae, θ. μάχη.
 pugno, 1. μάχομαι, πολεμῶ. pugnatum est (ἀπρὸς.) ἔγινε μάχη, πόλεμος.
 pulcher, chra, chrum, ὠραῖος.
 pulvis, ēris, ἀ. σκόνη.
 pungo, purūgi, punctum, ēre, 3. τρυπῶ, σουδλίζω.
 punio, ivi, itum, ire, 4. τιμωρῶ, ἐκδικούμαι.
 purgo, 1. ἐξαγνίζω (κάνω καθαρό) me

purgo ἀπολογοῦμαι.
purpura, ae, θ. πορφύρα, τό πορφυρό
ἔνδυμα.
pūto, 1. νομίζω.

Q

quadraginta, ἀριθμ. σαράντα.
quadrans, ntis, ἄ. μικρό νόμισμα, ὁ
κοδράντης (τέταρτο τοῦ ἀσσά-
ριου).
quadāmus, a, um τεσσάρων ἐτῶν.
quadringenti, ae, a, τετρακόσιοι.
quaero, sīnī, sītum, ἔρε, 3. ζητῶ. ab
alīquo ρωτῶ κάποιον.
quaestio, ōnis, θ. ζήτηση, ζήτημα, δι-
καστική ἀνάκριση, ἐξέταση.
quaestor, ōris, ἄ. ταμίας.
quaestūra, ae, θ. τό ἀξίωμα τοῦ ταμία.
quaestus, ūs, ἄ. χρηματισμός, κέρδος,
ὠφέλεια.
quam, ἐπίρρ. 1) ἔρωτ. πόσο, 2) ἀναφ.
ὄσο. (ἀντίστοιχο στό tam) ὄσο τό
δυνατό (μέ ὑπερθ. μέ τό possum ἢ
χωρίς τό possum) 3) μέ συγκρ. ἢ
λέξη πού ἐκφράζει ἢ περιέχει
σύγκρ.: ἀπό ὄ,τι.
quamdiu, ἐπίρρ. καί quam diū ὄσον
καιρό, ὄσο.
quamobrem, ἐπίρρ. (καί χωριστά
quam ob rem), πράγμα γιά τό
ὄποιο, γι' αὐτό.
quamprimum, ἐπίρρ. πάρα πολύ γρή-
γορα, ὄσο τό δυνατό γρηγορότερα.

quamquam, σύνδ. ἄν καί.
quam - nīs, σύνδ. ἄν καί.
quando, σύνδ. ὄποτε quando quīdem
ἐπειδή θέβαια.
quanquam ἢ quamquam.
quantus, a, um, ὄσος, πόσο μεγάλος.
qua - propter, ἐπίρρ. γι' αὐτό.
quā - tē, ἐπίρρ. γιατί, γι' αὐτό.
quartus, a, um, τέταρτος.
qua - si, ἐπίρρ. καί σύνδ. σάν.
quater, ἐπίρρ. τέσσερις φορές.
quattuor, ἀριθμ. ἐπίθ. ἄκλ. τέσσερα.
-que, σύνδ. (ἐγκλ. πάντα στό τέλος τῆς
λέξης), καί.
questus, ūs, ἄ. μομφή, θρήνος.
1. qui, quae, quod, ἄντων. (γεν. cuius,
δοτ. cui), ποιός; ὁ ὄποιος.
2. qui (ἀντί quo), ἐπίρρ. (κυρ. ἀρχαία
ἄφαιρ. τῆς ἄντων. qui καί quis)
πῶς.
quia, σύνδ. ἐπειδή.
quicumque, quaecumque, quod-
cumque, ὄποιοσδήποτε.
quid, οὐ. (ἐν. τῆς ἔρωτ. ἄντων. quis,
ποιός; τί; 2) ὡς ἐπίρρ. σέ τί; γιατί;
qui - dam, quaedam, quiddam καί
ἐπίθ. quoddam κάποιος, α, ο,
(γνωστός, ἀλλά πού αὐτός πού μι-
λεῖ δέν τόν δηλώνει).
quidem, ἐπίρρ. θέβαια. ne... quidem
οὔτε... θέβαια.
qui - nam, βλ. quisnam.
quid - nī, ἐπίρρ. γιατί δέν, πῶς δέν;
quiesco, ἐνί, ētum, ἔρε, 3. ἡσυχάζω,
ξεκουράζομαι.

quiētus, a, um, ήσυχος, ήρεμος.
 quīn, σύνδ. ὅποιος δέν, ὥστε νά μή
 (βλ. dubito, dubius).
 2) μέ προσταχτ. = ἀλλά, λοιπόν quīn
 abi ἀλλά φύγε, φύγε λοιπόν.
 quīrre, ἐπίρρ. ἐπειδή βέβαια.
 quis, quae, quid, ποιός 2) ἀντων. ἄορ.
 quis, quae καί qua, quid (ἐπειτα
 ἀπό τίς λέξεις si, nisi, num, ne) κά-
 ποιος (βλ. qui).
 quisnam, quaeenam, quodnam καί
 quidnam, ποιός λοιπόν;
 quis - que, quaeque, quidque (καί
 ἐπίθ. quodque), καθένας, ὅλοι.
 quis - quis, -, quicquid ἢ quidquid (ὡς
 ἐπίθ. quodquod), ὅποιοσδήποτε.
 1. quō, ἐπίρρ. (σέ κίνηση) ὅπου, σέ
 ὅποιο μέρος.
 2. quō, σύνδ. (ἐμπρός ἀπό συγκρ.) γιά
 νά, 2) ὅσο.
 quoad, σύνδ. ὡσότου, ἐφόσον.
 quod, σύνδ. ὅτι, ἐπειδή.
 quoque, ἐπίρρ. ἐπίσης, καί.
 quosum (= quoversum) ἐπίρρ. ποῦ;
 σέ τί;

R

rapīna, ae, θ. ἀρπαγή.
 rapīo, rūi, rptum, ἔρε, 3. ἀρπάζω, κάνω
 ἀπαγωγή.
 rarus, a, um, σπάνιος.
 ratus, βλ. reor.
 re - bello, 1. ἐπαναστατῶ.

re - cīrīo, cēri, certum, ἔρε, 3. ἀνα-
 λαμβάνω, δέχομαι.
 re - concilio, 1, συμφιλιώνω.
 rectē, ἐπίρρ. ὀρθά, δίκαια.
 recurēro, 1. ἀνακτῶ, διασώζω.
 re - cūso, 1. ne... ἀρνοῦμαι νά..., δέ
 θέλω νά...
 red - do, dīdi, dītum, ἔρε, 3. ἀποδίδω.
 salutem ἀνταποδίδω τό χαιρετι-
 σμό, ἀντιχαιρετῶ. litteras παρα-
 δίνω τήν ἐπιστολή.
 red - ἔο, īi, ītum, īre, ξανάρχομαι, re-
 deo in gratiam cum aliquo συμφι-
 λιώνομαι μέ κάποιο (μετ. rediens,
 γεν. redientis).
 redīmīo, īvī, ītum, īre, 4. στεφανώνω.
 red - īmo, ēmi, emptum, ἔρε, 3. ἐξαγο-
 ράζω, σώζω μέ λύτρα.
 red - intēgro, 1. ἀνανεώνω.
 redītus, ūs, ā - ἐπιστροφή.
 re - dūco, duxi, ductum, ἔρε, 3. ὀδηγῶ
 πίσω, ἐπαναφέρω.
 re - fēro, retūli, relātum, referre,
 ἀνώμ. ἀπονέμω, ἀποδίδω, ἐπανα-
 φέρω. gratiam ἀποδίδω χάρη.
 regalīs, e, βασιλικός.
 regīus, a, um, βασιλικός, τοῦ βασιλέα.
 regno, 1. βασιλεύω.
 regnum, i, οὐ. βασιλείω, βασιλεία.
 rego, rexi, rectum, ἔρε, 3. (δι)ευθύνω.
 re - gredīor, gressus sum, grēdi, 3.
 ἀποθ. ἐπιστρέφω, ξαναγυρίζω.
 relābor, lapsus sum, i, 3. ἀποθ. ξα-
 ναέρχομαι (στήν κοίτη μου) ὑπα-
 ναχωρῶ.

- religiō, ōnis, θ. θρησκεία, εὐλάβεια, συνείδηση.
- religiōsus, a, um, ἱεροπρεπής, θρησκευτικός.
- relinquo, līqui, lictūm, ěre, 3. ἐγκαταλείπω, ἀφήνω.
- reliq̄uae, ārum, θ. πληθ. τὰ λείψανα.
- relīquus, (πρόφ. relīqvus) a, um, ὑπόλοιπος.
- remēdium, īi, οὐ. φάρμακο.
- re - mitto, mīsi, missum, ěre, 3 ἀφήνω, χαλαρώνω, ἀφήνω ἐλεύθερο, ἐλαττώνω, μετριάζω. *animum ad otium* δίνω ἄνεση στήν ψυχή μου, (παραιτοῦμαι ἀπό τῆς ἀσχολίας μου).
- re - mōnēo, mōnī, mōtum, ēre, 2. ἀπομακρύνω.
- remunēror, ātus sum, āpi, 1. ἀποθ. ἀνταποδίδω, ἀνταμείβω.
- remus, ī, ἄ. κουπί.
- re - nōno, 1. ἀνανεώνω.
- re - nuntīo, 1. ἀναγγέλλω, ἀνακηρύττω.
- re - nūo, ūi, -, ěre, 3. σηκώνω κεφάλι, ἐκδηλώνω ἀντίθεση.
- reor, ratus sum, rēti, 2. ἀποθ. λογαριάζω, νομίζω.
- re - pello, pūli, pulsum, ěre, 3. ἀποκρούω, ἀπωθώ.
- re - pendo, ndi, nsum, ěre, 3. πληρώνω, ἀντισταθμίζω, κάνω ἀνταλλαγή.
- repente, ἐπίφρ. ξάφνου, ἀπροσδόκητα.
- re - peñio, reppēri, repertum, ĩre, 4. ἀνακαλύπτω, θρίσκω.
- re - pēto, ĩni, (καί repēti) ĩtum, ěre, 3. ζητώ πίσω.
- re - plēo, ēni, ētum, ěre, 2. γεμίζω.
- re - porto, 1. ἐπαναφέρω, παίρνω, ἀποκτώ.
- re - prehendō, ndi, nsum, ěre, 3. μέμφομαι, κατηγορώ.
- re - promitto, mīsi, missum, ěre, 3. ἀντιυπόσχομαι.
- re - rudīo, 1. ἄρνούμαι, δέ δέχομαι, ἀποκρούω.
- re - rugno, 1. ἀντιμάχομαι, ἀντιδρώ.
- res, rēi, θ. πράγμα, γεγονός, ὑπόθεση, περιουσία, κράτος.
- re - scindo, scīdi, scīssum, ěre, 3. ἀποκόπτω, ἀκυρώνω.
- re - sēco, secūi, sectum, āre, 1. τιμωρώ, σκοτώνω.
- re - sēro, 1. ἀνοίγω.
- re - sisto, restīti, -, ěre, 3. ἀντιστέκομαι.
- re - spergo, rsi, rsum, ěre, 3. ραντίζω, ραίνω.
- re - spicīo, spexi, spectum, ěre, 3. παρατηρώ.
- re - spondēo, ndi, nsum, ēre, 2. ἀποκρίνομαι, ἀνταποκρίνομαι.
- re - sponsum, ī, οὐ. ἀπόκριση.
- respuclīca, καί res publica (γεν. rei publicae), θ. πολιτεία.
- re - stitūo, ūi, ūtum, ěre, 3. ἀποκαθιστώ, ἐπανορθώνω.
- re - sūmo, sumpsī, sumptum, ěre, 3. ἀναλαμβάνω. *somnum* ἀποκοιμούμαι.

re - tñēo, ūi, tentum, ēre, 2. κρατώ,
 ἐμποδίζω.
 re - vertor, rti καὶ reversus sum, rti, 3.
 ἤμιατοθ. ἐπιστρέφω.
 rex, regis, ἄ. βασιλέας.
 rhētor, ōtis, ἄ. δάσκαλος τῆς ρητορι-
 κῆς, ρητοροδιδάσκαλος.
 rīdeo, rīsi, rīsum, ēre, 2. γελῶ.
 rīpa, ae, θ. ὄχθη.
 rīsus, ūs, ἄ. γέλιο.
 robustus, a, um, ρωμαλέος, εὐρωστος.
 rogo, 1. ρωτῶ, ζητῶ, παρακαλῶ.
 rogus, i, ἄ. φωτιά.
 rostra, ōrum, οὐ. πληθ. τὰ ἐμβόλα, τὸ
 ἄθλημα στήν ἀγορά.
 rūina, ae, θ. ἐρείπιο.
 ruo, rui, rutum, ēre, 3. ὀρμῶ.
 rupes, is, θ. βράχος.
 rusticor, 1. ἀποθ. μένω στήν ἐξοχή.
 rusticus, a, um, ἀγροτικός, γεωργικός.

S

sacer, cra, crum, ἱερός.
 sacerdos, ōtis, ἄ. ἱερέας.
 sacrificium, ii, οὐ. ἱεροτελεστία, θυσία.
 sacrum, i, οὐ. τὸ ἱερό.
 saepe, ἐπίρρ. πολλές φορές, συχνῶ.
 saepius, ὑπερθ. saepissimē.
 saepio, saepi, saeptum, ire, 4. κάνω
 περίφραξη, ὑπερασπίζω, φυλάγω.
 saevio, ii, itum, ire, 4. ἀγριεύω, συμπέ-
 ρομαι ἄγρια.
 saevitia, ae, θ. ἀγριότητα, σκληρότητα.

saltem, ἐπίρρ. τουλάχιστο.
 saltus, ūs, ἄ. δάσος, κοιλάδα.
 salūbris, (καὶ salūber), bre, σωτήριος.
 salus, ūtis, θ. σωτηρία 2) ὑγεία.
 salūto, 1. χαιρετίζω.
 salvus, a, um, σῶος, ἀβλαβής.
 sanctus, a, um, ἄγνος, καθαρός, ἀδιά-
 φθορος, ἐνάρετος.
 sanguis, īnis, ἄ. αἷμα.
 sapiens, ntis, ἐπίθ. (κυρ. μετ. τοῦ sa-
 pīo), σοφός.
 sapio, ii, -, ēre, 3. εἶμαι φρόνιμος, ἔχω
 ὀρθή κρίση.
 satelles, itis, ἄ. δορυφόρος, (στρατιῶ-
 τες πού περιστοιχίζουσαν τὸ στρα-
 τηγόν).
 satis, ἐπίρρ. ἀρκετά, καλά, ὅσο πρέ-
 πει.
 saxum, i, οὐ. πέτρα, βράχος, μεγάλη
 πέτρα, ὀγκόλιθος.
 schola, ae, θ. σχολή, σχολεῖο.
 scio, scīni καὶ scīi, itum, ire, 4. γνω-
 ρίζω, ξέρω.
 scīpio, ōnis, ἄ. σκῆπτρο, ραβδί.
 sciscitor, ātus sum, āti, 1. ἀποθ. ρωτῶ
 νὰ μάθω.
 scriba, ae, ἄ. γραφέας, λογιστής.
 scribo, psi, ptum, ēre, 3. γράφω.
 scutum, i, οὐ. ἀσπίδα.
 sē καὶ sēsē (αἰτ. καὶ ἀφαιρ. ἐν. καὶ
 πληθ. τοῦ sui) τόν ἑαυτό του. secum
 μαζί του, μαζί τους.
 se - cēdo, cessi, cessum, ēre, 3. ἀπο-
 χωρῶ.
 se - cerno, crēni, crētum, ēre, 3. χω-

ρίζω, διακρίνω.
seco, secūi, sectum, (μετ. μέλλ. secaturus), āre 1. κόβω, χωρίζω.
secrētō, ἐπίρρ. μυστικά.
secundarius, a, um, δεύτερος, βλ. panis.
secundus, a, um, δεύτερος.
se - cūris, is (αἰτ. im, ἀφαιρ. i), θ. τσεκούρι.
sed, σύνδ. ἀλλά, μά.
sedēcim, δεκαέξι.
sedēo, sedī, sessum, ēre, 2. κάθομαι.
sedes, is, θ. ἔδρα, κατοικία.
seditio, ōnis, θ. διχόνοια, στάση.
sedulitas, ātis, θ. προθυμία, ἐπιμέλεια.
segnis, e, νωθρός.
se - libra, ae, θ. ἡμίλιτρο, μισή λίτρα.
Βλ. pondō.
sella, ae, θ. ἔδρα, δίφρος.
semet (ἀντ. se + ἐγκλ. -met) ὁ ἴδιος τόν ἑαυτό του, οἱ ἴδιοι τόν ἑαυτό τους.
semper, ἐπίρρ. πάντοτε.
sempiternus, a, um, αἰώνιος, παντοτινός.
senātor, ōris, ἄ. συγκλητικός.
senātus, ūs, ἄ. σύγκλητος.
senecta, ae, θ. καί senectus, ūtis, θ. γερωπαιά, ad summam senectutem ὡς τὰ βαθιά γεράματα.
senectus, βλ. senecta.
senex, senis, ἐπίθ. γηραλέος. Οὐσ. ὁ γέρος.
senior (συγκρ. τοῦ senex), γεροντότερος, γέρος.
sententiā, ae, θ. γνώμη.

sentio, nsi, nsum, ire, 4. ἐννοῶ, κατανοῶ.
separatim, ἐπίρρ. χωριστά.
sepelĭo, ĭvi, pultum, ire, 4. θάβω.
septem, ἀριθμ. ἄκλ. ἑφτά.
septimus, a, um, ἔβδομος.
septuagesimus, a, um, ἑβδομηκοστός.
sepulcrum, i, οὐ. τάφος.
sepultura, ae, θ. ταφή, τάφος.
sequens, ntis, ἐπίθ. (μετ. τοῦ ἀποθ. sēquor), ἐπόμενος, ἀκόλουθος.
sēquor, cūtus sum, sēqui, 3. ἀποθ. ἀκολουθῶ,
sepĭō, ἐπίρρ. σοβαρά, σπουδαῖα.
sermo, ōnis, ἄ. ὁμιλία, λόγος, διάλογος.
serta, ōrum, οὐ. πληθ. στέφανος, πλεξούδα ἀπό ἄνθη, (γιρλάντα).
seruo, 1. φυλάγω, τηρῶ.
servus, i, ἄ. δούλος.
sēsē, βλ. sē.
sestertius, ĭi, ἄ. σηστέριος (νόμισμα).
seu καί sive, σύνδ. εἴτε... sive... sive, seu... seu εἴτε... εἴτε.
senēus, a, um, αὐστηρός.
sex, ἄκλ. ἕξι.
sexaginta, ἄκλ. ἕξήντα.
sextilis, is (μέ παράλ. τοῦ mensis), ἄ. ὁ ἕκτος μῆνας μέ πρώτο τό Μάρτιο, ὁ (ἔπειτα) Αὐγουστος.
sextus, a, um, ἕκτος.
sī, σύνδ. ἄν.
sic, ἐπίρρ. ἔτσι, μ' αὐτόν τόν τρόπο.
sica, ae, θ. ἐγχειρίδιο, ξίφος (μικρό).
siccum, i, οὐ. ξηρό μέρος, ἡ ξηρά.

- sicut καί sicūti, ἐπίρρ. ὅπως, καθώς.
 significo, I. δηλώνω, σημαίνω.
 signo, I. σημειώνω, χαράζω, κόβω, signatum argentum νόμισμα ἀσημένιο.
 signum, i, οὐ. σημεῖο, σημαία, ἀγαλμα.
 silentium, ii, οὐ. σιγή, σιωπή.
 similis, e, ὅμοιος.
 similitudo, inis, θ. ὁμοιότητα.
 simul, ἐπίρρ. συγχρόνως, ταυτόχρονα, μεμιάς.
 simulo, I. ὑποκρίνομαι, προσποιούμαι.
 sin, σύνδ. ἄν, ἄν ὁμως.
 sine, πρόθ. μέ ἀφαιρ. χωρίς.
 singularis, e, μοναδικός.
 singuli, ae, a, ἐπίθ. πληθ. καθένας, ἕνας ἕνας.
 sinister, tra, trum, ἀριστερός.
 sine, βλ. seu.
 soboles, βλ. suboles.
 sobrius, a, um, νηφάλιος, φρόνιμος.
 socer, eri, ἄ. πεθερός.
 societas, atis, θ. ἡ ἐπικοινωνία (ἀνάμεσα σέ λαούς), ἔνωση, πολιτική φιλία, συμμαχία.
 socius, a, um, σύμμαχος.
 sodalis, e, φίλος (ἐταῖρος).
 sol, solis, ἄ. ἥλιος.
 solēo, solitus sum, ēre, 2. ἤμιασθ. συνηθίζω.
 solidus, a, um, στερεός, μόνιμος, σταθερός.
 solitarius, a, um, ἐρημικός, μοναχικός.
 solitudo, inis, θ. μοναξιά, ἐρημία.
 solitus, a, um, συνηθισμένος.
 sollemnis, e, ἑορταστικός, ἐπίσημος, πανηγυρικός.
 solum, ἐπίρρ. μόνο. non solum sed etiam ὄχι μονάχα ἀλλά καί.
 solus, a, um, (γεν. solius, δοτ. soli), μόνος.
 solvo, solvi, solutum, ēre, 3. λύω, διαλύω.
 somnium, ii, οὐ. ὄνειρο.
 somnus, i, ἄ. ὕπνος.
 sonitus, us, ἄ. ἦχος, πάταγος.
 sono, ui, itum, are, 1. (μετ. μέλλ. sonatus), ἡχώ, σαλπίζω.
 soror, oris, θ. ἀδελφή.
 sors, sortis, θ. κλήρος, τύχη.
 spatium, ii, οὐ. διάστημα χρόνου ἢ τόπου.
 species, ei, θ. πρόφαση, πρόσχημα.
 speculum, i, οὐ. καθρέφτης.
 spectaculum, i, οὐ. θέαμα.
 spectator, oris, ἄ. θεατής.
 specto, 1. βλέπω, ἀποβλέπω.
 sperno, spreui, spretum, ēre, 3. κατα(περι)φρονῶ.
 spes, ei, θ. ἐλπίδα.
 spiritus, us, ἄ. πνεῦμα, περηφάνεια, οἷηση.
 spoliū, ii, οὐ. σηνήθ. στόν πληθ. λάφυρα.
 spondēo, spondi, sponsum, ēre, 2. ἐγγυῶμαι.
 sponsus, i, ἄ. μνηστήρας.
 sponte, ἐπίρρ. (κυρ. ἀφαιρ. τοῦ ἀχρ. spons), θεληματικά, ἐκούσια.

- sponte sua, θέλοντας, από μόνος του, από μόνοι τους.
- spretus, βλ. sperno.
- statim, επίρρ. παρευθύς, άμέσως.
- statío, ónis, θ. θέση, σταθμός, φρουρά.
- statūa, ae, θ. άνδριάντας.
- statūo, ūi, ūtum, ěre, 3. στήνω (ίδρύω), άποφασίζω.
- statūra, ae, θ. άνάστημα.
- stimūlus, i, ά. = clavus, καρφί.
- stipendium, ūi, ου. (στρατιωτικός) μισθός, πολεμική ύπηρεσία. stipendia facere έκτελῶ στρατιωτική ύπηρεσία, έκστρατεύω, στρατεύομαι.
- stolidē, επίρρ. ήλίθια.
- strāges, is, θ. φθορά, σφαγή, φόνος.
- strepitus, ūs, ά. θόρυβος, κρότος τῶν χειρῶν, χειροκρότημα. alarum χτύπημα τῶν φτερῶν, φτεροκόπημα.
- strictus, βλ. stringo.
- stridor, óris, ά. τριγμός, γρύλισμα τοῦ έλέφαντα.
- stringo, nxi, strictum, ěre, 3 gladium, τραβῶ τό ξίφος.
- studea ūi, -, ěre, 2. φροντίζω, σπουδάζω.
- studiōse, επίρρ. μέ ζήλο, μ' έπιμέλεια.
- studium, ūi, ου. σπουδή, ζήλος, άγάπη, μάθηση, προθυμία. πληθ. φιλολογία, τά έλληνικά γράμματα, οί μελέτες.
- stupens, ntis, (έπιθ., κυρ. μετ. τοῦ stupēo) κατάπληκτος.
- stupēo, ūi, -, ěre, 2. μένω κατάπληκτος, ξαφνιαζομαι.
- suādēo, āsi, āsum, ěre, 2. πείθω, συμβουλεύω.
- sub, πρόθ. μέ άφαιρ. (στάση) μ' αίτ. (κίνηση), κάτω άπό.
- sub - dūco, duxi, ctum, ěre, 3. ύποβάλλω, όδηγῶ άπό κάτω.
- sub - ĩcio, iēcī, iectum, ěre, 3: θάζω άπό κάτω.
- sub - ĩgo, ēgi, actum, ěre, 3. ύποτάσσω.
- subitus, a, um, ξαφνικός.
- sublātus βλ. tollo.
- sublicius, a, um, ξύλινος.
- subdōles, is, θ. (περιληπτ.) άπόγονοι.
- sub - rīdēo, rīsi, rīsum, ěre, 2, χαμογελῶ.
- sub - sidium, ūi, ου. έπικουρία.
- sub - vēhor, vectus sum, vēhī, 3. άποθ. καταπλέω, φτάνω.
- successor, óris, ά. διάδοχος.
- sudor, óris, ά. ιδρώτας.
- suf - fēro, sustūli, sublātum, sufferre, άνώμ. παρέχω, ύπομένω, ύποφέρω.
- suf - fīcio, ēci, ectum, ěre, 3, έπαρκῶ.
- sui, sibi, se, άντων. έν. καί πληθ. δικουῦ του, δικουῦ τους κτλ. (αὔτου τοῦ ίδιου κτλ.).
- Sullāni, órum, ά. πληθ. οί συλλανοί, όπαδοί τοῦ Σύλλα.
- sum, fūi, esse (μετ. μέλλ. futūrus) είμαι, θρίσκομαι, άνήκω.
- summus, a, um, ύπατος, ό πολύ ψηλός, (ό έπάνω - πάνω), ό άνώτατος.
- sumo, sumpsi, sumptum, ěre, 3. παίρνω, αναλαμβάνω, έπιχειρῶ.
- sumptus, ūs, ά. δαπάνη, πολυτέλεια,

τά μεγάλα έξοδα.
 supellex, supellectilis, θ. επίπλα και
 σκευή του σπιτιού, οίκοσκευή.
 super, πρόθ. 1) μ' αίτ. πάνω από, εκ-
 τός από. 2) μέ αφαιρ. πάνω από,
 πάνω στό... (και γεν.).
 superbē, επίρρ. υπεροπτικά, υπερή-
 φανα.
 superbīa, ae, θ. υπεροψία, υπερηφά-
 νεια.
 sup̄erō, 1. νικῶ, υπερέχω.
 super - sum, fūi, esse, δείχνομαι ανώ-
 τερος, ἐπιζῶ.
 super - vēnīo, vēnī, ventum, ire, 4.
 χτυπῶ κάποιον, ἐπιτίθεμαι, ἔρχο-
 μαι ἀπό πάνω (= υπερέχω).
 sup̄pliciter, επίρρ. ἱκετικά, ἱκετευτικά.
 sup̄plicium, ī, οὐ. ποινή, τιμωρία.
 sup̄rēmus, a, um, (ὑπερθ.) ὑπέρτατος,
 ἀνώτατος, τελευταῖος (summus).
 sus - cīpīo, cēpī, certum, ēre, 3. ἀνα-
 λαμβάνω (παίρνω ἐπάνω μου).
 sus - p̄endo, ndi, nsum, ēre, 3. κρεμῶ,
 κρατῶ μετέωρο.
 sus̄pīcor, ātus sum, āgī, 1. ἀποθ. ὑπο-
 πτεύομαι.
 sus - tīnēo, tīnūi, tentum, ēre, 2,
 ὑπο(μένω) φέρω.
 suus, a, um, δικός του, δικός τους.

T

tabes, is, θ. μαρασμός, φθίση.
 tabūla, ae, θ. πίνακας, ζωγραφιά.

tabulātum, ī, οὐ. σανίδωμα.
 tacēo, cūi, cītum, ēre, 2. σιωπῶ, κρατῶ
 σιγή.
 tacītus, a, um, σιωπηλός.
 tālis, e, τέτοιου είδους, τέτοιος.
 talus, ī, ἀ. ἀστράγαλος.
 tam, επίρρ. τόσο. tam - quam τόσο -
 ὅσο.
 tamen, σύνδ. ὁμως.
 tandem, επίρρ. τέλος, ἐπιτέλους.
 tanquam και tamquam σύνδ. ὅπως,
 καθώς.
 tango, tetīgi, tactum, ēre, 3. ἀγγίζω.
 tantum, επίρρ. μόνο. non tantum... sed
 etiam ὄχι μόνο... ἀλλά και.
 tantum «mōdo.» επίρρ. μόνο, φτάνει
 μόνο.
 tantus, a, um, τόσος, τόσος μεγάλος.
 tardo, 1. ἐπιβραδύνω, καθυστερῶ.
 tectum, ī, οὐ. στέγη, σπίτι.
 telum, ī, οὐ. βέλος, ἐπιθετικό ὄπλο,
 ἀκόντιο.
 temerāgus, a, um, ἀλόγιστος, ἀστόχα-
 στος.
 temperantīa, ae, θ. σωφροσύνη.
 tempestas, ātis, θ. χρόνος, καιρός.
 tempus, ὄris, οὐ. χρόνος.
 tendo, tetendi, tentum και tensum, ēre,
 3. τεντώνω, τείνω (κλίνω), ἰσχυρί-
 ζομαι.
 tenebricōsus, a, um, σκοτεινός.
 tenēo, nūi, tentum, ēre, 2. κρατῶ, κα-
 τέχω. iureiurando teneor ἀπό τόν
 ὄρκο δεσμεύομαι (μέ δεσμεύει ὁ
 ὄρκος).

- tener, ěra, ům, τρυφερός.
- ter, ěπίρρ. άριθμ. τρεις φορές.
- tergum, i, οὐ. ή πλάτη. post tergum πίσω, άπό πίσω.
- terni, ae, a, άριθμ. διανεμητ. τρεις - τρεις.
- terra, ae, θ. γή, ξηρά.
- tergĕo, ůi, ĩtum, ěre, 2. προκαλῶ κατά- πληξη, τρομάζω κάποιον.
- terror, ōnis, ά. τρόμος.
- tertĭo, ěπίρρ. τρίτη φορά.
- tertĭum, ěπίρρ. βλ. tertĭo.
- tertĭus, a, um, τρίτος.
- theātrum, i, θέατρο.
- thesaurus, i, ά. θησαυρός.
- tĭbĭcen, ĩnis, ά. αὐλητής.
- timĕo, ůi, -, ěre, 2. φοβοῦμαι.
- tĭro, ōnis, ά. άρχάριος, πρωτόπειρος, νεοσύλληκτος.
- tĭrociĭnĭum, ĩi, οὐ. ή στρατιωτική άπει- ρία.
- toga, ae, θ. τήβεννος (τό έθνικό φό- ρημα τῶν Ρωμαίων).
- togātus, a, um, τηβεννοφόρος, φορών- τας τήν τήβεννο.
- tolĕro, 1. ὑπομένω.
- tollo, sustŭli, sublātum, ěre, 3. σηκώνω, παίρνω άπό τή μέση. 2) άφαιρῶ.
- torquis, is, ά. τό περιδέραιο. (άρχαία στρεπτός).
- torvus, a, um, δλοσυρός, άγριος.
- tot, ěπίθ. άκλ. τόσοι, τόσοι πολλοί.
- totĭdem, ěπίθ. άκλ. άλλοι τόσοι.
- totĭes, ěπίρρ. τόσες φορές.
- totus, a, um, (γεν. totĭus, δοτ. toti)
- όλος, όλόκληρος.
- trado, ĩdi, ĩtum, ěre, 3. παραδίδω.
- tra - icĭo (πρόφ. trajicĭo), iĕci, iectum, ěre, 3. περνῶ, διαβιβάζω. 2) δια- περαιώνομαι, περνῶ.
- tra - no (καί trans - no), 1. περνῶ κο- λυμπώντας.
- trans, πρόθ. μ' αἰτ. πέρα.
- trans - ěo, ĩi (καί ĩni), ĩtum, ĩre, δια- βαινω (περνῶ).
- trans - fĕro, tŭli, lātum, fĕrre άνώμ. μεταφέρω.
- trans - fĭgo, xi, xum, ěre, 3. διαπερνῶ.
- trans - fŏdĭo, fŏdi, fossum, ěre, 3. δια- τρυπῶ τοίχωμα.
- trans - fŭgĭo, fŭgi, fugĭtum, ěre, 3. αὐ- τομολῶ, δρατετεύω.
- trans - gredĭor, gressum, gredĭ, 3. άποθ. περνῶ.
- trans - silĭo, lŭi, (σπαν. ĩvi ή ĩi), ĩre, 4. ὑπερπηδῶ.
- trans - vĕho, vexĭ, vectum, ěre, 3. μεταφέρω.
- transversus, a, um, λοξός.
- trecenti, ae, a, τριακόσιοι.
- tremo, mŭi, -, ěre, 3. τρέμω, φοβοῦ- μαι.
- tremŭlus, a, um, αὐτός πού τρέμει, άσταθής.
- trepidatiŏ, ōnis, θ. ταραχή καί άταξία.
- tres, tria (γεν. trium), τρεις, τρία.
- tribŭnal, ālis, οὐ. τό δήμα (στήν άγορά).
- tribunātus, ūs, ά. δημαρχία.
- tribŭnus, i, ά. (φύλαρχος) tr. plebis δή-

U

- μαρχος, tr. milītum χιλίαρχος.
tribūo, ūi, ūtum, ēre, 3. ἀπονέμω, χα-
ρίζω.
tribūtum, i, οὐ. φόρος, (συν)είσφορα).
trigemīni, ōrum, ἄ. πληθ. οἱ τριδύμοι.
triginta, ἄκλ. τριάντα.
tristis, e, θλιβερός, λυπηρός.
triumphālis, e, θριαμβευτής.
trīumpho, 1. τελῶ θρίαμβο, θριαμ-
βεύω.
trīumphus, i, ἄ. θρίαμβος.
trucidō, 1. σφάζω.
truncus, i, ἄ. κορμός, σῶμα.
trux, ucis, ἄγριος, ἀγριωπός.
tū, ἄντων. σύ. tune, βλ. 3. - ne.
tūba, ae, θ. σάλπιγγα.
tubicen, īnis, ἄ. σαλπικτής.
tuēor, ītus sum, καί σπαν. tutus sum,
ēri, 2. ἀποθ. φυλάγω, παρατηρῶ.
ἐπιβλέπω.
tugurīum, īi, οὐ. καλύβι.
tum, ἐπίρρ. τότε (τὴν ἐποχὴ ἐκείνη),
tum... tum, καί... καί, cum... tum
ἀπὸ τῆ μιά... ἀπὸ τὴν ἄλλη.
tunc, ἐπίρρ. τότε.
tunicā, ae, θ. χιτῶνας.
turba, ae, θ. τύρθη, ὄχλος, πλῆθος.
turmatim, ἐπίρρ. μέ ἴλες, κατὰ ομάδες.
turpis, e, αἰσχρός.
tūs, tūpis, οὐ. θυμίαμα.
tuto, ἐπίρρ. ἀσφαλῶς.
tutus, a, um, ἀσφαλισμένος, ἀπρό-
σβλήτος.
- uber, ēris, οὐ. μαστός, θηλή.
ubi, ἐπίρρ. ποῦ, ὅπου, ἔνθα. 2) σύνδ.
ὅταν, μόλις.
ullus, a, um (γεν. ullius, δοτ. ulli), κα-
νένας.
ultimus, a, um, τελευταῖος.
ultrā, ἐπίρρ. πέρα. 2) πρῶθ. μ' αἰτ.
πέρα ultra fidem πέρα ἀπὸ τὴν πί-
στη, ἀπίστευτα.
umērus, i, ἄ. (καί humērus), ὤμος.
umquam (καί unquam), ἐπίρρ. κά-
ποτε. non unquam οὐδέποτε.
unde, ἐπίρρ. ἀπὸ ὅπου.
undēcim, ἀριθμ. ἔνδεκα.
unicus, a, um, μόνος, μοναδικός.
universus, a, um, ὁλόκληρος.
unquam, βλ. umquam.
unus, a, um (γεν. unius, δοτ. uni) ἕνας,
μόνος, (ἕνας καί μόνος).
urbs, urbis, θ. ἡ πόλις. 2) ἡ πόλις Ρώμης.
usque ἐπίρρ. ἀδιάκοπα, συνεχῶς, 2)
μέχρι, ὡς. usque eo ὡς τότε.
usurpo, 1. μεταχειρίζομαι.
usus, ūs, ἄ. χρῆσις, χρεια, ἀνάγκη.
ut καί uti, σύνδ. γιὰ νά, ὥστε, μόλις, 2)
ἐπίρρ. καθῶς, ὅπως.
uter, utris, ἄ. ἀσκή.
uter, utra, utrum, ποιός ἀπὸ τοὺς δύο.
uterque, utraque, utrumque καί ὁ ἕνας
καί ὁ ἄλλος.
1. ūti, ἀπαρεμφ. τοῦ utor.
2. ūti, σύνδ. καί ἐπίρρ., βλ. ut.
utilis, e, ὠφέλιμος, χρήσιμος.

ūīnam ἐπίρρ. εἶθε, μακάρι.
ūtor, usus sum, uti, 3. ἀποθ. χρησιμο-
ποιῶ, μεταχειρίζομαι.
utpōte, ἐπίρρ. ἐπειδὴ, γιὰ τὸ λόγῳ ὅτι.
utrimque, ἐπίρρ. κι ἀπ' τὰ δύο μέρη.
utrum, ἐπίρρ. ποῖο ἀπὸ τὰ δύο βλ.
uter.
uxor, ōris, θ. σύζυγος.

V

vaco, ἰ. σπουδάζω, ἀσχολοῦμαι μέ-
κάτι.
vacuus, a, um, ἄδειος.
vae, ἐπιφ. ἀλίμονο.
vafer, fra, frum, πανούργος.
vagitus, ūs, ἄ. κλαψούρισμα (κλαυθ-
μυρισμός).
valdē, ἐπίρρ. σφοδρά, πάρα πολύ.
valēo, ūi, itum, ēre, 2. εἶμαι ὑγιής,
εἶμαι καλά.
valetudo, īnis, θ. ὑγεία.
validus, a, um, ἰσχυρός, εὖρωστος.
vallum, i, οὐ. ἀνάχωμα (ἀπὸ τάφρο),
χαράκωμα.
variūs, a, um, ποικίλος.
varix, īcis, ἄ. καί θ. κίρσος.
vastus, a, um, εὐρύς, ἐκτεταμένος.
vecordīa, ae, θ. ἀνοησία, ἀφροσύνη.
vectus, βλ. vēho.
vegētus, a, um, εὐκίνητος, ζωηρός.
vehicūlum, i, οὐ. ὄχημα.
veho, vexi, vectum, ēre, 3. μεταφέρω.
vehor (in) equo πηγαίνω μέ ἄλλογο,

καβαλλικεύω.
vel, σύνδ. εἶτε, ἦ. vel... vel ἦ... ἦ, εἶτε...
εἶτε. 2) ἐπίρρ. καί, ἀκόμη καί.
vello, velli ἢ vulsi, vulsum, ēre, 3. ἀπο-
σπῶ (μαδῶ).
velo, 1. καλύπτω, σκεπάζω.
velut καί velūti, ἐπίρρ. ὅπως, καθώς.
venditio, ōnis, θ. πώληση.
vendo, vendidi, venditum, ēre, 3.
πουλῶ.
venēnum, i, οὐ. δηλητήριο.
venēror, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. σέβο-
μαι, προσκυνῶ.
venīa, ae, θ. χάρη, ἄδεια, συγγνώμη.
venīo, vēni, ventum, īre, 4. ἐρχομαι.
venor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. κυνηγῶ.
venter, tris, ἄ. κοιλιά.
ventus, i, ἄ. ἄνεμος.
verbum, i, οὐ. λέξη, λόγος, φράση,
ρήμα.
ver, veris, οὐ. ἀνοιξη.
verē, ἐπίρρ. ἀληθινά, εἰλικρινά.
verecundīa, ae, θ. (αἰδώς), ντροπή.
vereor, itus sum, ēri, 2. ἀποθ. ντρέπο-
μαι, φοβοῦμαι.
verō, σύνδ. ὅμως 2) ἐπίρρ. ἀληθινά,
πράγματι.
versor, ātus sum, āri, 1. ἀποθ. ἀνα-
στρέφομαι, ἀσχολοῦμαι.
versus, ūs, ἄ. στίχος.
vertex, īcis, ἄ. κορυφή.
verus, a, um, ἀληθινός.
vestibulum, i, οὐ. τὰ πρόθυρα, προθά-
λαμος.
vestis, is, φόρεμα, (ἔνδυμα).

veterāni, ōrum, ἄ. πληθ. οἱ παλαιοὶ
στρατιῶτες, οἱ παλαίμαχοι.

veto, ūi, ūtum, āre, 1. ἀπαγορεύω (δὲν
ἐπιτρέπω νά...)

vicem, βλ. vicis.

vicīnus, a, um, γειτονικός.

vicis, γεν. θηλ. (χρησ. ἢ αἰτ. ἐν. vicem,
ἀφαιρ. ἐν. vice καὶ αἰτ. πληθ. vices,
ἀφαιρ. vicibus), τῆς ἐναλλαγῆς, τοῦ
καθήκοντος 2) ὡς ἐπίρρ. vice ali-
cūius σ' ἀντικατάσταση ἄλλων.

victor, ōnis, ἄ. νικητής.

victoriā, ae, θ. νίκη.

vicus, i, ἄ. χωριό, στενορύμι, δρομάκι,
μονοπάτι.

videſciet, ἐπίρρ. δηλονότι, δηλαδή.

vidēo, vīdi, vīsum, ēre, 2. βλέπω. vidēor
φαίνομαι.

vigilantiā, ae, θ. ἀγρυπνία.

vigiſiā, ae, θ. φρουρά νυκτερινή, νυ-
κτοφυλακή.

viginti· ἄριθμ. εἴκοσι.

villa, ae, θ. ἑπαυλη, ἐξοχικό σπίτι.

vīllicus (καὶ villīcus), i, ἄ. ὁ ἐπιστάτης
(σέ ἑπαυλη).

vinciō, nxi, nctum, ĩre, 4. δένω.

vincō, vīci, victum, vincēre, 3. νικῶ.

vincūlum, i, οὐ. δεσμός, τὰ δεσμά, ἡ
φυλακή, ἡ εἰρήνη.

vincō, 1. διεκδικῶ, κρατῶ κάποιον
ὡς τῆ δίκῃ. 2) aliud τιμωρῶ κάτι
(ἔγκλημα, παράβαση).

vir, viri, ἄ. ἄνδρας.

vires, ĩum, θ. πληθ. βλ. vis.

virga, ae, θ. ραβδί.

vīrgo, ĩnis, θ. παρθένος.

virīdis, e, πράσινος, χλωρός, πρόσφα-
τος.

virītim, ἐπίρρ. κατά ἄνδρα, ἕνας -
ἕνας.

virtus, ūtis, θ. ἀρετή, πολεμική ἀρετή,
ἀνδρεία, ἀξία.

vis, θ. (αἰτ. vim, ἀφαιρ. vi), βία, δύ-
ναμη, ποσότητα. πληθ. vires, ĩum.

vīso, vīsi, vīsum, ēre, 3. κοιτάζω, ἐπι-
σκέπτομαι.

vita, ae, θ. ζωή, βίος.

vītium, ĩ, οὐ. ἐλάττωμα.

vitta, ae, θ. ταινία (πού κοσμοῦσαν τὰ
θύματα).

vitupēro, 1. κατηγορῶ, βρῖσκω ψε-
γάδι.

vino, xi, ctum (μετ. victūrus) ēre, 3. ζῶ.

vinus, a, um, ζωντανός, ἔμψυχος.

vix, ἐπίρρ. μόλις, μέ δυσκολία.

vōco, 1. καλῶ, ὀνομάζω.

vōlo, volūi, -, velle, θέλω.

vōlo, 1. πετῶ.

voluntarius, a, um, θεληματικός, ἔθε-
λούσιος.

voluntas, ātis, θ. θέληση, βούληση,
ἐπιθυμία.

voluptas, ātis, θ. ἡδονή, ἀπόλαυση.

vos, πληθ. τῆς ἄντων. tu.

votum, i, οὐ. εὐχή, ἐπιθυμία, πόθος.

vonēo, vōni, vōtum, ēre, 2. εὐχομαι,
ὑπόσχομαι.

vox, vocis, θ. φωνή, λόγος.

vulgāris, e, κοινός, τοῦ ὄχλου, συνηθι-
σμένος.

vulnĕro, 1. χτυπῶ, πληγώνω.
vulnus, ĕris, οὐ. τραῦμα, πληγή. 2) =
clades.

vultur, ūris, ἄ. εἶδος ἀετοῦ, ὁ γύπας.
vultus, ūs, ἄ. ὄψη, πρόσωπο.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	σελ.
Πρόλογος	5
Βιογραφία τοῦ Lhomond	7
I. Romani imperii exordium (1 - 7)	9 - 11
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	39 - 44
II. Tullus Hostilius Romanorum rex tertius (8 - 9)	11 - 12
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	44 - 46
III. Iunius Brutus Romanorum consul primus (10)	12 - 13
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	46 - 47
IV. Horatius Cocles (11)	13
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	47 - 48
V. Mucius Scaevola (12)	13 - 14
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	48 - 49
VI. Menenius Agrippa (13)	14
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	49 - 50
VII. Lucius Quinctius Cincinnatus (14 - 15)	15
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	51 - 52
VIII. Marcus Furius Camillus (16 - 18)	15 - 16
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	52 - 55
IX. Titus Manlius Torquatus (19 - 20)	17 - 18
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	56 - 58
X. Publius Decius (21)	18
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	58 - 59
XI. Gaius Fabricius (22 - 23)	18 - 19
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	60 - 62
XII. Marcus Atilius Regulus (24 - 25)	19 - 20
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	62 - 65
XIII. Quintus Fabius Maximus (26)	20 - 21
Ἑρμηνευτικές Σημειώσεις	65 - 66

XIV.	Lucius Aemilius Paulus et Gaius Terentius Varro (27 - 28)	21 - 22
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	66 - 67
XV.	Marcus Claudius Marcellus (29)	22
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	68
XVI.	Publius Cornelius Scipio Africanus (30 - 35)	22 - 25
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	69 - 75
XVII.	Lucius Aemilius Paulus Macedonicus (36 - 37)	25 - 26
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	75 - 78
XVIII.	Publius Cornelius Scipio Aemilianus (38 - 40)	26 - 27
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	78 - 81
XIX.	Tiberius et Gaius Gracchi (41 - 44)	27 - 29
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	81 - 85
XX.	Publius Rutilius Rufus (45)	29
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	85 - 86
XXI.	Gaius Marius (46 - 49)	30 - 31
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	86 - 89
XXII.	Lucius Cornelius Sulla (50 - 51)	31 - 32
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	89 - 91
XXIII.	Lucius Licinius Lucullus (52)	32
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	91 - 92
XXIV.	Quintus Sertorius (53)	32 - 33
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	92
XXV.	Gnaeus Pompeius Magnus (54 - 55)	33 - 34
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	93 - 94
XXVI.	Gaius Iulius Caesar (56 - 57)	34 - 35
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	94 - 95
XXVII.	Marcus Porcius Cato Uticensis (58 - 59)	35 - 36
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	96
XXVIII.	Marcus Tullio Cicero (60 - 61)	36 - 37
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	97 - 99
XXIX.	Octavianus Caesar Augustus (62 - 64)	37 - 38
	'Ερμηνευτικές Σημειώσεις	99 - 103
	Λεξιλόγιο	105 - 154
	Πίνακας περιεχομένων	155 - 156

ΚΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1974 - 1975)	1-10
ΚΒ	Καταστατικό ΣΥΝΕΚΕΤΕ	11-12
ΚΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1975 - 1976)	13-14
ΚΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1976 - 1977)	15-16
ΚΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1977 - 1978)	17-18
ΚΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1978 - 1979)	19-20
ΚΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1979 - 1980)	21-22
ΚΑΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1980 - 1981)	23-24
ΚΑΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1981 - 1982)	25-26
ΚΑΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1982 - 1983)	27-28
ΚΑΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1983 - 1984)	29-30
ΚΑΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1984 - 1985)	31-32
ΚΑΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1985 - 1986)	33-34
ΚΑΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1986 - 1987)	35-36
ΚΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1987 - 1988)	37-38
ΚΑΒΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1988 - 1989)	39-40
ΚΑΒΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1989 - 1990)	41-42
ΚΑΒΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1990 - 1991)	43-44
ΚΑΒΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1991 - 1992)	45-46
ΚΑΒΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1992 - 1993)	47-48
ΚΑΒΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1993 - 1994)	49-50
ΚΑΒΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1994 - 1995)	51-52
ΚΑΒΑΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1995 - 1996)	53-54
ΚΑΒΑΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1996 - 1997)	55-56
ΚΑΒΑΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1997 - 1998)	57-58
ΚΑΒΑΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1998 - 1999)	59-60
ΚΑΒΑΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (1999 - 2000)	61-62
ΚΑΒΑΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2000 - 2001)	63-64
ΚΑΒΑΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2001 - 2002)	65-66
ΚΑΒΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2002 - 2003)	67-68
ΚΑΒΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2003 - 2004)	69-70
ΚΑΒΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2004 - 2005)	71-72
ΚΑΒΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2005 - 2006)	73-74
ΚΑΒΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2006 - 2007)	75-76
ΚΑΒΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2007 - 2008)	77-78
ΚΑΒΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2008 - 2009)	79-80
ΚΑΒΑΤΑΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2009 - 2010)	81-82
ΚΑΒΑΤΑΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2010 - 2011)	83-84
ΚΑΒΑΤΑΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2011 - 2012)	85-86
ΚΑΒΑΤΑΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2012 - 2013)	87-88
ΚΑΒΑΤΑΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2013 - 2014)	89-90
ΚΑΒΑΤΑΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2014 - 2015)	91-92
ΚΑΒΑΤΑΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2015 - 2016)	93-94
ΚΑΒΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2016 - 2017)	95-96
ΚΑΒΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2017 - 2018)	97-98
ΚΑΒΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2018 - 2019)	99-100
ΚΑΒΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2019 - 2020)	101-102
ΚΑΒΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2020 - 2021)	103-104
ΚΑΒΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2021 - 2022)	105-106
ΚΑΒΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2022 - 2023)	107-108
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2023 - 2024)	109-110
ΚΑΒΑΤΑΤΑΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2024 - 2025)	111-112
ΚΑΒΑΤΑΤΑΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2025 - 2026)	113-114
ΚΑΒΑΤΑΤΑΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2026 - 2027)	115-116
ΚΑΒΑΤΑΤΑΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2027 - 2028)	117-118
ΚΑΒΑΤΑΤΑΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2028 - 2029)	119-120
ΚΑΒΑΤΑΤΑΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2029 - 2030)	121-122
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2030 - 2031)	123-124
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2031 - 2032)	125-126
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2032 - 2033)	127-128
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2033 - 2034)	129-130
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2034 - 2035)	131-132
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2035 - 2036)	133-134
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2036 - 2037)	135-136
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2037 - 2038)	137-138
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2038 - 2039)	139-140
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2039 - 2040)	141-142
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2040 - 2041)	143-144
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2041 - 2042)	145-146
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2042 - 2043)	147-148
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2043 - 2044)	149-150
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2044 - 2045)	151-152
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2045 - 2046)	153-154
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2046 - 2047)	155-156
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2047 - 2048)	157-158
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2048 - 2049)	159-160
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2049 - 2050)	161-162
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2050 - 2051)	163-164
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2051 - 2052)	165-166
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2052 - 2053)	167-168
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2053 - 2054)	169-170
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2054 - 2055)	171-172
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2055 - 2056)	173-174
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2056 - 2057)	175-176
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2057 - 2058)	177-178
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2058 - 2059)	179-180
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2059 - 2060)	181-182
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2060 - 2061)	183-184
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2061 - 2062)	185-186
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2062 - 2063)	187-188
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2063 - 2064)	189-190
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2064 - 2065)	191-192
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2065 - 2066)	193-194
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2066 - 2067)	195-196
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2067 - 2068)	197-198
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2068 - 2069)	199-200
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2069 - 2070)	201-202
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2070 - 2071)	203-204
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2071 - 2072)	205-206
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2072 - 2073)	207-208
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2073 - 2074)	209-210
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2074 - 2075)	211-212
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2075 - 2076)	213-214
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2076 - 2077)	215-216
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2077 - 2078)	217-218
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2078 - 2079)	219-220
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2079 - 2080)	221-222
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2080 - 2081)	223-224
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2081 - 2082)	225-226
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2082 - 2083)	227-228
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2083 - 2084)	229-230
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2084 - 2085)	231-232
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2085 - 2086)	233-234
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2086 - 2087)	235-236
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2087 - 2088)	237-238
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2088 - 2089)	239-240
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2089 - 2090)	241-242
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2090 - 2091)	243-244
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2091 - 2092)	245-246
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2092 - 2093)	247-248
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2093 - 2094)	249-250
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΒ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2094 - 2095)	251-252
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΓ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2095 - 2096)	253-254
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΔ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2096 - 2097)	255-256
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΕ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2097 - 2098)	257-258
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΣΤ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2098 - 2099)	259-260
ΚΑΒΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΖ	Καταστατικό ΠΑΣΚΑ (2099 - 2100)	261-262

Ηλεκτρονική Υπηρεσία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
Παράρτημα Αττικής
Λεωφόρος Αθηνών 15701, Αθήνα
Τηλέφωνο: 210 746 1234

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΜΕΣΙΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ

«Τά αντίτυπα του βιβλίου φέρουν τό κάτωθι βιβλιόσημο γιά απόδειξη τής γνησιότητας αὐτῶν.

Ἄντίτυπο στερούμενο τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπο. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτό διώκεται κατά τίς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Νόμου 1129 τής 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α΄ 108)».

0020556918

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΙΔ' 1982 (ΙΙΙ)-ΑΝΤΙΤ. 55000 - ΣΥΜΒΑΣΗ 3738/25-1-82

ΕΚΤΥΠΩΣΗ : ΠΑΝΤ. ΕΛΜΑΟΓΛΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : Δ. ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ & ΣΙΑ Ο.Ε.

